

วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

Vol. 13 No. 3
September - December 2023

ISSN 2229-0931 (Print)
ISSN 2408-1019 (Online)

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review

วัตถุประสงค์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review) เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไป และมนุษยศาสตร์ ของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

นโยบาย

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์มีนโยบายในการจัดทำ ดังนี้

1. จัดทำวารสารวิชาการโดยมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)
2. บทความวิชาการหรือบทความวิจัย ที่จัดพิมพ์ในวารสารทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง และได้รับการยอมรับการตีพิมพ์บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน และได้รับการยอมรับการตีพิมพ์บทความ จำนวน 2 ใน 3 ท่านต่อบทความ (Double-blinded Review)
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความจากทั้งบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่า มีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์ประสานงานและผู้พิมพ์ร่วม
4. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นตามเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์ประสานงานและผู้พิมพ์ร่วม
5. บทความที่ต้องการรับพิจารณาตีพิมพ์ เป็นบทความภาษาไทย รูปแบบต้องเป็นไปตามที่วารสารกำหนดเท่านั้น

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 0836074907 0-2529-3598, 0-2909-1432 กด 15 โทรสาร กด 33

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/index> ID Line 0836074907

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review

ISSN 2229-0931 (Print)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2566

Volume 13 Number 3 September-December 2023

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ	คชสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นนรภัส	ถกลภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร	จันทมฤก	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
-----------------------------	---------	--

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก	ปัทมสิริวัฒน์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ	นัยพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทองหล่อ	วงษ์อินทร์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์	พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา	เลาหนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุณ	พริกบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง	พรมมูล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาจารย์ ดร.วิสส์พร	จิโรจพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ผู้จัดทำวารสาร

นางสาวสุมาลี	ธรรมนิธา	นางสาวพวงเพชร	พลทอง
นายฉัตรชัย	กาสี	นายวาทีต	ทองมาก

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) มกราคม-เมษายน; พฤษภาคม-สิงหาคม; กันยายน-ธันวาคม จำนวน 100 เล่ม
และเผยแพร่ทางเว็บไซต์

บทบรรณาธิการ

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review) เป็นวารสารวิชาการ เปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุม สาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์) จากบุคลากรทั้งของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป ซึ่งวารสารปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2566 ฉบับนี้ ได้รับการจัดพิมพ์ทั้งสิ้น 20 เรื่อง เป็นบทความวิจัย 17 เรื่อง และบทความวิชาการ 3 เรื่อง

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยทุกบทความได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินผล 3 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และส่งกลับไปยังผู้นิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนการเห็นควรให้จัดพิมพ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี การนำข้อความใดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของต้นฉบับไปตีพิมพ์ใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของต้นฉบับและกองบรรณาธิการวารสารนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องชัดเจน โดยผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ส่งบทความตีพิมพ์และให้การสนับสนุนวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ด้วยดีตลอดมา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผกามาศ รัตนบุษย์.....	1-14
การศึกษาการอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล.....	15-26
ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีบีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชน ในจังหวัดเชียงราย อัญญาณีย์ เกตุพันธุ์ ศศิวิมล ภู่วง และสุทธดา ชัดติยะ.....	27-39
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สุภัชฌาน ศรีเอี่ยม อาทิตยา ทวีแสง และสิริยากร โสพิลา.....	40-53
การพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล เทเวศน์ จันทรหอม ชาญกิจ คำพวง และไพญดา สังข์ทอง.....	54-67
การศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฐณมน สมชนะ กันต์ฤทัย คลังพหล พิทักษ์ นิลนพคุณ และ สมบัติ คชสิทธิ์.....	68-83
ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและ พลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหนองประดู่ จังหวัดชลบุรี ชุติมา แซ่เฮ้ง ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และดวงเดือน สุวรรณจินดา.....	84-97
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อ ชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร พริชมา พิษณุปัญญากุล ปิยฉัตร ล้อมขวการ และกมลรัฐ อินทรทัศน์.....	98-114

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภาคตะวันออกหลังสถานการณ์
การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

พรรณนิภา อนุรักษ์ากรกุล ปณิศา โกทอง และปาจร่า โพธิ์หัง..... 115-130

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและความสามารถ
ในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้
แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

เกศวดี พูลภิญโญ นพรัตน์ หมีพลัด และจิราภรณ์ เหมพันธ์..... 131-145

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม: น้ำพริกแกงปรุงรส
ของกลุ่มอาชีพ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

เบญจรงค์ อัจฉริยะโพธา ดวงเดือน วัฏฏานุรักษ์

วัฒนา อัจฉริยะโพธา สุจาริณี สังข์วรรณ และวิชญะ ศิลาโนย..... 146-161

การวิเคราะห์และการเรียงลำดับปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจ
ที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีด้วยวิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์

อลิษา ประสมผล และวิจิตต์ เอียงอ่อน..... 162-171

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน
ในการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวาย กรณีศึกษาพื้นที่เขต
ขององค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

สัจจพร คงจิตงาม และวาสิตา บุญสาธ..... 172-191

การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี

อัมพร อังนันทน์ ประสิทธิ์ อังนันทน์ และอัมพรสิทธิ์ อังนันทน์..... 192-205

การศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจเพื่อ

พัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์

จตุพร จันทร์เพชร..... 206-218

การวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลไทยลีก ตามแนวสัณฐานวิทยา

มนตรี วงษ์รักษ์..... 219-237

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้

โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และ

ทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

สุชัย ปันมณี กัมปนาท บริบูรณ์ และรุจน์ ภาชา..... 238-255

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวสู่การออกแบบ
ชุดสตรีเรโทร

ธีรภัทร ธนกิจสุนทรกุล และสุชีรา ผ่องใส..... 256-275

การพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า

รังสรรค์ ลีเปี้ยว..... 276-290

ทักษะปฏิบัติเพื่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคล: แนวคิดและข้อสังเกต
จากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย

เจด็จ คชฤทธิ์ อัมพันธ์ สรรภูมิ และหทัยรัตน์ อ่วมน้อย..... 291-305

ภาคผนวก..... 306-330

การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

A STUDY OF THE PROBLEM CONDITIONS OF TEACHING PROFESSIONAL
TRAINING EXPERIENCE STUDENTS, DEPARTMENT OF PHYSICAL
EDUCATION, RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ผกามาศ รัตนบุษย์^{1*}
Phakamas Ratanabuthi^{1*}

Received : 3 March 2023

Revised : 3 October 2023

Accepted : 5 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน ประกอบด้วย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 86 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 32 คน และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด มีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อค้นหาประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์และทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย อาจารย์นิเทศและอาจารย์นิเทศทั่วไป หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ครูพี่เลี้ยง ประธานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.33$, $S.D. = 0.61$) และ ($M = 2.91$, $S.D. = 0.61$ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) มีสภาพปัญหาสูงกว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.65$, $S.D. = 0.64$) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.96$, $S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) มีสภาพปัญหาลดลงทุกประเด็นการพิจารณา

¹ ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Department of Health and Physical Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: phakamas.r@ru.ac.th

แนวทางการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อม พบว่า 1) ประธานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใช้วิธีการแจ้งและแนะนำนักศึกษาโดยตรงเป็นรายบุคคล โดยมีการกำกับติดตามในทุก ๆ ระยะเวลา รวมถึงนัดหมายชี้แจงทำความเข้าใจความตกลงในรายละเอียดต่าง ๆ ตามขั้นตอน จากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) นักศึกษาปฏิบัติตามการสอนที่ได้รับมอบหมาย เรียนรู้และปฏิบัติงานในหน่วยงานภายในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ สังเกตการสอนของอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์กับการสอนของตนเอง

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์เกิดโรคติดเชื้อโคโรนา 19 (COVID 19) ผู้ร่วมสนทนาได้ให้แนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้ 1) ให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามประกาศของโรงเรียน 2) เตรียมแผนการสอนทั้งรูปแบบออนไลน์และการสอนในสถานศึกษาสำหรับการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า อุปกรณ์ สื่อการสอน สัญญาณอินเทอร์เน็ต 3) แบ่งเนื้อหาออกเป็นสัปดาห์ย่อย ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการจดจำของนักเรียน ปฏิบัติหรือให้ทำงานภายในคาบเรียน ไม่ควรมอบหมายภาระงานมากเกินไปและไม่จำเป็นต้องให้การบ้าน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา / การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู / พลศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the problem, problem-solving guidelines, and preparation for teaching professional experience students at the Department of Physical Education at Ramkhamhaeng University. The sample was selected by Krejcie & Morgan Table, and the purposeful sampling consisted of 86 teaching professional training students, 32 mentor teachers, and 14 supervisors. Data was collected using a checklist and an open-ended questionnaire. The focus group process to find incomplete issues and make the research completed by specialists consisted of supervision and general teachers, the head of health and physical education in school, a mentor teacher, and a university professional experience training teacher. The statistics that were used in data analysis were frequency, percentage, and standard deviation.

The research shows that: 1) Problems of students training professional experiences, 1st Practicum and 2nd Practicum students are at a medium level ($M = 3.33$, $S.D. = 0.61$) and ($M = 2.91$, $S.D. = 0.61$), respectively, and all issues were found to be moderate. 2) The problems of students' training experience with university teachers, mentors, and supervisors were found to be higher for 1st Practicum students than for 2nd Practicum students professional experience. The 1st Practicum Students' experience had a high level of problems ($M = 3.65$, $S.D. = 0.64$) and the 2nd Practicum Students

problems had a moderate problem ($M = 2.96$, $S.D. = 0.72$) and the problem of the 2nd Practicum Students professional experience decreased in all issues.

Guidelines for solving problems and preparation were found to be:
1) The president of student professional experience using the method of informing and introducing students individually and directly, Monitoring at every distance, including an appointment, and clarifying the agreement in detail according to the steps from the Faculty Professional Experience Training Center. 2) Students teaching Experience operates as assigned for teaching and working. Learn and work at the school. Participate in professional activities, Observe the teaching of health education and physical education. Mentor teachers for their own teaching.

The Suggestions from the Focus Group Discussion Students professional training experience in the COVID-19 situation, the solution is as follows: 1) Proceed with teaching and learning management in accordance with the school announcement. 2) Prepare both online and onsite education plans and resolve the specific events as instructional media and materials in the classroom, school, and home Internet signal problems. 3) Divide the lesson content into small parts to increase the student's ability to focus on the lesson. Classroom work or practice within the class; do not assign too much workload; and do not need homework.

Keywords: State and Problems / Professional Teaching Practices / Physical Education

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายสำคัญในการสร้างและพัฒนาบุคคลพร้อมทั้งความสามารถในการนำความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาสังคม ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นผู้ที่สามารถนำตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มีความสำคัญในการผลิตครูให้เกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ เป็นกระบวนการภาคปฏิบัตินำองค์ความรู้ในห้องเรียนนำมาใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการผลิตครู เป็นสถานที่ให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติในสถานที่จริงในบริบทของสถานศึกษา เป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับภายหลังจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติจากมหาวิทยาลัย สถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงนับได้ว่ามีส่วนร่วมในการผลิตนักศึกษาให้เป็นครูให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ในสภาพจริง ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2556; ครุสภา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

บัณฑิตครูจึงเป็นบุคลากรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตผลิตเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ เจตคติและทักษะที่จำเป็น โดยการพัฒนาลัทธิสูตรเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตของเยาวชน โดยตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชุมชนและสังคม สอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาของประเทศไทย การผลิตครูพลศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อ

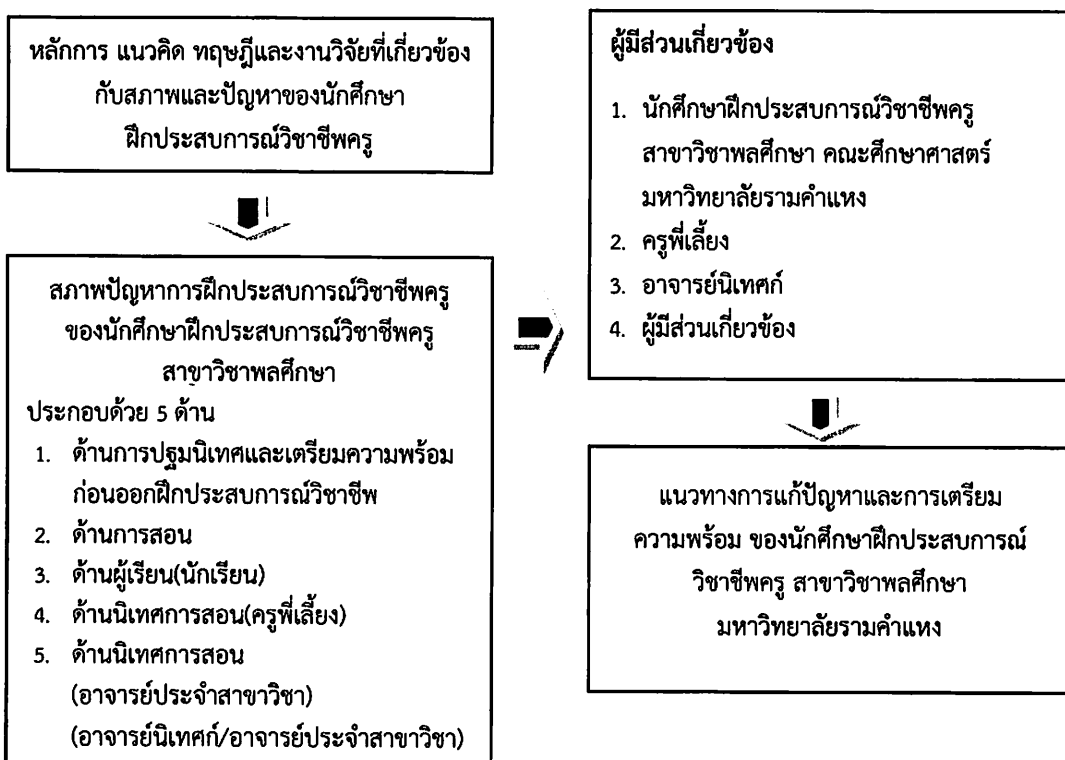
การพัฒนาประเทศในการสร้างทรัพยากรที่มีคุณภาพบนพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านปัญญา เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา

ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายศึกษาสภาพปัญหาของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็น 1) ด้านการปฐมนิเทศและการเตรียมความพร้อม 2) ด้านการสอน 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านนิเทศการสอน 5) ด้านบุคลิกภาพ 6) ด้านการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และ 8) ด้านภาระงานและความรับผิดชอบ เพื่อนำข้อมูลจากผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุง และเตรียมความพร้อมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในรุ่นต่อไปให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่นำไปเป็นประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา ปีการศึกษา 2563 - 2564 จำนวน 103 คน ครูพี่เลี้ยง 61 คนและอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 17 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา ปีการศึกษา 2563 - 2564 จำนวน 86 คน ครูพี่เลี้ยง 32 คนและอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 14 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยใช้การเปิดตาราง (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามชุดที่ 1 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) ด้านการสอน 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านนิเทศการสอนจากครูพี่เลี้ยง และ 5) ด้านนิเทศการสอนจากอาจารย์นิเทศก์/อาจารย์ประจำสาขาวิชา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 50 ข้อ

2. แบบสอบถามชุดที่ 2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา สำหรับครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) ด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านภาระงานและความรับผิดชอบ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 35 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 เป็นการกำหนดประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อค้นหาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามชุดที่ 1 และ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พลศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 20 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ที่ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงของข้อคำถามด้านโครงสร้าง (Construct Validity) ด้านเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ทุกประเด็นคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้รูปแบบของ Google form กำกับติดตามการตอบแบบสอบถามด้วยวิธีโทรศัพท์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยใช้เวลาดำเนินการ 3 ชั่วโมง ขณะสนทนากลุ่มผู้วิจัยทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกตลอดการสนทนา จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลสรุปโดยเขียนเป็นความเรียงในแต่ละประเด็นข้อคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลของแบบสอบถามและวิเคราะห์สภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปรผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557)

ค่าเฉลี่ย	ระดับ
4.50 – 5.00	สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	สภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	สภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์การฝึกวิชาชีพครู (1st Practicum) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2nd Practicum) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อลดปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบความเรียงตามลำดับ จากขั้นตอนการดำเนินการสนทนากลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยเปรียบเทียบสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 (1st Practicum) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 (2nd Practicum)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สภาพปัญหารวมรายด้าน	นักศึกษา 1 st Practicum			นักศึกษา 2 nd Practicum		
	M	S.D.	ระดับ	M	S.D.	ระดับ
1. ด้านการปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3.37	0.58	ปานกลาง	2.52	0.56	ปานกลาง
2. ด้านการสอน	3.20	0.64	ปานกลาง	2.97	0.58	ปานกลาง
3. ด้านผู้เรียน (นักเรียน)	3.39	0.62	ปานกลาง	3.17	0.62	ปานกลาง
4. ด้านนิเทศการสอน (ครูพี่เลี้ยง)	3.43	0.57	ปานกลาง	2.89	0.68	ปานกลาง
5. ด้านนิเทศการสอน (อาจารย์นิเทศก์/อาจารย์ประจำสาขาวิชา)	3.26	0.67	ปานกลาง	3.02	0.64	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.33	0.61	ปานกลาง	2.91	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า

สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.33$, $S.D.=0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ ด้านนิเทศการสอน(ครูพี่เลี้ยง) ($M = 3.43$, $S.D.=0.57$) รองลงมาคือ ด้านผู้เรียน (นักเรียน) ($M = 3.39$, $S.D. = 0.62$) ด้านการปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ (M = 3.37, S.D. = 0.58) ด้านนิเทศการสอน(อาจารย์นิเทศ/อาจารย์ประจำสาขาวิชา) (M = 3.26, S.D. = 0.67) และด้านการสอน (M = 3.20, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2nd Practicum) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M = 2.91, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ ด้านผู้เรียน(นักเรียน) (M = 3.17, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ ด้านนิเทศการสอน (อาจารย์นิเทศ/อาจารย์ประจำสาขาวิชา) (M = 3.02, S.D. = 0.64) ด้านการสอน (M = 2.97, S.D. = 0.58) ด้านนิเทศการการสอน(ครูพี่เลี้ยง) (M = 2.89, S.D. = 0.68) และด้านการปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (M = 2.52, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง/อาจารย์นิเทศก์

สภาพปัญหารวมรายด้าน	นักศึกษา 1 st Practicum			นักศึกษา 2 nd Practicum		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านบุคลิกภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.63	0.53	มาก	2.59	0.59	ปานกลาง
2. ด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.98	0.61	มาก	3.18	0.81	ปานกลาง
3. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน	3.69	0.72	มาก	3.09	0.93	ปานกลาง
4. ด้านภาระงานและความรับผิดชอบ	3.33	0.71	ปานกลาง	2.99	0.56	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.65	0.64	มาก	2.96	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า

สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 3.65, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ ด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (M = 3.98, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน (M = 3.69, S.D. = 0.72) ด้านบุคลิกภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (M = 3.63, S.D. = 0.53) และด้านภาระงานและความรับผิดชอบ (M = 3.33, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (2nd Practicum) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M = 2.96, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีสภาพปัญหา

อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือ ด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 3.18$, $S.D. = 0.81$) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ($M = 3.09$, $S.D. = 0.93$) ด้านภาระงานและความรับผิดชอบ ($M = 2.99$, $S.D. = 0.56$) และด้านบุคลิกภาพทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ ($M = 2.59$, $S.D. = 0.59$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลิตบัตินจิตครูให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

ด้านที่ 1 บุคลิกทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการเตรียมความพร้อม โดยครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำนักศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แจ้งทางอาจารย์นิเทศก์ หน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นวัตกรรมศึกษา แจ้งและตักเตือนเป็นรายบุคคล อาจารย์นิเทศก์เสนอให้ทางโรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ประเมินระหว่างปฏิบัติหน้าที่และประเมินหลังจากได้รับคำแนะนำไปแล้วและกำกับติดตามในทุก ๆ ระยะ

ด้านที่ 2 การสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการเตรียมความพร้อม โดยมีการนิเทศกำกับดูแลติดตามจากครูพี่เลี้ยงให้ดำเนินการตลอดทั้งภาคการเรียน ทุกคาบเรียนที่มีการปฏิบัติการสอน จัดเวรสลับหมุนเวียนการปฏิบัติงานในหน่วยอื่น ๆ ภายในโรงเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ให้สังเกตการสอนของอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ ให้ฝึกนิเทศการสอนของเพื่อนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยกัน แจ้งรายละเอียดข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันโดยปรึกษาครูพี่เลี้ยง

ด้านที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการเตรียมความพร้อม โดยประธานฝึกประสบการณ์วิชาชีพต้องมีการนัดหมายประชุมชี้แจงทำความเข้าใจตามขั้นตอนจากศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับนักศึกษาที่ประสงค์ยื่นออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามความต้องการของโรงเรียนโรงเรียน ความสามารถเฉพาะทางของนักศึกษา ความถนัดในวิชาที่จะสอน สถานที่พัก ระยะทางจากที่พักไปโรงเรียนและการเดินทาง

ด้านที่ 4 ภาระงานและความรับผิดชอบ

แนวทางการแก้ไขปัญหาและการเตรียมความพร้อม อาจารย์ผู้รับผิดชอบนัดหมายนักศึกษาตามตารางเวลาและนอกเวลาการให้คำปรึกษา เปิดช่องทางการให้คำปรึกษา line e-mail โทรศัพท์ มีครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ดูแลให้คำปรึกษาได้มากกว่า 1 คน หรือเป็นทีมโดยอาจจะรวมถึงอาจารย์ของภาควิชา ติดตามตรวจทานและให้คำแนะนำส่วนของภาระงาน การส่งบันทึกแผนการสอน วิจัยในชั้นเรียนและแฟ้มสะสมผลงาน

ด้านที่ 5 ปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา

ในสถานการณ์เกิดโรคติดเชื้อโคโรนา 19 (COVID 19) ผู้ร่วมสนทนาได้ให้แนวทางการแก้ไขปัญหาและการเตรียมความพร้อม ดังนี้

1. ให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามประกาศของโรงเรียน
2. เตรียมแผนการสอนที่หลากหลายรูปแบบเอาไว้ล่วงหน้าสำหรับการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า สัญญาณอินเทอร์เน็ต จำนวนผู้เข้าเรียน อุปกรณ์สื่อการสอน เวลาในการสอน
3. แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการจดจำของนักเรียน ปฏิบัติหรือให้ทำงานภายในคาบเรียน ไม่ควรมอบหมายภาระงานมากเกินไป ไม่จำเป็นต้องมีการบ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. ผลศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาพลศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (1st Practicum) มีสภาพปัญหาสูงกว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (2nd Practicum) ได้แก่ ด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การพูด อธิบาย สาธิต แต่ละขั้นตอนการสอนได้อย่างชัดเจน การควบคุมและบริหารจัดการชั้นเรียน รองลงมา ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน คือ การทำหน้าที่ครูเวร คณะกรรมการ ผู้ช่วยผู้ฝึกสอนกีฬาและหน้าที่ความรับผิดชอบอื่น ๆ ด้านบุคลิกภาพ คือ การตรงต่อเวลาและมีจิตอาสา กระตือรือร้นและมีการเตรียมพร้อม และด้านภาระงานและความรับผิดชอบ คือ วิจัยในชั้นเรียน การส่งบันทึกแผนการสอน ตามลำดับ ทั้งนี้เห็นได้ว่าการได้ฝึกซ้ำ ๆ การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์และสามารถแก้ไขสถานการณ์ตรงหน้าซึ่งจะลดการเกิดปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา หินอ่อน และสุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ได้ประเมินนักศึกษาฝึกสอนอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเมินจากการเตรียมก่อนการสอนและระหว่างปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนที่ได้ประเมินตนเองว่ายังขาดทักษะการสอน ($M = 3.52$, $S.D. = 0.93$) ในส่วนของศิษย์เก่ามีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่านักศึกษาฝึกสอนยังขาดความตั้งใจและขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลการสอนของเพื่อนร่วมกลุ่มฝึกสอนอีกมาก ($M = 3.79$, $S.D. = 1.18$) และจากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวทำให้พบว่า ด้านสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนก็มีปัญหาเหมือนกัน ($M = 4.43$, $S.D. = 0.97$) อีกส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหานั้นก็คือ ด้านอาจารย์นิเทศก์ผลสำรวจได้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์มีเกณฑ์มาตรฐานและทัศนคติที่แตกต่างกันมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และ $S.D.$ เท่ากับ 1.0467) ส่วนผลด้านการประเมินพฤติกรรมระหว่างการสอนของ

นักศึกษาฝึกสอนกลับพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในทุกด้าน จากผลการสำรวจดังกล่าวทำให้ทราบ ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาไว้ส่วนหนึ่งคือ ควรมีการเตรียมความพร้อมให้กับ ทั้งอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนในทุกภาคการศึกษา ก่อนเข้าสู่กระบวนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพการสอน โดยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในส่วนของกฎเกณฑ์ในการ ปฏิบัติและมาตรฐานในการประเมินผู้สอน รวมถึงรูปแบบและกระบวนการที่ใช้ในการฝึกสอนให้ ชัดเจนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ มะวิญธร (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่องการบูรณาการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติของนิสิตครูสาขาวิชาพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตครูสาขาวิชาพลศึกษาส่วน ใหญ่มีภาระงานสอน 8-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และนิสิตส่วนใหญ่สอนเฉพาะวิชาพลศึกษา 2) นิสิต คำนี้ถึงความสำคัญของการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ นิสิตส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญกับขั้นของการฝึกหัดและขั้นของการนำไปใช้ซึ่งเป็นขั้นที่นักเรียนจะได้มีส่วนในการ เคลื่อนไหวตลอดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) นิสิตส่วนใหญ่มีการวางแผนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอดการจัดการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงเป้าหมาย ของวิชาพลศึกษา 4) นิสิตสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติการสอนเป็นไปตามหลักของการสอนวิชาพล ศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ สุวรรณภา อรอนงค์ ชวงค์ และพัฒน์นรี อัฐวงศ์ (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่องการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ผลการวิจัย การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตโดยครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร สถานศึกษาและอาจารย์นิเทศก์ พบว่า โดยรวมทุกด้านระดับปฏิบัติการของนิสิตฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะและสมรรถภาพของครู การวัด และประเมินผล การศึกษา ภาษาและเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้าน จิตวิทยาสำหรับครู ความเป็นครู การบริหารจัดการห้องเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัย การศึกษา การพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรชา คล้ายพันธุ์ (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการฝึกปฏิบัติการสอนตามความคิดเห็นของ ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า นักศึกษาควรมีการสอนที่หลากหลาย เพิ่มเนื้อหาและวิธีการสอนที่น่าสนใจ สถาบันการพลศึกษาควรมีการจัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์การสอน และ นักศึกษาควรรู้จักวิธีการบูรณาการการสอนให้เข้ากับกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2. แนวทางแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

แนวทางการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อม 1) ประธานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูใช้วิธีการแจ้งและแนะนำนักศึกษาโดยตรงเป็นรายบุคคล โดยมีการกำกับติดตามในทุก ๆ ระยะ รวมถึงนัดหมายชี้แจงทำความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ตามขั้นตอน จากศูนย์ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ 2) นักศึกษาปฏิบัติการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย เรียนรู้และปฏิบัติงานในหน่วยงานภายใน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ สังเกตการสอนของอาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์กับการสอนของตนเอง 3) เตรียมแผนการสอนทั้งรูปแบบ

ออนไลน์และการสอนในสถานศึกษาสำหรับการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า รวมถึงเตรียมความพร้อมเรื่องอุปกรณ์ สื่อการสอน สัญญาณอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้กล่าวมานั้นจะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและการเตรียมความพร้อมสำหรับทั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหน้าที่ประสานฝึกประสบการณ์วิชาชีพและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำนาจ มหาวิโร และศิริร พงศ์สุวรรณ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัญหา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาจารย์ที่เลี้ยง รองลงมา ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร พบว่า ด้านการดำเนินการสอน ได้แก่ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้องและชัดเจน นักศึกษาควรมีความตั้งใจกระตือรือร้น มั่นใจในตนเองและตรงต่อเวลา ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนด รองลงมา จัดทดสอบความรู้เกี่ยวกับการสอนก่อนออกฝึกสอน ทักษะในการสอนและการเขียนแผนการสอน ด้านอาจารย์ที่เลี้ยง ได้แก่ ควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ และควรประเมินผลตามความเป็นจริง และมีการวิจารณ์ผลการสอน 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ลำดับความถี่มากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ อาจารย์นิเทศก์ควรไปนิเทศบ่อยตามกำหนด ควรให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ การใช้ภาษาของนักศึกษาต้องถูกต้องและชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีสวี ศรีนนท์ และพระมหาสมณวิมล ปุริสุตโตโม (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังนี้ ด้านการนำเข้าการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานักศึกษาต้องรู้และเข้าใจก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น หลักการจัดวิชาการ ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการปฏิบัติงานที่นักศึกษาต้องดำเนินการเมื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เช่น แนวปฏิบัติของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ด้านผลผลิต การประเมินผลเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้ว เช่น ภาระงานที่นักศึกษาต้องนำเสนอ และด้านผลลัพธ์รายงานการปฏิบัติการสอนเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้ว เช่น วิจัยในชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวี ศรีสิงห์ และศรารุณ อินทรเทศ (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหา ด้านการดำเนินการสอน ปัญหาด้านการเตรียมการสอนและสื่อการสอน ปัญหาด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาด้านครูที่เลี้ยง ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ และปัญหาด้านนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อเสนอแนะของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูที่เลี้ยง และ

อาจารย์นิเทศก์พบว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างเข้มข้นก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การทำข้อตกลงกับนักศึกษาและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การปฐมนิเทศนักศึกษา ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมกัน การติดตามนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอและการให้คำแนะนำจากรุ่นพี่ ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. เป็นแนวทางให้กับอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาพลศึกษาในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา และพัฒนาปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองของนักศึกษา วิชาเอกพลศึกษา สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ควรศึกษาการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนพลศึกษาและมาตรฐานการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอนการประเมินผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). การคิดเชิงสร้างสรรค์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.

ชนิษฐา หินอ่อน และสุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. (2558). ปัญหาและแนวทางพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 6(1): 159 - 167.

คุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). มาตรฐานและเกณฑ์ในการรับรองปริญญา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.ksp.or.th> (2565, 19 มีนาคม 2565).

ฉวีวรรณ สุวรรณภา อรอนงค์ ชวงค์ และพัฒน์นรี อัฐวงศ์. (2554). การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาอำนาจ มหาวิโร และวิศร พงศ์สุวรรณ. (2562). สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอน
ในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศ. วารสารบัณฑิตเอเชีย.
9(2): 99 - 105.
- มนัสวี ศรีนนท์ และพระมหามหาวินทร์ ปุริสสุตโม. (2562). ปัญหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและ
การพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารพุทธมคธ. 4(1): 15 - 22.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). วิจัยวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม:
ศูนย์วิจัยพัฒนาทางการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมธาวิ ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ. (2562). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 18(3): 251 - 223.
- วิชาญ มะวิญธร. (2560). การบูรณาการทฤษฎีสู่การปฏิบัติของนิสิตครูสาขาวิชาพลศึกษา.
วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 32(2): 95 - 103.
- สโรชา คล้ายพันธุ์. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา. 8(1): 63 - 76.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological. 30: 607 - 610.

การศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

A STUDY OF STUDENT TEACHER'S GROWTH MINDSET OF VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

เมษา นวลศรี^{1*} และ กุลชาติ พันธวรกุล^{1*}
Mesa Nuansri^{1*} and Kullachat Pantuworakul^{1*}

Received : 14 September 2023

Revised : 7 December 2023

Accepted : 8 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ (2) เปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 186 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ t-test สำหรับสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน และ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า (1) นักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเติบโต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.92$, $S.D. = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.98$, $S.D. = 0.56$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ($M = 3.95$, $S.D. = 0.54$) และด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ($M = 3.94$, $S.D. = 0.53$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการรับมือกับความท้าทาย ($M = 3.85$, $S.D. = 0.50$) (2) กรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู จำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กรอบความคิดแบบเติบโต นักศึกษาครู

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage
Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: mesa@vru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) study the growth mindset of student teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) compare the growth mindset of student teachers by gender, group of major and cumulative grade point average (GPAX). The samples were 186 student teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, selected by stratified random sampling. The data were collected by using a 5-point rating scale. The reliability of the scale was 0.98. The data were analyzed by using descriptive statistics including frequency, percentage, means, and standard deviation, as well as by inferential statistical methods, including t-test for independent samples, and F-test for one-way ANOVA.

The results showed that (1) the student teachers at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage had the growth mindset, overall, to be at the high level ($M = 3.92$, $S.D. = 0.52$), when considering each aspect, it was found that every aspect was also at a high level. By the ability to develop intellectual potential had the highest mean ($M = 3.98$, $S.D. = 0.56$), followed by the aspect of perseverance in learning ($M = 3.95$, $S.D. = 0.54$) and the aspect of inspiration and responsibility for self - learning ($M = 3.94$, $S.D. = 0.53$) respectively, however, the aspect of dealing with challenges has the lowest mean ($M = 3.85$, $S.D. = 0.50$), and (2) the growth mindset of student teachers had no difference when classified by gender, group of major, and cumulative grade point average (GPAX).

Keywords: Growth Mindset / Student Teacher

บทนำ

โลกยุคพลิกผัน (VUCA World) เป็นบริบทของโลกปัจจุบันที่เราทุกคนกำลังเผชิญอยู่ คำว่า VUCA world ย่อมาจาก ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) คำนี้ได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในวงการธุรกิจเมื่อผู้บริหารต้องนำองค์กร และปรับตัวต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่แน่นอนมากขึ้น จากนั้น คำว่าโลกยุคพลิกผันได้ทำให้วงการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการการศึกษา มีการตื่นตัว เพราะสถานการณ์โลกยุคพลิกผันส่งผลกระทบต่อวงการการศึกษาเป็นอย่างมาก เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบในวงกว้างคือ การถูกแทนที่ (Disruption) เช่น การมีห้องเรียนเสมือนจริงทดแทนการเรียนรู้อิงห้องเรียน ส่งผลให้ทั้งผู้เรียน และผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานและเรียนรู้ หากผู้เรียนและผู้สอนรู้จักการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานและการเรียนรู้ จะสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มากขึ้นและลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตได้มาก ดังนั้น ผู้เรียนและผู้สอนจึงต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนของบริบทของโลกในยุคปัจจุบัน (Johansen & Euchner, 2013; ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทชยา ตั้งพรไพบุลย์, 2566) ดังนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีมุมมองเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงการมีความพร้อมรับสถานการณ์โดยการเปลี่ยนแปลงตนเอง คุณสมบัติเหล่านี้จึงตรงกับคุณลักษณะการมีกรอบความคิดแบบเติบโต (growth mindset)

กรอบความคิดแบบเติบโตเป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถและความฉลาดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากบุคคลมีความพยายาม ฝึกฝน และใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้และทำงาน บุคคลนั้นก็จะมีความสามารถที่เพิ่มขึ้น ผู้ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตจะมุ่งพัฒนาตนเองโดยมีเป้าหมายมุ่งการเรียนรู้และใช้ความพยายามอยู่อย่างเต็มที่ ไม่กลัวความล้มเหลว โดยบุคคลจะใช้โอกาสที่ได้รับความสำเร็จเป็นการได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (Dweck, 2006) แม้ว่าสถานการณ์ภายนอกจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตก็จะสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง กรอบความคิดแบบเติบโตจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกในบริบทปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการปรับตัวต่อบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพจิตที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น การเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ผันผวนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตสามารถทำได้ทั้งในบริบทสถานศึกษาและที่บ้านโดยอาจใช้การสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับความสามารถ การเชื่อมั่นในความพยายามโดยการให้ผลป้อนกลับที่เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลลัพธ์ และการฝึกฝนการใช้กลยุทธ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทชยา ตั้งพรไพบุลย์, 2566)

การพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้นั้นมีองค์ประกอบหลายปัจจัย แต่สิ่งหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาจากภายในตัวของนักศึกษาครูเอง จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีกรอบแนวคิดแบบเติบโตที่มีผลทั้งในด้านความคิด เจตคติ และพฤติกรรม กรอบแนวคิดแบบเติบโตจึงมีความจำเป็นที่เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ของนักศึกษาครู อีกทั้ง นักศึกษาครูยังควรมีทักษะในการช่วยพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตให้กับผู้เรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ครูเป็นแบบอย่างของการมีกรอบความคิดแบบเติบโต สอนให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องกรอบแนวคิดดังกล่าว ให้ความสำคัญกับกระบวนการและผลสะท้อนกลับในกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ชื่นชมในความพยายาม ลดการเปรียบเทียบ (ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2562; เนตรนิยามาศ วรรณพันธ์, 2560; อัสภา พลอยโสภณ, 2564) นอกจากนี้ Hochanadel and Finamore (2015) อธิบายว่า กรอบแนวคิดแบบเติบโตสามารถพัฒนานักศึกษาครูให้สามารถปรับเปลี่ยนความคิดหรือความเชื่อต่อความฉลาดที่ไม่ยึดติดกับระดับของความฉลาดและยังเชื่อว่าบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงความฉลาดนั้นได้ และพบว่า กรอบแนวคิดแบบเติบโตเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้บุคคลบรรลุเป้าหมายระยะยาวโดยเอาชนะอุปสรรคและความท้าทายได้ ไม่ควรมุ่งเน้นในเรื่องของระดับคะแนนของผลการเรียน แต่ครูควรที่จะหาวิธีการที่ทำท้ายผู้เรียนหรือสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ การสอนความคิด

แบบเติบโตยังช่วยอำนวยความสะดวกในเป้าหมายระยะยาวและวิธีการบรรลุผลการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อีกทั้งจากการศึกษาของ ปัทมาภรณ์ ศรีราษฎร์ (2561) เรื่องการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตของครู พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตมีความต้องการจำเป็น ได้แก่ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ชอบความท้าทาย ค้นหาแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่นและเรียนรู้จากคำวิจารณ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้ ผลวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาครูต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตสำหรับนักศึกษาครู เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูและเพิ่มระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อวงการศึกษาคือต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ กลุ่มสาขาวิชา และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 347 คนที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 7 สาขาวิชา (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 186 คนที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอแกน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้สาขาวิชาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณิตศาสตร์ จำนวน 34 คน วิทยาศาสตร์ จำนวน 31 คน และสาขาวิชาทางด้านศิลปศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 30 คน ภาษาอังกฤษ จำนวน 27 คน ภาษาจีน จำนวน 10 คน การศึกษาปฐมวัย จำนวน 26 คน และการประถมศึกษา จำนวน 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามกรอบความคิดแบบเติบโตสำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1 ชุด ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับมือกับความท้าทาย 2) ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้ 3) ด้านความสามารถ

ในการเผชิญปัญหา 4) ด้านการเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์ 5) ด้านความสามารถในการพัฒนา ศักยภาพทางปัญญา และ 6) ด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง โดยมี ข้อคำถามด้านละ 5 - 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 37 ข้อ โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่างนิยามกับข้อคำถาม แล้วคำนวณหาค่า Index of Objective - Item of Congruence: IOC โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อคำถามที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียาค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า IOC ทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง โดยใช้วิธี สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.98 ซึ่งถือว่ามีค่าความเที่ยงในระดับสูง และเมื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง รายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.89 - 0.95 โดยผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งเป็นที่ยอมรับในฐานะเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับค่าความเที่ยง (Nunnally, 1967)

3. การคำนวณหาความสัมพันธ์แบบ Corrected Item-Total Correlation เพื่อใช้ พิจารณาคัดเลือกข้อรายการบางข้อที่ไม่มีคุณภาพทิ้งไปก่อนที่จะพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับจริง โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อที่มีคุณภาพคือ มีค่ามากกว่า 0.30 (Nunnally & Bernstein, 1994; Cristobal, Flavián, & Guinaliu, 2007) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.69 - 0.85 ดังนั้น ข้อรายการทุกข้อมีคุณภาพสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างโดยให้ทำแบบถามผ่าน Google Form ด้วยระบบออนไลน์ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 20 วัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัย จะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากตัวอย่างกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 186 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60 มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ใน ระดับกลาง (เกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 3.01 - 3.50) มากที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 51.08 และส่วนใหญ่เรียนอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาทางด้านศิลปศาสตร์ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 55.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.50 หมายถึง มีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51-2.50 หมายถึง มีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51-3.50 หมายถึง มีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51-4.50 หมายถึง มีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51-5.00 หมายถึง มีกรอบความคิดแบบเติบโตอยู่ในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา (แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ วิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์) โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (แบ่งเป็น 3 ช่วงเกรด ได้แก่ ต่ำกว่า 3.01 และ 3.01- 3.50 และ 3.51 ขึ้นไป) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม (n=186)

กรอบความคิดแบบเติบโต	M	S.D.	ระดับกรอบ ความคิดแบบ เติบโต
1) ด้านการรับมือกับความท้าทาย	3.85	0.50	มาก
2) ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้	3.95	0.54	มาก
3) ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหา	3.91	0.54	มาก
4) ด้านการเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์	3.90	0.52	มาก
5) ด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา	3.98	0.56	มาก
6) ด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	3.94	0.53	มาก
รวม	3.92	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีกรอบความคิดแบบเติบโตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.92$, $S.D. = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.98$, $S.D. = 0.56$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ($M = 3.95$, $S.D. = 0.54$) และด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้

ของตนเอง ($M = 3.94$, $S.D. = 0.53$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับมือกับความท้าทาย ($M = 3.85$, $S.D. = 0.50$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ ($n=186$)

กรอบความคิดแบบเติบโต	เพศ	M	S.D.	t	p
1) ด้านการรับมือกับความท้าทาย	ชาย	3.81	0.48	-.956	.340
	หญิง	3.88	0.50		
2) ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้	ชาย	3.86	0.54	-1.898	.059
	หญิง	4.01	0.54		
3) ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหา	ชาย	3.84	0.53	-1.554	.122
	หญิง	3.96	0.55		
4) ด้านการเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์	ชาย	3.85	0.51	-1.279	.203
	หญิง	3.94	0.52		
5) ด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา	ชาย	3.92	0.54	-1.214	.226
	หญิง	4.02	0.57		
6) ด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	ชาย	3.88	0.52	-1.177	.241
	หญิง	3.98	0.53		
รวม	ชาย	3.86	0.51	-1.391	.166
	หญิง	3.97	0.52		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเติบโตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน ($n=186$)

กรอบความคิดแบบเติบโต	กลุ่มสาขาวิชา	M	S.D.	t	P
1) ด้านการรับมือกับความท้าทาย	ศิลป์	3.84	0.49	-.956	.340
	วิทย์	3.87	0.50		
2) ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้	วิทย์	3.93	0.54	-1.898	.059
	ศิลป์	3.97	0.55		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กรอบความคิดแบบเติบโต	กลุ่มสาขาวิชา	M	S.D.	t	P
3) ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหา	วิทย์	3.90	0.54	-1.554	.122
	ศิลป์	3.94	0.55		
4) ด้านการเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์	วิทย์	3.89	0.52	-1.279	.203
	ศิลป์	3.92	0.53		
5) ด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา	วิทย์	3.97	0.56	-1.214	.226
	ศิลป์	4.00	0.58		
6) ด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	วิทย์	3.93	0.52	-1.177	.241
	ศิลป์	3.95	0.54		
รวม	วิทย์	3.91	0.51	-1.391	.166
	ศิลป์	3.94	0.53		

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบกรอบแนวคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน ได้แก่ สาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ และสาขาทางด้านศิลปศาสตร์ พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาครูมีกรอบแนวคิดแบบเติบโตไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (n=186)

กรอบแนวคิดแบบเติบโต	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P
1) ด้านการรับมือกับความท้าทาย	ระหว่างกลุ่ม	.237	2	.118	.478	.621
	ภายในกลุ่ม	45.247	183	.247		
	รวม	45.483	185			
2) ด้านความเพียรพยายามในการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.032	2	.016	.054	.948
	ภายในกลุ่ม	54.310	183	.297		
	รวม	54.342	185			
3) ด้านความสามารถในการเผชิญปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	.557	2	.279	.950	.389
	ภายในกลุ่ม	53.645	183	.293		
	รวม	54.202	185			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กรอบแนวคิดแบบเดิโบต์	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P
4) ด้านการเรียนรู้จากคำวิพากษ์วิจารณ์	ระหว่างกลุ่ม	.147	2	.074	.271	.763
	ภายในกลุ่ม	49.671	183	.271		
	รวม	49.818	185			
5) ด้านความสามารถในการพัฒนาศักยภาพทางปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	.372	2	.186	.587	.557
	ภายในกลุ่ม	58.076	183	.317		
	รวม	58.449	185			
6) ด้านแรงบันดาลใจและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	.493	2	.247	.877	.418
	ภายในกลุ่ม	51.414	183	.281		
	รวม	51.907	185			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.176	2	.088	.328	.721
	ภายในกลุ่ม	49.160	183	.269		
	รวม	49.336	185			

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบกรอบความคิดแบบเดิโบต์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ได้แก่ เกณฑ์เฉลี่ยระดับต่ำ (ต่ำกว่า 3.01) ระดับกลาง (3.01 – 3.50) และระดับสูง (3.51 ขึ้นไป) พบว่าทั้งภาพรวมและรายด้าน นักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเดิโบต์ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีกรอบความคิดแบบเดิโบต์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาครูที่เข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะต้องสำเร็จออกไปเพื่อประกอบวิชาชีพครูตามที่ตนเองปรารถนา อีกทั้ง หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเข้มข้น มีเนื้อหาสาระที่หลากหลายทั้งวิชาเอก วิชาชีพครู วิชาการศึกษาทั่วไป และวิชาเลือก มีการควบคุมคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยครุสภาอย่างเคร่งครัด ในขณะที่นักศึกษาที่กำลังศึกษานั้นทางคณะครุศาสตร์มีกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อบ่มเพาะความเป็นครู และเสริมทักษะความรู้ให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งนักศึกษาจะต้องใช้ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความเมตตา ความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เรียนรู้การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวเหล่านี้จึงอาจเป็นการส่งเสริมกรอบความคิดเดิโบต์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาครู ดังผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีกรอบความคิดแบบ

เติบโตโดยทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับชนมน สุวงศ์ (2566) ที่ได้อธิบายว่า ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่จะต้องมีการรอบความคิดแบบเติบโตเนื่องจากกรอบความคิดแบบเติบโตเป็นความเชื่อที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนั้นทำงานอย่างมีความสุข มีความเป็นมืออาชีพ มีความรอบรู้เชี่ยวชาญชำนาญในวิชาชีพของตน สามารถที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพครูได้เป็นอย่างดี เพราะมีการลงมือทำอย่างจริงจัง มุ่งมั่น ตั้งใจให้เกิดผลงานที่ดีที่สุด กรอบความคิดแบบเติบโตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยให้ครูยุคใหม่สามารถที่จะปรับตัวและยืดหยุ่นกับการทำงานภายใต้บริบทของโรงเรียนและความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

2. จากผลการวิจัย พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครู เมื่อจำแนกตาม เพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกรอบความคิดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ หรือ เจตคติของบุคคล ดังนั้น จึงไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับเพศ กลุ่มสาขาวิชาที่เรียน หรือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม โดยกรอบความคิด (Mindset) เป็นจุดกำหนดของวิธีคิด นำสู่การเกิดพฤติกรรม หรือ การแสดงออกต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dweck (2006) ซึ่งได้อธิบายว่า บุคคลที่มีลักษณะกรอบความคิดแบบเติบโตเชื่อว่าความสามารถของบุคคลนั้นสามารถพัฒนาได้โดยความสามารถทางสติปัญญา ความถนัด และความสามารถพิเศษ สามารถฝึกฝน และพัฒนาได้ผ่านการเรียนรู้ และการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสมองว่าเปรียบเสมือนกับกล้ามเนื้อที่สามารถออกกำลังกายและแข็งแรงขึ้นได้ ต่อเมื่อมีการฝึกฝนบ่อย ๆ และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ก็ส่งผลให้สมองจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีการเชื่อมต่อใหม่ ๆ ในสมองเกิดขึ้น โดยยิ่งฝึกฝนและฝึกซ้อมก็เป็นสิ่งที่สร้างผลลัพธ์ให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ดังนั้นถึงแม้ว่า สถานการณ์ภายนอกจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้เรียนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตก็จะสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง กรอบความคิดแบบเติบโตจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ในบริบทปัจจุบันส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการปรับตัวต่อบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพจิตที่เกิดขึ้น (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทยา ตั้งพรไพบูลย์, 2566) แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Sisk et al. (2018) ที่สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 273 ชิ้น พบว่า กรอบความคิดแบบเติบโตไม่ได้มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สำคัญ การจัดอบรมหรือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตยังไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยทั่วไป แต่อาจมีผลเล็กน้อยต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีผลการเรียนต่ำหรือกลุ่มนักเรียน ที่ยากจน นักวิจัยจึงสรุปว่า ยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เพียงพอที่สามารถสนับสนุนแนวคิดที่ว่า การปฏิวัติกรอบความคิด (mindset revolution) จะสามารถเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาได้จริงในตนเองเดียวกัน งานวิจัยของ Burgoyne et al. (2020) ได้ย้ำเตือนว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโตยังไม่ชัดเจนและอาจถูกนำไปกล่าวเกินจริง การนำแนวคิดเรื่องกรอบความคิดแบบเติบโตไปขยายผลจึงควรดำเนินการด้วยความระมัดระวัง และที่สำคัญควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจบทบาทของบริบทและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันต่อประสิทธิผลของการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเติบโตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาคะแนนเฉลี่ย พบว่า อยู่ในระดับมากที่ค่อนข้างมาทางระดับปานกลาง (เกินระดับปานกลางมาเพียงเล็กน้อย) ดังนั้น ยังมีช่องว่างที่จะสามารถพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตให้กับนักศึกษาครูได้อีก โดยควรเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกรอบความคิดแบบเติบโต รวมถึงการปลูกฝังความเชื่อที่ว่า “ความสามารถเป็นสิ่งที่พัฒนาได้” ให้กับผู้ปกครอง อาจารย์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูพี่เลี้ยง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมทั้งใน และนอกสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครู

2. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการรับมือกับความท้าทายน้อยที่สุด เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ทางคณะครุศาสตร์ควรนำสารสนเทศดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานักศึกษาครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาครูมีกรอบความคิดแบบเติบโตด้านการรับมือกับความท้าทายน้อยที่สุด ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ควรมุ่งศึกษาศึกษาในรายละเอียดเกี่ยวกับด้านการรับมือกับความท้าทายเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตให้กับนักศึกษาครูต่อไป

2. ควรนำสารสนเทศพื้นฐานที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากลุ่มกรอบความคิดแบบเติบโตของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและใช้ได้กับบริบทจริง

3. งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในโอกาสต่อไปควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการวิจัยในรูปแบบของงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีการสัมภาษณ์ สังเกต เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความคิด (Mindset) มีลักษณะเป็นตัวแปรแฝงทางจิตวิทยาที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน อีกทั้ง ผลการศึกษาอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตามสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อมหรือระยะเวลาที่ผ่านไป ดังนั้น การศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องจึงอาจนำมาซึ่งผลการวิจัยที่แม่นยำมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชนมน สุขวงศ์. (2566). Growth mindset : กรอบความคิดเติบโตหัวใจสำคัญสำหรับนักศึกษาครูยุคใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 12(1): 571 - 583.
- ชนิตา รุ่งเรือง และเสรี ชัดแฉ่ม. (2559). กรอบความคิดเติบโต: แนวทางใหม่แห่งการพัฒนาศักยภาพมนุษย์. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา. 14(1): 1-13.
- เนตรนิยมาศ วรรณพยนต์. (2560). วิธีครูกับการพัฒนากลุ่มกรอบความคิดศิษย์. วารสารทาดใหญ่วิชาการ. 15(2): 158-195.

-
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมาภรณ์ ศรีราษฎร์. (2561). แนวทางการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของครู. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 13(1): 389-399.
- ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และพิทยาทัง พรไพบุลย์. (2566). กรอบความคิดแบบแบบเติบโต: ทักษะที่จำเป็นแห่งโลกยุคพลิกผัน. วารสารครุศาสตร์. 50(1): 1-12.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). สถิติข้อมูลนักศึกษา. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: http://acad.vru.ac.th/about_acad/ac_StudentActive.php. (2566, 10 มิถุนายน)
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์จิตวิทยาการศึกษา มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2562). การพัฒนากรอบแนวคิด. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <http://www.cepthailand.org>. (2566, 18 สิงหาคม).
- อัษฎา พลอยโสภณ. (2564). นักศึกษาครูกับการพัฒนากรอบแนวคิดแบบเติบโต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 3(2): 115 - 130.
- Burgoyne, A. P., Hambrick, D. Z., & Macnamara, B. N. (2020). How firm are the foundations of mind-set theory? the claims appear stronger than the evidence. *Psychological science*. 31(3): 258 - 267
- Cristobal, E., Flavián, C., & Guinaliu, M. (2007). Perceived e-service quality (PeSQ) Measurement validation and effects on consumer satisfaction and web site loyalty. *Managing service quality: An international journal*. 17(3): 317-340.
- Dweck, C. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Hochanadel, A. & Finamore, D. (2015). Fixed and growth mindset in education and how grit helps students persist in the face of adversity. *Journal of international education research first quarter*. 11(1): 47-50.
- Johansen, B., & Euchner, J. (2013). Navigating the VUCA world. *Research-Technology Management*. 56(1): 10-15.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory*. (3rd ed.). New York: McGraw Hill.
- Sisk, V. F., Burgoyne, A. P., Sun, J., Butler, J. L., & Macnamara, B. N. (2018). To what extent and under which circumstances are growth mind-sets important to academic achievement? Two meta-analyses. *Psychological science*. 29(4): 549-571.
-

ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิด
โมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว
ตามแบบวิถีชุมชน ในจังหวัดเชียงราย

INTEGRATED TOURISM MANAGEMENT FACTORS UNDER THE BCG
ECONOMIC MODEL CONCEPT THAT AFFECTS DECISIONS MAKING
OF THAI TOURISTS IN A COMMUNITY AT CHIANG RAI PROVINCE

อัญยานี เกตุพันธุ์^{1*} ศศิวิมล ภูพวง¹ และ สุทธดา ชัดติยะ¹
Aunyanee Katepan^{1*} Sasiwimon Puphoun¹ and Suthada Khattiya¹

Received : 1 June 2023

Revised : 1 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี (BCG) และ 2) ศึกษาการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวที่นิยมเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงรายในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2565 จำนวน 100 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยรูปสมการถดถอยเชิงเส้น (Liner Regression Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.37$) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือด้านเศรษฐกิจชีวภาพในการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจสีเขียว โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลำดับสุดท้ายคือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ในการนำวัตถุดิบเหลือใช้มาหมุนเวียนสร้างมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง และการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.45$) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านราคาอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และลำดับสุดท้ายคือด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว / แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี / การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: aunyanee.kate@crru.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were 1. to study integrated tourism management under the concept of BCG economy that affects tourists' morale in a community at Chiang Rai Province and 2. to study the level of decision making of Thai tourists in a local way of life at Chiang Rai Province. The questionnaire was used as research tools. The samples used in the study were Thai tourists in a local way of life Chiang Rai Province, totaling 100 people. Statistics used in the analysis were Liner Regression Analysis and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of the study To study the management of integrated tourism under the concept of BCG economy that affects the motivation of tourists in a community way at Chiang Rai province, it was found that the overall level was at a moderate level ($M = 3.37$) and if considering each aspect, the first is the bio economy in bringing scientific knowledge to develop tourist attractions at a medium level, followed by the green economy by developing tourist attractions together with environmental conservation, and the last order is the circular economy in which raw materials are recycled to create added value. The mean was at the medium level, respectively and revealed that the level of decision making of Thai tourists in the way of the local community at Chiang Rai province Overall, it was at a high level ($M = 3.45$) and if considering each aspect, the first was the price aspect at a high level followed by the promotion aspect. Followed by marketing promotion in terms of distribution channels and the last order, that is, products, averaged at a moderate level, respectively. with a statistical significance level of 0.01.

Keywords: Tourism Management / Economic Concepts BCG / Tourists Decision Making

บทนำ

แนวทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนนั้น เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยอาศัยความเข้มแข็งความหลากหลายทางชีวภาพและทางวัฒนธรรม ซึ่งแนวทางที่ถูกนำเสนอในการพัฒนาการท่องเที่ยว นั้น คือ โมเดลเศรษฐกิจบีซีจี (BCG) ที่ย่อมาจากเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติโดยนำองค์ความรู้มาต่อยอดฐานความเข้มแข็งภายในของประเทศไทย คือ ความหลากหลายทางชีวภาพและผลผลิตทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์พร้อมกับปรับเปลี่ยนระบบการผลิตไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อรักษาความมั่นคงทางวัตถุดิบ สมดุลของสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการอนุรักษ์

ความหลากหลายทางชีวภาพ (ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว, 2561) โดยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศในการขับเคลื่อนโมเดล มีด้วยกัน 4 ข้อ ดังนี้ 1) การจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ 2) การใช้จุดแข็งทางอัตลักษณ์และศักยภาพของพื้นที่ ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยียกระดับมูลค่าในห่วงโซการผลิตและบริการให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก 3) การใช้อัจฉริยะ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ช่วยยกระดับอุตสาหกรรม 4) สร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (ดารณี อาจหาญ และเกตุศิริ เจริญวิศาล, 2565) มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย 3 เศรษฐกิจหลัก คือ B- Bio Economy ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า เชื่อมโยงกับ C- Circular Economy ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้ G- Green Economy ระบบเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งมุ่งแก้ไขปัญหามลพิษเพื่อลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), 2563)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) เป็นการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยเป็นการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย (ศศิชา หมดลทิล, 2565) ซึ่งการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายที่มีรูปแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นหรือเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะเห็นได้ชัดจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการรวมกลุ่มเป็นรูปธรรมและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสิ้น 2,472 กลุ่ม (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) ซึ่งมีกลุ่มชุมชนที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนถึงร้อยละ 30 ทั้งหมดล้วนเป็นผลลัพธ์ของการส่งเสริมจากภาครัฐที่ได้มีการดำเนินงานตามแนวทางมาอย่างต่อเนื่อง แต่พบวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเพียง 18 กลุ่มที่ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนำโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี หรือ BCG Economy Model มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจตามที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายไว้ ด้วยศักยภาพในด้านพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความหลากหลายทั้งด้านการเกษตร การท่องเที่ยว วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นก็ยังไม่สามารถเป็นเครื่องรับรองความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเชียงรายได้ เนื่องจากในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนยังประสบปัญหาในการดำเนินงานหลาย ๆ ด้าน เช่น การเข้ามาแทรกแซงการดำเนินกิจการจากกลุ่มนักลงทุนนอกพื้นที่ การกำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขันที่ไม่เหมาะสมทำให้ไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและการตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น (มานิชย์ นวลสระ และคณะ, 2564) ส่งผลให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจการท่องเที่ยวโดยวิถีชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดเชียงรายยังไม่สามารถให้ผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้จึงควรมีการจัดระบบและจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการสร้างแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย สู่การสร้างกลยุทธ์ทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพื่อประโยชน์ในด้านการตลาดของข้อมูลการวิเคราะห์พฤติกรรมหรือการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชน ในการวางแผนเส้นทางหรือสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจและสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจให้อยู่รอดและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

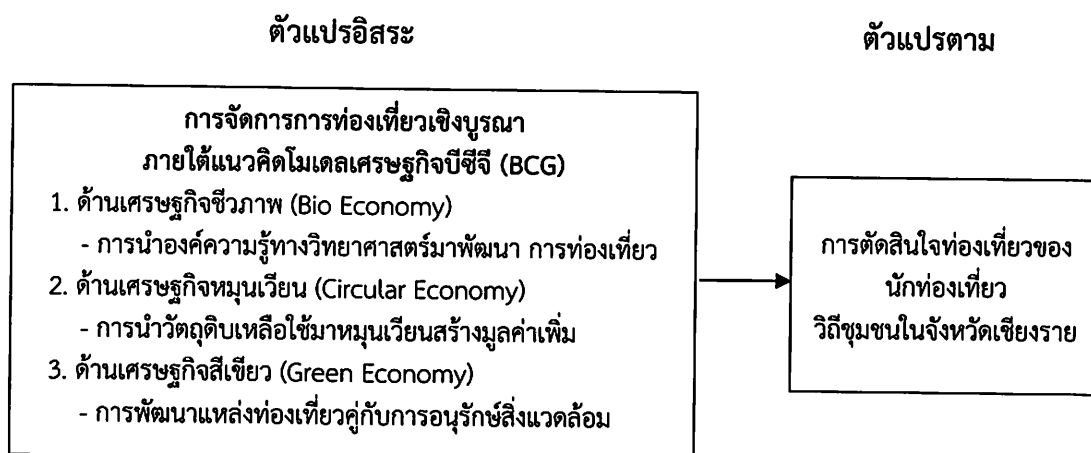
1. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยววิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวในพื้นที่วิถีชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวจำนวน 18 กลุ่ม (กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2565) แต่จำนวนนักท่องเที่ยวไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน จึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คนจาก 18 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Hair, et al. (2010) อธิบายถึงการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ควรกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งกรณีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอย เพราะเป็นการวิเคราะห์ต่อเนื่อง โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากสถิติพาราเมตริกชนิดอื่น ดังนี้ วิธีการและเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอย โดยที่ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนที่มากกว่าหรือเท่ากับเมื่อใช้เกณฑ์ทั้ง 2 ข้อ คือ 1) กลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่ต่ำกว่า 100 คน และ 2) กลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวนประมาณ 10-20 คน ต่อจำนวนตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร ในกรณีนี้ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ถดถอยเมื่อมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ตามเกณฑ์ข้อ 1) กลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดไม่ต่ำกว่า 100 คน และตามเกณฑ์ข้อ 2) กลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาด = $(3 \text{ ตัวแปร}) \times (20 \text{ คน}) = 60 \text{ คน}$ ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยคือ 100 คน ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมสำหรับการศึกษาในเบื้องต้น

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative) การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Analysis) ผ่านเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย ตัวแปรการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจบีซีจี ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน และด้านเศรษฐกิจสีเขียว ส่งผลต่อตัวแปรตามคือ การตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชน จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ ระดับการศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ มีจำนวน 5 ข้อ (ใช้มาตรวัดแบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ (4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ (ใช้มาตรวัดแบบ Interval Scale)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจบีซีจี มี 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) (2) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ (3) ด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ (ใช้มาตรวัดแบบ Interval Scale)

โดยคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert, 2017) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (Best & Kahn, 1993) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 - 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 - 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 - 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง โดยการตรวจสอบค่า IOC พบว่า แบบสอบถามที่ทำการประเมินไม่มีระดับคะแนนต่ำกว่า 0.60 อีกทั้ง ผู้วิจัยได้นำมาปรับแก้ไขต่อไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากที่ปรึกษางานวิจัยแล้ว (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ด้วยสถิติ ครอนบาค อัลฟา (Cronbach's Alpha) พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.98 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2565 รวมทั้งสิ้น 3 เดือน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดังนี้

1. นำส่งแบบสอบถามผ่านตัวแทนวิสาหกิจชุมชน 18 แห่ง โดยทำเป็น QR Code และส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้ตัวแทนวิสาหกิจได้ส่งให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มาเที่ยวแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยตอบผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) จนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จากนักท่องเที่ยวและรวบรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 100 คน

2. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์จนได้ข้อมูลมานำเสนอในเล่มงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) อธิบายลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) รวมถึงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ใช้การตรวจสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวตามเงื่อนไขที่วางเกณฑ์ไว้ในข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ด้วยรูปแบบการถดถอยเชิงเส้น (Liner Regression Analysis) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงปริมาณ ตรวจสอบความเหมาะสมตัวแบบของแบบสอบถาม โดยใช้ ค่า VIF (Variance Inflation Factor) มีค่าไม่เกิน 5 และค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.2 เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กันและไม่เกิดความสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างกัน

3. การวิเคราะห์ตัวแบบของแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยนำตัวแปรเข้าไปพยากรณ์ในตัวแบบทีละตัว

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย 4 ด้าน 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ได้ผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย

การตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย	M	S.D.	แปลผล
1) ด้านผลิตภัณฑ์	3.27	0.365	ปานกลาง
2) ด้านราคา	3.46	0.480	มาก
3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.37	0.347	ปานกลาง
4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	3.39	0.411	ปานกลาง
รวม	3.45	0.379	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.45$, $S.D. = 0.379$) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านราคาที่เหมาะสมกับรูปแบบของการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($M = 3.46$, $S.D. = 0.48$) รองลงมา ด้านการส่งเสริมทางการตลาดที่มีการประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.39$, $S.D. = 0.411$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีหลายช่องทางให้กลุ่มนักท่องเที่ยวเข้าถึงและสอบถามได้สะดวก มีค่าเฉลี่ย

อยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.37$, $S.D. = 0.347$) และลำดับสุดท้าย ด้านผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน เช่น ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.27$, $S.D. = 0.365$) ตามลำดับ

2. ผลศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ 2) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน 3) ด้านเศรษฐกิจสีเขียว ได้ผลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี

การจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี	M	S.D.	แปลผล
1) ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) - การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาการท่องเที่ยว	3.39	0.454	ปานกลาง
2) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) - การนำวัตถุดิบเหลือใช้มาหมุนเวียนสร้างมูลค่าเพิ่ม	3.36	0.479	ปานกลาง
3) ด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) - การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.37	0.342	ปานกลาง
รวม	3.37	0.412	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.37$, $S.D. = 0.412$) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ในด้านการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.39$, $S.D. = 0.454$) รองลงมา คือด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.37$, $S.D. = 0.342$) และลำดับสุดท้าย คือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในด้านการนำวัตถุดิบเหลือใช้มาหมุนเวียนสร้างมูลค่าต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($M = 3.36$, $S.D. = 0.479$) ตามลำดับ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย ได้ผลตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชน จังหวัดเชียงราย

การจัดการท่องเที่ยว เชิงบูรณาการภายใต้แนวคิด โมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผล ต่อการตัดสินใจการท่องเที่ยว	B	S.E.	t	p-value	Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.013	0.066	0.201	0.000**		
ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (x_1)	0.389	0.032	12.319	0.000**	0.287	3.479
ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (x_2)	0.306	0.026	11.927	0.000**	0.465	2.152
ด้านเศรษฐกิจสีเขียว (x_3)	0.288	0.025	11.348	0.000**	0.384	2.608
R = 0.947, R ² = 0.897, Adj R ² = 0.896, SE = 0.282						

หมายเหตุ : ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 5.00; ค่า Tolerance ไม่ควรน้อยกว่า .20

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรการจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชน ในจังหวัดเชียงราย (Y) ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (x_1) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (x_2) และด้านเศรษฐกิจสีเขียว (x_3) โดยตัวแปรเหล่านี้สามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว วิถีชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย (Y) ได้ร้อยละ 89.70

ผู้วิจัยจึงนำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ การตัดสินใจการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว วิถีชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย = $0.013 + (0.389 \times \text{ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ}) + (0.306 \times \text{ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน}) + (0.288 \times \text{ด้านเศรษฐกิจสีเขียว})$ จึงสรุปสมมติฐานการวิจัยได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการตัดสินใจการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ตามแบบวิถีชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านราคา ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยการจัดการการท่องเที่ยว เชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและหากพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ส่วนผลศึกษาวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี

ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย

1. การจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ในด้านการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลำดับสุดท้าย คือด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ในด้านการนำวัตถุดิบเหลือใช้มาหมุนเวียนสร้างมูลค่าต่อ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับจิตตรา บรรจงปรุ สุวรรณ เตชะธีระปริดา และสวียา พรารณาดิ ขาติวิวัฒนาการ (2565) ทำการวิจัยเพื่อยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่ยั่งยืนของวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า เมืองประกอบที่สำคัญที่สุดของตัวแปรผู้ประกอบการเพื่อสังคม คือด้านผู้สร้างคุณค่าทางสังคม ตัวแปรกลยุทธ์การตลาดสีเขียว คือ ช่องทางการจัดจำหน่ายสีเขียว และตัวแปรผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน คือ ด้านผลการดำเนินงานด้านสังคม ซึ่งสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์ ได้ร้อยละ 89 และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งโดยสรุปแล้วรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างผู้ประกอบการเพื่อสังคมและกลยุทธ์การตลาดสีเขียวในการจัดการวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างยั่งยืนในประเทศไทยนั้นควรขึ้นอยู่กับคุณค่าทางสังคมของกิจการ ช่องทางการตลาด และผลลัพธ์ทางสังคมและพหุพจน์ ศรีตัน (2564) ทำการศึกษาภายใต้โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน งานวิจัยได้พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ปลาบูดู กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลือบาตะห์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ตั้งอยู่บนฐานสำคัญของชุมชนทั้งในเรื่องวัตถุดิบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง โดยมีหลักการสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้ 1) ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า 2) กระจายรายได้อย่างทั่วถึง 3) ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง 4) การวางแผนให้เกิดการศึกษาภาพการผลิต 5) การจัดการของเสียให้เป็นศูนย์ในกระบวนการผลิต

2. การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และ (4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด โดยค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับบุณิดา สุนทรสมัย (2565) ทำการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาพลักษณ์และกลยุทธ์การตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านประสบการณ์มากที่สุด และกลยุทธ์การตลาดคือ ด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีและค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตามคือความตั้งใจเดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ โดยภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงด้านบวกต่อ

กลยุทธ์การตลาด นอกจากนี้รัฐ ฐิติจำเรียวพร และ ดวงพร อ่อนหวาน (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยววิถีชุมชนในรูปแบบเชิงพาณิชย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยววิถีชุมชน เรียงลำดับตามระดับความสำคัญได้ดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อันดับที่ 2 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อันดับที่ 3 ด้านประสบการณ์จากการท่องเที่ยว อันดับที่ 4 ด้านของดีชุมชน อันดับที่ 5 ด้านสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภคพื้นฐาน อันดับที่ 6 ด้านนักท่องเที่ยว อันดับที่ 7 ด้านการสื่อสารทางการตลาด อันดับที่ 8 ด้านจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว อันดับที่ 9 ด้านการเข้าถึงนักท่องเที่ยวและกลุ่มเป้าหมาย อันดับที่ 10 ด้านการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางการตลาด อันดับที่ 11 ด้านความสามารถในการเข้าถึงได้ และด้านด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวคิดเห็นว่าปัจจัยทั้ง 12 ด้านมีผลในระดับมากต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยววิถีชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนควรมีการออกแบบ และการวางผังเมืองที่ตอบสนองต่อการพัฒนาระบบนิเวศเกษตรเมือง รวมถึงการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติในเชิงลบระหว่างการเกษตรและการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในพื้นที่เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของวิถีชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย จึงเป็นช่องว่างในการทำงานวิจัยในอนาคตเพื่อตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นความตระหนักรู้ที่เพิ่มสูงขึ้นของประชากรในการท่องเที่ยว บริโภคอาหารปลอดภัย ความมั่นคงทางอาหาร และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก รวมไปถึงกระแสของการบริโภคอาหารที่มีวัตถุดิบที่ผลิตในวิถีชุมชน

2. ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ภาครัฐหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรมีจัดทำนโยบายสาธารณะอย่างรอบด้าน หรือการนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี มาใช้ในการจัดการทางเลือกโดยการกระตุ้น (Nudge theory) ให้สมาชิกวิถีชุมชนท้องถิ่นมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพื่อเป็นทางเลือกมาตรฐาน (Default option) โดยไม่จำกัดทางเลือกอื่น ๆ และไม่เปลี่ยนแปลงแรงจูงใจทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ แต่ให้คำนึงประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและผลกระทบต่อชุมชน

3. ด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการใช้การทำเกษตรในเมืองในการพัฒนาวิถีชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้การทำเกษตรในเมืองเป็นที่นิยมมากขึ้น การพัฒนาระบบนิเวศเกษตรเมืองที่ประสบความสำเร็จ ต้องเริ่มต้นจากการสร้างความเข้าใจภายในชุมชนประโยชน์ที่หลากหลายของการทำเกษตรในเมืองต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยที่วิถีชุมชนท้องถิ่นจะต้องเป็นตัวขับเคลื่อนด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยเชิงสำรวจ เรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการภายใต้แนวคิดโมเดลเศรษฐกิจบีซีจี ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย” โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือ ดังนั้นเพื่อการศึกษาการจัดการท่องเที่ยว

ในเชิงลึก ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ อาทิ การสัมภาษณ์ กับนักท่องเที่ยวโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ทราบถึงความต้องการ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมในงานวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีจากการสนับสนุนของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ได้ให้โอกาสลงพื้นที่เพื่อพัฒนานักศึกษาและได้ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน จนทราบถึงโอกาสที่จะได้ช่วยเหลือจัดการการท่องเที่ยวตามแบบวิถีชุมชนในจังหวัดเชียงราย สู่การสร้างกลยุทธ์ทางการจัดการการท่องเที่ยวให้แกชุมชน และขอขอบพระคุณนักท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ชิตวรา บรรจงปฐ สุวรรณ เตชะธีระปริดา และสวียา พรารณาดิ ชาติวิวัฒนาการ. (2565). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม กลยุทธ์การตลาดสีเขียวที่ส่งผลต่อการดำเนินงานที่ยั่งยืนของวิสาหกิจเพื่อสังคมในประเทศไทย. วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 16(4), 164-175.
- ฐิติ ฐิติจำเจริญพร และดวงพร อ่อนหวาน. (2561). รายงานวิจัยโครงการวิจัยย่อยที่ 2 “แนวทางการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยววิถีชุมชนในรูปแบบเชิงพาณิชย์” ภายใต้ชุดแผนงานวิจัย การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากของจังหวัดเชียงใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยววิถีชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ดารณี อางหาญ และเกศศิริ เจริญวิศาล. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 12(2), 276-291.
- ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว. (2561). สมุดปกขาว BCG in Action การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก file:///C:/Users/User/Downloads/BCG_WhitePaper 201811051.pdf. (2564, 20 เมษายน).
- พรพจน์ ศรีตัน. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้ แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มาโนชญ์ นวลสระ น้ำเพชร เตปินสาย และชัชชญา ชุตินันท์กุล. (2564). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานระดับสากล จังหวัดเชียงราย. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 15(1): 119-134.
- ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php?region_id=&province_id=57&hur_id=&key_word. (2565, 23 ธันวาคม).
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาพลักษณ์และกลยุทธ์การตลาดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในจังหวัดปราจีนบุรี. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 16(1), 37-50.
- ศศิชา หมดมลทิล. (2565). ห้องเที่ยววิถีชุมชนวิถีสู่ความยั่งยืน. หน่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานราก ส่วนเศรษฐกิจฐานราก ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/GR_report_travel_detail.pdf. (2566, 30 สิงหาคม).
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2563). BCG Economy Model. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/what-is-bcg-economy-model/. (2565, 30 ธันวาคม).
- Best, J., & Kahn, J. V. (1993). *Research in Education*. (7th ed). Boston: Allyn and Bacon.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5thed). New York: Harper Collins Publishers.
- Hair, J. F., Tatham, R. L., Anderson, R. E., & Black, W. (2010). *Multivariate data analysis*. (5th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Likert, R. (2017). The method of constructing an attitude scale. In *Scaling* (pp. 233-242). Routledge.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพ โครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

A COMPARISON OF LEARNING ACHIEVEMENTS IN LITERATURE ON PHRA APHAI MANI BY USING THE TEACHING TECHNIQUE OF THE GRAPHIC ORGANIZER AND WRITING A STORYLINE DIAGRAM OF GRADE 4 STUDENTS

สุภัชฌา ศรีเอี่ยม^{1*} อาทิตยา ทวีแสง¹ และ สิริยากร โสพิลา¹
Supatcha Sri-iam^{1*} Athitaya Thawesaeng¹ and Siriyakorn Sopila¹

Received : 11 June 2023

Revised : 7 December 2023

Accepted : 8 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนจารุศรบำรุง จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง จำนวน 3 แผน ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 4.42 มีความเหมาะสมในระดับมาก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ทั้งฉบับมีค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.66 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.81 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 3) แบบประเมินความพึงพอใจ มีความเหมาะสมในระดับมาก สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: supatcha@vru.ac.th

ปีที่ 4 สูงกว่าก่อนใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer) ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ / การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง / วรรณคดี / พระอภัยมณี

ABSTRACT

This research is a quasi-experimental research. The objectives were 1) to compare the learning achievements in literature. Phra Aphai Mani story of grade 4 students before and after using the structured knowledge teaching technique together with plot diagram writing 2) to compare the learning achievements in literature on Phra Aphai Mani after using the structured knowledge teaching technique together with plot diagram writing. of grade 4 students with the criteria of 70 percent of the full score 3) to study the satisfaction of grade 4 students towards the use of structured knowledge teaching techniques in conjunction with plot diagram writing in learning literature titled Phra Aphai Mani. The sample group of the research were 30 students in grade 4/1 of Jarusorn Bamrung School, second semester, academic year 2022 by simple random sampling method. The tools used in this research were: 1) the learning management plan for the grade 4 Thai subject group on Phra Aphai Mani, at the birth of Sudsakorn. Using a structured knowledge teaching technique together with plot diagram writing of 3 plans the whole version had a value of 4.42, which was appropriate at a high level.. 2) Phra Aphaimani's academic performance test has a difficulty level of 0.66, a classification value of 0.81, and a reliability level of 0.92 3) The satisfaction evaluation form is very suitable. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, t-test.

The research results showed that: 1) Learning achievement in literature on Phra Aphai Mani after using the structured knowledge teaching technique together with plot diagram writing of grade 4 students was higher than before using the structured knowledge teaching technique. Know together with plot diagram writing 2) Achievement in learning literature about Phra Aphai Mani after using the knowledge structure teaching technique together with plot diagram writing. of Grade 4 students above the 70 percent threshold of full score, with statistical significance at the 0.05 level. 3) The

results of the study of students' satisfaction toward the use of structured knowledge teaching techniques in conjunction with plot diagram writing found that the overall level was at a high level.

Keywords: Graphic organizer / Plot diagram writing / Literature / Phra Aphai Mani

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่มีความสำคัญต่อคนไทยเป็นอย่างยิ่ง มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติและยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาคนในชาติ ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กไทย เพราะภาษาไทยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้สื่อสารติดต่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และวรรณคดีไทยยังเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาภาษาไทย มีความโดดเด่นทางด้านเนื้อหาสาระ และมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ด้านสังคม สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (ธัญญรัตน์ ชื่นแสงจันทร์, 2563)

การศึกษาวรรณคดีเป็นหนึ่งในเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 รายวิชาภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งวรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ การดำรงชีวิตของคนไทยในสมัยก่อน ดังที่ กิตติยา รัศมีแจ่ม (2561) กล่าวไว้ว่า เติมนวนคดีอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่ทันสมัย เพราะมีสื่อใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่วรรณคดีไทยนั้นไม่เพียงมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ยังสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนบอกเล่าเรื่องราวในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ รวมถึงได้คำสอนจากกุศโลบายที่บรรพบุรุษมักสอดแทรกทั้งคติสอนใจและปรัชญาชีวิตไว้ให้รุ่นหลังได้คิด แม้เวลาจะผ่านไปก็ยุคสมัยวรรณคดีก็ยังทรงคุณค่าอยู่เสมอ ซึ่งหากกล่าวถึงระบบการศึกษาในอดีตก็มีการเรียนการสอนวรรณคดีมาอย่างต่อเนื่อง ในอดีตมีการท่องจำวรรณคดี หรืออาชยานจนกระทั่งวงศีกษาศึกษาธิการได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมาเป็นลำดับ

จากประสบการณ์การสังเกตการสอนและการสอนของผู้วิจัยที่ผ่านมา การเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมนั้น ครูผู้สอนมักใช้วิธีการสอนที่ไม่น่าสนใจ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบการอธิบายเนื้อเรื่องกับผู้เรียน โดยผู้เรียนที่จำเนื้อหาของวรรณคดีได้ก็จะสามารถอธิบายกับครูผู้สอน ส่วนผู้เรียนที่จำเนื้อหาไม่ได้ จะไม่สนใจในการเรียน มักเลือกไม่พูดคุยหรือตอบคำถาม และตัวครูผู้สอนเองยังมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของวรรณคดีได้ไม่ดีเท่าที่ควร การจัดการเรียนการสอนจึงมีรูปแบบเดิม สื่อการสอนไม่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความรู้ ไม่สามารถนำข้อคิดที่ได้จากวรรณคดีวรรณกรรมที่เรียนมาบูรณาการสู่ชีวิตจริงได้ ดังนั้นการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยนั้นจึงประสบปัญหา ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียน ขาดความใส่ใจในการอ่าน นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้เนื่องจากไม่รู้ศัพท์จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

วรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร เป็นหนึ่งในเนื้อหาวรรณคดีสำนวนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีเนื้อหาว่า ณ เกาะแก้วพิสดาร นางเงือกได้ให้กำเนิดบุตรชายที่เกิดจากพระอภัยมณี ชื่อ สุดสาคร พระฤๅษีที่อยู่ในเกาะแก้วพิสดารได้เลี้ยงดูและสั่งสอนวิชาต่าง ๆ ให้สุดสาคร สุดสาครจึงออกเดินทางตามหาพระบิดา ที่ออกจากเกาะแก้วพิสดารไป โดยมีสัตว์พาหนะคู่ใจ คือ ม้านิลมังกร ทั้งสองได้หลงไปในเกาะผีสิง จึงต้องต่อสู้กับพวกผีทั้งหมดในเกาะเป็นเวลานานพอสมควร จนเกือบจะเสียชีวิต แต่ถูกรอดมาได้ด้วยความช่วยเหลือจากพระฤๅษีเกาะแก้วพิสดาร หลังจากนั้นสุดสาครได้เดินทางต่อจนพบกับซีเปลือย และถูกซีเปลือยล่อลวงเอาม้านิลมังกรและไม้เท้าวิเศษจนถูกปลัดตกหน้าผา เดชะบุญที่ สุดสาครไม่ตายจึงกลับมาชิงไม้เท้าวิเศษคืนไปได้ที่เมืองแห่งหนึ่ง เจ้าเมืองแห่งนั้นได้รับอุปการะสุดสาครไว้เป็นลูกบุญธรรม เมื่อสุดสาครโตขึ้น จึงออกเดินทางตามหาพระบิดา(ต่อ) โดยครั้งนี้เจ้าเมืองการเวกให้สาวคนธและหัสชัยซึ่งเป็นพระโอรสและพระธิดาของพระองค์ พร้อมทั้งกองเรือรบจำนวนหนึ่งออกเดินทางไปกับสุดสาครด้วย ระหว่างทางกองเรือของสุดสาครถูกฝูงผีเสื้อยักษ์โจมตีและจับตัวเอาสาวคนธและหัสชัยไป สุดสาครติดตามไปสังหารผีเสื้อยักษ์และชิงตัวทั้งสองคนกลับคืนมาได้สำเร็จและเดินทางออกตามหาพระบิดาต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากเนื้อเรื่องดังกล่าวเห็นได้ว่าเนื้อหามีความน่าสนใจ ส่งเสริมจินตนาการและให้ข้อคิดด้านความกตัญญูแก่ผู้เรียน แต่มีเนื้อหาค่อนข้างมาก ซับซ้อน มีตัวละครจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายหากไม่สามารถจัดลำดับเนื้อหาได้ ครูควรมีวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น การเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เป็นการจัดระบบความคิดจากสมอง โดยมีการสรุปเนื้อหา แล้วจัดแบ่งกลุ่มเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย เมื่อนำมาอ่านอีกครั้งจะเกิดการทบทวนและเข้าใจในเนื้อหาได้เร็วขึ้น (ภิญญาภัสส์ ทิพย์โยธา, 2562) อีกทั้ง สุมาลี ชูบุญ (2560) กล่าวถึง เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ผังกราฟิก ไว้ว่าเป็นการจัดระบบระเบียบข้อมูล ความคิด โดยใช้แผนภาพรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบในลักษณะโครงสร้างที่แตกต่างกันอย่างเป็นระบบ ขึ้นอยู่กับประเภทของแบบแผนการจัดเนื้อหาและข้อมูล แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ช่วยให้เกิดความเข้าใจและจดจำข้อมูลหรือเนื้อหาสาระได้อย่างถาวร ผู้สอนต้องมีการวางแผนคัดเลือกรูปแบบผังกราฟิก ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิม แล้วจึงนำเสนอตัวอย่างการใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือผังกราฟิก หลังจากนั้นให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเนื้อหา นำมาจัดทำผังกราฟิกโดยทำร่วมกันเป็นกลุ่มหรือทำเป็นรายบุคคล นำเสนอปัญหาและอภิปรายร่วมกัน จากผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับทศนา แหมมณี (2559: 234) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ผังกราฟิก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และช่วยจัดข้อมูล ได้เป็นระบบ ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาสาระนั้น ๆ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกยังช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรอง หรือทบทวนตนเอง และยังช่วยให้เข้าใจถึงความแตกต่างทางความคิด และทัศนคติที่แตกต่างกันของผู้เรียนคนอื่น ๆ

ดังนั้น การเขียนแผนภาพโครงเรื่องร่วมกับเทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในครั้งนี้จึงเป็นการนำวิธีการเขียนแผนภาพโครงเรื่องที่ต้องอาศัยการจัดระบบความคิด

จากสมอมาจัดระบบเนื้อหาในวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร และนำเนื้อหาที่จัดระบบความคิดมาเขียนเป็นผังกราฟิกแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่อง มีขั้นตอนดังนี้ 1) เตรียมเนื้อหาที่จะสอน 2) อธิบายเนื้อหาใหม่ 3) จัดระบบความคิด 4) สร้างผังกราฟิกและนำเนื้อหา มาจัดเรียง 5) สรุปความคิด ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน วรรณคดีให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนจารุศรบำรุง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) อ่านจับใจความ เรื่อง พระอภัยมณี ตอนกำเนิดสุดสาคร 2) ความหมายคำในบทเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ตอนกำเนิดสุดสาคร 3) ประโยชน์และคุณค่า ที่ได้รับในบทเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ตอนกำเนิดสุดสาคร
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พระอภัยมณี ซึ่งใช้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ มีทั้งหมด 12 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา และนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.1) อ่านจับใจความ เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร 2.2) ความหมายคำในบทเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร และ 2.3) ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับในบทเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร

1.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมตามแบบประเมินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผลการประเมินระดับความเหมาะสมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.36 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.44 ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.36 และทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเป็นไปตามหลักการของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการวิจัย

2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี และวิธีการตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 วิเคราะห์ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ เพื่อเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาที่เรียน และนำมาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวชี้วัด จำนวน 25 ข้อ

2.5 ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการหาค่า IOC

2.6 วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 (ปราณี หล้าเบญญะ, 2561) ซึ่งเป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้เก็บไว้ จำนวน 20 ข้อ จากแบบทดสอบได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 - 1 ส่วนข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ตัดทิ้งไปจำนวน 5 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาหาค่าความยากง่าย (p) รายข้อ ซึ่งค่าความยากง่ายมีค่า ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 จึงเป็นข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากแบบทดสอบได้ค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.51 - 0.76 แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยค่าที่อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากแบบทดสอบได้ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.38 - 0.87 และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ KR-20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากแบบทดสอบได้ค่า KR-20 เท่ากับ 0.92

2.9 เมื่อได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจัดพิมพ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนจารุศรบำรุง จำนวน 30 คน

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจและเกณฑ์การประเมินผลแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-Point Rating Scale) ของลิเคิร์ท จำนวน 20 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ การประเมินที่ถูกต้อง และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ IOC (Index of Item Objectives Congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้เป็นไปตามเกณฑ์ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559)

3.4 คัดเลือกแบบสอบถามที่เป็นไปตามเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ และนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแล้วไปสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนจารุศรบำรุง จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนจารุศรบำรุง
2. ก่อนการทดลอง ผู้ศึกษาได้ชี้แจงวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับครูประจำชั้นและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนจารุศรบำรุง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน เพื่อรับทราบวิธีการดำเนินการกิจกรรม
3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ
4. ดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 แผน ระหว่าง มกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 รวมทั้งหมด 3 ชั่วโมง
5. หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ ชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง จำนวน 12 ข้อ
6. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และผลคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่แบบ t-test for dependent samples
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ แบบ t-test one samples

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 2) ค่าความยากง่าย (Difficulty) 3) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) 4) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณจากสูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

คะแนน	M	n	S.D.	df	t	p
ก่อนใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง	12.53	30	3.78	29	13.05*	0.000
หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง	15.76	30	2.73			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน = 14 คะแนน				
	M	S.D.	Df	t	p
	15.76	2.73	29	3.53*	0.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี หลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี

รายการประเมิน	M	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.00	0.90	มาก
2. ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.10	0.80	มาก
3. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.10	0.80	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสนุก น่าสนใจ	4.00	0.80	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	M	S.D.	แปลผล
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.03	0.96	มาก
6. ครูใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนวรรณคดี	4.10	0.80	มาก
7. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.20	0.83	มาก
8. การสอนโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี	4.03	0.94	มาก
9. ครูให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.13	0.82	มาก
10. เนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง	4.00	0.83	มาก
11. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.20	0.80	มาก
12. นักเรียนพึงพอใจในภาพรวมต่อการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง	4.00	0.90	มาก
รวม	4.10	0.91	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($M = 4.10$, $S.D. = 0.91$) โดยเรียงลำดับตามรายการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ($M = 4.20$, $S.D. = 0.83$) และนักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ($M = 4.20$, $S.D. = 0.80$) ครูให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ($M = 4.13$, $S.D. = 0.82$) ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล ($M = 4.10$, $S.D. = 0.80$) ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($M = 4.10$, $S.D. = 0.80$) ครูใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนวรรณคดี ($M = 4.10$, $S.D. = 0.80$) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($M = 4.03$, $S.D. = 0.96$) การสอนโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องมีความเหมาะสมกับวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ($M = 4.03$, $S.D. = 0.94$) กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน ($M = 4.00$, $S.D. = 0.90$) กิจกรรมการเรียนสนุก น่าสนใจ ($M = 4.00$, $S.D. = 0.80$) เนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง ($M = 4.00$, $S.D. = 0.83$) นักเรียนพึงพอใจในภาพรวมต่อการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ($M = 4.00$, $S.D. = 0.90$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง พบว่า ก่อนใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.53 และหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15.76 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.8 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสอนในเรื่องการจับใจความสำคัญ ความหมายคำในบทเรียน และประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับในบทเรียนเรื่องพระอภัยมณี ตอน กำเนิดสุดสาคร ซึ่งมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน จัดเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก การจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เนื่องจากใช้ผังกราฟิก ที่สอดคล้องกับวิจัยของ สุมาลี ชุบุญ (2560) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ร่วมกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ รณชัย จันทร์แก้ว (2559) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยระดับดีเยี่ยมร้อยละ 53.33 ระดับดีร้อยละ 33.33 และระดับพอใช้ร้อยละ 13.33 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีความคงทน ในการเรียนวรรณคดีไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องในการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.91 แสดงว่า การทดลองการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เนื่องจากผู้วิจัยมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา นักเรียนจึงมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ สาริณี หนูหมาด (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุนดา หมดอด้า (2557) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและ การเขียนสรุปความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการใช้ ผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการใช้ผังกราฟิก อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียด และจัดเตรียมสื่อประกอบการเรียนการสอนวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนภาพโครงเรื่องที่แปลกใหม่ ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ หรืออาจมีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้สูงสุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ เช่น การใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน อีกทั้งเป็นการทบทวนความรู้ในเนื้อหาที่เรียนมาซึ่งช่วยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมการเขียนแผนภาพโครงเรื่องเพิ่มเติมโดยใช้เว็บไซต์หรือเทคโนโลยีในการจัดทำทั้งในระดับชั้นเดียวกันหรือระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการนำเทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องวรรณคดี เรื่องพระอภัยมณีที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางขึ้น เป็นประโยชน์ในการพัฒนา นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). หนังสือวรรณคดีลำนํ้า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: สกสค. ลาดพร้าว.
- กิตติยา รัศมีแจ่ม. (2561). วรรณคดีไทยในยุคประเทศไทย 4.0. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://so03.tcithaijo.org/index.php/oarit/article/download/137484/102335/364614>. (2566, 1 มีนาคม)
- ธัญญารัตน์ ชื่นแสงจันทร์. (2563). ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยนำไปสู่การเรียนรู้. วารสารสังคมศึกษา มจร. 5(1): 66-78.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี หล้าเบญจ. (2561). การวัดและประเมินผลการศึกษา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2559). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: เอ็นส ออฟ เคอร์มิสท์ จำกัด.
- ภิญญาภัสส์ ทิพย์โยธา. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มุนดา หมดอด้า. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รณชัย จันทร์แก้ว. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทน ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สาริณี หนูหมาด. (2557). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทย โดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุมาลี ชูบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล

DEVELOPMENT OF POSSESSION PACKAGE IN SOCCER

เทเวศน์ จันทร์หอม^{1*} ชัญญิก คำพวง¹ และ ไพญาดา สังข์ทอง¹
Teaveat Junhom^{1*} Chankit Kumpuang¹ and Paiyada Sungthong¹

Received : 24 April 2023

Revised : 12 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกกับหลังฝึก และ 3) เปรียบเทียบผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กผู้ชาย จำนวน 30 คน อายุระหว่าง 7 - 9 ปี ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและจัดเข้ากลุ่ม ๆ ละ 15 คน สำหรับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ชุดฝึกทักษะการครอบครองบอล ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1 และ 2) แบบทดสอบความสามารถทักษะฟุตบอลสำหรับเยาวชน มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา 0.6 - 1 ค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์สถิติทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล 1.1) การเลี้ยงลูกบอลมีค่าเท่ากับ 82/83 1.2) การกลับตัวในขณะที่เลี้ยงลูกฟุตบอลมีค่าเท่ากับ 92.00/96.22 1.3) การรับลูกฟุตบอลมีค่าเท่ากับ 92.33/92.42 1.4) การส่งลูกฟุตบอลมีค่าเท่ากับ 84.33/86.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลทั้ง 4 ทักษะระหว่างก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดฝึกทักษะครอบครองบอล / ทักษะครอบครองบอล / ฟุตบอล

¹ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: max_bcc143@yahoo.com

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) develop of possession package in soccer to meet the efficiency criterion of 80/80. 2) compare the effects of possession package in soccer before and after implementing the programs. And 3) compare the effects of possession package in soccer between the control group and the experimental group. The sample consisted of 30 boys aged 7 to 9 years old by purposively selected. participants were randomly assigned to 15 participants for the control group and the experimental. The research tools consisted 1) possession package in soccer and 2) The Resi Skills Challenge Test of the youth soccer which content validity index of 0.6 to 1 Cronbach of 0.83. Data were statistically analyzed with percentage, mean, standard deviation, t-test and One - way - analysis of variance significant differences at .05. The research

The results showed that: 1) The efficiency of the possession package in soccer had 4 of skills ability in the following 1.1) Dribbling which was 82/83 1.2) Turning which was 92.00/96.22 1.3) Receiving which was 92.33/92.42 and 1.4) Passing which was 84.33/86.66 which overall at the high level than 2) The capability of possession package in soccer had 4 of skills ability before, after the fourth week and the eighth week practicing were significantly improved at 0.05 level. 3) The capability of possession package in soccer had 4 of skills of the experimental group was significantly different from the controlled group after the fourth week and the eighth practicing at 0.05 level.

Keywords: Possession package / Possession skill / Soccer

บทนำ

ทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555-2559 เด็กและเยาวชนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการดูแลและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งเป้าประสงค์ของการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม เต็มตามศักยภาพและมีพฤติกรรมเหมาะสมตามวัย โดยให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนและทุกระดับเป็นพลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในเด็กวัย 6-12 ปี จะมุ่งส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและครอบครัวมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงรู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด ตามแผนนโยบาย 3 อ. ของกระทรวงสาธารณสุข คือ ออกกำลังกาย อารมณ์ดี รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ฝ่าระว่างภาวะโภชนาการ การออกกำลังกายของเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2554) วัยเด็กจึงต้องการกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเองให้ครอบคลุมมากที่สุด หนึ่งในกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากเด็กและเยาวชนคือกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะทางธรรมชาติของเด็กคือ มีการเคลื่อนไหวของร่างกายตามรูปแบบกิจกรรม การได้รับความสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรมและการได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนที่อยู่ใกล้เดียวกันเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ

สติปัญญาจากการเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬา และองค์การอนามัยโลกได้แนะนำระดับการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอสำหรับเด็กอายุ 6-17 ปี อย่างน้อย 60 นาที/วัน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2566)

ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทยได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องและได้รับการผลักดันขึ้นเป็นกีฬาอาชีพส่งผลให้กระแสความนิยมในกีฬาฟุตบอลเข้าถึงทุกเพศและทุกวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนหลายคนที่ไม่ฝืนอยากมีความสามารถทางด้านกีฬาฟุตบอล อยากเป็นนักกีฬาฟุตบอล ทีมชาติหรือแม้กระทั่งประกอบอาชีพเป็นนักกีฬา ซึ่งทักษะพื้นฐานในการเล่นฟุตบอลนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถ้าผู้เล่นมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการเล่นพื้นฐานที่ถูกต้องได้มีการฝึกหัดทักษะตั้งแต่ต้นมาอย่างดีแล้วนั้นย่อมทำให้นักกีฬานั้นประสบความสำเร็จในการเล่นกีฬาในอนาคตได้ (ณพพล เทียมบุษ, 2548; รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร, 2542) ทักษะกีฬาฟุตบอลที่สำคัญประกอบด้วย 6 ทักษะ ได้แก่ 1) การเตะลูกฟุตบอล 2) การหยุดลูกฟุตบอล 3) การเลี้ยงลูกฟุตบอล 4) การโหม่งลูกฟุตบอล 5) การยิงประตู และ 6) การเป็นผู้รักษาประตู ซึ่งทั้ง 6 ทักษะเป็นทักษะพื้นฐานของนักกีฬาหรือผู้เล่นกีฬาฟุตบอล แต่ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้ที่เริ่มเล่นกีฬาฟุตบอลรวมถึงเด็กและเยาวชนนั้นคือ ทักษะการเลี้ยงลูกบอล ทักษะการรับ-ส่งลูกฟุตบอล อาจเรียกว่า ทักษะการครอบครองบอล การเริ่มฝึกหัดกีฬาฟุตบอลจำเป็นต้องเริ่มฝึกหัดทักษะฟุตบอลพื้นฐานเหล่านี้เป็นอันดับแรก นอกจากความสามารถทางด้านร่างกายแล้วกีฬาฟุตบอลยังให้คุณประโยชน์ในด้านร่างกายและอารมณ์จากการที่ได้ใช้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานพัฒนาไปสู่การมีทักษะกีฬาซึ่งจะทำให้ผู้เล่น เด็กหรือเยาวชนได้เรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ เช่น แขน ขา มือ ลำตัว และศีรษะรวมถึงการควบคุมการเคลื่อนไหว การทรงตัว การประสานกันของการเคลื่อนไหวประกอบกับอุปกรณ์ (สุตาวรรณ วุฒิชิตและคณะ, 2565) ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ฝึกการเคลื่อนไหว กีฬาฟุตบอลจึงเป็นกีฬาที่เหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาทักษะทางกีฬาที่ถูกต้องจำเป็นต้องมีแนวทางการฝึกทักษะอย่างชัดเจน พนภาค ผิวเกลี้ยงและมาเรียม นิลพันธุ์ (2557) ได้ให้ความหมาย ชุตฝึกทักษะ หมายถึง สื่อและนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบให้ผู้เข้ารับฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ตามที่กำหนด ชุตฝึกทักษะต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ คำนำ คำชี้แจง สารบัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารสำคัญ ใบความรู้ แบบฝึกตัวอย่าง แบบฝึกปฏิบัติ ประเมินความสามารถของทักษะ คู่มือ ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางด้านกีฬาฟุตบอลในทักษะการครอบครองบอลอันเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญ จึงพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลที่มีประสิทธิภาพและมีคู่มือประกอบชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลเพื่อนำไปใช้พัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและยังเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรวิชาชีพพลศึกษาและวงการกีฬาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลก่อนฝึกกับหลังฝึก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชายที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี ที่อาศัยอยู่ในเทศบาล ตำบลองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 1,322 คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 7-9 ปี จำนวน 30 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposively Selected) จัดเข้ากลุ่มแบบ (Balance Design) โดยเรียงตามความสามารถจากน้อยไปหามากสลับฟันปลา จะได้ จำนวนที่เท่ากันของ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน จากนั้นจึงจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล
2. แบบทดสอบความสามารถทักษะฟุตบอล (Skills Challenge) (The New York RedBulls Academy, 2018) ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบและเกณฑ์การทดสอบของรุ่นอายุ 7-14 ปี ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบการเลี้ยงลูกฟุตบอล (Dribbling) 2) แบบทดสอบการกลับตัว ขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล (Turning) 3) แบบทดสอบการรับลูกฟุตบอล (Receiving) และ 4) แบบทดสอบ การส่งลูกฟุตบอล (Passing)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการอบรมฟุตบอล และพัฒนาชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลโดยมีขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและอบอุ่นร่างกาย (Warm Up) ขั้นการฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นการฝึกที่มีรูปแบบการเคลื่อนไหว ในกีฬาฟุตบอลแบบอยู่กับที่ ทักษะการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ และทักษะการเคลื่อนไหวประกอบลูกฟุตบอลกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะประกอบด้วยทักษะการครอบครองบอล ได้แก่ การเลี้ยงลูกฟุตบอล การรับส่งฟุตบอล การเตะลูกฟุตบอล การหยุดลูกฟุตบอล ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำทักษะที่ได้รับการฝึกมาแล้วในขั้นการฝึกปฏิบัติสู่การนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ขั้นคลายอุ่นร่างกาย (Cool Down) เพื่อปรับสภาพร่างกายให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายในระดับที่ต่ำและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อจากนั้นทำชุดฝึกทักษะมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยชุดฝึกทักษะจะทำการฝึกสัปดาห์ละ 3 วันคือ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ เวลา 15.30 - 16.30 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬา

ฟุตบอลตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการฝึกอบรมกับผลสัมฤทธิ์ (E_1/E_2) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80/80

2. แบบทดสอบความสามารถทักษะฟุตบอล (Skills Challenge) (The New York Academy, 2018) ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบและเกณฑ์การทดสอบของรุ่นอายุ 7-14 ปี ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบการเลี้ยงลูกฟุตบอล (Dribbling) 2) แบบทดสอบการกลับตัวขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล (Turning) 3) แบบทดสอบการรับลูกฟุตบอล (Receiving) และ 4) แบบทดสอบการส่งลูกฟุตบอล (Passing) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการต่อประสานงานและประชาสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย การติดต่อของใช้สถานที่อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมกลุ่มตัวอย่างพร้อมผู้แทนกลุ่มตัวอย่างเข้ารับฟังการอธิบายจากผู้วิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ค่าใช้จ่ายที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบจ่ายเอง โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยตลอด พร้อมลงลายเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

3. ดำเนินการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว และเริ่มทำการฝึกการทดลองตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการฝึกสัปดาห์ละ 3 วันคือ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ เวลา 15.30 - 16.30 น. เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) สัปดาห์ที่ 2, 4, 6, 8 และหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) สัปดาห์ที่ 8 จึงจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัยดำเนินการทดสอบทักษะการครอบครองฟุตบอล (The New York RedBulls Academy, 2018) ในสัปดาห์ที่ 4 และ 8 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลถูกต้องแล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ต่อไปกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สรุปและอภิปรายผล พร้อมจัดทำคู่มือชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective Congruence: IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ Cronbach

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8

3. หาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการฝึกอบรมกับผลสัมฤทธิ์ (E_1/E_2) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80/80

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลระหว่างก่อนการฝึกและหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และ 8 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนการทดลองแบบวัดซ้ำ (One-way Analysis of Variance with Repeated) ที่นัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีของบอนเฟอโรนี (Bonferoni)

5. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 โดยใช้สถิติที (t-test Independent)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการฝึกอบรมกับผลสัมฤทธิ์

รายการ	ค่าประสิทธิภาพ	การแปลผล
ความสามารถในเลี้ยงลูกฟุตบอล	$E_1 = 82.00$	ผ่านเกณฑ์
	$E_2 = 83.00$	ผ่านเกณฑ์
ความสามารถการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล	$E_1 = 92.00$	ผ่านเกณฑ์
	$E_2 = 96.22$	ผ่านเกณฑ์
ความสามารถการรับลูกฟุตบอล	$E_1 = 92.33$	ผ่านเกณฑ์
	$E_2 = 92.42$	ผ่านเกณฑ์
ความสามารถการส่งลูกฟุตบอล	$E_1 = 84.33$	ผ่านเกณฑ์
	$E_2 = 86.66$	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการฝึกอบรมกับผลสัมฤทธิ์ ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 82.00/83.00 ความสามารถในการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 92.00/96.22 ความสามารถในการรับลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 92.33/92.42 ความสามารถในการส่งลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.33/86.66 ซึ่งทุกด้านผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถในเลี้ยงลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และ 8

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
กลุ่มทดลอง	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	108.844	1.181	92.146	29.788*	.000
	ความคลาดเคลื่อน	51.156	16.537	3.093		
กลุ่มควบคุม	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	.311	2	.156	1.441	.254
	ความคลาดเคลื่อน	3.022	28	.108		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยวิธีของของ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลของกลุ่มทดลอง มีความแปรปรวนไม่มีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Greenhouse-Geisser แต่กลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Sphericity Assumed โดยความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลของกลุ่มควบคุมหลังฝึกกับก่อนฝึกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มทดลอง หลังฝึกกับก่อนฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของบอนเฟอรโรนี (Bonferroni) พบว่า ก่อนฝึกกับหลังฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล ก่อนการฝึกและหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และ 8

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
กลุ่มทดลอง	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	20.844	1.341	15.541	92.479*	.000
	ความคลาดเคลื่อน	3.156	18.777	.168		
กลุ่มควบคุม	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	.578	2	.289	1.701	.201
	ความคลาดเคลื่อน	4.756	28	.170		

* p<.05

จากตารางที่ 3 การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยวิธีของของ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความสามารถในการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกของกลุ่มทดลอง มีความแปรปรวนไม่มีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Greenhouse-Geisser แต่กลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Sphericity Assumed โดยความสามารถการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูก ของกลุ่มควบคุมหลังฝึกกับก่อนฝึกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มทดลอง หลังฝึกกับก่อนฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของบอนเฟอรโรนี (Bonferroni) พบว่า ก่อนฝึกกับหลังฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถการรับลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และ 8

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
กลุ่มทดลอง	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	36.844	2	18.422	41.302*	.000
	ความคลาดเคลื่อน	12.489	28	.446		
กลุ่มควบคุม	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	.133	2	.067	1.556	.229
	ความคลาดเคลื่อน	1.200	28	.043		

* p<.05

จากตารางที่ 4 การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยวิธีของของ Mauchly's Test of Sphericity พบว่าความสามารถการรับรู้ฟุตบอล ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Sphericity Assumed โดยความสามารถการรับรู้ฟุตบอลของกลุ่มควบคุมหลังฝึกกับก่อนฝึกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มทดลองหลังฝึกกับก่อนฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni) พบว่า ก่อนฝึกกับหลังฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความสามารถการส่งลูกฟุตบอลก่อนการฝึก และหลังการฝึกในสัปดาห์ที่ 4 และ 8

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
กลุ่มทดลอง	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	56.044	1.219	45.967	53.660*	.000
	ความคลาดเคลื่อน	14.622	17.069	.857		
กลุ่มควบคุม	ระหว่างเวลาที่ทดสอบ	.311	2	.156	2.579	.094
	ความคลาดเคลื่อน	1.689	28	.060		

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยวิธีของของ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความสามารถการส่งลูกฟุตบอลของกลุ่มทดลอง มีความแปรปรวนไม่มีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Greenhouse-Geisser แต่กลุ่มควบคุมมีความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry จึงใช้ค่า F จาก Sphericity Assumed โดยความสามารถส่งลูกฟุตบอลของกลุ่มควบคุมหลังฝึกกับก่อนฝึกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มทดลองหลังฝึกกับก่อนฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของบอนเฟอร์โรนี (Bonferroni) พบว่า ก่อนฝึกกับหลังฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถในเลี้ยงลูกฟุตบอลก่อนการฝึก และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
ก่อนฝึก	5.33	1.23	5.26	1.33	.14	.888
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 4	7.46	0.91	5.33	1.17	5.547*	.000
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 8	9.13	1.68	5.46	1.30	6.670*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถในเลี้ยงลูกฟุตบอล ก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม พบว่า ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล ก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
ก่อนฝึก	7.00	1.13	6.93	1.22	.155	.878
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 4	7.86	1.06	7.13	1.30	1.692	.102
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 8	8.66	0.89	7.20	1.47	3.290*	.003

* p<.05

จากตารางที่ 7 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม พบว่า ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการรับลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
ก่อนฝึก	4.27	1.10	4.20	1.66	.130	.898
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 4	5.13	0.99	4.27	1.67	1.731	.095
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 8	6.47	0.64	4.33	1.72	4.506*	.000

* p<.05

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการรับลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม พบว่า ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุมหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการส่งลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม

รายการ	กลุ่มทดลอง (n = 15)		กลุ่มควบคุม (n = 15)		t	p
	M	S.D.	M	S.D.		
ก่อนฝึก	2.47	1.51	2.40	1.50	.121	.904
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 4	3.87	0.99	2.46	1.40	3.151*	.004
หลังฝึกสัปดาห์ที่ 8	5.20	0.86	2.60	1.40	6.112*	.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบผลความแตกต่างของความสามารถการส่งลูกฟุตบอลก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม พบว่า ความสามารถในการส่งลูกฟุตบอลระหว่างกลุ่มทดลองกับควบคุม หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลในด้านความสามารถในการเลี้ยงลูกค่า E_1/E_2 เท่ากับ 82.00/83.00 ความสามารถในการกลับตัวในขณะที่เลี้ยงลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 92.00/96.22 ความสามารถในการรับลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 92.33/92.42 ความสามารถในการส่งลูกฟุตบอลมีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 84.33/86.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 แสดงว่าชุดฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ ซึ่งชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลในกลุ่มอายุ 7-9 ปี ประกอบด้วยชุดฝึกทักษะ 4 ระดับมีการจัดลำดับความยากง่ายจากจำนวนเซต เวลาและสถานการณ์การฝึกที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ฝึกเน้นการฝึกทักษะซ้ำ ๆ เพื่อให้พฤติกรรมหรือทักษะนั้น ๆ เกิดความชำนาญมากขึ้น ชุดฝึกยังประกอบด้วยท่าทางการฝึกต่าง ๆ ที่ผสมผสานการเคลื่อนที่เคลื่อนไหวที่หลากหลายทิศทางเพื่อให้ผู้ฝึกสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของลูกฟุตบอลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับ Sudirman (2016) ได้ศึกษารูปแบบการฝึกความคล่องแคล่วและความเร็วในการตอบสนองของเท้าเพื่อพัฒนาทักษะการเลี้ยงลูกฟุตบอลในเกมฟุตบอลของนักเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญร่วมกันระหว่างการฝึกการพัฒนาความคล่องแคล่ว ว่องไวและปฏิกิริยาของเท้าในการตอบสนองต่อความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลในเกมฟุตบอล $r = 0.72$ การเคลื่อนไหวและการทรงตัว (Movement and Body Balance) เป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมร่างกายเพื่อให้ผู้เล่นเกิดความตื่นตัวและคล่องตัวในการเล่นถ้าหากฝึกท่าทางในการเคลื่อนไหวทำได้ถูกต้องแล้วจะทำให้การเล่นและการครอบครองลูกบอลได้ดี ในการฝึกขั้นตอนการนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างสามารถที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้จากขั้นฝึกปฏิบัติการครอบครองบอลไปใช้ในเกมนการเล่นได้ ซึ่งสถานการณ์จำลองนั้นจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสามารถนำรูปแบบที่ได้รับการฝึกไปใช้

ในสถานการณ์แข่งขันจริง (นฤชล อรชร, 2560) ในชุดฝึกจะประกอบด้วยกิจกรรมเกมการแข่งขันที่ หลากหลายจะช่วยให้ผู้ฝึกนำทักษะไปใช้ในการสถานการณ์จริง การจัดรูปแบบการเล่นที่ใช้เกมขนาดเล็กเป็นวิธีการที่คุ้มค่าและถูกต้องในการฝึกทักษะหลายอย่างพร้อมกันโดยทำซ้ำเงื่อนไขต่าง ๆ ของ เกมจริงปัจจุบันมีข้อบ่งชี้และคำแนะนำหลายประการสำหรับโค้ชและผู้ฝึกสอนของทีมฟุตบอล ในการใช้เกมขนาดเล็กและทักษะทางเทคนิคในการฝึกอบรมฟุตบอล (Francesco Sgrò, et al., 2018)

2. ทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลระหว่างก่อนการฝึก หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ การเลี้ยงลูกฟุตบอล การกลับตัวในขณะที่เลี้ยงลูกฟุตบอล การรับและการส่งลูกฟุตบอล เป็นลำดับ ขั้นตอนและมีการจัดการปัจจัยที่สนับสนุนการฝึกทักษะการครอบครองบอลประกอบด้วย ไพว้น เพลิดพราว (2559) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่นำมาฝึกเพื่อให้พัฒนาทักษะการเตะด้วยเท้าให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับร่างกายหรือการจัดร่างกาย (Body Awareness) การรับรู้เกี่ยวกับพื้นที่ (Space Awareness) คุณภาพของการเคลื่อนไหว (Qualities) การเคลื่อนไหวไปกับผู้อื่นหรือวัตถุอื่น (Relationship) ซึ่งในด้านการรับรู้เกี่ยวกับร่างกายและด้านคุณภาพของการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่าง ที่อายุระหว่าง 7-9 ปี มีการรับรู้เกี่ยวกับร่างกายหรือการจัดการร่างกายยังไม่ดีมากพอในช่วงสัปดาห์ แรก ๆ ของการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้การอธิบายและสาธิตทักษะเพื่อเสริมความเข้าใจให้กลุ่มตัวอย่าง เน้นการปฏิบัติอย่างถูกต้องไปทีละลำดับในช่วงสัปดาห์ที่ 1-2 อาจจะใช้เวลามาก ในการอธิบายและ มีการให้ผลย้อนกลับเสริมทันทีเป็นรายบุคคลจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้การแสดง ทักษะอย่างถูกต้องและมั่นใจมากขึ้น Mamoon-Al-Bashir; et al. (2016) กล่าวว่า การให้ผลย้อนกลับ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปัจจัยในด้านการรับรู้พื้นที่สภาพแวดล้อม และด้านการเคลื่อนไหวร่วมกับผู้อื่นหรือวัตถุอื่น ซึ่งในกิจกรรมชุดฝึกทักษะการครอบครองบอล จะมีการฝึกทักษะ 22 ท่าที่ผสมผสานการเคลื่อนที่หลากหลายทิศทางการวิ่งกลับตัวหรือวิ่งซิกแซก ร่วมกับเพื่อนสมาชิกและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นลำดับ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการครอบครอง บอลและทำอย่างต่อเนื่องท่า สอดคล้องกับ จิตติ พลไพรินทร์ และสมเกียรติ เนตรประเสริฐ (2558) ได้ศึกษาผลของการฝึกความคล่องตัวที่มีต่อความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงอายุ 12-15 ปี พบว่า ความสามารถในการเลี้ยงลูกฟุตบอลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลเน้นการสร้างปฏิบัติสัมพันธ์ ระหว่างตาและเท้า (Co-ordination) ทำให้สามารถพัฒนาทักษะได้เป็นอย่างดี ซึ่งในชุดฝึกทักษะ สัปดาห์ที่ 6-8 จะเน้นการควบคุมลูกฟุตบอลขณะเคลื่อนที่และการเคลื่อนที่ร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ ของชุดฝึกทักษะ เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2555) กล่าวว่า ความสัมพันธ์กันของระบบประสาท ส่วนกลางและกล้ามเนื้อในการที่จะปฏิบัติการเคลื่อนไหวที่มีความยากได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ยังสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างดีและควบคุมการเคลื่อนไหวให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเลี้ยง ลูกบอลหรือการครอบครองบอล การรับ-ส่งบอล เป็นต้น

3. ทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้เวลา ในการฝึก เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัย พบว่า หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 กลุ่มทดลองที่ได้ใช้

ชุดการฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกฟุตบอลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลได้มีการออกแบบที่เป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักการการเคลื่อนไหวร่างกายพื้นฐาน สุดาวรรณ วุฒิชชาติ และคณะ (2565) กล่าวไว้ว่า การเคลื่อนไหวที่ดีที่จะนำไปสู่การแสดงทักษะเฉพาะกีฬานั้นเกิดจากการที่เด็กได้รับการฝึกฝนเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานการปฏิบัติ (Learning by doing) ด้วยตนเองและจากการเตรียมกิจกรรมการวางแผนที่เป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง ซึ่งชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลจะประกอบรอบรู้ร่างกาย 10 นาที ฝึกปฏิบัติ 30-40 นาที ทักษะการครอบครองบอล 1-22 ลำดับสามารถแบ่งได้เป็น 6 แบบตามพัฒนาการของทักษะ ฝึกให้มีการเล่นทีม 10 นาที และคลายอุ่น 10 นาที สอดคล้องกับ Plainos, et al. (2011) ได้เปรียบเทียบการฝึก 2 วิธี ในการพัฒนาทักษะการเลี้ยงและการเตะบอลของนักกีฬาฟุตบอลระดับเยาวชนโดยวิธีการฝึกแบบ B จะใช้เวลารวมการอบอุ่นร่างกาย 20 นาทีตามด้วยการฝึกทักษะ 45 นาทีโดยไม่รวมเวลาคลายอุ่นพบว่าวิธีการฝึกแบบ B สามารถพัฒนาการเลี้ยงลูกและทักษะการเตะอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่าการออกแบบชุดการฝึกทักษะนั้นมีประสิทธิภาพท่าทางและลำดับการฝึก ความหนักเบาของการฝึก ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก สถานการณ์กิจกรรมเกมของการฝึก รวมไปถึงการได้รับเทคนิคในการฝึก เป็นต้น จึงส่งผลให้ผู้ฝึกสามารถพัฒนาทักษะการเลี้ยงลูกฟุตบอล ทักษะการกลับตัวในขณะเลี้ยงลูกฟุตบอล ทักษะการรับและการส่งบอลได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ บุญโต ศรีจันทร์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาผลคะแนนทักษะกีฬาฟุตบอลของกลุ่มทดลองสูงชันนั้นมาจากการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้การเรียนรู้โดยสมมติเป็นฐานที่มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลหลากหลายกิจกรรมและทบทวน ฝึกซ้ำอยู่บ่อยครั้ง และ Atakan Caglayan; et al. (2018) ได้ศึกษาผลของการฝึกกีฬาฟุตบอลในทักษะการเลี้ยงและการส่งของนักกีฬาระดับเยาวชนพบว่าเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาทักษะการรับส่งมากกว่ากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ชุดฝึกทักษะการครอบครองบอลในกีฬาฟุตบอลสำหรับเด็กอายุระหว่าง 7-9 ปีในช่วงสองสัปดาห์แรกผู้ฝึกสอนและโค้ชจะต้องเพิ่มเทคนิคในการฝึกให้กับผู้ฝึกด้วยการอธิบาย สาธิต และการให้ผลย้อนกลับในรายบุคคลเพื่อให้ผู้ฝึกแสดงทักษะได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น รวมถึงการเสริมทางบวกให้กับผู้ฝึกในบางช่วงเวลาของการฝึก
2. เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนผู้ฝึกสอนและโค้ชสามารถปรับช่วงพักให้ผู้ฝึกโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพอากาศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกทักษะทางกีฬาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2. ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

3. ชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกลไกการเคลื่อนไหวสำหรับนักเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2566). กรมอนามัยเผยเด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมเนือยนิ่งสูงขึ้นแนะพ่อแม่ช่วยลูกมีกิจกรรมทางกายเพิ่มขึ้น. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://multimedia.anamai.moph.go.th/news/news220466/>. (2566, 22 เมษายน).
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตติ พลไพรินทร์ และสมเกียรติ เนตรประเสริฐ. (2558). ผลของการฝึกความคล่องตัวที่มีต่อความสามารถในการเล่นลูกฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอลระดับมัธยมศึกษาตอนต้นช่วงอายุ 12-15 ปี. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 5(8): 85-94.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2555). ผลของการฝึกรูปแบบ เอส เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการเล่นลูกฟุตบอลของนักกีฬา. วารสารวิจัย มข. 12(4): 102-110.
- ณพพล เทียมบุษชา. (2548). พลศึกษาและกีฬา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต.
- นฤชล อรชร. (2560). ผลของโปรแกรมการฝึกเกมสนามเล็กที่มีต่อความสามารถในการรับและส่งลูกฟุตบอลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 13(4): 160-172.
- บุญโต ศรีจันทร์ สุธนะ ดิงศภักดิ์ และบัญชา ชลาภิรมย์. (2565). การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาโดยใช้การเรียนรู้โดยสมองเป็นฐาน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ. 14(3): 201-212.
- พนภาค ผิวเกลี้ยง และมาเรียม นิลพันธุ์. (2557). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนโปรแกรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 6(1): 80-90.
- ไพวัน เพลิดพราว. (2559). เอกสารประกอบการสอน: การเคลื่อนไหวเบื้องต้น (Basic Movement). อุตรธานี: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุตรธานี.
- รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2542). กีฬาฟุตบอล. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- ลักขณา โพธิสุธี, ปราโมทย์ จันทรเรือง และเนติ เฉลยวาเรศ. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย. 3(1): 49-62.
- สุดาวรรณ วุฒิชาติ ธีรนนท์ ตันพานิชย์ และนิรอมลี มะกาเจ. (2565). ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานสู่ทักษะกีฬาพื้นฐานสำหรับเด็ก. วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. 9(2): 1-14.

- Atakan Caglayan, Kamil Erdem, Vedat Colak & Nurper Ozbar. (2018). The Effects of Trainings with Futsal Ball on Dribbling and Passing Skills on Youth Soccer Players. *International Journal of Applied Exercise Physiology*. 7(3): 44-53.
- Francesco Sgrò, Salvatore Bracco, Salvatore Pignato & Mario Lipoma. (2018). Small-Sided Games and Technical Skills in Soccer Training: Systematic Review and Implications for Sport and Physical Education Practitioners. *Journal of Sports Science*. 6(2018): 9-19.
- Mamoon-Al-Bashir, Rezaul Kabir & Ismat Rahman. (2016). The Value and Effectiveness of Feedback in Improving Students' Learning and Professionalizing Teaching in Higher Education. *Journal of Education and Practice*. 7(16): 38-41.
- Plainos, C., Patsiaouras, A., Ispiridis, I., Gourgoulis, B., Laios, A., Taxildaris, K., & Mavromatis, G. (2011, December). Comparison of Two Different Training Methods for Improving Dribbling and Kicking Skills of Young Football Players. *The Sport Journal*. [Online], Available: <https://thesportjournal.org/article/comparison-of-two-different-training-methods-for-improving-dribbling-and-kicking-skills-of-young-football-players/> (2023, 5 March).
- Sudirman, S. (2016). Methods Effectiveness in Practice Dribble Football Game Model Development Exercise Agility and Reaction Speed Foot. *Journal of Indonesian Physical Education and Sport*. [Online], Available: <https://garuda.kemdikbud.go.id/documents/detail/634964> Abstract. (2023, 5 March).
- The New York Redbulls Academy. (2018). *Skills Challenge*. [Online], Available: <http://www.redbullsacademy.com/training/player-tools/skills-challenge/>. (2018, 5 March).

การศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

STUDY OF COMPONENTS OF ENGLISH READING INSTRUCTIONAL MODEL THROUGH THE MEANINGFUL VERBAL LEARNING AND CONSTRUCTIVE LEARNING FOR GREAD 7 STUDENTS

ธณมน สมชนะ^{1*} กันต์ฤทัย คลังพหล¹ พิทักษ์ นิลนพคุณ¹ และ สมบัติ คชสิทธิ์¹
Tanamon Somchana^{1*} Kanreutai Klangphahol¹ Phithaack Nilnopkoon¹ and Sombat Kochasit¹

Received : 24 January 2023

Revised : 31 October 2023

Accepted : 2 November 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2) ศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 4.93 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) เนื้อหา 1.4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1.5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 1.6) การวัดผลและการประเมินผล

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Curriculum and Instruction Branch, Graduate, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Dduangta092@gmail.com

2. ผลการศึกษาความเหมาะสม สอดคล้องขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอน การอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ภาพรวมขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนทั้งหมด อยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $S.D. = 0.59$) ซึ่งแบ่งเป็น 2.1) หลักการ ($M = 4.00$, $S.D. = 0.44$) 2.2) วัตถุประสงค์ ($M = 4.20$, $S.D. = 0.67$) 2.3) เนื้อหา ($M = 4.00$, $S.D. = 0.44$) 2.4) กระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 4.80$, $S.D. = 0.56$) 2.5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ($M = 3.80$, $S.D. = 0.54$) และ 2.6) การวัดผลและการประเมินผล ($M = 3.80$, $S.D. = 0.67$)

คำสำคัญ: องค์ประกอบรูปแบบการสอน / รูปแบบการสอน / การสอนอ่านภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the structure of the developed of English reading instructional model through the meaningful verbal learning and constructive learning of grade 7 students. and 2) to study suitability of components of the porotype. The sample consisted of 5 qualified persons, they were selected by cluster random sampling from English teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistic used for data analysis were mean and standard deviation.

The results of research were as follow:

1. The structure and the quality of the instructional model showed that it consisted of 6 components: 1.1) principles 1.2) objectives 1.3) content 1.4) learning activities 1.5) materials and learning resources, and 1.6) measurement and evaluation.

2. To study suitability of components of the model porotype. The experts agreed to the quality of the instructional model in a high level were: 1) principle ($M = 4.00$, $S.D. = 0.44$) 2) objectives ($M = 4.20$, $S.D. = 0.67$) 3) content ($M = 4.00$, $S.D. = 0.44$) 4) learning activities ($M = 4.80$, $S.D. = 0.56$) 5) materials and learning resources ($M = 3.80$, $S.D. = 0.54$) and 6) measurement and evaluation ($M = 3.80$, $S.D. = 0.67$)

Keywords: Instructional English reading model / The meaningful verbal learning / Constructional building

บทนำ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจากทฤษฎี ขัมมณี (2560) ให้ความหมายว่าเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้จัดทำอย่างเป็นระบบสัมพันธ์และสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการสอนที่รูปแบบนั้นยึดถือ และได้รับการทดสอบแล้วว่ารูปแบบการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายตามรูปแบบการสอนนั้น รูปแบบการสอน

มักประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือ สอดคล้องกับกันเทอร์ เอสเตส และชวาบ (Gunter, Esters & Schwab, 1995) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนจะประกอบด้วยขั้นตอนการสอนที่ผู้สอนปรารถนาที่จะให้ผู้เรียนบรรลุตามรูปแบบการสอนนั้น ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce & Weil (2000) กล่าวว่า รูปแบบการสอน เป็นแบบแผนที่น่าไปใช้เพื่อสอนผู้เรียนตามรูปแบบที่ตนเองได้ออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ Anderson (1997) กล่าวว่า รูปแบบการสอน เป็นกระบวนการการออกแบบการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนเป็นรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับทฤษฎี หลักการเรียนรู้อย่างเป็นระบบระเบียบ เป็นขั้นตอน และได้ดำเนินการสอนตามรูปแบบได้บรรลุตามความต้องการ

องค์ประกอบของรูปแบบการสอนนั้น นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็น ดังนี้

ทิตนา แชมมณี (2560) กล่าวว่า รูปแบบการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ สنج อุทรานันท์ (2560) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการสอนว่า รูปแบบการสอน ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา การดำเนินการสอน การควบคุมและทดสอบ แต่ Joyce & Weil (2000) กล่าวว่า รูปแบบการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล Kemp (2000) กล่าวว่า รูปแบบการสอน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ คือ เป้าหมาย หัวข้อเรื่อง ลักษณะสำคัญของผู้เรียน จุดมุ่งหมาย ของการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลการเรียนการสอน และ Joyce & Calhoun (2004) กล่าวว่า รูปแบบการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ หรือแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลและการประเมินผล อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและ การประเมินผล

รูปแบบการสอนสำหรับครูผู้สอนจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีหลายรูปแบบที่นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอรูปแบบ ดังนี้ ทิตนา แชมมณี (2560) แบ่งรูปแบบการสอนเป็น 5 ประเภท คือ 1) รูปแบบที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย 2) รูปแบบที่เน้นการพัฒนา ด้านทักษะพิสัย 3) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านทักษะกระบวนการ 4) รูปแบบการสอน ที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ และ 5) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านการบูรณาการ Joyce & Weil (2000) แบ่งรูปแบบการสอนเป็น 4 ประเภท คือ 1) รูปแบบการสอนที่เน้น กระบวนการคิด 2) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาตนเอง 3) รูปแบบการสอนที่เน้นปฏิสัมพันธ์ ทางสังคม และ 4) รูปแบบการสอนที่เน้นการปรับพฤติกรรม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการพัฒนา ด้านพุทธิพิสัย เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ในรูปของ ความคิดรวบยอด

การเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดขึ้นจากทฤษฎีการเรียนรู้โดยอซูเบล ที่เสนอทฤษฎี การเรียนรู้อย่างมีความหมาย (The meaningful verbal learning) Asubel (1970) กล่าวว่า การเรียนรู้

จะเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มาแล้ว การเรียนรู้มีได้เกิดขึ้นจากการส่งต่อจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งได้ ดังนั้น สิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องทำ คือ จะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างได้บ้าง ความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่อาจมีบางส่วนที่ผิด หรือรู้มาอย่างผิด ๆ จะทำให้เกิดอุปสรรคที่จะทำให้การเรียนรู้ใหม่มีอุปสรรค และกระทำได้อย่างยากขึ้น ซึ่งเรียกว่า การเปลี่ยนความคิดรวบยอด (Conceptual change) การเรียนรู้ที่มีความหมาย กระทำได้โดยทำให้ผู้เรียนได้สร้างความคิดใหม่ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะต้องสร้างสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการสร้างทดสอบ หรือขยายความรู้เดิมที่ตนเองมี

การสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของ Vygotsky (1987) แนวคิดของหลักการนี้ คือ ผู้เรียนจะเรียนรู้จากการสร้างความรู้ขึ้นใหม่ด้วยตนเอง ไม่ใช่เป็นฝ่ายรับข้อมูลแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยความรู้จะเกิดขึ้นจากการแปลความจากประสบการณ์ที่ได้รับ และกระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถ้ากระบวนการนั้นมีความหมายกับผู้เรียน ครูผู้สอนมีบทบาทด้วยการเป็นผู้ที่จุดประกายและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ (Collaborative strategic reading) เป็นกลวิธีที่ Klingner & Vaughn (1998) ได้ศึกษาและวิจัยการใช้กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยผู้เรียนที่มีความสามารถด้านการเรียนต่ำ โดยนำผลการสอนภาษาบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และได้มีการใช้กับผู้เรียนที่มีความสามารถด้านการเรียน 3 ระดับ คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ด้วยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คนในอัตราส่วน 1:3:1 กล่าวคือ คนเก่ง 1 คน ปานกลาง 3 คนและอ่อน 1 คน จุดแข็งของรูปแบบการสอนด้วยกลวิธีการอ่าน แบบร่วมมือมีจุดแข็ง คือ ผู้เรียนทุกคนจะต้องร่วมมือกันทำงานร่วมมือกันในกลุ่มทุกคนและพวกเขาจะเกิดความภาคภูมิใจเมื่องานของสมาชิกภายในกลุ่มสำเร็จ และจากการนำรูปแบบการอ่านแบบร่วมมือไปใช้กับผู้เรียนในหลายระดับชั้น พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความสามารถด้านการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวนการเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้น มีพัฒนาการการทำงานแบบร่วมมือกันกับเพื่อนมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความรู้เพิ่มมากขึ้นในเนื้อหาสาระที่นำมาบูรณาการอีกด้วย

เทคนิคการอ่านแบบ Skimming และ scanning เป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้จากการศึกษางานวิจัยของ เฟลินพิศ สุปัญญาบุตร (2560) ได้กล่าวถึง เทคนิคการอ่านแบบ Scanning ว่าเป็นเทคนิคการอ่านข้อความอย่างรวดเร็ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาคำตอบเฉพาะบางส่วนในบทความเท่านั้น ด้วยการอ่านคำถามท้ายบท แล้วไปค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน แล้วย้อนกลับไปดูข้อความที่สำคัญในบทความอีกครั้ง ส่วนเทคนิคการอ่านแบบ Skimming นั้นเป็นเทคนิคการอ่านข้อความอย่างรวดเร็วที่ใช้สำหรับจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เริ่มจากอ่านที่ชื่อเรื่องก่อน จากนั้นอ่านทีละย่อหน้าสังเกตและบันทึกคำศัพท์หรือข้อความที่เป็นตัวหนา หรือตัวเอน จากนั้นอ่านประโยคใจความสำคัญ ถ้าอ่านแล้วยังไม่พบคำตอบกลับไปอ่านแต่ละย่อหน้าอีกครั้ง

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วจึงพัฒนาเป็นรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ

ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รูปแบบการสอน การอ่านภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนา ความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการ เรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาความสอดคล้องเหมาะสมขององค์ประกอบโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่าน ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 5 คน ได้มา โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบ การสอนการอ่าน ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่ง เป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ผู้ประเมินใส่ตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นลงในช่องว่าง ส่วนที่ 2 ผู้ประเมิน เขียนแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. สร้างแบบประเมินตามรูปแบบที่กำหนดไว้ โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม 5 ระดับ จาก ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2560) ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง เหมาะมาก ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย และ ระดับ 1 เหมาะสม น้อยที่สุด
3. นำแบบประเมินความสอดคล้องเหมาะสมฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสอนภาษาอังกฤษประเมิน ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเป็น ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ต่อไป

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างของรูปแบบการสอน ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสซูเบล และทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของไวทสกกี กลวิธีการสอนการอ่านแบบร่วมมือ และเทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์จุดประสงค์รูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเนื้อหา

1.3 วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอน

1.4 กำหนดรายละเอียดองค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนจากการสังเคราะห์ เรียบร้อยแล้ว

2. การศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พร้อมแบบประเมินความเหมาะสม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษประเมินความเหมาะสมในระหว่างเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565

2.2 นำผลการประเมินโครงสร้างรูปแบบการสอนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อหาระดับความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบ โดยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ 1) คะแนนระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด 2) คะแนนระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก 3) คะแนนระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง 4) คะแนนระหว่าง 1.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย และ 5) คะแนนระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุดจากนั้นนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พร้อมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน วิชาภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมแต่ละองค์ประกอบ

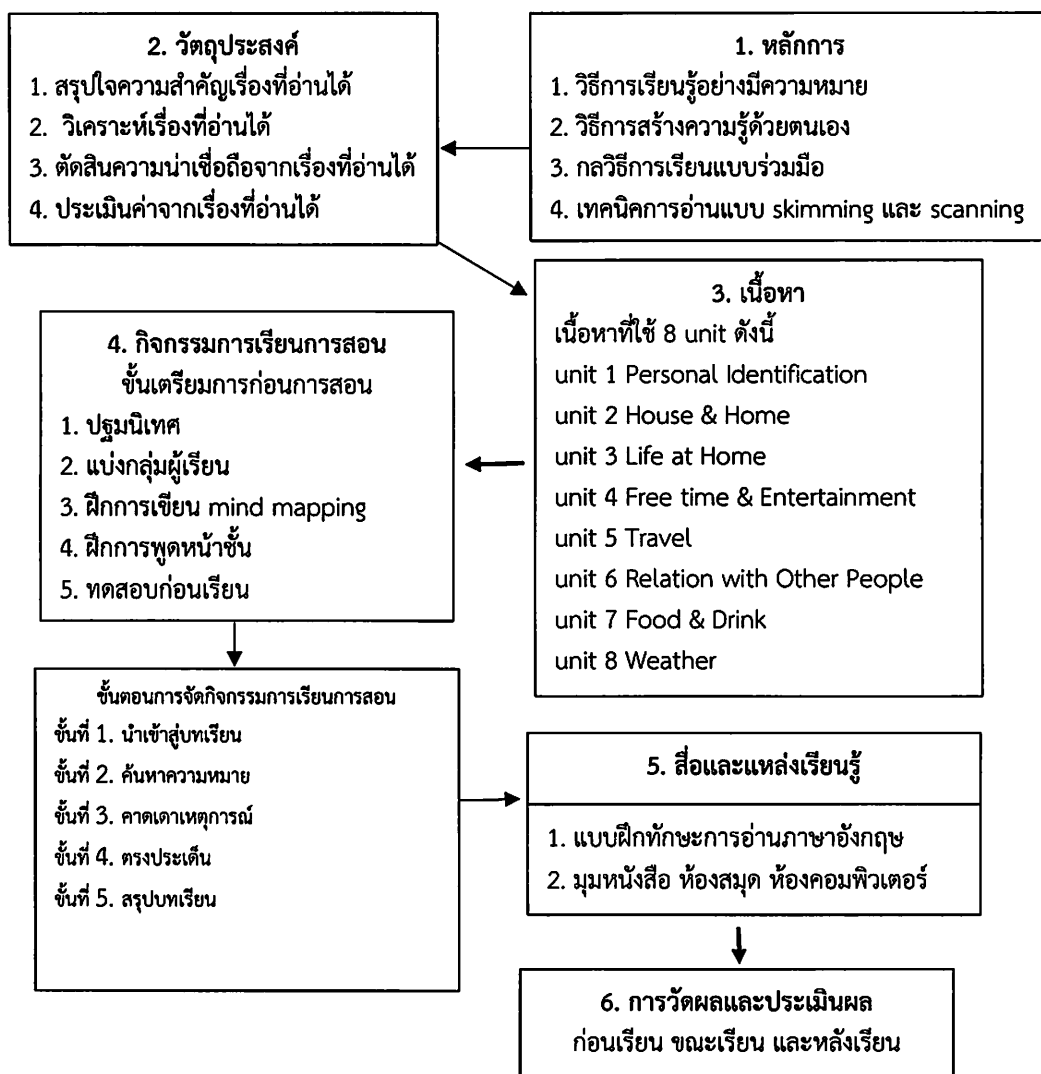
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดผลและการประเมินผล แสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพแสดงองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการสอน ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ตามแนวคิดของ Ausubel (1970) มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมาย เกิดจากการสร้างความหมายด้วยการถูกระตุ้นด้วยปัญหา คำถาม ความสับสน ความไม่เห็นด้วย หรือความต้องการที่ใคร่รู้ ตลอดจนความรู้สึกเป็นเจ้าของของปัญหานั้น

2. วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดขึ้นจากปัญหา ความสับสน หรือความอยากรู้อยากเห็น แล้วตั้งคำถามเพื่อจัดปัญหานั้นและนำไปสู่การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเข้าสู่ปัญหานั้นโดยที่ครูผู้สอนนั้นไม่ใช่เจ้าของความคิดนั้น

3. ผู้เรียนจะเรียนรู้ที่มีความหมายจะเกิดจากเรียนรู้สิ่งที่เรียนด้วยตนเองจากความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและมีความหมาย เป้าหมายประการแรกของการเรียนครูผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่มีความหมาย

4. ครูผู้สอนควรช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ คิดได้ และแก้ปัญหาเป็น เข้าใจในปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น สร้างตัวอย่างเกี่ยวกับการเกิดปรากฏการณ์เหล่านั้นได้ สามารถกำหนดสถานการณ์ใหม่ และตั้งเป้าหมายเพื่อควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

ส่วนที่ 2 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructional building) มีแนวทางการปฏิบัติตามแนวคิดของ Vygotsky (1987) ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีสิทธิสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง เมื่อได้เรียนรู้เรื่องอะไรก็สามารถเรียบเรียงความรู้ตามความเข้าใจของตนเอง

2. การสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะเด่น คือ เกิดจากการที่ตนเองเรียนรู้ตลอดเวลาตลอดชีวิต จบเรื่องนั้นก็เรียนต่อเรื่องนี้ สนใจอะไร เมื่อไร ก็เรียนรู้แล้วสร้างเป็นความรู้ตามความเข้าใจแล้วเก็บเป็นความรู้ไว้

3. การสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตนเองเป็นผู้จัดการความรู้ด้วยตนเองเกือบทุกขั้นตอน ผู้เรียนจึงมีอิสระทางความคิดด้วยตนเอง สามารถยืดหยุ่นได้ว่าจะเรียนช่วงไหน เมื่อไร เลือกเองได้ จะเรียนกลุ่มหรือเดี่ยว จะเรียนที่ไหน จะเรียนอย่างไรก็สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระ

4. การสร้างความรู้ด้วยตนเอง เกิดจากการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นการเรียนตรงตามจุดประสงค์ของตนเอง ทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจมากกว่าเรียนรู้ในสิ่งที่ครูหรือจากที่ผู้อื่นคิดว่าควรเรียน

ส่วนที่ 3 กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ ตามแนวคิดของ Klingner & Vaughn (1998) มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับการคัดเลือกด้วยการจับสลากเข้ากลุ่ม สมาชิกแต่ละกลุ่มจะมีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ที่ได้คะแนนร้อยละ 70 ขึ้นไปถือว่าเก่ง จำนวน 1 คน ผู้ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 ถึง ร้อยละ 69 ถือว่า ปานกลาง จำนวน 3 คน และผู้ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 50 ถึง 59 จำนวน 1 คน

2. เมื่อเข้ากลุ่มแล้ว สมาชิกทุกคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นประธานกลุ่ม เป็นเลขานุการกลุ่ม และเป็นสมาชิก

3. สมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ต้องช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจกันในการทำงาน เพราะความสำเร็จของสมาชิกทุกคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

ส่วนที่ 4 เทคนิคการอ่านแบบ Skimming และ Scanning มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. เทคนิคการอ่านแบบ Skimming

การอ่านแบบ Skimming ควรอ่านบทความโดยรวมแต่ไม่ต้องทั้งหมด เมื่ออ่านพบเนื้อหาหลักแล้วอาจจะข้ามย่อหน้าถัดไปได้ เป็นการอ่านเพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่ได้อ่านนั้นสื่อถึงเรื่องอะไร หัวข้ออะไร Main idea คืออะไร เทคนิคการอ่านแบบนี้จะหา Keyword ของประโยคหรือคำที่เน้นหนา ๆ หรือจะอ่านเฉพาะประโยคแรกและประโยคสุดท้ายของย่อหน้านั้น การอ่านแบบนี้จะเข้าใจเนื้อเรื่องเพียงร้อยละ 50 เท่านั้น

2. เทคนิคการอ่านแบบ Scanning

การอ่านแบบ Scanning ไม่จำเป็นต้องอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมดทุกบรรทัด เพียงแต่กวาดสายตาเพื่อต้องการคำศัพท์ที่สื่อถึงความต้องการข้อมูลนั้น ๆ โดยเร็ว การอ่านแบบนี้เป็นการอ่านเพื่อต้องการที่จะตอบคำถามท้ายบท ซึ่งลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามเฉพาะเจาะจง เช่น ถามเกี่ยวกับสถานที่ ประเทศ เมือง ผู้อ่านจะหยุดอ่านบริบทที่เกี่ยวข้องในประโยคข้างเคียงว่าใช่ที่ต้องการหรือไม่ การอ่าน Scanning จะอ่านละเอียดกว่า Skimming

ส่วนที่ 5 บทบาทของครูผู้สอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2560) เสนอแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ด้วยการทำหน้าที่ ปฐมนิเทศผู้เรียน จัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนและจัดเตรียมแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตลอดจนสื่อต่าง ๆ ให้ครบตามจำนวนผู้เรียน

2. ทำหน้าที่สอนเนื้อหาให้ผู้เรียน เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหา ฝึกการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเป็นรายบุคคล และสร้างผลงานระดับกลุ่มต่อไป มอบหมายกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนปฏิบัติ สรุปเนื้อหาสาระ และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่กำลังพบอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อพบว่าผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3. ทำหน้าที่วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการทำหน้าที่ในการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน โดยวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มตลอดจนประกาศผลคะแนนให้ผู้เรียนทราบ

4. ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา หรือให้คำแนะนำในการเรียนให้กับผู้เรียน เกี่ยวกับเนื้อหาการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และเทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษ ตลอดจนวิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการเขียน mind mapping

5. ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วว่ากล่าวตักเตือนผู้ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และกล่าวชื่นชมผู้ที่ยืนยันขันแข็งในการทำงาน

ส่วนที่ 6 บทบาทของผู้เรียน

ผู้เรียนทุกคนต้องรับการปฐมนิเทศ จากนั้นทำการทดสอบก่อนเรียน เรียบร้อยแล้ว เข้าร่วมกลุ่มด้วยการจับสลากตามสีที่กำหนด เลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม ประธานกลุ่ม ทำหน้าที่รับเอกสารการเรียนรู้จากครูผู้สอนแจกสมาชิก จากนั้นร่วมมือกันศึกษาการอ่านร่วมกัน ทั้งกลุ่ม ร่วมกันทำงาน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผลงานของสมาชิก คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ร่วมกันศึกษา ขั้นตอนตามที่แบบฝึกทักษะการอ่านกำหนด ประธานกลุ่มคอยควบคุม ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ให้ร่วมมือกันทำงานเป็นขั้นตอน และพร้อมที่จะนำเสนอผลงานกลุ่มด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา แบ่งออกเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) Unit 1 Personal Identification 2) Unit 2 House & Home 3) Unit 3 Life at Home 4) Unit 4 Free time & Entertainment 5) Unit 5 Travel 6) Unit 6 Relation with other people 7) Unit 7 Food & Drink และ 8) Weather

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมก่อนการสอน ประกอบด้วย

1.1 ปฐมนิเทศวิธีการปฏิบัติตนในการเรียน และการวัดผลและประเมินผลการเรียน

1.2 ผู้เรียนทุกคนสอบก่อนเรียนภาษาอังกฤษเพื่อแบ่งกลุ่ม

1.3 แนะนำวิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยผู้ที่ได้คะแนนการสอบก่อนเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในกลุ่มเก่ง ผู้ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 ถึง 69 ถือว่าอยู่ในกลุ่มปานกลาง และผู้ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 50 ถึง 59 ถือว่าอยู่ในกลุ่มอ่อน (ผู้เรียนจะไม่ทราบว่าใครเก่ง ปานกลาง หรือ อ่อน) เพียงจะทราบเพียงคะแนนที่ตนเองได้เท่านั้น ผู้เรียนที่ได้คะแนนร้อยละ 70 จับสลากสีแดง ผู้เรียนที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60 ถึง 69 จับสลากสีเหลือง และผู้ที่ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 50 ถึง 59 จับสลากสีชมพู เมื่อจับสลากเรียบร้อยแล้ว ผู้ที่จับสลากสีแดง 1 คน ผู้ที่จับสลากสีเหลือง 3 คน และผู้ที่จับสลากสีชมพู 1 คน ให้จับกลุ่มกันตามความสมัครใจและผู้จับสลากสีชมพูจะเปลี่ยนกลุ่มทุกสัปดาห์ แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันตั้งชื่อกลุ่มเอง เลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม จากนั้นเลขานุการกลุ่มรับแบบฝึกทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษ ตลอดจนสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจกจ่ายให้กับสมาชิกแล้วทุกคนปฏิบัติตามขั้นตอนที่แบบฝึกทักษะการอ่านเสนอแนะไว้

2. ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 introduction ขั้นตอนนี้เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการเป็นการสนทนา ระหว่างผู้เรียนและครู เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน กล้าแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม

ประเภท Wh-question เช่น

ครู: What is your name?

ผู้เรียน: My name is.....

ครู: How old are you?

ผู้เรียน: I am.....years old.

เป็นต้น

ขั้นที่ 2 find meaning ขั้นตอนนี้จะศึกษาคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน จำนวน 10 คำด้วยการฟัง You Tube จำนวน 3 รอบ รอบแรก ฟังการออกเสียงคำศัพท์ทีละคำ ผู้เรียนศึกษาจากแบบฝึกทักษะประกอบ รอบที่สอง ฟังและออกเสียงตาม รอบที่สามผู้เรียนออกเสียงเองโดยไม่มีแบบจากนั้นฟังคำศัพท์แล้วตอบคำถามคำศัพท์จากการฟัง

ขั้นที่ 3 forecast ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะฝึกการอ่านด้วยเทคนิค skimming ผู้เรียนแต่ละกลุ่มต้องร่วมมือกันในการอ่านด้วยเทคนิคที่ได้รับการฝึกมาแล้ว

ขั้นที่ 4 get the point ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้รับการฝึกเทคนิค scanning เพื่อให้ผู้เรียนหารายละเอียดของเรื่องที่อ่าน และนำไปตอบคำถามท้ายใบความรู้

ขั้นที่ 5 conclude ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน เป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการเขียน mind mapping เป็นผลงานกลุ่มแล้วส่งตัวแทนออกรายงานหน้าชั้น ผู้เรียนและครูร่วมกันอภิปรายและสรุป ครูผู้สอนเติมเต็มความรู้ส่วนที่ยังไม่ครบ

องค์ประกอบที่ 5 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มุมหนังสือ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บัตรคำ บัตรภาพ บัตรอักษร หนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์

องค์ประกอบที่ 6 การวัดผลและการประเมินผล ได้แก่ 1) ทดสอบก่อนเรียน 2) การทำงานระหว่างเรียน เช่น การทำแบบฝึกหัด และการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน การทำงานกลุ่ม และการทำงานเดี่ยว และ 3) การทดสอบหลังเรียน

2. ผลการศึกษาความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

องค์ประกอบ	M	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ	4.20	0.84	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก
3. เนื้อหา	4.20	0.45	มาก
4. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 เตรียมการสอน			
4.1.1 ปฐมนิเทศ	4.80	0.45	มากที่สุด
4.1.2 ทดสอบก่อนเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
4.1.3 จับสลากเพื่อแบ่งกลุ่มและเข้ากลุ่ม	4.60	0.82	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	M	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4.2 ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน			
4.2.1 introduction	4.00	0.71	มาก
4.2.2 find meaning	4.40	0.55	มาก
4.2.3 forecast	4.20	0.45	มาก
4.2.4 get the point	4.40	0.55	มาก
4.2.5 conclude	4.40	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	4.40	0.55	มาก
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.00	0.71	มาก
6. การวัดผลและการประเมินผล	4.50	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.37	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในระดับ มาก โดยค่าคะแนนเฉลี่ย ($M = 4.37$, $S.D. = 0.59$) จำแนกรายละเอียดค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การวัดผลและการประเมินผล ($M = 4.50$, $S.D. = 0.55$) 2) วัดอุปสรรค ($M = 4.40$, $S.D. = 0.55$) 3) กระบวนการเรียนการสอน ($M = 4.40$, $S.D. = 0.55$) 4) หลักการ ($M = 4.20$, $S.D. = 0.84$) 5) เนื้อหา ($M = 4.20$, $S.D. = 0.84$) และ 6) การวัดผลและการประเมินผล ($M = 4.00$, $S.D. = 0.71$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกิดจากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นองค์ประกอบโครงร่างของรูปแบบการสอน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโครงร่างรูปแบบการสอน เช่น วิธีการเรียนรู้ที่มีความหมาย วิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ และเทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษแบบ Skimming และ Scanning จากนั้นศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนจากแนวคิดของ Joyce & Weil (1996) และแนวคิดของทิสนา แชมมณี (2560) แล้วนำแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์กำหนดเป็นหลักการ และ รายละเอียดขององค์ประกอบรูปแบบการสอน นอกจากนี้โครงร่างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายตามแนวคิดของ Ausubel (1970) วิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดของ Vygotsky (1987) กลวิธีการอ่านแบบร่วมมือตามแนวคิดของ Klinger & Vaughn (1998) และเทคนิคการอ่าน skimming และ scanning ตามวิธีการของ Grellet (2000) และสุมิตรา อังวัฒนกุล (2559) สามารถจำแนกองค์ประกอบรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการ

เรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้
1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดผลและประเมินผล

หลักการ ส่วนประกอบแรกของรูปแบบการสอนที่จัดว่าเป็นส่วนสำคัญต่อแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าจะเป็นไปในแนวทางใด ซึ่ง Joyce & Weil (1996) และทิสนา แชมมณี (2560) กล่าวว่า หลักการจะแสดงแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของรูปแบบการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arends (1999) ได้กล่าวว่า หลักการเป็นองค์ที่สำคัญของรูปแบบการสอนที่จะกำหนดแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น องค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมระดับมาก

วัตถุประสงค์ เป็นองค์ประกอบที่สองของรูปแบบการสอนที่แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของรูปแบบการสอนที่มีความสอดคล้องกับหลักการของรูปแบบการสอนและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิสนา แชมมณี (2560) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง วัตถุประสงค์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้อย่างมีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงสร้างรูปแบบการสอนการอ่านภาษาอังกฤษได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมระดับ มาก

เนื้อหา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ครูผู้สอนวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ที่กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ที่จะต้องเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศและเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับภาษาต่างประเทศภาษาอื่น ให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละสถานศึกษานั้น ๆ ในการจัดเนื้อหาครูผู้สอนจะต้องเรียงลำดับจากง่ายไปหายากและแบ่งออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit) โดยคำนึงถึงความยากง่าย ในปริมาณที่เหมาะสม และเป็นความต้องการของผู้เรียนที่อยากเรียนรู้ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะต้องมีการมีขั้นตอนผู้วิจัยศึกษาแนวทางการใช้วิธีการเรียนอย่างมีความหมายตามแนวคิดของ Ausubel (1970) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายส่วนที่มีความสัมพันธ์ของการเรียนรู้อย่างมีความหมาย คือ ความสามารถด้านสติปัญญาตามแนวทางของ Vygotsky (1987) ที่ผู้เรียนแต่ละคนระดับของสติปัญญาต่างกัน เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนต้องรวมกลุ่มย่อยกลุ่มละไม่เกิน 5 คน แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่เรียนเก่งปานกลาง และอ่อนคละกันในอัตราส่วน 1:3:1 หมายถึง ผู้ที่เรียนเก่ง 1 คน ผู้ที่เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน สอดคล้องกับแนวคิดของ Klingner & Vaughn (1998) ที่กล่าวว่า การอ่านแบบร่วมมือ เป็นการช่วยเหลือผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่าให้ สามารถเรียนรู้ได้อย่างมี ความหมาย และมีความสุข สำหรับการอ่านภาษาอังกฤษนั้นใช้เทคนิคการอ่านแบบ Skimming และ Scanning

จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdul (2019) วราภรณ์ พรหมอินทร์ (2561) และจริยา มีโชค (2558) ที่พบว่า หลังจากการใช้เทคนิคการอ่าน แบบ Skimming และ Scanning หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่ได้จัดกิจกรรมตามแนวคิดดังกล่าวจึงทำให้ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนจะเป็นตัวกลางที่ใช้ในการนำเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สุภทรา อักษรานุเคราะห์ (2560) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอนว่าสื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้นและยังส่งเสริมด้านความคิดและการแก้ปัญหาอีกด้วย สื่อการสอนนั้นจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด มุมหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

การวัดผลและการประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบของรูปแบบการสอน องค์ประกอบสุดท้ายของรูปแบบการสอนที่ถือว่าเป็นส่วนที่จะแสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่ารูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการวัดผลและประเมินผลยังแสดงถึงผลของการนำรูปแบบการสอนไปใช้กับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนมีหลายรูปแบบที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวัดผลและประเมิน คือ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน ภาษาอังกฤษ แบบฝึกหัดท้ายใบความรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ผู้วิจัยนำหลักการและรูปแบบการวัดผลและประเมินผล ตลอดจนการสร้างเกณฑ์การประเมินผลจาก ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2560) บุญชม ศรีสะอาด (2558) และประภาเพ็ญ สุวรรณ (2559) ทำให้ได้รับการประเมินประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการสอนตามรูปแบบการสอนการอ่าน ภาษาอังกฤษด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มีความหมายและการสร้างความรู้ด้วยตนเองกับรูปแบบการสอนอื่นบ้าง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาใช้เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
ประเทศไทย.

- จริยา มีโชค. (2558). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์โดยวิธีการอ่าน
แบบ skimming และ scanning. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ทศนา แชมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2559). การวัดผลและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- เพลินพิศ สุปัญญาบุตร. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ
โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ skimming และ scanning. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2560). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วราภรณ์ พรหมอินทร์. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยกลวิธีการอ่านแบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2560). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2560). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:
มิตรสยาม.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2560). ภาษาอังกฤษในห้องเรียนสำหรับครู. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2557). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.
- Abdul, H. S. (2019). The use of skimming & scanning techniques in reading
comprehension for TOEFL. Master's Thesis. Darussalam – Banda Aceh.
- Anderson, J. R. (1997). The architecture of cognition. New York:
Harvard University.
- Arends, R. I. (1999). Classroom instruction & management. New York:
McGraw Hill.
- Ausubel, D. P. (1970). The psychology of meaningful verbal learning theory:
New York: Grune & Stratton.
- Ausubel, D. P. (1998). Theory and problems of child development. New York:
Grune & Stratton.
- Gunter, Esters, & Schwab, J. (1995). Instruction model approach. Boston:
Allyn & Bacon.
-

- Grellet, F. (2000). **Developing reading skills**. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University.
- Joyce, B., & Calhoun, E. (2004). **Model of teaching**. Boston: Allyn & Bacon.
- Joyce, B., & Weil, M. (2000). **Model of teaching**. Boston: Allyn & Bacon.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). **Model of teaching**. (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Kemp, J. E. (2000). **The instructional design process**. New York: Harper & Row.
- Klingner, J. K., Vaughn, S. (1998). Collaborative strategic reading (CSR): **Involving all students in content area learning**. *Teaching exceptional children*, (30, pp. 32-37).
- Vygotsky, L. S. (1987). **The historical meaning of the crisis in psychology: A methodological investigation**. *The collected works of Vygotsky*. New York: Plenum.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองปรือ จังหวัดชลบุรี

THE EFFECTS OF USING INQUIRY INSTRUCTION TOGETHER WITH SCIENCE
GAMES IN THE TOPIC OF ELECTRIC FORCE AND ELECTRIC POWER ON
ACADEMIC ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC PROCESS SKILLS OF GRADE 6
STUDENTS AT BANNONGPRADOO SCHOOL IN CHON BURI PROVINCE

ชุตินา แซ่เฮ้ง^{1*} ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์² และดวงเดือน สุวรรณจินดา²
Chutima Saeheng^{1*} Tweesak Chindanurak² and Duongdearn Suwanjinda²

Received : 20 June 2023

Revised : 16 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้า และพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ และ 3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านหนองปรือ จังหวัดชลบุรี จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 48

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ Master of Education in Science Education, School of Educational Studies,
Sukhothai Thammathirat Open University

² School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: chutimasaeheng@gmail.com

2. คะแนนการทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า สูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.45

3. ผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า อยู่ในระดับดีมาก เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.56

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ / เกมวิทยาศาสตร์ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน /
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ / พฤติกรรมการเรียนรู้

ABSTRACT

This research purposes were 1) to compare science learning achievements of grade 6 students before and after learning through the inquiry instruction together with science games 2) to compare science process skills before and after learning through the inquiry instruction together with science games, and 3) to study the learning behavior with the inquiry instruction together with science games. The population is 12 grade 6 students at Bannongpradoo School in Chon Buri Province. The instruments used in this study were learning management plans for the inquiry learning together with science games, a science learning achievement test, a science process skills test and the learning behavior observation form. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, and percentage.

The research findings revealed that:

1. the post-learning science achievement of grade 6 students learning through the inquiry instruction together with science games was higher than their pre-learning in terms of percentage was 48 percent.

2. the post-learning science process skills of grade 6 students learning through the inquiry instruction together with science games were higher than their pre-learning in terms of percentage was 43.75 percent.

3. the learning behavior of students learning through the inquiry instruction together with science games in the topic of Electric Force and Electric Energy was at a very good level at 83.56 percent.

Keywords: Inquiry instruction, Science games, Learning achievement,
Science process skills, Learning behavior

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับมนุษย์ การรับรู้ และการสร้างแนวคิดวิทยาศาสตร์จะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รวมไปถึงช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชีวิต ในการสร้างแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยกระบวนการคิดทางสมอง ซึ่งมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังต้องอาศัยกระบวนการคิดขั้นสูง เพื่อพัฒนางานและประยุกต์ใช้อย่างสูงสุด ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สสวท., 2560) ซึ่งจากการศึกษารายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.29 เมื่อแยกคะแนนตามสาระที่สอบ ปรากฏผลเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ ดังนี้ สาระสิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ร้อยละ 43.57 สาระชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 44.98 สาระสารและสมบัติของสาร ร้อยละ 40.82 สาระพลังงาน ร้อยละ 33.86 สาระกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก ร้อยละ 44.29 และสาระดาราศาสตร์และอวกาศ ร้อยละ 43 จากผลการประเมินดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในแต่ละสาระไม่ถึงร้อยละ 50 โดยเฉพาะสาระพลังงาน ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2564) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า โดยจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และเรียนวิทยาศาสตร์อย่างมีความสุข พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะนั้น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะมาใช้ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งเกมวิทยาศาสตร์เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเกมวิทยาศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังเช่น จุฬามาศ ทองเจียว และธัญญ์รัศมิ์ ชิตไธสง (2561: 4) กล่าวว่า นักเรียนในช่วงอายุ 6-12 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ช่างซัก ช่างถาม เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม เด็กเรียนรู้การเล่นเกมที่การเล่นถือเป็นกิจกรรมตามธรรมชาติของเด็กที่ทำให้เด็กมีความสุขและเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561: 43) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เกมเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนใจ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ จุฬาลักษณ์ สนเกื้อกุล และเมษา นวลศรี (2564: 10) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม เรื่องระบบสุริยะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจ นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างมีความสุข มีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนบ้านหนองปรือ จังหวัดชลบุรี จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า จำนวน 5 แผน รวม 13 ชั่วโมง ดังนี้

แผนที่ 1 เรื่อง แรงไฟฟ้า	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนที่ 2 เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 3 เรื่อง การเขียนแผนภาพวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย	จำนวน 2 ชั่วโมง
แผนที่ 4 เรื่อง การต่อเซลล์ไฟฟ้าแบบอนุกรม	จำนวน 3 ชั่วโมง
แผนที่ 5 เรื่อง การต่อหลอดไฟฟ้าแบบอนุกรมและแบบขนาน	จำนวน 3 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า จำนวน 25 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก
3. แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 5 แผน แผนละ 16 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 80 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยมีพฤติกรรมที่จะศึกษา 5 ด้าน คือ ความสนใจในการทำกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม การยอมรับฟัง

ความคิดเห็นผู้อื่น และผลสำเร็จของงาน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมใช้ประเมินนักเรียนรายบุคคล ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

- 3 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมในระดับดี
- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมในระดับพอใช้
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมในระดับปรับปรุง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะร่วมกับเกม วิทยาศาสตร์ จำนวน 5 แผน รวมเป็น 13 ชั่วโมง ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 1

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า จำนวน 25 ข้อ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 นำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านป่าแดง จังหวัดชลบุรี จำนวน 25 คน ที่ผ่านการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้ามาแล้ว และนำผล การทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.72 และค่าอำนาจ จำแนกเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.42 - 0.67 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.88 หมายถึง แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูง

3. แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ ทักษะ การสังเกต การจำแนกประเภท การลงความเห็นจากข้อมูล การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล โดยแบ่งเป็น 5 แผน แผนละ 16 ข้อ รวมทั้งหมด จำนวน 80 ข้อ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านป่าแดง จังหวัดชลบุรี จำนวน 25 คน ที่ผ่าน การเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้ามาแล้ว และนำผลการทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.72 และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตั้งแต่ 0.42 - 0.67 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.96 หมายถึง แบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูง

4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาความเหมาะสม และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ผู้วิจัยให้ นักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 25 ข้อ และ ทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนของแผนที่ 1 เรื่อง แรงไฟฟ้า จำนวน 16 ข้อ จากนั้นดำเนินการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 1 ให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการ

ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของแผนที่ 1 จำนวน 16 ข้อ และผู้วิจัยทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของแผนที่ 1

2. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 2 เรื่อง วงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนของแผนที่ 2 จำนวน 16 ข้อ จากนั้นดำเนินการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 2 ให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของแผนที่ 2 จำนวน 16 ข้อ และผู้วิจัยทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของแผนที่ 2

3. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 3 เรื่อง การเขียนแผนภาพวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนของแผนที่ 3 จำนวน 16 ข้อ จากนั้นดำเนินการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 3 ให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของแผนที่ 3 จำนวน 16 ข้อ และผู้วิจัยทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของแผนที่ 3

4. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 4 เรื่อง การต่อเซลล์ไฟฟ้าแบบอนุกรม ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนของแผนที่ 4 จำนวน 16 ข้อ จากนั้นดำเนินการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 4 ให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของแผนที่ 4 จำนวน 16 ข้อ และผู้วิจัยทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของแผนที่ 4

5. ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 5 เรื่อง การต่อหลอดไฟฟ้าแบบอนุกรมและแบบขนาน ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษา ทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนของแผนที่ 5 จำนวน 16 ข้อ จากนั้นดำเนินการสอน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ในแผนที่ 5 ให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของแผนที่ 5 จำนวน 16 ข้อ และผู้วิจัยทำแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของแผนที่ 5

6. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 5 แผน ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 25 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ โดยคิดเป็นร้อยละ และใช้เกณฑ์การประเมินของกรมวิชาการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์การประเมินของกรมวิชาการ

ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
80 - 100	มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก
70 - 79	มีความสามารถอยู่ในระดับดี
60 - 69	มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
50 - 59	มีความสามารถอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่สุดที่กำหนดไว้
0 - 49	มีความสามารถอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

3. ทำการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ โดยคิดเป็นร้อยละ และใช้เกณฑ์การประเมินของกรมวิชาการ ดังตารางที่ 1

4. นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มาวิเคราะห์หาร้อยละ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินของกรมวิชาการ ดังตารางที่ 1

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	M	σ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
ก่อนเรียน	25	12	5.50	1.83	22
หลังเรียน	25	12	17.50	3.63	70

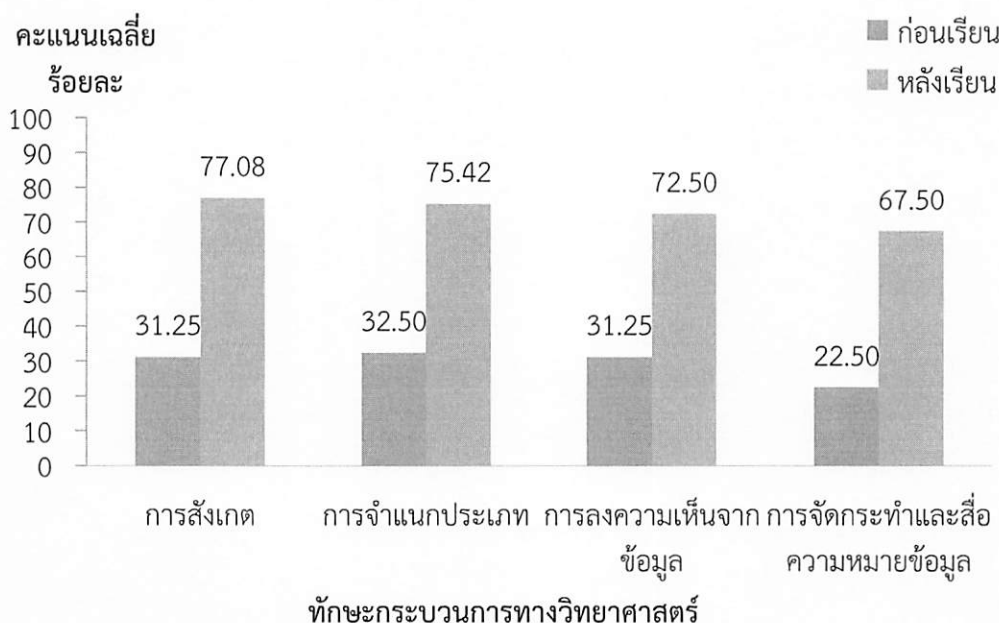
จากตารางที่ 2 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า เท่ากับ 5.50 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 17.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70 จัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสามารถระดับดี โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 48

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		
		M	σ	M	σ	สูงขึ้นร้อยละ
ทักษะการสังเกต	20	6.25	2.84	15.42	2.61	45.83
ทักษะการจำแนกประเภท	20	6.50	1.27	15.08	1.93	42.92
ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	20	6.25	1.92	14.50	1.57	41.25
ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	20	4.50	2.30	13.50	3.18	45.00
รวม 4 ทักษะ	80	23.50	5.37	58.50	6.26	43.75

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 58.50 คะแนน เปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 23.50 คะแนน โดยมีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 43.75 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ภาพที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

จากภาพที่ 1 พบว่า ทักษะการสังเกตมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 15.42 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.08 รองลงมา คือ ทักษะการจำแนกประเภท มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 15.08 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.42 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 14.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.50 ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 13.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.50 โดยมี 3 ทักษะ คือ ทักษะการสังเกต การจำแนกประเภท และการลงความเห็นจากข้อมูล จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ส่วนทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ดังนั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.75

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 4 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	คะแนนเต็ม	คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้					รวม	คิดเป็นร้อยละ
		ความสนใจในการทำกิจกรรม	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	การตอบคำถาม	การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	ผลสำเร็จของงาน		
1	36	31	30	29	27	29	146	81.11
2	36	34	30	29	27	28	148	82.22
3	36	35	30	29	27	28	149	82.78
4	36	34	30	28	32	30	154	85.56
5	36	35	30	29	31	29	155	85.56
รวม	180	169	150	144	144	144	752	83.56
คิดเป็นร้อยละ	100	93.89	83.33	80	80	80	83.56	

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงาน ทั้ง 5 แผนอยู่ในระดับดีมาก เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.56 โดยพฤติกรรมการเรียนด้านความสนใจในการทำกิจกรรม มีคะแนนสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.89 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 83.33 ด้านการตอบคำถาม การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และผลสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 80 เท่ากัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีความสามารถในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยความหมาย และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมประกอบการเรียนการสอน เป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาในบทเรียน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สืบเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการเรียนการสอนควบคู่ไปด้วย นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนสามารถเข้าใจถึงเนื้อหาที่เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งนับเป็นการเสริมสร้างเจตคติเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบของเกมจะช่วยให้ นักเรียนที่ขาดความสนใจในการเรียน ได้รับแรงกระตุ้น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีกับวิชาวิทยาศาสตร์ มีความรู้สึกลอยากรเรียน และตั้งใจเรียนจนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเอาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มาใช้จัดกิจกรรมในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน มีการประติดประต่อข้อมูลระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับการเล่นเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยในการจดจำ และการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา จนนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และคงทน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสามารถในด้านทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน อาทิ ทักษะการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสังเกต การปรับตัว และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และในขณะเดียวกันนักเรียนได้เรียนรู้แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น ดังนั้นการที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เนื่องมาจากนักเรียนมีความสนใจ สนุกสนานกับการเรียน เกิดความรู้สึกที่ดีกับวิชาวิทยาศาสตร์ ตั้งใจเรียน และประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางพนา สุวพิศ (2561 : 4) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น โดยใช้เกมประกอบ เรื่อง สมบัติสาร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น โดยใช้เกมประกอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น โดยใช้เกมประกอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า คะแนนการทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีทักษะในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ผู้สอนจัดสถานการณ์ ให้นักเรียนสังเกตเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนชั้นสำรวจและค้นหา นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ คือ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ซึ่งส่งผลให้คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ เกมที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นเกมที่นักเรียนได้ลงมือทำด้วยตนเองทุกบทเรียน มีส่วนในการฝึกทักษะการสังเกต การจำแนกประเภท ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้เกมในการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเองแล้ว จะทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน ซึ่งการใช้เกมในการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการลดบทบาทของครู และเพิ่มบทบาทของนักเรียนให้มีส่วนร่วมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกันต์ อุดตา (2564: 6) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีทักษะสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 โดยทุกทักษะจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ ใจกระแสน (2554: 5) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น การใช้เกมวิทยาศาสตร์ประกอบการเรียนการสอนเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม และวัดผลทักษะกระบวนการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา น่าสนใจ และจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ และการฝึกฝน จนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย อีกทั้งมีการเน้นเนื้อหาไปพร้อม ๆ กับทักษะกระบวนการ เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีความสนใจที่จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ส่งผลให้มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในช่วงระดับปานกลาง ถึงระดับดี

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แรงไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

จากผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 5 แผน อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัด
การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์
เป็นสื่อในการทำกิจกรรม ทำให้เกิดความน่าสนใจ ช่วยสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน
มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ใช้ทักษะต่าง ๆ รู้จักการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความ
กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนด

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสนใจในการทำกิจกรรม มีคะแนนสูงสุด
คิดเป็นร้อยละ 93.89 อาจเป็นเพราะการใช้เกมวิทยาศาสตร์มาเป็นสื่อในการเรียน ซึ่งมีลักษณะ
เป็นกระดานแม่เหล็ก ที่สามารถนำบัตรภาพที่มีลักษณะแตกต่างกัน และสีสวยงาม ไปติดหรือ
ต่อไว้บนกระดาน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจเป็นอย่างมาก ช่วยดึงความสนใจ หรือดึงสมาธิ
มาจดจ่ออยู่กับกระบวนการเรียนได้ดียิ่งขึ้น ส่วนรองลงมาเป็นด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
คิดเป็นร้อยละ 83.33 อาจเกิดในกิจกรรมการเล่นเกมวิทยาศาสตร์ โดยมีการแบ่งกลุ่ม และตัดสิน
การแข่งขันการแพ้ชนะ ด้วยเวลา และความถูกต้องของงาน ทำให้นักเรียนต้องการเป็นผู้ชนะ
เกิดการปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มอย่างกระตือรือร้น ทำให้นักเรียนหลายคนมีส่วนร่วม
ในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และในด้านการตอบคำถาม การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และ
ผลสำเร็จของงาน คิดเป็นร้อยละ 80 อาจเป็นเพราะมีเกมวิทยาศาสตร์เป็นสื่อช่วยให้บรรยากาศ
ในการเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน มีการแบ่งงานกันในกลุ่ม ปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
ให้งานเสร็จสมบูรณ์ และถูกต้องก่อนกลุ่มอื่น เพื่อที่จะเป็นกลุ่มผู้ชนะในเกมการแข่งขัน ซึ่งช่วยให้
นักเรียนที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย
ของ นลินินิภา ชัยภาส (2565: 90) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับ
เกมกระดานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ
หาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พลังงานบนโลกของเรา
มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลังงานบนโลก
ของเรา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดาน และ
3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดาน
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา
ความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดาน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ทั้งนี้อาจเป็นผล
เนื่องมาจาก นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย เหมาะกับวัย นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม
และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้ผู้อื่นได้รู้ผ่านการเล่น เกม มีปฏิสัมพันธ์กับ
ผู้อื่นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการออกแบบการจัด
การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
สามารถทำให้นักเรียนผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยกระบวนการสืบเสาะ
ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ในวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ
2. จากผลการวิจัยควรนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ฝ่ายวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน และจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจกับการเล่นเกมเป็นอย่างมาก ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ที่มีต่อจิตวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์
2. ควรมีการศึกษากการใช้เกมวิทยาศาสตร์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการใช้เกมวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ทองเจียว และธัญญรัตน์ ชิตไธสง. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 12(3): 1-12.
- จุฬาลักษณ์ สนเกื้อกุล และเมษา นวลศรี. (2565). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ หาความรู้ร่วมกับการใช้เกม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พินาณชิตีไซด์ แอนปรีนติ้ง.
- นางพาง สุวพิศ. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น โดยใช้เกมประกอบเรื่อง สมบัติสาร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นลินนิภา ชัยกาศ. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิกันต์ อุดดา. (2564). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2564). รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ไจกระเสน. (2554). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เกมวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองบัว จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อ ชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN ONLINE MARKETING COMMUNICATION AND THE BUYING DECISIONS OF GENERATION C CONSUMERS IN BANGKOK ABOUT PURCHASING MEN'S UNDERWEAR

พริชฌา พิษณุปัญญากุล^{1*}, ปิยฉัตร ล้อมชวการ¹ และกมลรัฐ อินทรทัศน์¹
Pharatcha Phitchayapanyakul^{1*}, Piyachat Lomchavakarn¹ and Kamolrat Intoratat¹

Received : 4 March 2023

Revised : 10 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเปิดรับสื่อและการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี ในกรุงเทพมหานครกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเจนเอเรชั่นซี ที่มีพฤติกรรมกรรมการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา โดยไม่จำกัดเพศและอายุ อาศัยในกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 400 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับสื่อมากที่สุดในช่วงเวลา 18.01 น. - 21.00 น. มีการเปิดรับสื่อทุกวัน ๆ ละ 1-3 ชั่วโมง ต่อครั้ง วันที่เปิดรับสื่อมากที่สุด คือ วันเสาร์ และเครื่องมือการสื่อสารที่ใช้มากที่สุด คือ สมาร์ทโฟน
2. การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลและการส่งเสริมการขายมีผลกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร
3. ผลการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานครกับ

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

¹ Master of Communication Arts Program Department of Communication Arts Graduate School, Sukhothai Thammathirat Open University Nonthaburi Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: pharatchap@gmail.com

การตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ และการศึกษา มีการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดออนไลน์ / การตัดสินใจซื้อ / ชุดชั้นในชาย / กลุ่มเจนเอเรชั่นซี

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) A study of media exposure and online marketing communications and purchase decision making of men's underwear of Generation C group in Bangkok.; 2) to compare the decisions of Generation C consumers in Bangkok buy or not buy men's underwear products when grouped by demographic factors; and 3) to study the relationships between different online marketing tools and consumers' decisions to buy or not buy men's underwear products. This was quantitative research using the survey method. The sample population was 400 Generation C consumers (all ages within the generation and all genders) who lived in Bangkok and who had 24-hour Internet access in every location. The research instruments consisted of questionnaire with the total reliability at 0.93 The samples were chosen through multi-level sampling. The data collection tool was a questionnaire. Data were statistically analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t test, ANOVA and Pearson's correlated coefficient.

The results showed that.

1. The samples were exposed to online media most often during the time period 18.01- 21.00 and most often on Saturdays. On average, they were exposed to online media every day for 1-3 hours at a time. The type of device most of them used was a smartphone.

2. Advertisements, public relations information, and sales promotion affects the purchase decision of Generation C men's underwear in Bangkok.

3. Comparison of the demographic characteristics of Generation C in Bangkok and men's underwear purchase decisions classified by gender, age, marital status, average monthly income, occupation and educational. There were no differences in men's underwear purchase decisions to a statistically significant.

4. Online marketing communications such as advertising, public relations and sales promotion were related to male underwear purchase decision to a statistically significant degree at 0.01

Keywords: Online marketing communication / Buying decision / Male's underwear / Generation C

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตมนุษย์มากขึ้น อุปกรณ์อย่างสมาร์ทโฟนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตและการบริโภคย่อมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส (COVID-19) ธุรกิจหลายประเภทได้มีการปรับตัวจากการสื่อสารการตลาดแบบออฟไลน์ (Offline) สู่การสื่อสารการตลาดแบบออนไลน์ (Online) (พิริยะ เงินศรีสุข, 2563) จากสถานการณ์ของโควิด-19 ตอกย้ำให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็น การติดต่อ สื่อสาร การเรียนการสอน การซื้อขายสินค้าและบริการ รวมถึงการทำธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564 พบว่า กลุ่มเจนวาย (Gen Y) ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 52 นาที ส่วน กลุ่มเจนเอ็กซ์ (Gen X) (อายุ 41-56 ปี) ใช้เฉลี่ยวันละ 9 ชั่วโมง 12 นาที และ เบบี้ บูมเมอร์ (Baby Boomer) (อายุ 57-75 ปี) ใช้น้อยที่สุด เฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง 21 นาที ตามลำดับ โดยในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ เฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 36 นาที โดยวันทำการที่ต้องเรียนหรือทำงาน จะใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 10 ชั่วโมง 55 นาที มากกว่าวันหยุดที่ใช้ 9 ชั่วโมง 49 นาที นอกจากนี้ยังเผยแพร่ผลสำรวจของผู้ซื้อนิยมซื้อสินค้าผ่าน e-Marketplace มากที่สุด และผู้ขายนิยมขายสินค้าผ่าน Social commerce มากที่สุด จากผลการสำรวจพบว่า อันดับแรก คือ ช้อปปี้ ร้อยละ 89.7 รองลงมาคือ ลาซาด้า ร้อยละ 74.0 อันดับสามคือ เฟซบุ๊ก โลก และอินสตาแกรม ตามลำดับ ส่วนผู้ขาย นิยมขายสินค้าผ่านพาณิชย์สื่อสังคม (Social commerce) มากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก ร้อยละ 65.5 รองลงมาคือ ช้อปปี้ ร้อยละ 57.5 อันดับสาม คือ โลก ลาซาด้า และอินสตาแกรม ตามลำดับ

ภาพที่ 1 ผู้ซื้อนิยมซื้อสินค้าผ่าน e-Marketplace มากที่สุดและผู้ขาย นิยมขายสินค้าผ่าน Social commerce มากที่สุด
ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564)

เจนเนอเรชัน (Generation) หรือ Gen คือการแบ่งกลุ่มประชากรตามหลักประชากรศาสตร์ โดยการแบ่งเจนเนอเรชันจะเป็นการแบ่งตามยุคสมัยตามช่วงปีที่เจนเนอเรชันนั้นเกิด ซึ่งในการแบ่งเจนเนอเรชัน ดังนี้ Baby Boomer เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2489-2507, Generation X เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2508-2522, Generation Y เกิดอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2540, และ Generation Z เกิดอยู่ในช่วงเกิดหลัง พ.ศ. 2540 ขึ้นไป (Kris Piroj, 2017) สำหรับกลุ่ม Generation C หรือ Gen C เป็นกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตกับการเชื่อมต่ออยู่ตลอดเวลาที่มีอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนประกอบของชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการซื้อขาย การหาข้อมูล รับข่าวสาร ความบันเทิง และการใช้โซเชียลมีเดียเพื่ออัปเดตข้อมูลข่าวสาร Gen C เป็น Generation ที่บัญญัติขึ้นมาใหม่ในช่วงที่อินเทอร์เน็ตในช่วงปี 2010 โดยความหมายของ C ของ Gen C คือ Connected กล่าวคือ Gen C เป็นเจนเนอเรชัน ที่มีการเชื่อมต่อ (Connect) อยู่ตลอดเวลาตนเอง โดย Gen C เป็นการแบ่งกลุ่มด้วยพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral) ไม่ได้เป็นการแบ่งด้วยประชากรศาสตร์ (demography) ซึ่งพฤติกรรมของ Gen C จะมีอินเทอร์เน็ตเป็นที่พึ่ง นิยมซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ รับข่าวสารทางโซเชียลมีเดีย มีความสนใจที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน และเรียนรู้สิ่งใหม่ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องเทคโนโลยี นับตั้งแต่นั้นมาคำว่า Generation C หรือ Gen C ก็ได้รับความสนใจจากนักการตลาด (Kris Piroj, 2018) ในปัจจุบันหลายองค์กรต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับเจนเนอเรชันและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภค เพราะจะช่วยให้ได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละเจนเนอเรชันได้ดีขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารการตลาด (เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ, 2562) ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจใด หากสามารถสื่อสารการตลาดได้สมบูรณ์ ก็จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อกำไรที่เพิ่มขึ้นขององค์กรธุรกิจต่อไป ดังนั้น การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย เป็นการทำการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์แบบโต้ตอบโดยการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถตอบโต้หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันได้ทันที ซึ่งเป็นการทำการตลาดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยการแพลตฟอร์ม(platform)ที่ออกแบบเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มเป้าหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมในการที่จะสร้างการรับรู้การ ปรับปรุงภาพลักษณ์หรือสร้างยอดขายสินค้าหรือบริการให้เพิ่มขึ้น (กุลวดี กันหาเรือง, 2016)

ธุรกิจชุดชั้นในชายในปัจจุบันมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (ขวัญนา คงคาเขตร, 2558) มีสีสันและรูปทรงที่มีความหลากหลายเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ซึ่งมูลค่าโดยรวมของตลาดชุดชั้นในชายอยู่ประมาณ 2,500 ล้านบาท แบ่งเป็นตลาดระดับบนร้อยละ 25 เติบโตเฉลี่ยปีละประมาณ ร้อยละ 5 ขณะที่ตลาดระดับล่างคิดเป็นสัดส่วนถึง ร้อยละ 75 นับเป็นตลาดขนาดใหญ่ สินค้าชุดชั้นในผู้ชายลูกค้าค่อนข้างมีloyaltyต่อแบรนด์สูงเมื่อเทียบกับชุดชั้นในผู้หญิงที่จะอิงความเป็นแฟชั่นมากกว่า ชุดชั้นในชายจะเน้นแข่งเรื่องนวัตกรรมสินค้ามากกว่าดีไซน์ที่เลียนแบบกันได้เร็ว ตลาดชุดชั้นในชายปัจจุบันมีการให้ความสำคัญในเรื่องของรูปแบบเนื้อผ้า สีสัน และคุณภาพการตัดเย็บเป็นอย่างมากที่การพัฒนาแบบให้มีความเป็นสินค้าแฟชั่นน่าสวมใส่ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อซ้ำ และซื้อบ่อยขึ้น อีกทั้งมีแบรนด์ใหม่ ๆ ที่เริ่มเข้ามาในธุรกิจนี้มากขึ้นเป็นผลให้ตลาดชุดชั้นในชายมีขนาดใหญ่และมีการแข่งขันที่สูงขึ้น (กัลยา กมลรัตน์, 2553)

จากข้อมูลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาท และมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของทุกคนจนกล่าวได้ว่าโลกได้เปลี่ยนจากยุคอนาล็อกเข้าสู่ยุคดิจิทัล ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ทำให้การสื่อสารการตลาดแบบเดิมไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้ (พริยะ เงินศรีสุข, 2563) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร” โดยเฉพาะกลุ่ม Gen C ที่มีพฤติกรรมเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อและพฤติกรรมซื้อชุดชั้นในชาย ช่องทางและรูปแบบการสื่อสารการตลาดออนไลน์ รวมถึงเครื่องมือการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล การส่งเสริมการขาย และข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาช่องทาง รูปแบบและการสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานครกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มเจนเอเรชั่นซีที่มีพฤติกรรมเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา โดยไม่จำกัดเพศ มีอายุตั้งแต่ 15- 51 ปีขึ้นไป อาศัยในกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากปริมาณการซื้อและความถี่ในการซื้อที่แตกต่างกันจึงไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ จึงประมาณจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยในกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 5,527,994 คน (สำนักบริหารการทะเบียนกลาง กรมการปกครอง, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีใช้ค่าในตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ $\pm$ ร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ตัวแปรที่จะศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเชิงตรงเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์

ของการวิจัย แล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.93 โดยคำถามแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบหรือข้อมูลทางประชากรศาสตร์ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพและการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อและพฤติกรรมการซื้อสินค้า เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านช่องทางและรูปแบบการสื่อสารการตลาดออนไลน์

ตอนที่ 4 แบบสอบถามด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลและการส่งเสริมการขาย

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

สำหรับแบบสอบถามส่วนที่ 3, 4, 5 คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าลิเคิร์ทสเกล (Likert scale) ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสนใจมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสนใจมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสนใจปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสนใจน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสนใจน้อยที่สุด

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ การศึกษา การเปิดรับสื่อและพฤติกรรมการซื้อของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ช่วงเวลา ความถี่ ปริมาณการซื้อ สถานที่ซื้อ จำนวนเงินในการซื้อ และบุคคลที่มีอิทธิพลในการซื้อ เป็นต้น

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม การวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และกำหนดมาตรวัดช่วงชั้นแบบลิเคิร์ทสเกล (likert scale) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21- 5.00 หมายถึง ระดับความสนใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41- 4.20 หมายถึง ระดับความสนใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61- 3.40 หมายถึง ระดับความสนใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81- 2.60 หมายถึง ระดับความสนใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00- 1.80 หมายถึง ระดับความสนใจน้อยที่สุด

ความกว้างของอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยที่ได้เท่ากับ 0.80 ซึ่งได้มาจากการคำนวณ โดยใช้สมการทางคณิตศาสตร์ดังนี้ (Fisher, 1973 อ้างใน ชัชวาลย์ เรือประพันธ์, 2539: 15) วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 ค่าลบ แสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทางตรงกันข้ามค่าบวก แสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกันค่า Correlation (r) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้ (Cohen, 1988)

ค่า (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.50 - 1.00 หรือ -0.50 ถึง -1.00	มีความสัมพันธ์มาก
0.30 - 0.49 หรือ -0.30 ถึง - 0.49	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.10- 0.29 หรือ -0.10 ถึง - 0.29	มีความสัมพันธ์น้อย
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย

ผลการวิจัย

1. ด้านการเปิดรับสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือสื่อสารในการเปิดรับสื่อมากที่สุด คือ สมาร์ทโฟน (smartphone) คิดเป็นร้อยละ 70.75 รองลงมาคือ แท็บเล็ต (tablet) คิดเป็นร้อยละ 12.75 ช่วงเวลาที่เปิดรับสื่อมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 18.01 น.- 21.00 น. คิดเป็นร้อยละ 23 รองลงมาคือช่วงเวลา 09.01 น.- 12.00 น. คิดเป็นร้อยละ 19.25 ความถี่ในการเปิดรับสื่อทุกวัน โดยคิดเป็นร้อยละ 55.25 รองลงมาคือ ความถี่ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.75 ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อในแต่ละครั้งประมาณ 1-3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาคือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 23.50 สำหรับวันที่ใช้ในการเปิดรับสื่อส่วนใหญ่คือ วันเสาร์ คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมาคือ วันจันทร์ คิดเป็นร้อยละ 17.25

2. ด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจการสื่อสารการตลาดออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.95 และหากพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และด้านการโฆษณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของการพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านการโฆษณา พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับความสนใจมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า สื่อโฆษณาที่เป็นวิดีโอสามารถดึงดูดความสนใจได้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือคุณประโยชน์สามารถดึงดูดความสนใจของท่านได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับความสนใจมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.96 และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า การประชาสัมพันธ์โดยการรีวิว/แนะนำสินค้าผ่านสื่อออนไลน์สามารถเข้าถึงท่านได้มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ชุดชั้นในชายผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ท่านรู้จักสินค้ามากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านการส่งเสริมการขาย พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ในระดับความสนใจมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า การจัดโปรโมชั่นลดราคาชุดชั้นในชายสามารถ

ดึงดูดความสนใจได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ การทำโปรโมชั่นแบบซื้อชิ้นต่ำพร้อมส่งฟรี สามารถดึงดูดความสนใจได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการสื่อสารการตลาดออนไลน์

การสื่อสารการตลาดออนไลน์	M	S.D.	ระดับความสนใจ
ด้านการโฆษณา	3.90	0.712	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล	3.96	0.741	มาก
ด้านการส่งเสริมการขาย	4.01	0.802	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.95	0.718	มาก

3. ด้านการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเกี่ยวกับข้อมูลในการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายภาพรวมอยู่ในระดับความสนใจมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.95 และเมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า การส่งเสริมการขายแบบ ลด แลก แจก แถม ช่วยให้ท่านซื้อชุดชั้นในชายได้ง่ายขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.09 รองลงมาคือ สีและดีไซน์ของชุดชั้นในชาย มีผลต่อการซื้อชุดชั้นในชาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการขาย ต้องการโปรโมชั่นหลากหลายและมีการจัดส่งฟรี ด้านการตัดสินใจซื้อ สามารถหาซื้อได้ง่าย สินค้าใส่สบาย มีสีสันทันสมัย เป็นที่น่าสนใจ และมีรูปแบบไม่ซ้ำ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย	M	S.D.	ระดับความสนใจ
1. แบนด์หรือยี่ห้อของสินค้าช่วยให้ท่านซื้อชุดชั้นในชายได้ง่ายขึ้น	3.78	0.734	มาก
2. สีและดีไซน์ของชุดชั้นในชายมีผลต่อการซื้อชุดชั้นในชายของท่าน	4.02	0.718	มาก
3. แพ็กเกจหรือการบรรจุภัณฑ์มีผลต่อการซื้อชุดชั้นในชายของท่าน	3.89	0.740	มาก
4. สถานที่หรือช่องทางมีผลต่อการซื้อชุดชั้นในชายของท่าน	4.00	0.672	มาก
5. การส่งเสริมการขายแบบ ลด แลก แจก แถม ช่วยให้ท่านซื้อชุดชั้นในชายได้ง่ายขึ้น	4.09	0.724	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.95	0.718	มาก

4. ผลการเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของกลุ่มเจนเนอเรชั่นซีในกรุงเทพมหานครกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ และการศึกษา มีการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t-test	Sig.
ชาย	254	3.97	0.526	0.842	0.400
หญิง	146	3.922	0.591		

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F-test	Sig.
15-20 ปี	33	4.02	0.703	0.465	0.761
21-30 ปี	97	3.89	0.524		
31-40 ปี	166	3.97	0.504		
41-50 ปี	79	3.95	0.606		
51ปี ขึ้นไป	25	3.95	0.555		

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

สถานภาพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F-test	Sig.
โสด	213	3.94	0.568	0.207	0.813
สมรส	156	3.97	0.511		
อื่นๆ (หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่)	31	3.95	0.630		

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

รายได้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F-test	Sig.
ต่ำกว่า 10,000 บาท	57	3.93	0.664	1.371	0.234
10,001-20,000 บาท	44	3.84	0.615		
20,001-30,000 บาท	138	4.00	0.497		
30,001-40,000 บาท	86	4.00	0.459		
40,001-50,000 บาท	45	3.82	0.621		
50,001 บาทขึ้นไป	30	4.04	0.562		

ตารางที่ 7 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F-test	Sig.
นักเรียน/นักศึกษา	46	3.93	0.715	0.140	0.991
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	3.93	0.487		
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	91	3.96	0.541		
รับราชการ	58	3.99	0.550		
พนักงานเอกชน	100	3.97	0.536		
รับจ้างทั่วไป	35	3.90	0.530		
อื่น ๆ	5	3.92	0.460		

ตารางที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F-test	Sig.
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	23	3.90	0.590	1.158	0.329
ปวช./ม.6	26	3.81	0.801		
ปวส./อนุปริญญาตรี	58	3.85	0.611		
ปริญญาตรี	231	3.99	0.506		
ปริญญาโท	59	4.01	0.512		
ปริญญาเอก	3	3.80	0.000		

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี พบว่า การสื่อสารการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการขาย ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.654** ซึ่งจัดอยู่ในความสัมพันธ์ระดับสูง ด้านการโฆษณา มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.474** ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.466** จัดอยู่ในความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และมีทิศทางในเชิงบวกหรือทิศทางเดียวกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีในเขตกรุงเทพมหานคร

การสื่อสารการตลาดออนไลน์	การตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย			
	r	Sig.	ทิศทาง	ระดับความสัมพันธ์
ด้านการโฆษณา	0.474**	.000	ทางเดียวกัน	ปานกลาง
ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล	0.466**	.000	ทางเดียวกัน	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมการขาย	0.654**	.000	ทางเดียวกัน	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเนอเรชันซีในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเปิดรับสื่อของกลุ่มเจนเนอเรชันซีในกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 55.25 วันที่ใช้ในการเปิดรับสื่อส่วนใหญ่คือ วันเสาร์ คิดเป็นร้อยละ 34 ใช้สมาร์ตโฟน (Smartphone) คิดเป็นร้อยละ 70.75 เป็นช่องทางในการเปิดรับสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์กนิษฐ์ อุทัย (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการดำเนินการเปิดรับ ทักษะคนติ และพฤติกรรมกรรมการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้สูงวัยในกลุ่มเจนเนอเรชันซี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารสินค้าออนไลน์โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 7 ครั้งและมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.447 โดยมีการเปิดรับข่าวสาร ความถี่ 6 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมา คือ ความถี่ 7 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 23.5 และความถี่ 2 ครั้ง/สัปดาห์ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สมาร์ตโฟนในการเปิดรับข่าวสารสินค้าออนไลน์มากที่สุด ร้อยละ 38.7 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ (2560) ศึกษา เรื่องการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาด้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ช่วงเวลาในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารสูงสุดคือ ช่วงเวลา 18.01 น.- 21.00 น. (33%) และช่องทางการเปิดรับข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่เข้าถึงลาซาด้าโดยการใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟน (85%) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อของ แคมมวอล แอล เบคเกอร์ (Becker, 1978 อ้างใน อธิราชย์ โพธิ์สุวรรณ, 2560) ที่กล่าวว่า การเปิดรับสื่อเป็นการเปิดรับข่าวสารไปพร้อมกัน ซึ่งการเปิดรับสื่อหรือข่าวสารต่างๆ โดยทั่วไปอาจเป็นการแสวงหาข้อมูล (Information seeking) การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) ที่ตนเองให้ความสนใจหรือสนใจอ่านเป็นพิเศษ หรืออาจเปิดรับเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ นอกจากนี้ระยะเวลาที่ใช้สื่อ ความถี่ และช่องทางการใช้สื่อ ของกลุ่มเจนเนอเรชันซี มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน เนื่องจาก เจน ซี ย่อมาจาก “Connectedness” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคนที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ไม่จำกัดเพศ ไม่จำกัดอายุ มีความสนใจข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมต่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับแนวคิดของ ชวรัตน์ เชิดชัย (2527) กล่าวว่า ผู้รับสารมีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อและข่าวสาร ตามแบบเฉพาะของแต่ละคนแตกต่างกันไป แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งได้มีการเลือกรับสื่อนั้น เกิดจากปัจจัยพื้นฐานหลายประการ ได้แก่ ความเหงา ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ และลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชน โดยทั่วไป นอกจากองค์ประกอบเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา หรือองค์ประกอบอื่นที่ไม่สามารถเห็นเด่นชัด เช่น ทักษะคนติ ความคาดหวัง ความกลัว ฯลฯ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเปิดรับสารตามลักษณะเฉพาะของผู้รับสารก็มีความต้องการที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรมน บุญศาสตร์ (2558) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารการตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันซี ในยุคดิจิทัล พบว่า กลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันซีในยุคดิจิทัล มีพฤติกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ สิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างเนื้อหาข่าวสารที่สามารถโต้ตอบกับองค์กรหรือแบรนด์นั้นได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ ความผูกพัน หรือสร้างการมีส่วนร่วมกันผ่านสื่อ

สังคมออนไลน์ (Social media) สอดคล้องกับแนวคิดของ พัลลภา ปิตีสันต์ (2017) กล่าวว่า เจเนอเรชันคอนเน็กเทดเนส (Generation Connectedness หรือ Gen C) เป็นกลุ่มที่มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ลักษณะที่หนึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตทุกที่ทุกเวลา (connection) สองคือ มีความอยากรู้อยากเห็น (curation) สามคือความสร้างสรรค์ (creation) และ สี่คือ การเข้าร่วมกลุ่มสังคมออนไลน์ (community) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิริยะ เงินศรีสุข และเสรี วงศ์มณฑา (2563) ที่อธิบายไว้ว่า กลุ่มเจเนอเรชันซีเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบดิจิทัลไลฟ์สไตล์ (Digital lifestyle) หรือเป็นชาวดิจิทัล (Digital native) ที่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบดิจิทัล ซึ่งคนกลุ่มเจเนอเรชันซี นี้เป็นกลุ่มเจเนอเรชันที่มีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มเจเนอเรชันที่ได้รวมจากทุก ๆ เจเนอเรชัน โดยดูจากพฤติกรรมการเชื่อมต่อออนไลน์ หากนักสื่อสารการตลาดต้องการเข้าถึงพฤติกรรมและความคิดของคนกลุ่มเจเนอเรชันซี ควรมีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์อย่างชัดเจนเพื่อสนองตอบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มนี้ เช่น การสร้างสรรค์คอนเทนต์ (creative content) เฉพาะกลุ่มที่มีความแตกต่าง อยู่ในกระแสนิยม (trend) เพื่อดึงดูดกลุ่มเจเนอเรชันซีที่มีจำนวนประชากรมาก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่รวมทุกเจเนอเรชันเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นในการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในทุกช่องทางหากข้อมูลข่าวสารนั้นสนองตอบความต้องการหรือเข้าถึง (reach) กลุ่มเจเนอเรชันซีได้อย่างมีส่วนร่วม (engagement) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ย่อมส่งผลดีซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด

การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจเนอเรชันซี ในกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์พบว่าในภาพรวมกลุ่มเจเนอเรชันซี มีการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย จากการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.95 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายเป็นลำดับแรกการทำโปรโมชั่นลดราคาชุดชั้นในชายสามารถดึงดูดกลุ่มผู้บริโภคทั้งเก่าและใหม่ ให้เกิดความสนใจได้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง ราคา สินค้า ช่องทางการขาย รวมถึงการลด แลก แจก แถม ด้วย ซึ่งเห็นได้จากการจัดแคมเปญต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ดิจิตัล ยูทูบ เว็บไซต์ ซอปปี้ และลาซาด้า ซึ่งช่องทางเหล่านี้ล้วนเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ (2560) ศึกษา เรื่องการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาด้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารการตลาดออนไลน์ ด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรงมีผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาด้าในระดับมาก ซึ่งสรุปได้ว่าการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการส่งเสริมการขาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนินนุช เจริญศรี (2558) ศึกษาเรื่อง เครื่องมือการสื่อสารการตลาดกับการตัดสินใจท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน จากผลการศึกษาพบว่า การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง การใช้พนักงานขายและการส่งเสริมการขายส่งผลต่อความสนใจของข้อมูลที่ได้รับ ความต้องการเดินทาง และการตัดสินใจออกเดินทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาศักดิ์ ช่างกระโทก (2560) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อ

การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยรายชื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดคือ การส่งเสริมการตลาดที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการสื่อสารการตลาดของ ฟิลิป คอตเลอร์ (Kotler, 2003) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการสื่อสารการตลาดที่เป็นองค์การจัดขึ้นเพื่อสื่อสารและส่งเสริมสินค้าและบริการไปยังกลุ่มเป้าหมายในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การประชาสัมพันธ์ และการใช้พนักงานขาย เพื่อทำให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจนต่อผู้บริโภค เดโลซีเออร์ (Delozier, 1976) โดยการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการรับรู้ โดยมุ่งหวังให้เกิดผลสำคัญคือช่วยกระตุ้นการขาย และสร้างความจงรักภักดีของลูกค้า กิจกรรมการสื่อสารการตลาดจึงประกอบด้วยส่วนสำคัญคือการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรงซึ่งภาพลักษณ์เพื่อส่งเสริมการตลาดจะเกิดขึ้นและคงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องยืนยาว ตลอดจนมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีตลอดเวลา และสามารถส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยกระบวนการของการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) และการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (Persuasive communication) รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกให้เกิดขึ้นในใจของผู้บริโภค โดยสื่อสารให้เห็นถึงคุณค่าของสินค้าหรือบริการ สื่อให้เห็นถึงประโยชน์ที่สามารถตอบสนองหรือแก้ปัญหาให้กับผู้ใช้หรือผู้บริโภคได้ อีกทั้งยังชักจูงให้ผู้บริโภคเกิดการสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรได้เป็นอย่างดี

เปรียบเทียบลักษณะทางประชากรของกลุ่มเจนเอเรชันซี ในกรุงเทพมหานครกับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย จากการวิเคราะห์พบว่าลักษณะทางประชากร ในด้านเพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพและการศึกษาที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ (2560) ศึกษา เรื่องการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาด้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ในขณะที่ตัวแปรด้านการศึกษาและรายได้ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการซื้อสินค้าจากลาซาด้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายประเด็นด้านการศึกษาและรายได้ที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารได้เข้าถึงกลุ่มคนทุกอาชีพทุกระดับการศึกษา มีการพัฒนาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านอุปกรณ์สื่อสาร ทั้งสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์พกพา คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ การแข่งขันในตลาดออนไลน์มีสูงมาก มีการแข่งขันทางด้านราคา รวมถึงการขยายช่องทางการขายที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัจจุบัน รายได้และการศึกษาจึงไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ เพราะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเปรียบเทียบราคาสินค้า และโปรโมชั่นต่าง ๆ สามารถทำได้ง่ายดาย และด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) สินค้าและบริการต่างใช้กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย ลด แลก แจก แถม เพื่อให้สามารถดึงดูดผู้บริโภคให้มาซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้เกิดการเข้าถึงสินค้าและสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่าย จึงทำให้ลักษณะทางประชากรไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชาย สอดคล้องกับแนวคิดของ คริส ไพโรจน์ (2018) ที่กล่าวว่ากลุ่ม Gen C คือกลุ่มคนที่จะใช้ชีวิตอยู่กับการเชื่อมต่ออยู่ตลอดเวลา มีอินเทอร์เน็ต เป็นส่วนประกอบของชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง

การซื้อของ การหาข้อมูล รับข่าว สาร ความบันเทิง และการใช้โซเชียลมีเดียเพื่ออัปเดตข้อมูลข่าวสารของตนเอง ซึ่งกลุ่มเจนเนอเรชันซี เป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากที่สุด โดยเป็นกลุ่มที่ครอบครองโทรศัพท์ประเภทสมาร์ตโฟน และแท็บเล็ตเป็นส่วนใหญ่ของตลาด โดยคนกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่มีอัตราการรับชม “วิดีโอออนไลน์” และใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ “เฟซบุ๊ก” สูงที่สุด (เพชรจันนิวส์, 2012) ปัจจุบันการจัดแยกประเภทลูกค้าตามพฤติกรรมแทนอายุ จึงกลายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับแบรนด์สินค้าและบริการ หลาย ๆ คนอาจจะเคยได้ยินเจนเนอเรชัน (Generation C) (ซี [C] ความสร้างสรรค์ [Creation] การบอกต่อ[Curation] การเชื่อมต่อ[Connection] การอยู่เป็นกลุ่ม[Community]) เป็นเจนเนอเรชัน (Generation) ที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อจำแนกกลุ่มที่มีไลฟ์สไตล์ ความคิด และพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่ต้องการเข้าถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับพวกเขา และยังสามารถเชื่อมต่อกับโลกออนไลน์ทุกแพลตฟอร์มได้ตลอดเวลาไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไหน (ดัมบลิวฟี่, 2016) ดังนั้นการสื่อสารการตลาดออนไลน์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้นักสื่อสารการตลาดสื่อสารข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มหรือช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก อิน스타그램 โลก ดิจิตอล ยูทูบ เว็บไซต์ ซอปปี้ และลาซาด้า เพื่อการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการส่งเสริมการขาย ผ่านรูปแบบการสื่อสารการตลาดออนไลน์ เช่น รูปภาพ วิดีโอ บทความ รายการวิทยุ โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสื่อสาร เช่น สมาร์ตโฟน หรือ แท็บเล็ต ซึ่งถือเป็นอุปกรณ์การสื่อสารที่เข้ามามีบทบาทและถือเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจสรุปได้ว่ารายได้และการศึกษาไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายเนื่องพฤติกรรมของกลุ่มเจนเนอเรชันซีเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเจนเนอเรชัน อื่น ๆ สามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายทั้งเนื้อหา ข้อความ รูปภาพ และวิดีโอ ซึ่งกลุ่มเจนเนอเรชันซี นี้ยังเป็นกลุ่มที่มีความรู้ ชอบศึกษาค้นหา มีอำนาจในการตัดสินใจ รู้จักการเปรียบเทียบก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ

ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเนอเรชันซี ในกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์พบว่าการสื่อสารการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเนอเรชันซี มีความสัมพันธ์ระดับสูงในทุกด้าน ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลและการส่งเสริมการขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญรัตน์ รัตนกุล (2558) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในยี่ห้อวโก้ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในยี่ห้อวโก้ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ วงษ์ทองคำ (2560) ศึกษา เรื่องการสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าจากลาซาด้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การสื่อสารการตลาดออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าจากลาซาด้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler, Philip and Gary Armstrong (1999) ที่กล่าวว่า การสื่อสารการตลาด (Marketing communication) หมายถึง การผสมผสาน และประสานช่องทางการสื่อสารหลาย ๆ ทางเพื่อสื่อเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรและผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน สอดคล้อง และเป็นอันหนึ่งเดียวกัน จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของกลุ่มเจนเนอเรชันซี มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบดิจิทัล ซึ่งคน

กลุ่มเจนเอเรชั่นซี นี่เป็นกลุ่มเจนเอเรชั่นที่มีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มเจนเอเรชั่นที่ได้รับความนิยมจาก ทุก ๆ เจนเอเรชั่น โดยดูจากพฤติกรรมการเชื่อมต่อออนไลน์ หากนักสื่อสารการตลาดต้องการเข้าถึงพฤติกรรมและความคิดของคนกลุ่มเจนเอเรชั่นซี ควรมีการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์อย่างชัดเจนเพื่อสนองตอบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มนี้ เช่น การสร้างสรรค์คอนเทนต์ (Creative content) เฉพาะกลุ่มที่มีความแตกต่าง อยู่ในกระแสนิยม (trend) เพื่อดึงดูดกลุ่มเจนเอเรชั่นซีที่มีจำนวนประชากรมาก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่รวมทุกเจนเอเรชั่นเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้น ในการสื่อสารการตลาดออนไลน์ในทุกช่องทางหากข้อมูลข่าวสารนั้นสนองตอบความต้องการหรือเข้าถึง (Reach) กลุ่มเจนเอเรชั่นซีได้อย่างมีส่วนร่วม (Engagement) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ย่อมส่งผลดีซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด นอกจากนี้ การสื่อสารการตลาดออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย ยังมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อของกลุ่มเจนเอเรชั่น ซี อีกด้วย อย่างไรก็ตามการสื่อสารการตลาดออนไลน์เป็นการสื่อสารการตลาดโดยใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบเรียลไทม์ (Real time) ผ่านสื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย ในรูปแบบ ข้อความ วิดีโอ รูปภาพ หรือรายการวิทยุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างภาพลักษณ์ สร้างการจดจำ และการกระตุ้นให้เกิดความสนใจซื้อชุดชั้นในชาย โดยใช้ช่องทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการส่งเสริมการขาย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคเจนเอเรชั่นซี รับรู้ จูงใจ ย้ำเตือนเพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ ข้อดีในตัวสินค้า และเกิดความต้องการใช้สินค้า แล้วจึงนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ด้านการเปิดรับสื่อของกลุ่มเจนเอเรชั่นซีจะเห็นได้ว่ากลุ่ม Gen C ร้อยละ 70.75 ส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟน (smartphone) และรองลงคือ แท็บเล็ต (tablet) เพื่อต้องการเชื่อมต่อกัน 24 ชั่วโมงในทุกสถานที่ นอกจากนี้กลุ่ม Gen C ยังเป็นกลุ่มที่ชอบแบ่งปันความรู้ หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านการใช้โซเชียลมีเดีย หรือสื่อออนไลน์ โดยเนื้อหาที่โพสต์หรือแบ่งปันส่วนใหญ่มักจะเป็น วิดีโอ และรูปภาพ ดังนั้นในการทำการสื่อสารการตลาดออนไลน์นักการตลาดต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตลาดให้เหมาะสมกับผู้บริโภคกลุ่มนี้ เช่น การตลาดยุคดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ ช่องทางเสิร์ช อีเมล โซเชียลมีเดียมาร์เก็ตติ้ง โฆษณานบนโซเชียลมีเดีย วิดีโอ และคอนเทนต์ เป็นต้น การตลาดรูปแบบไวรัล คือ การตลาดแบบปากต่อปากกระจายข้อมูลถึงคนหมู่มากภายใต้เครือข่าย สังคมออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok, Instragram, Twitter เป็นต้น การตลาดเชิงเนื้อหา เช่น การสร้างคอนเทนต์เฉพาะกลุ่มถ่ายทอดและเรื่องราวอย่างเหมาะสม การตลาดแบบเรียลไทม์ เป็นการตลาดแบบเกาะกระแส หรือจับเอาข้อความ หรือมีม (meme) ที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่เทรนด์ เช่น คำว่า ว้าวุ่น งานไม่ใหญ่แน่นอนวิ เต็มคาราเบล เป็นต้น (พริยะ เงินศรีสุข, 2563)

ด้านการสื่อสารการตลาดออนไลน์กับการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในชายของกลุ่มเจนเอเรชั่นซี ควรเน้นด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมการขาย เนื่องจากกลุ่ม

Gen C เป็นกลุ่มที่มีเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ชอบแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร และโพสต์เรื่องต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ดังนั้น การโฆษณา หรือการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการตลาดไม่ว่าจะเป็น การลด แลก แจก แถม ย่อมตอบสนองพฤติกรรมและเข้าถึงกลุ่ม Gen C ได้ เช่น การลดราคาสินค้าโดยจำกัดเวลาให้ผู้ซื้อ หรือกำหนดช่วงเวลา (flash sale) คุปองส่วนลดร้านค้า ส่วนลดค่าจัดส่งหรือส่งฟรีเมื่อซื้อสินค้าครบตามเงื่อนไขที่กำหนด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาหัวข้อ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาหัวข้อเรื่องรูปแบบการสื่อสารการตลาดออนไลน์ ได้แก่ บทความ รูปภาพ อินโฟกราฟิก รายการวิทยุ และวิดีโอ รวมถึงการผลิตเนื้อหา (content) ระยะเวลาที่เหมาะสม รูปแบบการนำเสนอ ประเภทของเนื้อหา เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและการแชร์ไปยังสื่อสังคมออนไลน์ โดยการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อการผลิตเนื้อหาที่เหมาะสมและส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ และตรงกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชั่นซีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธัญรัตน์ รัตนกุล. (2558). การสื่อสารทางการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อชุดชั้นในยี่ห้อว๊ากซ์ของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พัลลภา ปิตินันต์. (2017). Generation C ปรากฏการณ์ใหม่เจนใหม่ จีบอินไซด์คนคอนเนค. For Quality Marketing & Branding. มหาวิทยาลัยมหิดล. 24(222): 31-32.
- พิริยะ เงินศรีสุข และเสรี วงศ์มณฑา. (2563). แนวทางการพัฒนาการสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลสำหรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ 4.0. วารสารรัชต์ภาคย์. 14(34): 313 - 321.
- พิริยะ เงินศรีสุข. (2563). ยุทธศาสตร์การสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัล สำหรับดึงดูดนักท่องเที่ยว 4.0. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา.
- เพชรจันนิวส์. (2012). เจเนอเรชั่น และความต่าง “Gen-X Gen-Y Gen-C”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://phetchannews.com/2012/07/25/เจเนอเรชั่น-และความต่าง/> (2564, 25 กันยายน)
- วรมน บุญศาสตร์. (2558). การสื่อสารการตลาดสู่กลุ่มผู้บริโภคเจนเอเรชั่น ซี ในยุคดิจิทัล. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิต้า, 1(1), 14-30. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.gscm.nida.ac.th/gscmconference/images/Journal/Vol.1/2.pdf> (2564, 25 ตุลาคม)
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). ETDA เผยโควิด-19 เป็นเหตุสังเกตได้ GenZ ใช้เน็ตสูงสุด ปีแรก ขณะ Gen Y แชมป์ 6 สมัย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.etda.or.th/th/pr-news/ETDA-released-IUB-2021.aspx?feed=cb66f430-5546-4dd8-b279-3827e88d154b> (2565, 20 มีนาคม)

- สำนักบริหารการทะเบียนกลาง กรมการปกครอง. (2564). ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
จำนวนราชฎรทั่วราชอาณาจักร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17194210.pdf> (2565, 1 มกราคม)
- Becker, S. L. (1978). *Discovering mass communication*. Illinois: Scott Foresman
and Glenwave. อ้างใน อีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (2560). ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้ส่งสารและ
ผู้รับสาร. ใน ทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 6 (หน้า 2-76). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.).
Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. Retrieved from
[https://www.scirp.org/\(S\(lz5mqp45_3edsnp55rrgj_ct55\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2041144](https://www.scirp.org/(S(lz5mqp45_3edsnp55rrgj_ct55)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=2041144) (2564, 25 มีนาคม)
- DeLozier, M. Wayne. (1976). *The Marketing Communications Process*. New York:
MetRaw-Hill Book Company.
- Fisher, R. A. (1973). *Statistical Methods and Scientific Inference*. New York:
Macmillan. อ้างใน ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์. (2539). สถิติพื้นฐาน. ขอนแก่น:
คลังนนวนวิทยา.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. (11th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P. & Armstrong, g. (1999). *Principles of Marketing*. (8th ed.). New Jersey:
Prentice-Hall.
- Piroj, K. (2018). *Marketing: Gen C คืออะไร พฤติกรรม Generation C มีอะไรน่าสนใจ*.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://greedisgoods.com/gen-c-%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD-generation-c/> (2564, 25 กันยายน)
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row.

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในภาคตะวันออก หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

DEVELOPMENT OF HEALTH TOURISM POTENTIAL IN EASTERN REGION AFTER COVID-19 PANDEMIC

พรรณิภา อนรรักษ์กรกุล^{1*} ปันทา โกกง¹ และ ปาจร่า โปธิหัง²
Phannipha Anuruksakornkul^{1*} Panta Kokong¹ and Pachara Photihung²

Received : 6 April 2023

Revised : 20 September 2023

Accepted : 5 October 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสำรวจพื้นที่ และใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวใน 4 จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลในเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ใช้วิธีการวิเคราะห์ TOWS เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกหลังจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรหลักในพื้นที่ภาคตะวันออกสามารถสร้างความหลากหลายและความแตกต่างกับภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่คำนึงถึงศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกท่ามกลางสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ 2) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มากขึ้น เช่น การให้คำปรึกษาทางการแพทย์ผ่านการแพทย์ทางไกล และ 3) การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ เช่น มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและความน่าเชื่อถือของบริการ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ / โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 / ภาคตะวันออก

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Department of Economics, Faculty of Humanities and Social Science, Burapha University

² Community Nursing Group, Faculty of Nursing, Burapha University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: pannipha@go.buu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study and develop the Potential of Health Tourism in the Eastern Region. It was qualitative research, using surveys and a semi-structured interview to conduct in-depth interviews with stakeholders including Tourism and Sports Offices and Tourism business operators in 4 Eastern Provinces, totaling 30 people, collecting data from March to May 2022. This research uses TOWS analysis to find the development approach of Health Tourism in the Eastern Region after the COVID-19 Pandemic. As a result, the main resources in the Eastern Region can create diversity and differences with other Regions in Thailand. The guidelines for the development of the potential of Health tourism in the eastern region during the COVID-19 Pandemic consist of 3 aspects as follows: 1) Linking tourism products between Medical Tourism and Wellness Tourism, 2) Bringing more technology to Health Tourism such as medical consultations through telemedicine and 3) Creating an image and public relations such facilities standards and reliability of service

Keywords: Health Tourism / COVID-19 pandemic / Eastern Region

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นตลาดการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 14 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการเติบโตร้อยละ 12 ต่อปี ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ซึ่งประเทศไทยนับว่ามีชื่อเสียงและเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอันดับว่าเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอันดับที่ 18 ของโลก และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับว่าเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อันดับที่ 13 ของโลก (Global Wellness Institute, 2018) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2563 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย คิดเป็นประมาณร้อยละ 15.6 ของรายได้จากการท่องเที่ยวโดยรวม มีอัตราการขยายตัวที่ค่อนข้างสูง ประมาณร้อยละ 7.5 ต่อปี

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีความโดดเด่นที่บุคลากรทางการแพทย์มีความสามารถ โรงพยาบาลผ่านการรับรองมาตรฐาน JCI (Joint Commission International) ความคุ้มค่าของเงิน คุณภาพของการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้สามารถสร้างผลิตภัณฑ์และบริการแยกตามประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างชัดเจน (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) นักท่องเที่ยวต่างชาติจึงตัดสินใจเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

นโยบายของภาครัฐได้สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ในพื้นที่ภาคตะวันออก ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นเป้าหมายที่ภาครัฐส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างมูลค่าสูง (High Value) และยกระดับให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวสุขภาพของเอเชีย (Wellness Hub of Asia) (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2564) ประกอบกับภาครัฐมีแผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นหนึ่งในแผนงานย่อยภายใต้แผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ให้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแผนปฏิบัติการในการดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 ให้บรรลุเป้าหมายในการยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ส่งการท่องเที่ยวระดับโลกรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและกลุ่มเชิงสุขภาพ โดยมี พัทยา สัตหีบ และระยอง เป็นวงแหวนการท่องเที่ยวหลัก ขยายสู่ฉะเชิงเทราซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และขยายสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ประชาชนในพื้นที่ให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561) ทำให้พื้นที่ภาคตะวันออกเป็นตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่น่าสนใจ

ทั้งนี้ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมามีเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 ส่งผลต่อภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก คิดเป็นร้อยละ 22 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) (World Travel and Tourism council, 2020) ทำให้ผู้ประกอบการไทยได้รับผลกระทบอย่างหนัก ภาคการท่องเที่ยวจึงเร่งปรับตัวและเตรียมพร้อมการท่องเที่ยวในรูปแบบวิถีใหม่ (New Normal) ภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงจัดทำแผนฟื้นฟูการท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างรายได้และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน ในช่วงปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทยเพียง 6.7 ล้านคน สร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว 3.3 แสนล้านบาท ทั้งจำนวนและรายได้ลดลงร้อยละ 83 การลดลงดังกล่าวเป็นผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งประเทศไทยใช้มาตรการห้ามทำการบินเข้าประเทศตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ส่งผลให้ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไทยในช่วงดังกล่าว ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีแนวโน้มขยับตัวดีขึ้น แต่ยังต่ำกว่าระดับปกติก่อนเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพราะยังมีแนวโน้มความกังวลต่อความเสี่ยงของการระบาดระลอกใหม่ ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ที่ 90.23 ล้านคน-ครั้ง ลดลงร้อยละ 48 ขณะที่รายได้ทางการท่องเที่ยวยังไม่กลับคืนมาในระดับปกติ เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังมีความกังวลต่อภาวะเศรษฐกิจในประเทศ ทำให้ระมัดระวังการใช้จ่าย และลดจำนวนความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยว ส่งผลให้มีรายได้ทางการท่องเที่ยวอยู่ที่ 5 แสนล้านบาท ลดลงร้อยละ 54 ส่วนภาคตะวันออก มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ที่ 9.77 ล้านคน-ครั้ง ลดลงร้อยละ 34 รายได้ทางการท่องเที่ยวอยู่ที่ 0.71 แสนล้านบาท ลดลงร้อยละ 49 (ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว, 2563)

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกตั้งที่กล่าวมาข้างต้น หากต้องการให้ภาคตะวันออกเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จำเป็นต้องศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภาคตะวันออกที่สอดคล้องกับทรัพยากรหลักในท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม เพื่อให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดรูปแบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยของการรองรับบริการด้านสุขภาพ เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้ประชาชนในพื้นที่ให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก
2. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกหลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาประจำจังหวัดในภาคตะวันออก ผู้ประกอบการที่มีการให้บริการเชิงการแพทย์ ผู้ประกอบการที่มีการให้บริการเชิงส่งเสริมสุขภาพ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร สปา ขนส่ง เอเจนซี่ เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง จากประชากรที่กำหนดไว้ดังหัวข้อที่แล้ว ได้มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ดังนี้

1. ภาครัฐ หมายถึง บุคลากรที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาผู้เข้าร่วมการวิจัยที่สุ่มมานั้นต้องมีคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญรอบรู้เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. ภาคเอกชน หมายถึง บุคลากรที่เป็นผู้ให้บริการเกี่ยวกับการบริการเชิงการแพทย์ การบริการเชิงส่งเสริมสุขภาพ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญรอบรู้เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 5 ปี ตามขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาที่ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับสากล (Joint Commission International Accreditation: JCI) ร้านนวด/สปา และโรงแรมที่เป็นลักษณะ Wellness hotel

การวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างภาครัฐและภาคเอกชนรายบุคคล รวมทั้งสิ้น 30 คน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของภาครัฐและภาคเอกชนที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ ที่	หน่วยงาน	จังหวัด	ตำแหน่ง	จำนวน (คน)
1	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชลบุรี	ชลบุรี	ผู้แทนจากส่วนงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1
2	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง	ระยอง	ผู้แทนจากส่วนงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1
3	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดตราด	ตราด	ผู้แทนจากส่วนงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1
4	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี	จันทบุรี	ผู้แทนจากส่วนงานกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว	1
5	โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา	ชลบุรี	ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้แทน	1
6	โรงพยาบาลกรุงเทพระยอง	ระยอง	ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้แทน	1
7	โรงพยาบาลกรุงเทพจันทบุรี	จันทบุรี	ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้แทน	1
8	โรงพยาบาลกรุงเทพตราด	ตราด	ผู้บริหารโรงพยาบาลหรือผู้แทน	1
9	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	ชลบุรี	ผู้จัดการหรือผู้แทน	7
10	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	ระยอง	ผู้จัดการหรือผู้แทน	5
11	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	ตราด	ผู้จัดการหรือผู้แทน	5
12	ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	จันทบุรี	ผู้จัดการหรือผู้แทน	5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1. แบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) เป็นการสัมภาษณ์ที่ใช้ประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ และเป็นการใช้คำถามปลายเปิดในการสอบถาม เพื่อให้ได้ทราบความเห็นต่าง ๆ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและแนวโน้มอนาคตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภาคตะวันออก

1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก

1.3 โอกาสการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1.4 องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก

2. แบบสำรวจประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และปลายปิด โดยใช้แบบสำรวจเพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจประเมินคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยรายละเอียด ดังนี้

1. แบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (Index of Item-objective Congruence: IOC) (Rovinelli, & Hambleton, 1997) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้ ค่าคะแนน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คะแนน IOC ที่คำนวณได้ เท่ากับ 0.941 ซึ่งถือว่าเป็นระดับคะแนนที่แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเพียงพอในการเก็บข้อมูล

2. แบบสำรวจเมื่อทำการออกแบบสำรวจเสร็จแล้ว จะนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการเก็บข้อมูล ด้วยการประเมิน IOC ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนี้ เมื่อผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและได้แก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจ และสังเกตในพื้นที่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการค้นหาข้อมูลจากงานวิจัย บทความ เอกสารวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาวิเคราะห์โดยวิธี SWOT analysis เพื่อวิเคราะห์โอกาสและความเสี่ยง ปัจจัยภายในและภายนอก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก เพื่อทราบศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก มีขั้นตอนดังนี้คือ

1. ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกเชื่อมโยงกับทรัพยากรหลักในท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม การท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ กับงานวิจัยที่ผ่านมา

2. สำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกรวมถึงธุรกิจอื่น ๆ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน เพื่อทำให้ทราบโอกาสในการเชื่อมโยงธุรกิจกับทรัพยากรหลักในท้องถิ่น วิถีชีวิต

วัฒนธรรม การท่องเที่ยวรูปแบบอื่น และโอกาสและอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรหลักในท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม การท่องเที่ยวรูปแบบอื่นที่สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT analysis มาจัดทำ TOWS analysis เพื่อเสนอแนวทางทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพในภาคตะวันออก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก

จากข้อมูลทุติยภูมิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีแนวโน้มการเติบโตและการบำบัดรักษาและการส่งเสริมสุขภาพทั้งกาย ใจ และจิตวิญญาณมีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับทรัพยากรหลักในพื้นที่ภาคตะวันออกที่สามารถสร้างความหลากหลายและความแตกต่างกับภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมายังภาคตะวันออก ในรายงานรอบความก้าวหน้านี้จึงรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรหลักของจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ที่เป็นพื้นที่ศึกษาเพื่อนำไปสู่การประเมินศักยภาพขององค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ทรัพยากรหลักเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการแข่งขันการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวตามแนวทางของ Crouch, Geoffrey (2007) โดยอยู่ด้านทรัพยากรหลักและสิ่งดึงดูดใจ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ของจุดหมายปลายทาง วัฒนธรรม เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ การผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ สถาบันเชิง สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว หรือสถานที่ที่ดึงดูดใจ เป็นต้น โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น

สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออกในปัจจุบัน

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งจากจังหวัดในภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร เริ่มเดินทางมาใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์

2. สถานประกอบการเปิดใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้มีการแข่งขันที่สูง และทำให้เกิดสงครามราคา ทำให้สถานประกอบการใช้กลยุทธ์ด้านราคาและการส่งเสริมการขายเพื่อดึงดูดลูกค้า

3. การสนับสนุนจากภาครัฐ และหน่วยงานในแต่ละจังหวัด มีการอบรมอย่างต่อเนื่อง เช่น สป่า ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร การนวด เป็นต้น แต่ทั้งนี้ผู้ประกอบการรายย่อย ยังเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานของแต่ละจังหวัด

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก ได้จากการวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก จากการสัมภาษณ์และสำรวจ

จุดแข็ง (S: Strengths)	จุดอ่อน (W: Weaknesses)
1. ผู้ประกอบการโรงพยาบาลมีความมั่นคงทางการเงิน 2. โรงพยาบาลมีชื่อเสียง และได้รับการรับรองได้รับมาตรฐานคุณภาพของ Joint Commission International (JCI) เป็นจำนวนมาก 3. นโยบายของภาครัฐชัดเจน มีความต่อเนื่อง 4. ราคาถูก เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น และประเทศคู่แข่ง 5. มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม 6. การเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์และโครงสร้างสาธารณูปโภคครบครัน 7. มีผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ และส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย 8. สามารถพัฒนาและจัดกิจกรรมใหม่ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของทรัพยากรและพื้นที่ที่มีอยู่ได้ 9. มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ทำให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว 10. มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ที่จอดรถ เป็นต้น 11. มีศูนย์ประชุมแสดงสินค้าขนาดใหญ่ 12. แพคเกจ (ที่พักและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ) ราคาไม่แพงมาก	1. ไม่ได้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบองค์รวม 2. ไม่ได้มีการจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบองค์รวม 3. สถานประกอบการรายย่อยบางแห่งหลบเลี่ยงการขึ้นทะเบียนเพื่อไม่ต้องเสียภาษีสถานประกอบการ 4. การสื่อสารประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง 5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบางพื้นที่ ยังไม่สามารถพัฒนาและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ได้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โอกาส (O: Opportunities)	อุปสรรค (T: Treats)
1. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล 2. สามารถพัฒนาและจัดกิจกรรมใหม่ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของทรัพยากรและพื้นที่ที่มีอยู่ได้ 3. มีหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนการดำเนินงาน 4. ที่ตั้งของภาคตะวันออก ใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว 5. มีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานทั้งหน่วยงานรัฐบาลและชุมชนที่อยู่โดยรอบ 6. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นในอนาคต 7. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะช่วยให้ช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ง่ายขึ้น และรวดเร็วขึ้น 8. นักท่องเที่ยวต่างชาติประเทศใกล้เคียงเริ่มกระจายตัวเข้ามาเที่ยวภาคตะวันออกมากขึ้น และมีความสนใจผลิตภัณฑ์สมุนไพรช่วยเพิ่มช่องทางทำตลาดมากขึ้น 9. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คลี่คลายลงอย่างชัดเจน ทำให้อัตราการเดินทางระหว่างประเทศสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ 10. มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาคการท่องเที่ยวและบริการฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว 11. มาตรการพักชำระหนี้และให้กู้ยืมอัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้ผู้ประกอบการสามารถมีเงินลงทุนและเริ่มกลับเข้ามาในตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น	1. ระบบและกลไกการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาการท่องเที่ยว 2. สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมีค่อนข้างมาก เกิดภาวะตลาดอิ่มตัวเร็วขึ้น 3. ภาพลักษณ์เดิมที่ไม่ดีในบางจังหวัดในภาคตะวันออกในมุมมองของนักท่องเที่ยว 4. ความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ 5. การควบคุมดูแลมาตรฐานและจรรยาบรรณจากภาครัฐไม่ทั่วถึง 6. ความคาดหวังในรูปแบบและคุณภาพที่สูงขึ้นจากนักท่องเที่ยว 7. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกบางพื้นที่เริ่มเสื่อมโทรม 8. อัตราดอกเบี้ยทั่วโลกปรับตัวสูงขึ้น อาจทำให้ผู้ประกอบการชะลอการลงทุนในการเข้าสู่ตลาดการท่องเที่ยวอีกครั้ง

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก
หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ SWOT ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก
สามารถมาปรับใช้กับ TOWS Matrix เพื่อหากลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงรับ
และกลยุทธ์เชิงรักษา ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ TOWS ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภาคตะวันออก

กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) 1. พัฒนาและส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นจากทรัพยากรของภาคตะวันออก เช่น สมุนไพร 2. จัดเทศกาลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และความงาม โดยประสานความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาครัฐ และชุมชน 3. จัดแพคเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และส่งเสริมสุขภาพ	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WO Strategy) 1. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยใช้สื่อแบบบูรณาการ 2. ผู้ประกอบการรายใหญ่ร่วมมือกับภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการฝึกอบรม และช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยในด้านต่าง ๆ 3. เผยแพร่ประโยชน์ และส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์สปา ให้มากขึ้น เพื่อยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์หลักของการบริการ
กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) 1. ผู้ประกอบการรายย่อยประสานความร่วมมือกันเพื่อวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคาาร่วมกัน และประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 2. จัดรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพและเชิงการแพทย์ในสถานที่ที่แปลกใหม่ เช่น บนเรือยอร์ช โรงแรมระดับห้าดาว เป็นต้น	กลยุทธ์เชิงรักษา (ST Strategy) 1. ภาครัฐเพิ่มการควบคุมมาตรฐาน และการตรวจใบอนุญาตกับสถานประกอบการรายย่อยให้มากขึ้น 2. ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น ออกแบบกิจกรรม ประเมินการให้บริการ เป็นต้น

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก เพื่อให้ผู้ประกอบการได้ปรับตัว โดยในปัจจุบันความร่วมมือกันดำเนินธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ร่วมมือกันเท่าที่ควร แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของลูกค้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เขมรัฐ เสริมสมบูรณ์ และเกตุศิริ เจริญวิศาล (2565) ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มมิลเลนเนียล

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ หากผู้ประกอบการไม่ดำเนินการใด ๆ และไม่ปรับตัว จะไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในใจของลูกค้าอีกต่อไป ดังนั้น สิ่งที่ทำให้แตกต่างจากคู่แข่งได้ นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพการบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเหนือความคาดหวังของลูกค้า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพจึงมีความเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ โดยสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. การเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะเป็นการท่องเที่ยวแห่งอนาคต และมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เป็นนักท่องเที่ยวไฮเอนด์ซึ่งมีกำลังซื้อสูง ไม่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวเหมือนแต่เดิม ควรเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และบริการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อพัฒนาความหลากหลายของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวตามรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยว เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการสำหรับการพัฒนาธุรกิจเพื่อรองรับอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการที่มีอยู่แล้ว ผสมผสานกับทรัพยากรในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานของนาวา มาสวนจิก และคณะ (2562) การจัดการนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่าง ยั่งยืน ต้องมีการจัดการด้านผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านกระบวนการใหม่ ด้านการบริการใหม่ และด้านการตลาดใหม่ เป็นต้น

2. ดำเนินธุรกิจภายใต้ความร่วมมือกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหากดำเนินธุรกิจเพียงลำพัง จะไม่สามารถเติบโตได้ในอนาคต จึงต้องทำงานร่วมมือกันภายใต้ความร่วมมือเป็นพันธมิตรธุรกิจกันระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ความเห็นของผู้ประกอบการได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การเติบโตการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระยะยาวและสามารถสร้างความแข่งขันแตกต่างจากประเทศอื่นได้นั้น จำเป็นต้องมองการขยายเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว (Tourism destination) ซึ่งแนวคิดของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวคือ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และบริการ ที่สามารถตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวเป้าหมายแต่ละกลุ่มได้ผ่านกระบวนการสร้างความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการ

3. เมื่อประเทศไทยมีนโยบายการเปิดประเทศเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวแล้วนั้น การสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะสื่อสารออกไป ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มาตรฐานและความน่าเชื่อถือของบุคลากรผู้ให้บริการ เชื่อมโยงกับโรงแรมและธุรกิจอื่น ๆ และเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยโดยมีมาตรการความปลอดภัย

4. การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานของกัญญทอง หรดาล, รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์ และประศาสน์ นิยม (2566) ปัจจัยที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) คือ การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมผ่านสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเร็วขึ้น โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ผ่านระบบออนไลน์ (Telemedicine) ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์สามารถพูดคุยกันได้แบบ Real-time ผ่านระบบ VDO conference รวมถึง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านโซเชียลมีเดียมากขึ้น เพื่อกระตุ้นและสร้างการรับรู้นักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสร้างเนื้อหา (Content) ได้ตลอดเวลาให้ทันสมัยและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยโรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา ระยอง จันทบุรี และตราดต่างก็มีการประชาสัมพันธ์การคำปรึกษาทางการแพทย์ผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาให้กับนักท่องเที่ยว และเข้าถึงนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ถึงแม้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเติบโตขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากพฤติกรรมของคนในชีวิตประจำวันเริ่มใส่ใจสุขภาพมากขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ต้องการท่องเที่ยวเพื่อลดความเครียดในช่วงที่ผ่านมา ต้องการรักษาและบำบัดโรค และต้องการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน เพื่อสภาวะที่ดีของชีวิตในเชิงการส่งเสริมสุขภาพมากขึ้น เมื่อเริ่มมีนโยบายเปิดประเทศเพื่อต้อนรับชาวต่างชาติในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เป็นโอกาสของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงทางการแพทย์สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพได้ หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผู้คนใส่ใจสุขภาพมากขึ้นและต้องการรักษาสุขภาพที่ดีไว้เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพดี ผู้คนจึงมองหาสถานที่พักผ่อนที่สามารถช่วยบรรเทาความเครียด เกิดความเพลิดเพลิน และความปลอดภัยระหว่างท่องเที่ยวด้วย ในอนาคตนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์จะใช้เวลาในโรงพยาบาลและคลินิกน้อยลง และต้องการใช้เวลาในสปาและโรงแรมมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร การขนส่ง แหล่งท่องเที่ยว อาหารและสมุนไพร ที่ผ่านมามีประเทศไทยไม่ได้เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และบริการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมุ่งเน้นไปที่สปาและนวดเป็นส่วนใหญ่ ทั้งที่จริงแล้ว ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพมีมากกว่านวดและสปาที่จะส่งเสริมขยายฐานธุรกิจกว้างได้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic health) ซึ่งเป็นการดูแลสุขภาพจากภายในและภายนอกที่สามารถจัดโปรแกรมให้นักท่องเที่ยวได้หลากหลาย นอกจากนี้ยังต้องอาศัยนโยบายจากรัฐในการร่วมผลักดันและพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ เขมรัฐเสริมสมบูรณ์ และเกิดศิริ เจริญวิศาล (2565) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ ภาครัฐต้องลงทุนเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ให้พื้นที่ภาคตะวันออกรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร อาทิ โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน เส้นทางรถไฟรางคู่ การพัฒนาท่าอากาศยานอู่ตะเภา เป็นต้น

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของภาคตะวันออก มีศักยภาพสูงในด้านคุณภาพการบริการทางการแพทย์ที่ทันสมัยได้มาตรฐานสากล ค่ารักษาพยาบาลถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ

ประเทศอื่น ๆ โรงพยาบาลได้รับมาตรฐานคุณภาพของ Joint Commission International (JCI) เป็นจำนวนมาก รวมถึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการพักผ่อนและฟื้นฟู มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย เช่น ทะเล ป่าไม้ ภูเขา วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อาหารที่เป็นเอกลักษณ์ สมุนไพรที่ใช้ทำยาและทำอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ แหล่งช้อปปิ้ง ระบบสาธารณสุข แบบ Public health ที่ดูแลและรักษาทางการแพทย์ของผู้ป่วยโดยไม่มีค่าใช้จ่าย แต่บางรายการจำเป็นต้องรอรระยะเวลารักษาค่อนข้างนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอาการของผู้ป่วยไม่เป็นอันตรายถึงชีวิต

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพไทยของภาคตะวันออก มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์การบริการ ความพร้อมทั้งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แบ่งเป็น เช่น

1. รีสอร์ทและโรงแรมระดับหรูหรามีบริการให้บริการเพื่อสุขภาพได้แก่ลูกค้าได้ เช่น คอร์สโยคะ และการทำสมาธิ และคอร์สเพื่อสุขภาพที่ดีกับผู้เชี่ยวชาญด้านการทำสมาธิ แพทย์แผนจีน การนวดแพทย์แผนไทย สปาที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อฟื้นฟูร่างกาย ความสวยงาม และบำบัดรักษาได้ รวมถึงการบริการอาหารเพื่อสุขภาพ ผักและสมุนไพรปลอดสารพิษหรือออร์แกนิกที่มาจากปลูกของเกษตรกร

2. ฟิตเนสรีทรีท (Fitness retreat) เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายด้วยมวยไทยและฟิตเนส ควบคู่ไปกับโปรแกรมควบคุมน้ำหนักและดีท็อกซ์

3. โภชนาการรีทรีท (Nutrition retreat) นำเสนออาหารเพื่อสุขภาพและคำแนะนำด้านอาหารในระหว่างการเข้าพักควบคู่ไปกับโปรแกรมต่าง ๆ เช่น โยคะ พิลาทิส สุขภาพจิต เพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

4. การล่องเรือยอร์ช เริ่มมีผู้ประกอบการเรือยอร์ชบางรายผสมผสานโปรแกรมเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness program) ควบคู่กับการล่องเรือยอร์ชที่สร้างมาโดยเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวเรือยอร์ช ได้แก่ โยคะ ท่องเที่ยววัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ท่องเที่ยวธรรมชาติ นวด สปา การฝึกสมาธิ อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารที่มีวัตถุดิบมาจากผักและสมุนไพรปลอดสารพิษหรือออร์แกนิกที่มาจากปลูกของเกษตรกร

โรงพยาบาลและสถานพยาบาลคลินิกเอกชนต่าง ๆ เชื่อมโยงโปรแกรมเชิงส่งเสริมสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ แพทย์เหล่านี้ใช้โรงแรมหรือรีสอร์ทเป็นพันธมิตร ที่เรียกว่า Wellness partner ซึ่งผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องพักที่โรงพยาบาล สามารถพักที่โรงแรมหรือรีสอร์ทระดับหรูหราก็ได้

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในภาคตะวันออก ภายหลังจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ดังประเด็นดังต่อไปนี้

1. การเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ผสมผสานกับทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของสมุนไพรที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นเช่นในจังหวัดตราด การบำบัดด้วยน้ำพุร้อน การบำบัดด้วยเสียงธรรมชาติ การบำบัดด้วยกลิ่นหอมระเหย (Aromatherapy) ใน Wellness Center ที่หลากหลาย

ในพหุยา การบำบัดด้วยน้ำทะเล (Thalassotherapy) การบำบัดด้วยโคลน (Mud therapy) ที่หาดทรายดำ จังหวัดตราด

2. การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความหลากหลายของผลิตภัณฑ์คุณภาพ การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มาตรฐานและความน่าเชื่อถือของบุคลากรผู้ให้บริการ เชื่อมโยงกับโรงแรมและธุรกิจอื่น ๆ และเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยโดยมีมาตรการความปลอดภัย

3. การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ผ่านระบบออนไลน์ (Telemedicine) ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์สามารถพูดคุยกันได้แบบ Real-time ผ่านระบบ VDO conference

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษา นำมาสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก หลังสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นศึกษาด้าน Supply Side ดังนั้น แนวทางดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการในการปรับใช้ในกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงป้องกัน กลยุทธ์เชิงรับ และกลยุทธ์เชิงรักษาได้ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐ โดยเฉพาะสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาในแต่ละจังหวัด เพื่อประสานความร่วมมือร่วมกัน และควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ เพื่อตอนนี้ผู้บริโภคใช้ Social Media ค่อนข้างมากทั้งด้านการสืบค้นข้อมูล การหาตัวเครื่องบิน ซึ่งจะทำให้ข้อมูลข่าวสารถึงนักท่องเที่ยวได้มาก กระตุ้นและสร้างการรับรู้นักท่องเที่ยว ตลอดจนสามารถสร้างเนื้อหา (Content) ให้ทันสมัย และปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Demand Side) ร่วมด้วย เพื่อทราบพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในมุมมองของผู้ใช้บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม

2. ควรวางตำแหน่ง (Positioning) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภาคตะวันออก เพื่อหาเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ให้ชัดเจนมากขึ้น

3. ควรแยกการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะทำให้การหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวได้ตรงกลุ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ที่สนับสนุนงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย เงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). Infographic สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือน มกราคม-ธันวาคม 2562P. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.mots.go.th/download/article/article_20200123132650.jpg
(2564, 1 พฤษภาคม)
- กัญญทอง หรดาล, รุ่งภา เลิศพัชรพงศ์ และประศาสน์ นิยมวิศาล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่เขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://so09.tcithaijo.org/index.php/rabij/article/view/1061>.
(2566, 24 กรกฎาคม)
- เขมรัฐ เสริมสมบูรณ์ และเกตุศิริ เจริญวิศาล. (2565). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://kuojs.lib.ku.ac.th/index.php/jfam/article/view/4994>.
(2565, 24 พฤศจิกายน)
- เทคโนโลยีชาวบ้าน. (2564). ตลาดพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เล็งใช้ผลิตภัณฑ์เด่นของชุมชน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.technologychaoban.com/bullet-news-today/article_127574
(2564, 1 พฤษภาคม)
- นาวา มาสวนจิก, ปิยะวรรณ ยางคำ, พรวิทย์ รักษาศรี, กชนิภา วานิชกิตติกุล และอัจฉรพร เฉลิมชิต. (2562). การจัดการนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างยั่งยืน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2562/M127603/Masaunjik%20Nava.pdf>
(2565, 24 พฤศจิกายน)
- ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว. (2563). คาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ท่องเที่ยว. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://tatreviewmagazine.com/article/snapshot-third-quarter/>. (2564, 1 พฤษภาคม)
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.eeco.or.th/th/tourism-development-and-promotion>. (2564, 1 พฤษภาคม)

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). COVID -19 กับผลกระทบต่อ
การท่องเที่ยวไทย สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ไตรมาส 1/2563.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: [https://
www.mots.go.th/download/TourismEconomicReport/4-
1TourismEconomicVol4.pdf](https://www.mots.go.th/download/TourismEconomicReport/4-1TourismEconomicVol4.pdf). (2564, 1 พฤษภาคม)

Crouch, Geoffrey I. (2007). *Modelling Destination Competitiveness: a survey and
analysis of the impact of competitiveness attributes*. Australia: CRC for
Sustainable Tourism Pty Ltd. Printed.

Global Wellness Institute. (2018). *Global wellness economy monitor- October
2018*. [Online], Available: [https://globalwellnessinstitute.org/industry-
research/2018-global-wellness-economy-monitor/](https://globalwellnessinstitute.org/industry-research/2018-global-wellness-economy-monitor/). (2021, 1 March).

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the
assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of
Educational Research*. 2(2), 49-60.

World Travel and Tourism Council. (2020). *Travel & tourism economic impact*.
[Online], Available: [http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/
Economic_Impact_Summary_2014_2ppA4_FINAL.pdf](http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/Economic_Impact_Summary_2014_2ppA4_FINAL.pdf). (2021, 1 March).

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและ
ความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
โดยการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

THE DEVELOPMENT OF COMPUTER SCIENCE LEARNING
ACHIEVEMENT AND ANALYZING ABILITY OF GRADE 11 STUDENTS
THROUGH CO-5 STEPS LEARNING MANAGEMENT WITH INFOGRAPHIC

เกศวดี พูลปิณฺญ ^{1*}, นพรัตน์ หมี่พลัด ² และจิราภรณ์ เหมพันธ์ ²
Kedwajee Pulpinyo, Napparat Meeplat and Chiraporn Hemapandha²

Received : 11 October 2023

Revised : 13 December 2023

Accepted : 22 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา
วิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง
5 ขั้นตอน ร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์
3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ
4) เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัด
การเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.61 แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent
Sample

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ Master of Education Program in Curriculum and Learning Management Innovation
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

² Faculty of Education Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: 6255711003@nstru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

4. ความสามารถในการวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ / การเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน / วิทยาการคำนวณ / อินโฟกราฟิกส์

ABSTRACT

This research objectives were 1) To compare the learning achievements in the computer science subject of grade 11 students before and after using Co-5 STEPs learning management with infographics. 2) To compare the ability to analyze of grade 11 students before and after using Co-5 STEPs learning management with infographics. 3) To compare the learning achievements with an average score of 80 percent in the computer science subject of grade 11 students after using Co-5 STEPs learning management with infographics. 4) To compare the ability to analyze with an average score of 80 percent of grade 11 after using Co-5 STEPs learning management with infographics. The research samples consisted of 30 students in grade 11 at Srithammaratsuksa School. The data collection instrument was a computer science learning management plan, learning achievement test has a reliability value of 0.61 and analytical ability test has a reliability value of 0.78. The statistics utilized in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test for Dependent Sample.

The research findings were as follow:

1. The Learning achievement in the learning achievements in the computer science subject of grade 11 students before and after using Co-5 STEPs learning management with infographics. After learning was higher than before learning at statistical significance at the .05 level.

2. The ability to analyze of grade 11 students before and after using Co-5 STEPs learning management with infographics. After learning was higher than before learning at statistical significance at the .05 level.

3. The learning achievements in the computer science subject of grade 11 students after using Co-5 STEPs learning management with infographics was higher than an average score of 80 percent.

4. The ability to analyze of grade 11 after using Co-5 STEPs learning management with info graphics was higher than an average score of 80 percent.

Keywords: Analyzing ability / CO-5 STEPs Learning management / Computer science / Infographics

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลต่อการจัดการศึกษา คุณภาพการศึกษาเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของคนในชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) มุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในปีพุทธศักราช 2560 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) ปรับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เน้นให้นักเรียนเกิด คิวคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ปีพุทธศักราช 2564 พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET: Ordinary National Educational Test) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนศรีธรรมราชศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 28.92 และระดับโครงการ English Programme อยู่ที่ร้อยละ 25.70 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษาได้กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ค.ศ. 2019-2022 (พ.ศ. 2562-2565) ร้อยละ 85.50 ของนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดอย่างเหมาะสม จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าการพัฒนานักเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณ ยังไม่ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนขาดทักษะในอภิปรายผลการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นการสรุปแนวคิดรวบยอดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเข้าใจ จึงควรพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านการวิเคราะห์โดยการจัดการเรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนตามแนวคิดทักษะของคนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (5 STEPs Collaborative Learning Process) เป็นรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ที่ในศตวรรษที่ 21 ที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2563) ได้พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในด้านของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ฝึกให้รู้จักคิด แสวงหาความรู้ วิเคราะห์และประมวลผลสรุปความคิดอย่างมีเหตุมีผล มีขั้นตอนดังนี้ 1) ชื่นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถาม

2) ชั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง 3) ชั้นอภิปรายและสร้างความรู้ 4) ชั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลัง 5) ชั้นประยุกต์และตอบแทนสังคม การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีดังกล่าว สามารถพัฒนากระบวนการคิด การสร้างองค์ความรู้และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นให้นักเรียน

อินโฟกราฟิกส์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีแนวคิดในการใช้ภาพสร้างความเข้าใจง่าย ดึงดูดผู้อ่านให้สนใจ (ThaibusinessSearch, 2018) สื่อความข้อมูลที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย ผู้ใช้ต้องทำการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลที่เป็นตัวอักษรให้เป็นรูปภาพหรือคลิปวิดีโอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร นະมาณะกะ (2562) และปานวาด อวยพร (2560) ศึกษาเรื่องผลการใช้สื่ออินโฟกราฟิกส์ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้อินโฟกราฟิกส์และสื่อเทคโนโลยีทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลคะแนนที่สูงกว่าก่อนเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาและข้อดีของนวัตกรรมดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์รายวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์ร้อยละ 80
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์ร้อยละ 80

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

1. ขึ้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ
2. ขึ้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง
3. ขึ้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ (อินโฟกราฟิกส์)
4. ขึ้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลัง (อินโฟกราฟิกส์)
5. ขึ้นรวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ความสามารถในการวิเคราะห์
 - ความสำคัญ
 - ความสัมพันธ์
 - หลักการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ 2 ห้องเรียน จำนวน 52 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา โครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์มัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง การจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ ครูและนักเรียนร่วมกันระบุคำถามสำคัญ และจัดกลุ่มนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน กลุ่มละ 4 พร้อมตอบคำถามข้างต้นด้วยการคาดคะเน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงานตามใบงาน และสืบค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการรวมกลุ่มแบบรวมพลังในการค้นหาข้อมูลด้วยความรับผิดชอบ โดยการแบ่งหน้าที่ในการทำงานภายในกลุ่มอย่างชัดเจนมีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และทำการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสืบค้นเขียนสรุปองค์ความรู้ และสร้างผังกราฟิก

ขั้นที่ 3 ขั้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มนำเสนอองค์ความรู้ต่อกลุ่มของตนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หลังจากนั้นสรุปองค์ความรู้ และอภิปราย

ประเด็นต่อเพื่อนร่วมชั้น ครูให้คำแนะนำการอภิปรายของแต่ละกลุ่มให้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนสรุปองค์ความรู้และสร้างชิ้นงานในรูปแบบของอินโฟกราฟิกส์

ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลังใช้ร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสื่ออินโฟกราฟิกส์ที่ได้ต่อเพื่อนร่วมชั้น หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มสะท้อนจุดเด่น จุดบกพร่องของเนื้อหา และสรุปผลที่ได้ในรูปแบบอินโฟกราฟิกส์

ขั้นที่ 5 ขั้นรวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ตอบแทนสังคม และนำแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาเผยแพร่โดยใช้สื่อออนไลน์ อาทิเช่น กลุ่มเฟสบุ๊กของโรงเรียน และช่อง Youtube

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์แบบทดสอบประเภทปรนัย ชนิด 5 ตัวเลือก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 60 ข้อ มีคะแนนเต็ม 60 คะแนน

3. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบประเภทอัตนัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ วัดความสามารถในการวิเคราะห์ของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำคัญ ด้านความสัมพันธ์และด้านหลักการ จำนวน 9 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณ สร้างตามแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ จำนวน 9 แผน โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ตรวจสอบาคำดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของแผนและคุณภาพด้านอื่น ๆ ด้วยการหาคำดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 และผลการประเมินระดับคุณภาพแผนจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ด้านแผนจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล มีค่าเท่ากับ 4.93 อยู่ในระดับคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำแผนจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 120 ข้อ หาคำดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ด้วยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและนำผลคะแนนที่ได้หาคำดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ มีค่าระหว่าง 0.66 - 1.00 และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ พบว่า ค่าความยากง่ายมีค่าระหว่าง 0.63 - 0.83 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.21 - 0.67 โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกแบบทดสอบ ที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 60 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61 โดยการหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรของ Kuder - Richardson - 20 (KR - 20) ใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ แบบทดสอบประเภทอัตนัย จำนวน 18 ข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ด้วยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและนำผลคะแนนที่ได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ มีค่าระหว่าง 0.50 -1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.781 โดยการหาค่าความเชื่อมั่น ใช้สูตรของ Kuder - Richardson - 20 (KR - 20)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ จำนวน 18 ชั่วโมงและจัดทำแผนการเรียนรู้จำนวน 9 แผน 3 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 9 คาบ คาบละ 2 ชั่วโมง ซึ่งนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในคาบที่ 1, 4, 7 และในคาบที่ 3, 6, 9 จะมีการทำข้อสอบหลังเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์โดยทดสอบค่าสถิติที (t-test for Dependent Sample)
2. เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์โดยทดสอบค่าสถิติที (t-test for Dependent Sample)
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบแบบ (t-test One Sample)
4. เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์กับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการทดสอบแบบ (t-test One Sample)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตรการวิเคราะห์ความยากง่ายของแบบทดสอบ การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
3. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย โดยการหาค่า (t-test dependent sample)
4. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ใช้สูตรใช้ t-test One Sample

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	S.D.	M	t	P
ก่อนเรียน	30	60	3.10	39.87	13.22*	.00
หลังเรียน	30	60	5.25	54.23		

*นัยสำคัญทางสถิติที่.05

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.23 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.25 ซึ่งสูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์

ความสามารถ ในการวิเคราะห์	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	ร้อยละ	M	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	30	20	71.65	14.33	1.39	16.08*	.00
หลังเรียน	30	20	88.00	17.60	1.22		
ด้านความสำคัญ							
ก่อนเรียน	30	6	75.56	4.53	3.08	3.18*	.003
หลังเรียน	30	6	83.88	5.03	4.12		
ด้านความสัมพันธ์							
ก่อนเรียน	30	7	70.48	4.93	4.68	8.51*	.00
หลังเรียน	30	7	89.04	6.23	3.92		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความสามารถ ในการวิเคราะห์	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	ร้อยละ	M	S.D.	t	P
ด้านวิเคราะห์หลักการ							
ก่อนเรียน	30	7	69.52	4.86	4.17	8.93*	.00
หลังเรียน	30	7	90.47	6.33	4.08		

*นัยสำคัญทางสถิติที่.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22 ซึ่งสูงกว่าคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.39 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำคัญคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.12 ซึ่งสูงกว่าคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.08 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.88 ด้านความสัมพันธ์คะแนนความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.92 สูงกว่าคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.68 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 89.04 ด้านวิเคราะห์หลักการคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.08 สูงกว่าคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.17 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 90.47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

สถานการณ์	จำนวน นักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนน ร้อยละ 80	M	S.D.	t	P
หลังเรียน	30	60	48	54.23	5.25	6.50*	.00

*นัยสำคัญทางสถิติที่.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.23 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.25 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 90.38 จากคะแนนร้อยละ 100 พบว่าผลการทดสอบค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความสามารถในการวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

สถานการณ์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 80	M	S.D.	t	P
หลังเรียน	30	20	16	17.60	1.22	7.18*	.00

*นัยสำคัญทางสถิติที่.05

จากตารางที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.22 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 88 จากคะแนนร้อยละ 100 พบว่าผลการทดสอบคะแนนค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การนำเสนอข้อมูลให้เป็นภาพ สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียน ให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ ในขั้นที่ 3 ขั้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ และขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลังใช้อินโฟกราฟิกส์ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาทักษะการคิดและส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับ

จงรัก เทศนา (2562) และ วรากรณ์ สามโกเศศ (2557) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับอินโฟกราฟิกส์ว่าเป็นแนวคิดที่นำความรู้หรือข้อความมาเปลี่ยนเป็นรูปภาพเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่าน การใช้รูปภาพอธิบายความโดยการนำข้อมูลมาทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย และอีกทั้งพิมพ์นิตยสาร เดอะคิวต์ และ เพียว อินดีส (2563) มีความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังเน้นการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนมีเป้าหมายในการทำงานเดียวกัน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบคละความสามารถ ความสนใจ คละความถนัด เน้นให้เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนช้ากว่าเพื่อไม่ให้ใครคนใดคนหนึ่งไว้มีเป้าหมายการทำงานเป็นทีมอย่างชัดเจนเมื่อนำแนวทางทั้งสองมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ โตะดำ (2565) ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (CO-5STEPS) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งวินัย สว่างเรือง (2561) และ สุภาพร นมะมะกะ (2562) ศึกษาเรื่องผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีผลคะแนนที่สูงกว่าก่อนการใช้กระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และดาเลีย เอเลีย (Alyahya, D., 2019) ศึกษาการใช้อินโฟกราฟิกส์เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา พบว่า การเรียนการสอนด้วยอินโฟกราฟิกส์ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนพัฒนาเพิ่มขึ้น

2. ความสามารถในการวิเคราะห์รายวิชาวิทยาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง และขั้นที่ 3 ขั้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบคำถามและร่วมกันอภิปรายในประเด็นหรือสถานการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนได้ฝึกการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและการวิเคราะห์ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน เน้นให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพความสามารถในการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม หาคำตอบ แสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University, 2021) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของแนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง เพื่อพัฒนาความคิดระดับสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเปิดรับการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นและเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจริง ทั้งนี้ พิมพ์นิตยสาร เดอะคิวต์ และ เพียว อินดีส (2563) มีความเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลังมีจุดมุ่งหมาย ให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สามารถแสดงความคิดเห็นต่อกันและกันและเรียนรู้การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยามร กลัดทรัพย์ (2565) ศึกษาผลการใช้โมชันอินโฟกราฟิกส์ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน พบว่าความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเนตตี้ อปรียันติ และคณะ (Apriyanti et al., 2020) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกส์ในอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่าอินโฟกราฟิกส์เป็นวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพ กระตุ้นการเรียนรู้ และนักเรียนสามารถพัฒนาแนวคิดของตนเองเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการคำนวณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับอินโฟกราฟิกส์สูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การใช้อินโฟกราฟิกส์ในการจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา จดจำเนื้อหาได้ดี เกิดทักษะและกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ อีกทั้งช่วยพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับจงรัก เทศนา (2562) ที่กล่าวว่า อินโฟกราฟิกส์ (Infographic) คือ การนำข้อมูลหรือความรู้มาสรุปเป็นสารสนเทศ ในลักษณะของข้อมูลและออกแบบเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ดูแล้วเข้าใจง่ายในเวลารวดเร็วและชัดเจนสามารถสื่อให้ ผู้ชมเข้าใจความหมายของข้อมูลทั้งหมดได้โดยไม่ต้องมีผู้นำเสนอมาช่วยขยายความเข้าใจ ทั้งนี้ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2563) ได้นำเสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนที่รวมพฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับนักเรียนซึ่งมีแนวทาง 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญ ในขั้นนี้ครูจะต้องตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด และในขั้นนี้ครูไม่เฉลยคำตอบแก่นักเรียน 2) ขั้นแสวงหาสารสนเทศและวิเคราะห์อย่างรวมพลัง ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญในการพิสูจน์สมมติฐาน เป็นการหาคำตอบครูเป็นผู้ออกแบบการเก็บข้อมูลในรูปแบบใบกิจกรรมใบงาน ใบทดลอง ใบความรู้ 3) ขั้นรวมพลังอภิปรายและสร้างความรู้ เป็นขั้นการสื่อความหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนและสะท้อนคิดกันและทำการปรับแก้ไขความรู้ที่ได้ 4) ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิดอย่างรวมพลังเป็นขั้นตอน การนำเสนอความรู้ในรูปแบบการนำเสนอหน้าชั้นการสะท้อนคิด สรุปข้อดี ข้อบกพร่อง รวมถึงการพัฒนาบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำ 5) ขั้นรวมพลังประยุกต์และตอบแทนสังคม การนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในครอบครัว สังคม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำอินโฟกราฟิกส์ การจัดการเรียนรู้ในขั้นที่ 3 และ 4 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้แก่ผู้อื่นให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สร้อยสุตา ศรีงาม (2561) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 9.24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 92.44 อยู่ในระดับดีมาก

4. ความสามารถในการวิเคราะห์ในรายวิชาการคำนวณ หลังการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ สูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อินโฟกราฟิกส์ช่วยกระตุ้นความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนให้มีศักยภาพมากขึ้นเนื่องจากกระบวนการออกแบบอินโฟกราฟิกส์จำเป็นต้องอาศัย กระบวนการวิเคราะห์เพื่อสรุปเนื้อหาที่มีจำนวนมากให้เหลือน้อยที่สุดแต่ยังคงความหมายและข้อมูลที่ครบถ้วน นำเสนอในรูปแบบของรูปภาพซึ่งสอดคล้องกับ จงรัก เทศนา (2562) ได้อธิบายหลักการออกแบบอินโฟกราฟิกส์ (Infographics) ว่ามี 2 ด้าน คือ ด้านข้อมูล ข้อมูลที่จะนำเสนอ ต้องมีความหมาย มีความน่าสนใจ เรื่องราวเปิดเผยเป็นจริง มีความถูกต้อง และด้านการออกแบบ การออกแบบต้องมีรูปแบบ แบบแผน โครงสร้าง หน้าที่การทำงาน และความสวยงาม โดยออกแบบให้เข้าใจง่าย ใช้งานง่าย และใช้ได้จริง

ซึ่งในการสร้างอินโฟกราฟิกส์ให้ดึงดูดความสนใจ (Designing An Amazing Infographics) สามารถช่วยอธิบายข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ ชัยวิเศษ และสมทรง สิทธิ (2564) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีค่าร้อยละ 80.73 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.47 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนในชั้นที่ 1 ชั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญควรเลือกเนื้อหาสาระวิชาสาระที่ใกล้เคียงตัวนักเรียนเพื่อกระตุ้นความสนใจ ของนักเรียนสามารถเห็นภาพผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทำให้เกิดความสงสัย เกิดคำถามและแสวงหาคำตอบ
2. การจัดการเรียนการสอนในชั้นที่ 1 ชั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถามสำคัญควรเลือกใช้สื่อที่ทันสมัยหลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างบรรยากาศในการเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ ที่ส่งผลต่อความสามารถคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับอินโฟกราฟิกส์ ในรายวิชาอื่น
3. ควรศึกษาปัจจัยในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ โต๊ะตา. (2565). กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน (CO-5STEPS) ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สาระเศรษฐศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสภาราชินีจังหวัดตรัง
ปีการศึกษา 2564. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13
วันที่ 12 พฤษภาคม 2565 (1947-1962) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จรงค์ เทศนา. (2562). อินโฟกราฟิกส์ (Infographics).
[Online]. Available: <https://Chachoengsao.cdd.go.th> [2564, มกราคม 2].
- ชยามร กลัดทรัพย์. (2565). ผลการใช้โมชันอินโฟกราฟิกส์ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงาน
เป็นฐาน เรื่อง ภูมิศาสตร์ ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการทำงานร่วมกัน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิวิทยา ราชบุรี.
วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 2(23): 65-74.
- นิรันดร์ ชัยวิเศษ และสมทรง สิทธิ. (2564). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์โดยใช้บทเรียน CAI ด้วยโปรแกรม Coding
ตามแนวคิดกาเย่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม. 8(2): 39-52.

- ปานวาด อวยพร. (2560). ผลการใช้อินโฟกราฟิกพร้อมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(2): 572-582.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2563). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารักษ์ สามโกเศศ. (2557). Infographics ช่วยการเรียนรู้. [Online]. Available: <https://sites.google.com/site/krualeeyamat/> [2564, มกราคม 16].
- วินัย สว่างเรือง. (2561). ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอนร่วมกับเทคนิค การใช้ใบงานและผังกราฟิกด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ของดีเมืองจันทน์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [Online], Available: <http://tbkhlung.ac.th/>. (2564, 15 กุมภาพันธ์).
- สุภาพร นวมามะกะ. (2562). ศึกษาการพัฒนาสื่อการสอนอินโฟกราฟิกแบบภาพนิ่ง เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษา ECT Journal. 16. 1-10.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สร้อยสุดา ศรีงาม. (2561). ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบรวมพลัง 5 ขั้นตอน ร่วมกับ เพื่อนช่วยเพื่อน ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียน เมืองพัทยา 11. [Online]. Available: <http://www.mpty.ac.th/pdf/p2.pdf>. (2563, พฤศจิกายน 10).
- Cornell University. (2021). Collaborative Learning. [Online]. Available: <https://teaching.cornell.edu/teachingresources/engagingStudents/collaborative-learning>. (2564, กุมภาพันธ์ 27).
- Alyahya, D. (2019). Infographics as a Learning Tool in Higher Education: The Design Process and Perception of an Instructional Designer. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. 18(1): 1-15.

- Apriyanti et al., (2020). Needs Analysis Of Infographic Media Using Technology for Learning Physics. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*. 8(1): 48-62.
- ThaibusinessSearch. (2018). Infographic (อินโฟกราฟิกส์) คืออะไร? มีหลักการออกแบบอย่างไร?. [Online]. Available <https://www.thaibusinesssearch.com/marketing/infographic/> (2564, 2 มกราคม).

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม: น้ำพริกแกงปรุงรส ของกลุ่มอาชีพ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

DEVELOPING CREATIVE PRODUCTS BY PARTICIPATORY ACTION:
THAI SEASONING CURRY PRODUCTS OF OCCUPATIONAL GROUP
AT KHU KHWANG SUB-DISTRICT, LAT LUM KARO DISTRICT,
PATHUM THANI PROVINCE

เบญจางค์ อัจฉริยะโพธา^{1*} ดวงเดือน วัฏฏานุรักษ์¹ วัฒนา อัจฉริยะโพธา¹
สุจาริณี สังข์วรรณะ¹ และ วิชชัญญะ ศิลาโน้อย²
Benjang Ascharyaphotha^{1*} Duangduan Wattanuruk¹ Wattana Ascharyaphotha¹
Sujarinee Sangwanna¹ and Wischaya Silano²

Received : 21 June 2023

Revised : 17 November 2023

Accepted : 22 November 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) ถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ พื้นที่ศึกษาคือ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่สนใจจัดตั้งกลุ่มอาชีพ 15 คน ปราชญ์ชุมชนด้านอาหารไทย 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร 3 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การเสวนากลุ่ม ระดมความคิดเห็น สังเกต ประชุมเชิงปฏิบัติการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากทรัพยากรทางการเกษตร ทุนทางความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทุนทางสังคมของชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของคนในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการประกอบอาหารโดยต่อยอดจากภูมิปัญญาการทำน้ำพริกแกงดั้งเดิมของชุมชน ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจนได้ 3 ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส น้ำพริกแกงส้มปรุงรส และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

² สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Science And Technology, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage
Pathum Thani Province

² Office of Learning Support and Academic Services, Valaya Alongkorn University under the Royal
Patronage Pathum Thani Province

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Benjang@vru.ac.th

จากนั้นถ่ายทอดองค์ความรู้และสูตรต้นแบบที่พัฒนาขึ้น ในด้านสูตรมาตรฐาน การยืดอายุการเก็บรักษา และระดมความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้สินค้ามีเอกลักษณ์และจดจำง่าย ส่งเสริมอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อดึงดูดใจแก่ผู้บริโภค

คำสำคัญ: น้ำพริกแกงปรุงรส / ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ / พัฒนาผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

This research is qualitative research, the purpose of this research were 1) to develop creative food products with community participation and 2) to transfer creative food product technology to professional groups. The study area is Khu Khwang Subdistrict, Lat Lum Kaeo District. Pathum Thani Province The sample group consisted of 15 people interested in forming professional groups, 3 Thai food community experts, and 3 creative food product development experts. Data were collected through interviews, group discussion, brainstorm, observation, workshop and qualitative data was analyzed by content analysis. It was found that, the sample group wanted to develop creative products from agricultural resources, knowledge capital, wisdom, culture and social capital of the community for sustainable benefits. The product is agreeable with the lifestyle and needs of people who want convenience in cooking by building, which base on the wisdom of curry paste traditional making of the community. Through the process of exchanging knowledge between professional groups, community philosopher and food product development experts. Finally, we have 3 products were seasoned red curry paste, seasoned sour curry paste and seasoned green curry paste. Then, we transfer knowledge and prototype formulas developed, in terms of standard formula extending shelf life to the sample group and brainstorming ideas and suggestions for developing creative food packaging with community participation, to make the product unique and easy to remember, promote product identity to attract consumers.

Keywords: Thai Seasoning Curry / Creative Product / Product Development

บทนำ

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ความสามารถ วิธีการ ผลงาน ที่คนไทยได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ถ่ายทอดปรับปรุงจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลิตผลที่พึงปรารถนามีคุณค่ามีประโยชน์สามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านแต่ละชุมชนไทยล้วนมีการทำมาหากินที่สอดคล้องกับภูมิประเทศ มีผู้นำที่มีความรู้ มีฝีมือทางช่าง สามารถคิดประดิษฐ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาของชาวบ้านได้ ผู้นำเหล่านี้เรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ทรงภูมิปัญญาไทย

(โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2541) โดยภูมิปัญญาแต่ละชุมชนถือเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่า ดังนั้น เราควรช่วยกันอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทย รวมถึงถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสามารถ จันทรสุรีย์ (2536) เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มายาวนาน และเป็นรูปแบบการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น มีการปรับตัวการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมตามเวลา ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรม การพัฒนาภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถจัดการหรือดำเนินงานสืบต่อได้หลายรูปแบบ เช่น การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การประยุกต์ และการสร้างใหม่ (จุฑามาศ ศรีรัตน, 2561) การนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทำให้เพิ่มมูลค่าและเกิดจุดขายแบบใหม่ รวมทั้งทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีอยู่บวกกับความคิดสร้างสรรค์สามารถก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่ความเป็นไทยและมีความผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นด้วย เพื่อสามารถพัฒนาประเทศไปสู่ระดับสากลได้

ในสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน ผลผลิตตามท้องถิ่นที่มาจากภูมิปัญญา กำลังได้รับความสนใจจากผู้บริโภค ทำให้ผู้ประกอบการชุมชนหลายรายเข้ามาแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น โดยจะมุ่งเน้นไปในทิศทางของการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณภาพและสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคในทิศทางที่ดีขึ้น ปัญหาหนึ่งที่พบได้เกือบทุกชุมชนพบว่า ยังมีปัญหาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน แต่ผู้ประกอบการบางรายยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้เท่าที่ควร (อาทิตยา ลาวงศ์ และคณะ, 2564) ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบเชิงนวัตกรรมที่มีแนวคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานของเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดสิ่งแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ได้ แนวคิดการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ควรเกิดจากองค์ความรู้ด้านการออกแบบด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาประยุกต์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค (พัชรพรธณ เสงี่ยมศักดิ์, 2560) ดังนั้นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จึงต้องหันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพ ส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงท้องถิ่นด้วยในเรื่องผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน

จากการศึกษาบริบท ศักยภาพตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่าปัจจุบันเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม สภาพชุมชนเป็นวิถีชีวิตกึ่งเมืองกึ่งชนบท ลักษณะประชาชนในคูขวางประกอบ 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ คนที่มีถิ่นฐานดั้งเดิมและผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ ประชาชนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ย้ายมาอยู่เพื่อประกอบอาชีพทำมาหาเลี้ยงชีพ พื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่ใช้ในการเพาะปลูกเกษตรกรรมและปลูกบ้านเรือน พื้นที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีคลองส่งน้ำ และคลองชลประทานจำนวน 6 สาย ตลอดจนบ่อสาธารณะและบ่อส่วนตัว มีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี คิดเป็นร้อยละ 100 และมีน้ำใช้ทางการเกษตรทั้งตำบล (5 หมู่บ้าน) ส่งผลให้เกิด

ความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการเกษตรกรรม มีอาชีพหลักคือ การปลูกข้าว และแทบทุกครัวเรือนจะมีการปลูกพืชสมุนไพรในครัวเรือน ผักสวนครัวไว้ใช้รับประทานเอง เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก กระเพรา โหระพา มะนาว มะกรูด กล้วย มะม่วง มีสัตว์น้ำตามธรรมชาติ ตลอดจนมีการเพาะเลี้ยงปลาบ่อ เช่น เลี้ยงปลากดกเพื่อจำหน่าย และมีผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชุมชน จำนวน 42 คน ทั้งด้านอาหาร งานหัตถกรรม หมอพื้นบ้าน หมอเป่า เป็นต้น โดยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นมาตั้งแต่เด็กจากครอบครัว การถ่ายทอดองค์ความรู้จากการสนทนา บอกเล่า และลงมือทำ สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรในชุมชนที่สามารถนำมาก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าและเกิดจุดขายแบบใหม่และสามารถส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชนได้ อีกทั้งในพื้นที่ชุมชนตำบลคูขวางมีตลาดอุดมทรัพย์ ตลาดนัดบางเตย มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่นด้านการท่องเที่ยว เช่น วัดบ่อทองซึ่งมีสถาปัตยกรรมมอญผสมผสานแหล่งท่องเที่ยวทุ่งนามอญ (และเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองบางหลวง) ตลาดปิ่นฟ้าฟาร์ม ศูนย์การเรียนรู้และแหล่งศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา “เห็ดสีบาสาน” และศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สินค้า OTOP) วิถีคลองบางหลวงวิถีมอญ ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการจำหน่ายสินค้าชุมชนหรือเป็นแหล่งกระจายสินค้าชุมชนสู่ผู้บริโภคได้ ชุมชนมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีการประกอบอาหารกันน้อยลง ส่วนหนึ่งนิยมซื้ออาหารปรุงสำเร็จหรืออาหารปรุงจากตลาดมาบริโภค หากประกอบอาหารเองมักนิยมซื้อน้ำพริกแกงสำเร็จจากตลาดนำมาปรุงอาหาร ส่วนการตำน้ำพริกแกงรับประทานเองมีจำนวนไม่มาก มักพบในคนอายุ 50 ปีขึ้นไป โดยตำพริกแกงใช้ประกอบอาหารในครอบครัวเองเป็นประจำหรือใช้ประกอบอาหารตามเทศกาลงานบุญต่าง ๆ เมื่อสอบถามพ่อค้าจำหน่ายน้ำพริกแกงในตลาดอุดมทรัพย์และตลาดนัดบางเตย พบว่า รับน้ำพริกแกงมาจากผู้ผลิตน้ำพริกแกงขายส่งที่อยู่ในและนอกพื้นที่ตำบลคูขวางมาจำหน่ายต่อ และจากการการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้ที่สนใจในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพจำนวน 15 คน เป็นการสนทนากลุ่มในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมอาชีพชุมชน พบว่า สมาชิกกลุ่มยังไม่มีมารวมตัวกลุ่มอาชีพชัดเจน นอกจากบางคนเป็นกลุ่มเกษตรกรปลูกข้าว มีความต้องการมีอาชีพเสริมสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว และต้องการเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นนวัตกรรมชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เมื่อมีการวิเคราะห์ร่วมกันกับนักวิจัย พบว่า กลุ่มเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเอง ด้วยการจัดการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร ทุนทางความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทุนทางสังคมของชุมชนให้เกิดประโยชน์ประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีภายในครัวเรือนได้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการเพิ่มมูลค่า สร้างจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ของผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมอาชีพจากการรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางการสร้างรายได้และเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มอาชีพ หรือผู้ที่มีความสนใจจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ด้านผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 15 คน ส่วนนักปราชญ์ชุมชนด้านการทำอาหารไทย จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์การทำน้ำพริกแกง เช่น แม่ครัวในงานบุญ งานเลี้ยงต่างๆ รวมถึงการประกอบอาชีพ โดยมีกลุ่มอาชีพและผู้นำชุมชนดำเนินการคัดเลือก ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร สำหรับให้คำปรึกษาและร่วมพัฒนา จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากประสบการณ์การทำงาน ความเชี่ยวชาญด้านอาหารไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชนด้านอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตน้ำพริกสูตรดั้งเดิม ตลอดจนสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ร่วมกัน มีกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สนทนากลุ่ม การระดมความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อซักถามข้อมูลในประเด็นด้านทรัพยากรชุมชน ด้านอาหาร วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น นักปราชญ์ชุมชน รูปแบบผลิตภัณฑ์อาหารที่สนใจ เพื่อส่งเสริมอาชีพ และการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบไม่ได้กำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การพูดคุยมีอิสระอย่างเต็มที่รวมถึงการสังเกตวจนภาษาระหว่างการสนทนา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) เพื่อเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือนี้ตามกรอบแนวคิดการวิจัยและประเด็นที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ระหว่างการสัมภาษณ์นั้นจะผสมผสานกันทั้งข้อคำถามที่เตรียมมาและการสนทนาของนักวิจัย กลุ่มอาชีพ นักปราชญ์ด้านอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ เป็นการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชนด้านการทำอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มีกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สนทนากลุ่ม การระดมความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อซักถามข้อมูลในประเด็นด้านรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์ ขนาดบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า โลโก้ สโลแกน คำแสดงบนผลิตภัณฑ์ และการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบไม่ได้กำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้

การพูดคุยมีอิสระอย่างเต็มที่รวมถึงการสังเกตวาทะการสนทนา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) เพื่อเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือนี้ตามกรอบแนวคิดการวิจัยและประเด็นที่ใช้ในการศึกษา ทั้งนี้ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นจะผสมผสานกันทั้งข้อคำถามที่เตรียมมาและการสนทนาระหว่างนักวิจัยและกลุ่มอาชีพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นด้านบริบทชุมชน เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นข้อมูลประกอบการวางกรอบแนวคิดงานวิจัยครั้งนี้ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ รายงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสร้างเครือข่ายงานวิจัย และการจัดเวทีประชาคมระดับตำบล ระหว่างนายก อบต. รองนายก อบต. นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลคูขวาง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และตัวแทนคนในชุมชนทั้ง 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 คน ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลคูขวาง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ แนวทางดำเนินการและแสวงหาความร่วมมือ และเก็บข้อมูลบริบท ศักยภาพชุมชนโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และมีการสนทนากลุ่มย่อยแต่ละชุมชนด้านข้อมูลพื้นฐานของแต่ละชุมชนพอสังเขป กำหนดกรอบในการพัฒนาแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ร่วมกัน รวมทั้งคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนา และทำการติดต่อกำนัน และนักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลคูขวาง นัดหมายเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชนด้านการทำอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการผลิตน้ำพริกแกงสูตรดั้งเดิม กรรมวิธีการผลิต ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรส (ต้นแบบ) และพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ระดมความคิดและการสังเกต

3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ โดยประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนเรื่องผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรส ร่วมกับกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชนด้านการทำอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ระดมความคิด และการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

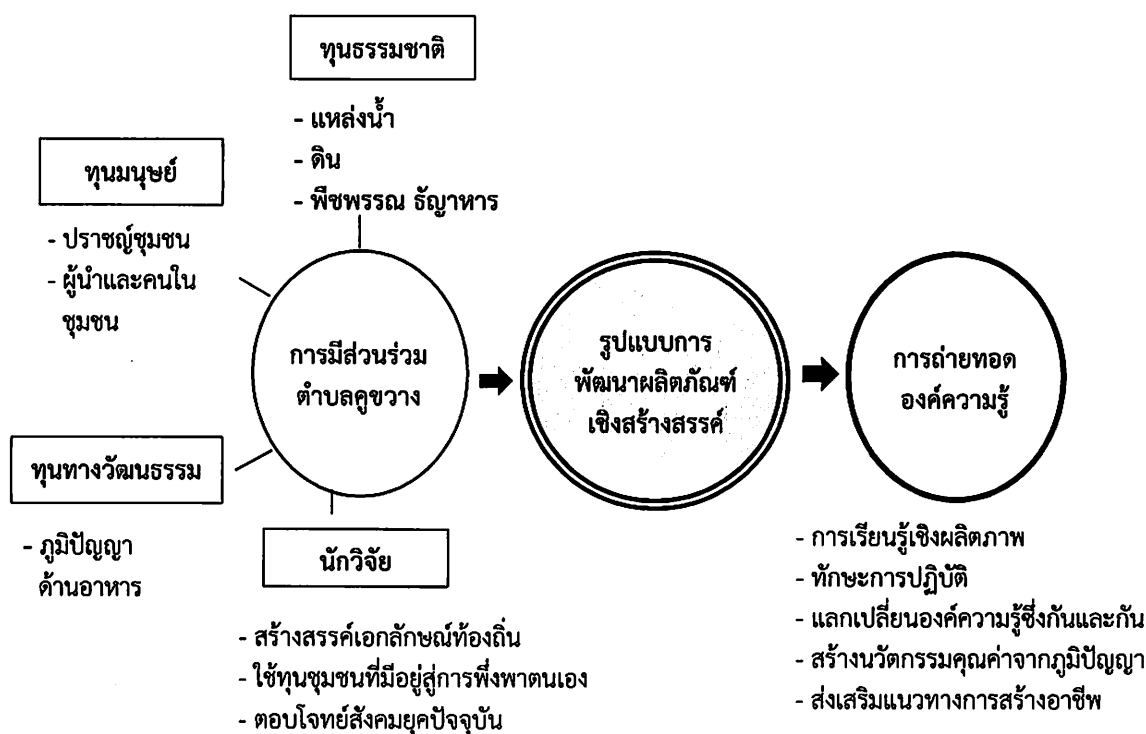
1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มมาสรุปข้อมูล โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) โดยมีการยืนยันด้านองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านน้ำพริกแกง ข้อมูลความเป็นไปได้ในการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ จากกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาด้านน้ำพริกแกง และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

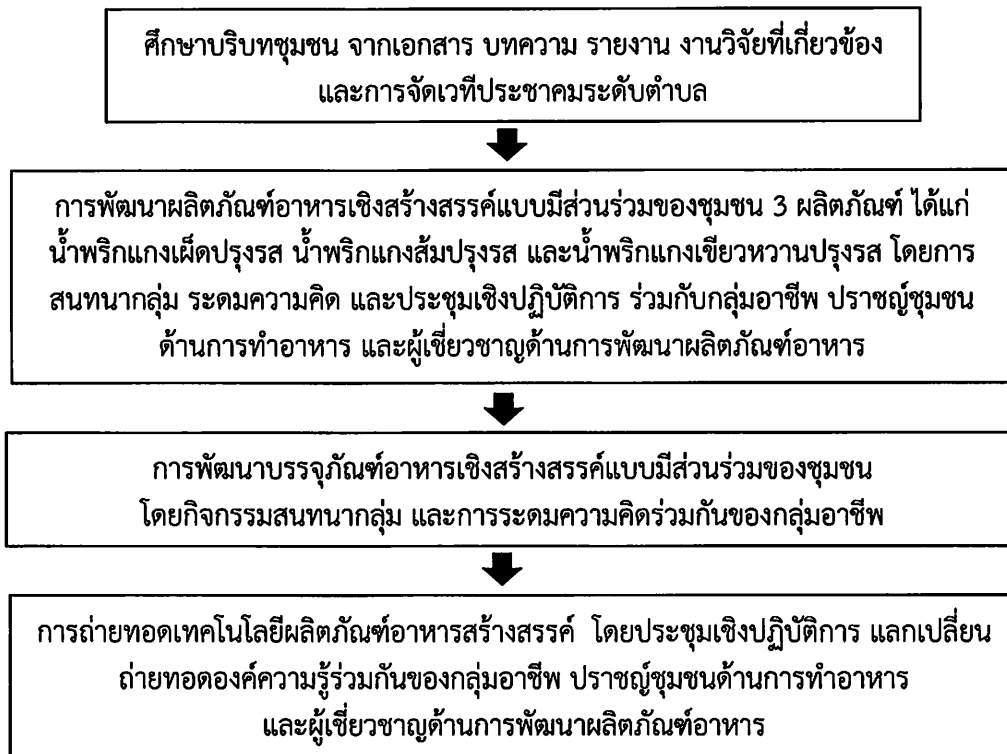
2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต มาสรุปข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การระดมความคิด และการสังเกต ซึ่งการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาอย่างเป็นเหตุและผล จัดหมวดหมู่ตามลักษณะข้อมูลแล้วบรรยายเชิงพรรณนาตามสภาพความเป็นจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรส

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

1.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการกำหนดรูปแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนเชิงสร้างสรรค์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่มอาชีพที่สนใจ ประชาชนชุมชนด้านการทำอาหาร โดยมีแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีภายในชุมชนได้ และต่อยอดภูมิปัญญาชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่มีความสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากกรอบแนวความคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้มีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์จากความต้องการของกลุ่มอาชีพ จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ ได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส น้ำพริกแกงส้มปรุงรส และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส โดยสมาชิกกลุ่มอาชีพเล็งเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ ยังไม่ค่อยมีวางจำหน่ายในท้องตลาดมากนัก และสามารถตอบโจทย์วิถีชีวิตคนไทยในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต สามารถนำไปประกอบอาหารได้หลายเมนูอาหารโดยไม่ต้องเติมเครื่องปรุงรส อีกทั้งในพื้นที่ตำบลคูขวางแทบทุกครัวเรือนจะมีการปลูกพืชสมุนไพรในครัวเรือน ผักสวนครัวไว้ใช้รับประทานเอง เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด พริก มะกรูด ฯลฯ และมีผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือประชาชนชุมชน ด้านอาหารที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ ตลอดจนยังตลาดสดและมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารได้

ภาพที่ 3 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับกลุ่มอาชีพ

ที่มา: ผู้วิจัย

จากนั้นทางสมาชิกกลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชุมชนด้านการทำอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการผลิตน้ำพริกแกงสูตรดั้งเดิมของชุมชน ได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ด น้ำพริกแกงส้ม และน้ำพริกแกงเขียวหวาน ในประเด็นการผลิตน้ำพริกแกงดั้งเดิม วิธีทำ เทคนิคการทำ และนำมาต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส น้ำพริกแกงส้มปรุงรส และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส (สูตรต้นแบบ) ขึ้น โดยมีลักษณะการนำน้ำพริกแกงสูตรดั้งเดิมมาผัดกับน้ำมันพืช เติมเครื่องปรุงให้มีรสชาติแบบเข้มข้น เพื่อสามารถนำน้ำพริกแกงปรุงรสมาประกอบอาหารได้รสชาติอร่อย โดยไม่ต้องซื้อหาเครื่องปรุงหลายชนิดมาใช้ปรุงอาหารอีก รวมทั้งการใช้น้ำพริกแกงกระปุกเดียวสามารถสร้างเมนูอาหารได้หลายชนิด เช่น การใช้พริกแกงปรุงรสมาใช้ทำอาหารผัดพริกแกง ปลาตุ๋นผัดเผ็ด น้ำพริกปลาตุ๋น เป็นต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรส(สูตรต้นแบบ) เกิดจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างปราชญ์ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

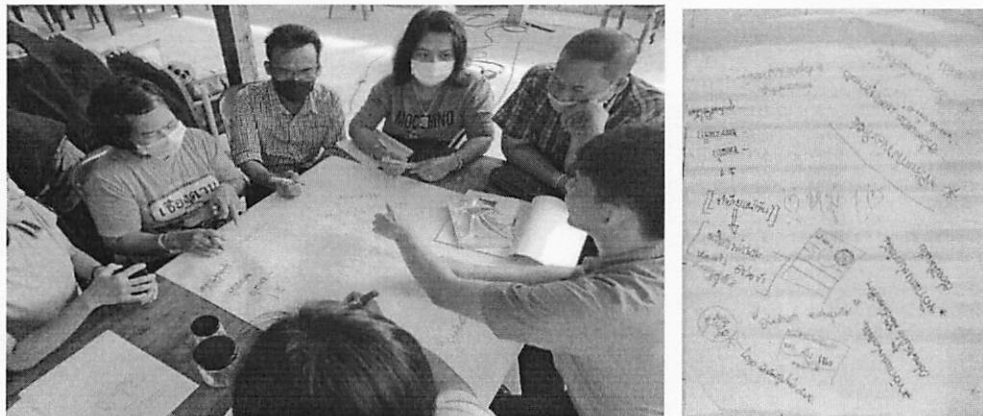

ภาพที่ 4 น้ำพริกแกงปรุงรส 3 ผลิตภัณฑ์และแนวทางการประยุกต์ใช้
ที่มา: ผู้วิจัย

1.2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยมีส่วนร่วมกับกลุ่มอาชีพ เป็นกิจกรรมสนทนากลุ่ม และการระดมความคิดเพื่อสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์พร้อมจำหน่ายสร้างอาชีพได้ มีข้อสรุปดังนี้

ทางกลุ่มอาชีพมีความต้องการบรรจุภัณฑ์น้ำพริกแกง ที่เป็นลักษณะกระปุกแก้ว ทรงกลมและฝาอลูมิเนียมแบบเกลียวล็อก ขนาด 200 กรัม และ 500 กรัม เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์สวยงาม มีคุณค่า ช่วยในการเก็บรักษา ง่ายต่อการจัดวาง การขนส่ง และช่วยส่งเสริมการขายทางการตลาดได้ และจากการระดมความคิดเกี่ยวกับการออกแบบตราสินค้า โลโก้ สโลแกน คำแสดง โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ได้ข้อสรุปดังนี้ ตราสินค้าใช้คำว่า น้ำพริกพอกำนัน (สอดคล้องกับชื่อกลุ่มอาชีพ) โลโก้ต้องการเป็นภาพกำนันในรูปแบบกราฟิกดีไซน์เพื่อให้ดูทันสมัย ใช้สโลแกนคำว่า อร่อยเหาะ เหมาะคู่ครัว และต้องการคำที่แสดงบนฉลากคำว่า ไม่ใช่วัตถุดิบเสีย ไม่ใช่สี ไม่ใช่แต่งกลิ่น ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น ใส่ใจทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อแสดงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิด ใช้ฉลากสินค้ารูปแบบเดียวกัน แตกต่างกันที่ชื่อชนิดน้ำพริกปรุงรสและใช้สีให้สอดคล้องกับลักษณะของแต่ละผลิตภัณฑ์ โดยฉลากของน้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรสเป็นสีโทนแดง น้ำพริกแกงส้มปรุงรส เป็นสีโทนส้ม และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรสเป็นสีโทนเขียว เพื่อให้ลูกค้าจดจำได้ง่าย

ภาพที่ 5 กิจกรรมระดมความคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 6 ตัวอย่างฉลากสินค้าต้นแบบ
ที่มา: ผู้วิจัย

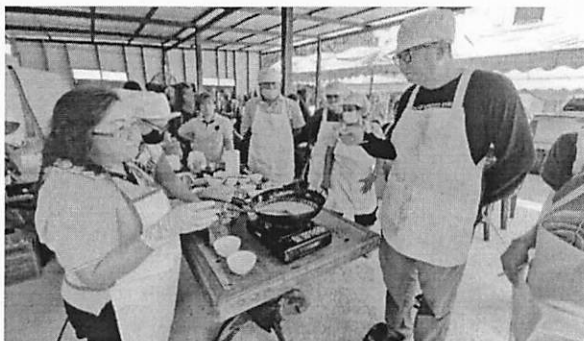

ภาพที่ 7 ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์น้ำพริกปรุงรส 3 ผลิตภัณฑ์
ที่มา: ผู้วิจัย

2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์ให้กับกลุ่มอาชีพ

นำองค์ความรู้ด้านการพัฒนาน้ำพริกแกงปรุงรส (สูตรต้นแบบ) ที่เกิดจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างปราชญ์ชุมชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มาจัดประชุมเชิงปฏิบัติเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรส (สูตรต้นแบบ) ให้แก่กลุ่มอาชีพ จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส น้ำพริกแกงส้มปรุงรส และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิธีการจัดทำสูตรมาตรฐาน และการยืดอายุการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ โดยมีปราชญ์ชุมชนด้านอาหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเป็นผู้พัฒนาสูตรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดในลักษณะฝึกปฏิบัติการให้กับกลุ่มอาชีพ โดยมีการวิจารณ์และระดมความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาร่วมกัน จนได้น้ำพริกแกงปรุงรส (สูตรปรับปรุง) และมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการประยุกต์ใช้น้ำพริกแกงปรุงรสมาประกอบอาหารต่าง ๆ โดยไม่ต้องใส่เครื่องปรุงรสเพิ่มเติม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาได้มีลักษณะตรงกับความต้องการของกลุ่มอาชีพ และให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็วในการประกอบอาหาร ได้แก่ การทำปลาตุ๋นผัดพริกขิงและผัดพริกของถั่วฝักยาวจากน้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส แกงส้มผักรวมจากน้ำพริกแกงส้มปรุงรส แกงเขียวหวานจากน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส จากกิจกรรมดังกล่าว พบว่า กลุ่มอาชีพมีความรู้ความสามารถในการผลิตน้ำพริกแกงปรุงรสทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ สังเกตได้จากผลงานผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มอาชีพผลิตขึ้นมา รวมทั้งการเสนอแนะความคิดในการปรับปรุงสูตรร่วมกัน อีกทั้งเป็นชนิดอาหารที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนอยู่แล้วจึงทำให้กลุ่มอาชีพเรียนรู้ได้ง่าย จากนั้นได้มีการจัดประชุมหาแนวทางการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพให้มีความเข้มแข็ง โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอลาดหลุมแก้ว เป็นวิทยากรและอำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแกงพ่อกำนัน (รหัสทะเบียน : 1-13-05-04/1-0015)

ภาพที่ 8 การประชุมเชิงปฏิบัติถ่ายทอดองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรสที่พัฒนาแล้วสู่ชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม: น้ำพริกแกงปรุงรส ของกลุ่มอาชีพ ตำบลคูขวาง อำเภอตลาดหลุมแกว จังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้เน้นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ทางกลุ่มอาชีพมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ จำนวน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ดปรุงรส น้ำพริกแกงส้มปรุงรส และน้ำพริกแกงเขียวหวานปรุงรส โดยวิเคราะห์ว่ามีความสอดคล้องกับทรัพยากรทางการเกษตร ทุนทางความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และทุนทางสังคมของชุมชน เพื่อพึ่งพาตนเองด้วยการจัดการทรัพยากรในชุมชน อีกทั้งกระบวนการผลิตมีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่หาง่ายมีภายในครัวเรือน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์วิถีชีวิตและความต้องการของคนในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็วในการประกอบอาหาร สามารถนำไปเป็นของขวัญของฝากทางจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้ด้วย สอดคล้องกับบุณชัย วิลาทานัง (2564) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญเพื่อเพิ่มผลผลิตให้กับชุมชนในระดับฐานราก ต้องนำวัฒนธรรม องค์ความรู้ ทักษะ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ มาใช้ให้เกิดเป็นนวัตกรรมต่าง ๆ พัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์เป็นสินค้าของชุมชน เพื่อจำหน่ายได้ในเชิงพาณิชย์ที่ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้และพึ่งพาตนเอง และสอดคล้องกับอัจฉราวรรณ สุขเกิด และวรุณี เขาวนสุขุม (2565) พบว่า ภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมสามารถใช้ประโยชน์ในการคิดต่อยอดได้ โดยการนำทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหาร ความเชื่อ ประเพณี สามารถสร้างคุณค่าให้กับวิสาหกิจโดยการนำมาสร้างสรรค์ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของวิสาหกิจ สามารถสร้างรายได้ให้กับวิสาหกิจและคนในชุมชน จากการนำวัตถุดิบที่มีอยู่มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่า และงานวิจัยของภานุ พิมพ์บุรณ์ และสุรพงษ์ แสงเรณู (2564) ได้ศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐาน บ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานของชุมชน คือ ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมูลค่าด้วยการสร้างความแปลกใหม่ด้วยการคิดค้นหรือพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่อาศัยทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น อันจะเป็นการสื่อสารให้ลูกค้าได้เข้าใจถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชน โดยปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานคือ

ทัศนคติและความน่าเชื่อถือของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานของชุมชนยังไม่มี ความชัดเจน อีกทั้งทรัพยากรบุคคลของชุมชนที่มีอยู่ก็เป็นกลุ่มผู้สูงอายุขาดการเชื่อมร้อยของ เครือข่ายการพัฒนาในชุมชน ในวัยแรงงานยังไม่ให้ความสำคัญ อีกทั้งชุมชนยังขาดความคิด ที่สร้างสรรค์ ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชน อีกทั้งการขาด หน่วยงานทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่จะเข้ามาเป็นภาคีร่วมพัฒนา

จากกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน: น้ำพริกแกง ประจวบ มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการ ผลิตน้ำพริกแกงสูตรดั้งเดิมร่วมกับสมาชิกกลุ่มอาชีพ ประชาชนชุมชนด้านการทำอาหาร ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ให้มีรูปแบบน่าสนใจ มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะตรงกับความต้องการ ของกลุ่มอาชีพ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน และสามารถจำหน่ายเพื่อส่งเสริม รายได้ให้กลุ่มอาชีพ ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดองค์ความรู้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ประมุข ศรีชัยวงษ์ และกรมล ไวยราบุต (2561) พบว่า การต่อยอดภูมิปัญญาและ ทรัพยากรท้องถิ่นจากโบราณมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารพื้นบ้านที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวบ้าน ได้แก่ การทำย่านางผง ซึ่งเป็นกรรมวิธีที่ไม่ยุ่งยาก สามารถยืดอายุเก็บรักษาให้ยาวนาน สอดคล้อง กับผู้บริโภคในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่หลากหลาย จากงานวิจัยได้มีผลกระทบและความยั่งยืนของการเปลี่ยนแปลง โดยเกิดผลสะท้อน ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นในชุมชน ได้แก่ พื้นฟูคุณค่าขององค์ความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน มายังคนรุ่นหลังถึงคุณประโยชน์ของย่านาง ทั้งในรูปแบบ ของอาหารประจำถิ่น สมุนไพรและประโยชน์ใช้สอยอื่น เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของ ย่านาง ได้วิธีการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนจากย่านางในท้องถิ่น เกิดการส่งเสริมและพัฒนา เศรษฐกิจฐานรากของชุมชน เพิ่มทางเลือกและโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน ตลอดจน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาเป็นอาชีพ ให้กับตนเองและชุมชนได้ ตลอดจนเกิดกระบวนการ เรียนรู้ แลกเปลี่ยนระหว่างประชาชน นักวิชาการ และนักวิจัย เกิดความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาใช้ได้ ในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหารเชิงสร้างสรรค์โดยระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันของชุมชน พบว่า กลุ่มอาชีพออกแบบบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบกระปุกแก้วทรงกลมและฝาอลูมิเนียม โดยคำนึงถึงสวยงาม ช่วยในการเก็บรักษา การขนส่ง และช่วยส่งเสริมการขายทางการตลาดได้ ส่วนการออกแบบตราสินค้า ใช้คำสั้น กระชับ คำว่า น้ำพริกพอกำนัน โลโก้ต้องการเป็นภาพกำนัน ในรูปแบบกราฟิกดีไซน์ให้มีความทันสมัย เลือกใช้สโลแกนคำว่า อร่อยเหาะ เหมาะคู่ครัว และต้องการ คำที่แสดงบนฉลากเพื่อสร้างคุณค่าให้ผลิตภัณฑ์โดยใช้คำว่า ไม่ใช้วัตถุกันเสีย ไม่ใส่สี ไม่แต่งกลิ่น ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น ใส่ใจทุกขั้นตอนการผลิต โดยผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ชนิดใช้ฉลากสินค้ารูปแบบ เดียวกัน แตกต่างกันที่ชื่อชนิดน้ำพริกปรุงรสและใช้สีแตกต่างกันโดยให้สอดคล้องกับสีน้ำพริกแกง แต่ละชนิด เพื่อให้ลูกค้าแยกแยะประเภท จดจำง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณิ มูเก็ม (2560) ศึกษาการสร้างและพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง พบว่า กลุ่มแม่บ้านเลือกบรรจุภัณฑ์ขวดแก้วฝาเกลียวล็อก โดยมีความคิดเห็นว่าสามารถป้องกันไม่ให้ สินค้าเสื่อมสภาพหรือเสียหายเหมาะกับอาหารมีขนาดที่เหมาะสม เปิด-ปิดได้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน

รูปแบบหรือรูปทรงที่สวยงาม โดดเด่น บรรจุภัณฑ์ของสินค้าตรงตามมาตรฐานสากลเชิงการค้า สามารถจัดวางได้เหมาะสมกับชั้นวางสินค้า ทำจากวัสดุที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษา เหมาะสำหรับมอบเป็นของขวัญของที่ระลึก และบรรจุภัณฑ์ของสินค้าบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของสินค้า ส่วนการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ ให้ความเห็นด้วยกับการออกแบบให้งานมีพื้นผิวเรียบง่ายสื่อถึงระดับของผลิตภัณฑ์ ออกแบบพื้นที่ว่างให้โปร่งแสงสามารถเห็นสินค้าได้เหมาะสม และตัวอักษรตราสินค้าสื่อถึงความ เป็นสากล โดยบรรจุภัณฑ์แบบขวดแก้วฝาเกลียวล็อกสลิ้นปากกว้างขนาด 6 ออนซ์ ฝาดำสามารถป้องกันการสัมผัสกับน้ำหรือความชื้น กลิ่นควัน กลิ่นน้ำมันที่สามารถทำปฏิกิริยากับคุณสมบัติของอาหารได้จากการซึมผ่านเข้าไปในบรรจุภัณฑ์ได้ และบรรจุภัณฑ์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าประเภทอาหารที่แปรรูปที่มีลักษณะเดียวกันได้ และมีการใช้ภาพที่มีความสวยงามและข้อมูลสอดคล้องกับภาพลักษณ์สินค้า ตัวอักษรตราสินค้าอ่านง่าย เข้าใจง่ายและสื่อสารได้ถึงจุดใจได้ทันทีเมื่อพบเห็น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกุญแจสำคัญของการออกแบบและพัฒนาสินค้าให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยนี้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ แต่ควรมีการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ช่องทางการจำหน่ายต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วมทั้งชุมชนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ เพื่อช่วยให้กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง มีรายได้ที่มั่นคงขึ้น ตลอดจนสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน อาทิ ผลผลิตทางการเกษตร ทางธรรมชาติ รวมทั้งจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะภูมิปัญญาที่กำลังสูญหายไปหรือภูมิปัญญาที่แสดงถึงเอกลักษณ์ชุมชน จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีจุดโดดเด่นยิ่งขึ้น และสามารถเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัย ตลอดจนเทศบาลตำบลคูขวาง สำนักงานเกษตรอำเภอลาดหลุมแก้ว และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลาดหลุมแก้ว และกำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกชุมชนตำบลคูขวาง จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกวรรณ ปุณณะตระกูล, ดร.จรีมาศ ตีอำมาตย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรลักษณ์ วัฒนไชย ที่ร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงปรุงรสร่วมกับชุมชน รวมทั้งให้องค์ความรู้ด้านวิธีการจัดทำสูตรมาตรฐาน การยืดอายุการเก็บรักษาอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
(2541). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. เล่มที่ 23 เรื่องที่ 1 ภูมิปัญญาไทย
สำหรับเด็กระดับกลาง.
- จุฬามาศ ศรีรัตน. (2561). เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับไทยแลนด์ 4.0. วารสารเกษมบัณฑิต.
19(ฉบับพิเศษ): 208-228.
- ดรุณี มูเก็ม. (2560). การพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง
จังหวัดพังงา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
3(2): 69-79.
- ภานุ พิมพ์บูรณ์ และสุรพงษ์ แสงเรณู. (2564). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นฐานบ้านท่าม่วง ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.
วารสารมหาจุฬาลงกรณ. 12(2): 163-172.
- ประมุข ศรีชัยวงษ์ และกรกมล ไวยราษฎร์. (2561). การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาชาวบ้านจาก
ย่านางเป็นผลิตภัณฑ์อาหารชุมชน. Area Based Development Research
Journal. 10(2): 160-170.
- พัชรพพรรณ เสี่ยมศักดิ์. (2560). ความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาของไทย.
(ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วุฒิชัย วิภาทานัง. (2564). การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์กล้วยไม้วันสอใต้
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์และพืชสมุนไพรละลุ จังหวัดสระแก้ว.
วารสารวิชาการศิลปสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 12(2): 148-160.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2536). ภูมิปัญญากับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์. (2557). รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านบางหัวเสือ
จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง. [ออนไลน์],
เข้าถึงได้จาก: <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/56789/2086>.
(2566, 17 มิถุนายน)
- อัจฉราวรรณ สุขเกิด และวรุณี เขาวนสุขม. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าอาหาร
จากภูมิปัญญาและทุนวัฒนธรรมมอญ จังหวัดปทุมธานี. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์.
12(3): 128-141.
- อาทิตยา ลาวงค์ อรรถกร จัตกุล ชัดติยา ชัชวาลพาณิชย์ ปัญจมาพร ผลเกิด และวรินทร์พิพัชร
วัชรพงษ์เกษม. (2564). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตามอัตลักษณ์ท้องถิ่น
เพื่อการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนตำบลสวายจิก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.
วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
5(1): 23-33.

การวิเคราะห์และการเรียงลำดับปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจ ที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีด้วยวิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์

ANALYZING AND RANKING ORDER OF INTERNAL CONTROL ISSUES IN THE HOSPITALITY AND HOTEL INDUSTRY IN CHANTHABURI PROVINCE BY MULTI- CRITERIA DECISION MAKING METHOD

อลิษา ประสมผล ^{1*} และวิชิต เอียงอ่อน ^{1*}
Alisa Prasompol ¹ and Wichit Aiangoon ^{1*}

Received : 21 July 2023

Revised : 17 November 2023

Accepted : 22 November 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเรียงลำดับสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี และเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรูปแบบการประกอบกิจการของธุรกิจโดยใช้วิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์ ซึ่งผู้ประเมินที่สนใจศึกษาคือ เจ้าของกิจการ หรือผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่บัญชีการเงินของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีจำนวน 123 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 123 คน ผ่านเกณฑ์การประเมิน 10 ด้าน ในการดำเนินงานวิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิด TOPSIS ในการประเมินปัญหาการควบคุมภายใน

วิธีการประเมินดังกล่าวสามารถเรียงลำดับสภาพปัญหาการควบคุมภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการประเมินสามารถระบุได้ว่า ปัญหาการควบคุมภายใน 3 ลำดับแรก คือ ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงคลังมีปัญหา ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดรับ และปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์) ส่วนการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี พบว่า กิจการเจ้าของคนเดียวมีปัญหาการควบคุมภายในมากที่สุด ห้างหุ้นส่วนมีปัญหาการควบคุมภายในระดับปานกลาง และบริษัทมีปัญหาการควบคุมภายในน้อยที่สุด

คำสำคัญ: การเรียงลำดับปัญหา / การควบคุมภายใน / ธุรกิจที่พักและโรงแรม /
การตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Faculty of Management Sciences Rambhai Barni Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: alisa.p@rbru.ac.th

ABSTRACT

This research aims to analysis of issues Ranking the order of issues within hospitality and hotel businesses in Chanthaburi province. Additionally, it seeks to compare these issues based on the business operation types, using a multi-criteria decision making method. The evaluators targeted for this study are business owners, managers, or financial accountants of hospitality and hotel businesses in Chanthaburi province, totaling 123 individuals. The research employs a 10-criteria assessment and applies the TOPSIS method to efficiently rank the internal control problems.

The evaluation method effectively ranks the internal control issues, highlighting the top three problems. These are issues with inventory control, cash receipts control, and non-current asset control (land, buildings, equipment). The comparative analysis of internal control problems in hospitality and hotel businesses in Chanthaburi province reveals that sole proprietorships face the most significant internal control challenges, partnerships have moderate issues, while companies experience the least internal control problems.

Keywords: Analysis of issues Ranking the order of issues / Internal control /
The hospitality and hotel / Multi criteria decision marking method

บทนำ

ในปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยกระตุ้นให้มีการเดินทางท่องเที่ยวส่งเสริมให้แต่ละภูมิภาคได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาคตะวันออก จังหวัดจันทบุรีเป็นที่รู้จักในด้านเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยเน้นไปที่การเกษตร การท่องเที่ยว การทำเหมืองพลอย และการผลิตผลไม้ ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยว และการบริการ ความงามทางธรรมชาติของจันทบุรี แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และตลาดพลอยดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการจึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัด (ฉันทข วรณณอม, 2552) คนส่วนใหญ่ทำงานในโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร บริษัททัวร์ และร้านขายของที่ระลึก จึงเห็นได้ว่าธุรกิจที่พักและโรงแรมจึงมีบทบาทสำคัญ ซึ่งในช่วงภาวะวิกฤตโควิด 19 ที่ผ่านมา ธุรกิจที่พักและโรงแรมเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้น (ปัทมภรณ์ โคสวิตา, 2556) และมีการปรับตัวด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจสามารถผ่านพ้นวิกฤต และเปิดดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการควบคุมภายใน Internal control เป็นกระบวนการส่วนหนึ่ง ที่เจ้าของกิจการใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2561) ในการกำกับดูแลพนักงานและลูกจ้าง มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง (อรอนงค์ จำปาแก้ว และคณะ, 2563) หากปราศจากการควบคุมภายใน อาจนำไปสู่ผลกระทบและความเสี่ยงด้านลบต่าง ๆ อาทิ ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของการฉ้อโกงและการจัดการทางการเงินที่ผิดพลาด

หากไม่มีการควบคุมภายในมีความเป็นไปได้สูงที่กิจกรรมการฉ้อโกงจะไม่ถูกตรวจพบ การขาดการแบ่งแยกหน้าที่การกำกับดูแลที่ไม่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมการควบคุมที่อ่อนแอ สามารถสร้างโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในพฤติกรรมฉ้อโกง เช่น การยักยอกเงิน ซ้อผิดพลาดและความไม่ถูกต้อง ในการรายงานทางการเงินความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การละเมิดการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การจัดการสินค้าคงคลังที่ผิดพลาด การขาดความรับผิดชอบ การตัดสินใจที่ไม่ดี และความเชื่อถือของผู้มีส่วนได้เสียลดลง การใช้การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกป้องทรัพย์สิน รับรองการปฏิบัติตาม และส่งเสริมความสำเร็จโดยรวมนำองค์กรสู่เป้าหมายที่วางไว้และความยั่งยืนของธุรกิจ

การวินิจฉัยปัญหาถือเป็นหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะลำดับขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ทั้งนี้เทคนิคการจัดลำดับความสำคัญของปัญหามีตั้งแต่เทคนิคการลงมติที่ง่ายจนถึงวิธีการที่ซับซ้อน ซึ่งลักษณะร่วมสำคัญของปัญหาประกอบไปด้วยหลายเป้าหมาย หลายเกณฑ์ ซึ่งมักจะขัดแย้งกัน ผู้ตัดสินใจจึงต้องคัดเลือกเกณฑ์ให้คะแนนประเมินทางเลือกเทียบกับเกณฑ์และจัดลำดับทางเลือกตามน้ำหนักของเกณฑ์และคะแนนการประเมินเพื่อค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุด (Nadaban et.al., 2016) ดังนั้นการประเมินปัญหาการควบคุมภายในเป็นหนึ่งในปัญหาที่มักจะนำการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากในสถานการณ์จริงของปัญหาการตัดสินใจพบข้อจำกัด วัตถุประสงค์ และผลที่ตามมาที่ไม่ทราบแน่ชัด หลาย ๆ งานวิจัยจึงมีการประยุกต์การตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์เข้ากับเทคนิคอื่น ๆ เพื่อใช้จัดการกับปัญหาการตัดสินใจที่มีคำตอบไม่แน่ชัดนี้ (กันตภณ สุริยานนท์, 2555) การศึกษานี้จึงนำวิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์ (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution : TOPSIS) มาใช้ช่วยในการตัดสินใจประเมินปัญหาที่เหมาะสมในการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี เพื่อรับมือกับความไม่แน่นอน ไม่ชัดเจน และเป็นความเห็นส่วนตัวของผู้ตัดสินใจ เพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และเรียงลำดับสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรูปแบบการประกอบการของธุรกิจโดยใช้วิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์และการเรียงลำดับปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์ โดยมีกระบวนการในการวิจัย ดังนี้

1. การคัดเลือกผู้ประเมิน โดยคัดเลือกจากประชากรทั้งหมด คือ เจ้าของกิจการ ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่บัญชีการเงินของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี จำนวน 123 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 123 คน

2. การคัดเลือกเกณฑ์สำหรับการประเมินสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม เนื่องจากปัจจุบันการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของผู้จัดหาของบริษัทเป็นแบบ Simple Multi attribute Rating Technique (SMART) กล่าวคือ ผู้ประเมินให้คะแนนการควบคุมภายใน 10 ด้าน (ดังตารางที่ 1) ข้อคำถามเป็นมาตรวัดประเมินค่าความสำคัญ (Rating Scale) 3 ระดับ คือ 3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ 2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และ 1 คะแนน หมายถึง ไม่มีการปฏิบัติเลย จากนั้นนำคะแนนในแต่ละด้าน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเพื่อจัดลำดับปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม โดยการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการควบคุมภายใน กำหนดช่วงคะแนน คือ คะแนนเฉลี่ยในช่วง 1.00 - 1.66 หมายถึง ไม่ปฏิบัติเลย คะแนนเฉลี่ยในช่วง 1.67 - 2.33 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และคะแนนเฉลี่ยในช่วง 2.34 - 3.00 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ตารางที่ 1 การควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม

การควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม	จำนวนข้อคำถาม
การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดรับ	13 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดจ่าย	20 ข้อ
การควบคุมภายในด้านอื่น ๆ	12 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกโทรศัพท์	2 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึก	2 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกซักรีด	2 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องดื่ม	7 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับลูกหนี้การค้า	7 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงคลัง	7 ข้อ
การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์)	11 ข้อ
รวม	83 ข้อ

3. การวิเคราะห์ผลการประเมินและการเรียงลำดับสภาพปัญหา

โดยคำนวณด้วยวิธีการ Topsis (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) เป็นอีกวิธีหนึ่งในการวิเคราะห์การตัดสินใจแบบหลายเกณฑ์เพื่อค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุดโดยมีหลักการสำคัญ คือ การพยายามหาทางเลือกที่มีสมรรถนะโดยรวมใกล้เคียงกับค่าที่ดีที่สุดในแต่ละเกณฑ์โดยมีขั้นตอนวิธีการ ดังนี้

3.1 กำหนดกลุ่มของทางเลือกที่เป็นไปได้

3.2 กำหนดค่าถ่วงน้ำหนักความสำคัญแต่ละเกณฑ์ให้อยู่ในช่วง 0-1 โดยเมื่อรวมค่าถ่วงน้ำหนักของทุกข้อมูลแล้วต้องมีค่าเท่ากับ 1

3.3 ทำข้อมูลคุณลักษณะแต่ละชั้นข้อมูลให้เป็นมาตรฐาน หรือการทำ Normalization ด้วยการปรับข้อมูลของแต่ละเกณฑ์ให้อยู่ในหน่วยที่แตกต่างกันให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยสามารถทำการปรับได้หลายวิธี ซึ่งอาจจะให้ผลการคำนวณที่แตกต่างกันออกไป เช่นการแปลงข้อมูล

ตามสัดส่วน ซึ่งหากการปรับหน่วยนับเป็นการใช้กับเกณฑ์เชิงผลประโยชน์จะต้องมีค่ายิ่งสูงยิ่งดี แต่หากเป็นเกณฑ์เชิงต้นทุนยิ่งมีค่าต่ำยิ่งดีโดยมีสมการในการปรับข้อมูลได้ดังสมการ

$$N_{ij} = \frac{Y_{ij}}{Y_{j_max}} \quad \text{สมการสำหรับเกณฑ์เชิงผลประโยชน์}$$

$$N_{ij} = \frac{Y_{i_min}}{Y_{ij}} \quad \text{สมการสำหรับเกณฑ์เชิงผลประโยชน์}$$

เมื่อ	i	แทน	ทางเลือก (1,2,3,...,m)
	j	แทน	เกณฑ์ (1,2,3,...,n)
	N_{ij}	แทน	ข้อมูลการประเมินผลที่ถูกปรับแล้วของทางเลือกที่ i เกณฑ์ที่ j
	Y_{ij}	แทน	ข้อมูลการประเมินผลในหน่วยดั้งเดิมของทางเลือกที่ i เกณฑ์ที่ j
	Y_{j_max}	แทน	ข้อมูลการประเมินผลในหน่วยดั้งเดิมที่มีค่ามากที่สุดของเกณฑ์ที่ j
	Y_{i_min}	แทน	ข้อมูลการประเมินผลในหน่วยดั้งเดิมที่มีค่าน้อยที่สุดของเกณฑ์ที่ j

หลังจากข้อมูลของทุกทางเลือกบนแต่ละเกณฑ์ถูกปรับค่ามาแล้วให้คูณข้อมูลเหล่านั้นกับน้ำหนักความสำคัญของแต่ละเกณฑ์จากสมการ

$$V_{ij} = W_j N_{ij}$$

3.4 หาค่าอุดมคติเชิงบวกและค่าอุดมคติเชิงลบของเกณฑ์การตัดสินใจทั้งหมด

$$PIS = PIS_1, PIS_2, \dots, PIS_n$$

$$NIS = NIS_1, NIS_2, \dots, NIS_n$$

เมื่อ	PIS	แทน	ค่าที่ดีที่สุดในแต่ละเกณฑ์เมื่อเปรียบเทียบทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่
	NIS	แทน	ค่าที่แย่ที่สุดในแต่ละเกณฑ์เมื่อเปรียบเทียบทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่

3.5 คำนวณระยะทางระหว่างค่าอุดมคติเชิงบวก และค่าอุดมคติเชิงลบ ของแต่ละทางเลือกจากสมการ

$$S_{PIS_i} = \sqrt{\sum_{j=1}^N (V_{ij} - PIS_j)^2}$$

$$S_{NIS_i} = \sqrt{\sum_{j=1}^N (V_{ij} - NIS_j)^2}$$

3.6 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ที่ใกล้เคียงแนวคิดในอุดมคติที่สุด (Closeness Coefficient: CC)ของแต่ละทางเลือกจากสมการ

$$CC_i = \frac{S_{NIS_i}}{S_{PIS_i} + S_{NIS_i}}$$

3.7 เรียงลำดับทางเลือกทั้งหมดตามค่า CC_i โดยทางเลือกที่ดีที่สุด คือทางเลือกที่มีค่า CC_i มากที่สุด

ซึ่งเกณฑ์ที่ผลการประเมินสุดท้ายจะมีค่าน้อยหากผลสามารถควบคุมปัญหาภายในนั้นได้ดี ดังนั้นผลประเมินยังมีค่าสูงมากยิ่งหมายความว่าปัญหาการควบคุมภายในสูง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาคูณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประเมินตารางที่ 2 พบว่า ผู้ประเมินส่วนใหญ่ มีธุรกิจเป็นรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียว จำนวน 89 แห่ง ร้อยละ 72.35 รองลงมาเป็นบริษัท จำนวน 25 แห่ง ร้อยละ 20.33 และห้างหุ้นส่วนจำนวน 9 แห่ง ร้อยละ 7.32

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ประเมินจำแนกตามรูปแบบการประกอบธุรกิจ

รูปแบบการประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
กิจการเจ้าของคนเดียว	89	72.35
ห้างหุ้นส่วน	25	20.33
บริษัท	9	7.32
รวม	123	100

ผลการวิเคราะห์และเรียงลำดับสภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี จากตารางที่ 3 พบว่า ลำดับสภาพปัญหาการควบคุมภายในธุรกิจที่พักและโรงแรม ทั้ง 10 ด้าน ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงคลังมีปัญหามากที่สุดเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 2.329 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดรับ เป็นอันดับที่ 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.029 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์) เป็นอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.025 ปัญหาด้านการควบคุมภายในด้านอื่น ๆ เป็นอันดับที่ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.919 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดจ่ายเป็นอันดับที่ 5 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.878 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องดื่ม เป็นอันดับที่ 6 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.582 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกซักรีด เป็นอันดับที่ 7 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.577 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับลูกหนี้การค้า เป็นอันดับที่ 8 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.574 ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกโทรศัพท์ เป็นอันดับที่ 9 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.508 และ ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกและอื่น ๆ เป็นอันดับที่ 10 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 0.886 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกและอื่น ๆ เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 คะแนนการประเมินการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม

การควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ลำดับ
1. การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดรับ	2.029	0.886	2
2. การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดจ่าย	1.878	0.917	5
3. การควบคุมภายในด้านอื่นๆ	1.919	0.901	4
4. การควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกโทรศัพท์	1.508	0.830	9
5. การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกและอื่น ๆ	0.886	0.928	10
6. การควบคุมภายในเกี่ยวกับแผนกซักผ้า	1.577	0.891	7
7. การควบคุมภายในเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องดื่ม	1.582	0.868	6
8. การควบคุมภายในเกี่ยวกับลูกหนี้การค้า	1.574	0.871	8
9. การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงคลัง	2.329	0.861	1
10. การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์)	2.025	0.900	3
รวม	1.7368	0.885	

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรูปแบบการประกอบกิจการของธุรกิจโดยใช้วิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์ จากตารางที่ 4 พบว่า กิจการเจ้าของคนเดียวมีค่าความสอดคล้อง (Relative closeness) เท่ากับ 1 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 มากที่สุด แสดงว่าธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีปัญหาการควบคุมภายในมากที่สุด รองลงมาเป็น ธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี รูปแบบห้างหุ้นส่วนมีปัญหาการควบคุมภายในรองลงมา เนื่องจากห้างหุ้นส่วนมีค่าความสอดคล้อง (Relative closeness) เท่ากับ 0.357 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 รองลงมาเป็นอันดับที่ 2 และ อันดับสุดท้าย คือ ธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีรูปแบบบริษัทมีปัญหาการควบคุมภายในน้อยที่สุด เนื่องจากบริษัทมีค่าความสอดคล้อง (Relative closeness) เท่ากับ 0.051 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 น้อยที่สุด

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามรูปแบบการประกอบกิจการของธุรกิจโดยใช้วิธีการตัดสินใจแบบพหุเกณฑ์

ประเภทธุรกิจ	Relative closeness	ลำดับ
เจ้าของคนเดียว	1	1
ห้างหุ้นส่วน	0.357	2
บริษัท	0.051	3

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพปัญหาการควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี 3 ลำดับแรก คือ ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงคลังมีปัญหา ปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสดรับ และปัญหาด้านการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์) เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเมืองรอง กลุ่มลูกค้าไม่ใช่ชาวต่างชาติจึงส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่มุ่งเน้นหารายได้จากในเรื่องการบริการซักรีด การบริการโทรศัพท์ การขายสินค้าที่ระลึก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม จากแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ให้คำแนะนำและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่กล่าวว่า พบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรขาดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และ ความไม่ชัดเจนในการกำหนดนโยบาย ด้านการประเมินความเสี่ยง ไม่ทราบแนวทางการกำหนดกิจกรรมการควบคุม มีปัญหาการให้ความร่วมมือของบุคลากรในการปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้ มีปัญหาในการสื่อสารภายในองค์กร ขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรงและไม่มีการติดตามผลหรือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นัฐนาถ ยอดชาสุวรรณ (2564) ศึกษาปัญหาของ การควบคุมภายในของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งปัญหาการควบคุมภายในเป็น 3 ด้าน ได้แก่ด้านการเงินบัญชี ด้านการควบคุมห้องพัก และด้านการควบคุมอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า สภาพแวดล้อมของการควบคุมมีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และความไม่ชัดเจนในการกำหนดนโยบาย ด้านการประเมินความเสี่ยง มีปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของการประเมิน ความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุมมีปัญหาการให้ความร่วมมือของบุคลากรในการปฏิบัติตาม นโยบายที่วางไว้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีปัญหาในการสื่อสาร ภายในองค์กร ระบบคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้งานในปัจจุบันไม่เพียงพอ ด้านการติดตาม และประเมินผล มีปัญหาขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรงและขาดความต่อเนื่องในการติดตามและ ประเมินผล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ นงลักษณ์ ผุดผือก และคณะ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ ของการควบคุมภายในที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจที่พักและโรงแรมจังหวัดระยอง ผลการวิเคราะห์ โมเดลต้นแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่ามีความสอดคล้องกัน จะเห็นได้ว่าหากธุรกิจที่พักและ โรงแรมมีการควบคุมภายในจะส่งผลให้การดำเนินงานของธุรกิจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การเปรียบเทียบสภาพปัญหาควบคุมภายในของธุรกิจที่พักและโรงแรม จังหวัดจันทบุรี พบว่า กิจกรรมเจ้าของคนเดียวมีปัญหาการควบคุมภายในมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Lussier & Achua (2019) ที่กล่าวว่า ธุรกิจเจ้าของคนเดียว เจ้าของต้องรับผิดชอบคนเดียวสำหรับหนี้สิน และภาระผูกพันทางธุรกิจทั้งหมด หากธุรกิจประสบปัญหาทางการเงิน ทรัพย์สินส่วนบุคคลของเจ้าของ อาจตกอยู่ในความเสี่ยง และด้วยข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ทรัพยากรที่จำกัด ขาดความต่อเนื่อง ธุรกิจขึ้นอยู่กับมืออยู่ และการมีส่วนร่วมของเจ้าของเป็นอย่างมาก หากเจ้าของป่วย หรือ ไร้ความสามารถหรือตัดสินใจออกจากธุรกิจ อาจส่งผลให้ต้องปิดกิจการหรือหยุดชะงัก ความยากลำบาก ในการระดมทุน เนื่องจากจำกัดเฉพาะเงินทุนส่วนบุคคล เงินกู้ หรือการลงทุนจากครอบครัวและเพื่อน

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนภายนอก เช่น การร่วมทุนหรือการเสนอขายต่อสาธารณะมักไม่สามารถทำได้ ซึ่งเจ้าของกิจการต้องปฏิบัติงานหลายด้านจึงไม่อาจสามารถควบคุมดูแลและปฏิบัติการควบคุมภายในของธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบธุรกิจแบบห้างหุ้นส่วนมีปัญหาการควบคุมภายในปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (2010) ที่กล่าวว่า เนื่องจากผู้ร่วมทุนหรือคู่ค้าอาจมีวิธีการคิดและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งและการตัดสินใจที่ล่าช้า ผู้ร่วมทุนต้องประสานงานและตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการไม่เข้าใจกัน หรือการไม่สามารถดำเนินธุรกิจไปในทิศทางที่ต้องการได้ (Johnson & Brown, 2015) ด้วยข้อจำกัดที่รองลงมาจากกิจการเจ้าของคนเดียวส่งผลให้ห้างหุ้นส่วนมีปัญหาการควบคุมภายในระดับปานกลาง

และรูปแบบธุรกิจแบบบริษัทเป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่าธุรกิจที่פקและโรงแรมจังหวัดจันทบุรีรูปแบบบริษัทมีปัญหาการควบคุมภายในน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (2010) ที่กล่าวว่า รูปแบบธุรกิจแบบบริษัทมีความเป็นมืออาชีพ เชี่ยวชาญ มีความน่าเชื่อถือ และบริษัทมักจะได้รับความเชื่อถือจากลูกค้า และคู่ค้ามากกว่าธุรกิจที่เป็นรูปแบบอื่น เนื่องจากการจัดการและการวางแผนที่ดีช่วยให้สามารถจัดการ และวางแผนธุรกิจได้อย่างมืออาชีพและเป็นระบบ ส่งผลให้บริษัทมีปัญหาการควบคุมภายในน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

หากมีหน่วยงานภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนเข้ามาสนับสนุน ผู้ประกอบการที่פקและโรงแรมในจังหวัดจันทบุรี เกี่ยวกับเรื่องของการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายใน การบริหารความเสี่ยง และการกำกับดูแลกิจการ ควรมุ่งเน้น การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสตรับเป็นลำดับแรก เนื่องจากการควบคุมภายในช่วยระบุ และลดความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบในทางลบต่อองค์กร โดยการกำหนดมาตรการป้องกันและกลไกการตรวจจับ การควบคุมภายในจะลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริต ข้อผิดพลาด และความไร้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือทางการเงิน การควบคุมภายในทำให้มั่นใจได้ถึงความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน โดยการดำเนินการตรวจสอบและถ่วงดุล สิ่งนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มความคล่องตัวให้กับกระบวนการและทำให้แน่ใจได้ว่าการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดขั้นตอนที่เป็นมาตรฐาน การแบ่งแยกหน้าที่ และนำการควบคุมไปใช้ องค์กรสามารถลดของเสีย ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้และสนับสนุนการควบคุมภายในเกี่ยวกับการควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าที่ระลึกและอื่น ๆ เป็นลำดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัญหาของการควบคุมภายในของธุรกิจประเภทอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของระดับการควบคุมภายใน แล้วมากำหนดเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของแต่ละธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ และ

มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาระบบการควบคุมภายในอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2561). การควบคุมภายใน [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.cad.go.th/main.php?filename=intro_logo2566_1.
(2565, 25 ธันวาคม).
- กันตภณ สุริยานนท์. (2555). เทคนิคการตัดสินใจและการวิเคราะห์ตัวเลือกหลายเกณฑ์. *คณิตศาสตร์และสถิติประยุกต์*, 31(3): 157-174.
- ฉันทิช วรรณณอม. (2552). ความหมายและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. .
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://tourismatbuu.wordpress.com>
(2564, 16 ธันวาคม).
- นงลักษณ์ ผุดผือก และคนอื่น ๆ. (2563). ความสัมพันธ์ของการควบคุมภายในที่มีต่อผล
การดำเนินงานของธุรกิจที่พักในโรงแรมจังหวัดระยอง. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*.
14(3), 214-230.
- นัฐนาถ ยอดชาสุวรรณ. (2564). ปัญหาของการควบคุมภายในของธุรกิจโรงแรมในจังหวัด
เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมภรณ์ โคสวิตา. (2556). การวางระบบการควบคุมภายในของธุรกิจรีสอร์ทขนาดเล็ก.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://searchlib.utcc.ac.th/library/onlinethesis/263509>. (2565, 25 ธันวาคม).
- อรอนงค์ จำปาแก้ว, อุเทน เลาน้ำทา และ กิตติพล วิแสง. (2563). ผลกระทบของความมั่นคง
ปลอดภัยระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. *วารสารการบัญชีและการจัดการ. คณะการบัญชีและ
การจัดการ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 12(2). 87-99.
- Johnson, A., & Brown, B. (2015). ข้อเสียในการก่อตั้งธุรกิจร่วมกัน. *วารสารการธุรกิจ
และการจัดการ*. 20(3): 78-85.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2019). *Entrepreneurship: Theory, process, practice*.
Cengage Learning.
- Nadaban, S., Dzitac, S., & Dzitac, I. (2016). Fuzzy TOPSIS: A General View. *Procedia
Computer Science*, 91, 823-831.
- Smith, J. (2010). Disadvantages of Forming a Partnership Business. *Journal of
Business and Management*, 15(2): 45-52.
-

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน ในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาพื้นที่เขตขององค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

NON-FINANCIAL FACTORS THAT AFFECT WORK PASSION OF GENERATION Y EMPLOYEES: A CASE STUDY OF A REGIONAL OFFICE OF A STATE ENTERPRISE

สัจจพร คงจิตงาม^{1*} และ วาสิตา บุญสาธณ¹
Satjaporn Khongjitngam^{1*} and Wasita Boonsathorn¹

Received : 1 June 2023

Revised : 4 November 2023

Accepted : 22 November 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาพื้นที่เขตขององค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งในส่วนของงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่าง ได้พนักงานเจนเอเรชั่นวาย จำนวน 117 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานเจนเอเรชั่นวาย จำนวน 15 คน ที่ได้รับการคัดเลือกกว่าเป็นผู้มีความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ค่าสถิติ Levene Statistic และค่าสถิติ Brown-Forsythe

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย ที่มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า (.000*) ความหลากหลายของงาน (.000*) และความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย (.002*) ตามลำดับ และผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย ได้แก่ คิดบวกและมีกรอบความคิดเติบโต การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ความสมดุลการใช้ชีวิต ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน ความผูกพันกับหัวหน้างาน ความร่วมมือในการทำงานและการทำงานเป็นทีม งานที่มีคุณค่า ความรู้สึกรับผิดชอบต่องานและองค์กร ความหลากหลายของงาน การได้รับคำชมและยกย่อง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน / ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน / เจนเอเรชั่นวาย

¹ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

¹ School of Human Resource Development, National Institute of Development Administration

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Satjaporn.k@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research was to study non-financial factors affecting the level of Work Passion of Generation Y employees in a regional office of a state enterprise in the southern part of Thailand. For the quantitative part, data was collected from 117 Generation Y employees using a questionnaire. For qualitative part, data was collected by in-depth interviews with 15 Generation Y employees who were selected based on their exhibiting passion at work according to criteria given by the researchers. Data were analyzed using Multiple Regression Analysis, Levene Statistic, and Brown-Forsythe Statistic.

Quantitative study showed that non-financial factors that significantly affecting Work Passion of Generation Y employees in a regional office of a state enterprise are Meaningful Work (.000*), Task Variety (.000*), and Workload Balance (.002*). Qualitative study indicated that factors leading to Work Passion in the work of Generation Y employees in a regional office of a state enterprise were Positivity and Growth Mindset, Learning and Developing, Work Life Balance, Connectedness with Colleagues, Connectedness with Leader, Collaboration and Teamwork, Meaningful Work, Responsibility, Task Variety, Compliment and Appreciate.

Keywords: Non-financial / Work passion / Generation Y

บทนำ

ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานเป็นอารมณ์ในเชิงบวกและความเป็นอยู่ที่ดีจากการประเมินการทำงานและสถานการณ์ขององค์กร (Zigarmi et al., 2009) ในช่วงที่ผ่านมา มีการศึกษาแนวคิดเรื่องความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานว่าเป็นการพัฒนาจากความผูกพันของพนักงานมาสู่แนวคิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนโดยความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงานจะมีความสัมพันธ์กับองค์กรที่ทำงาน (Ayers, 2006) เพราะเมื่อพนักงานมีความรักความรู้สึภาคภูมิใจ และความผูกพันต่อองค์กร ก็จะส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน และความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรที่ทำงาน นอกจากนี้พนักงานจะกล่าวถึงองค์กรในทางบวกให้บุคคลภายนอกรับรู้ถึงการทำงานในสถานที่ทำงานที่ยอดเยี่ยมและส่งผลให้เกิดการส่งมอบความคาดหวังที่ดีต่อลูกค้าขององค์กร Zigarmi et al (2020) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนขององค์กรว่าความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเป็นสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีอย่างต่อเนื่อง มีอารมณ์เชิงบวก และมาจากการประเมินความรู้ความเข้าใจและอารมณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องของงานและสถานการณ์ต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งส่งผลให้มีความตั้งใจและพฤติกรรมในการทำงานที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกันโดยมีปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนขององค์กร 12 ปัจจัย แบ่งเป็นปัจจัยด้านงาน

(Job Factors) ปัจจัยด้านองค์การ (Organizational Factors) และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ (Relationship Factors)

ปัจจุบันองค์การประเภทต่าง ๆ มุ่งให้ความสำคัญกับเรื่องความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานทั้งด้านความผูกพันต่อองค์การและด้านความผูกพันต่องาน (Zigarmi et al., 2009) ไม่ใช่แค่หน่วยงานภาคเอกชนเท่านั้นที่หันมาให้ความสนใจต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน แต่หน่วยงานภาครัฐก็หันมาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน (Work Passion) ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ Salessi et al. (2017) Hardgrove & Howard (2015) และ Luo et al. (2014) อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานว่าปัจจัยส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน ประกอบด้วย ความเครียดในการทำงาน (Work Stress) ค่าตอบแทนการทำงาน (Compensation Packages) โอกาสในการเรียนรู้และการฝึกอบรม (Learning and Training Opportunities) โอกาสในการพัฒนาตนเอง (Personal Development Opportunity) ภาวะผู้นำ (Leadership) ความยืดหยุ่น (Flexibility) ความเคารพ (Respect) ความเป็นเลิศ (Excellence) บุคลิกภาพ (Personality) ความต้องการและจุดแข็งของแต่ละบุคคล การรับรู้การสนับสนุนขององค์การและวัฒนธรรม สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงินจะสามารถสร้างความพึงพอใจ สร้างความผูกพัน และสร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานได้ในระยะยาวและช่วยรักษาให้บุคลากรอยู่กับองค์การได้ (Dewhurst et al., 2009)

จากที่กล่าวไปข้างต้นนั้น หน่วยงานภาครัฐ โดยภาครัฐวิสาหกิจก็เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับประเด็นความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของบุคลากร โดยอัตรากำลังขององค์กรวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีจำนวนพนักงาน 8,878 อัตรา เมื่อมีการจำแนกตามกลุ่ม พบว่า มีอัตรากำลังของพนักงานที่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23 และกลุ่มที่เรียกว่าเจนเอเรชั่นวายคิดเป็นร้อยละ 51 ซึ่งเป็นกลุ่มพนักงานส่วนใหญ่ขององค์กร ตามนิยามขององค์กรเพื่อความร่วมมือพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนา OECD ได้กำหนดว่าองค์กรที่มีพนักงานที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มากกว่าร้อยละ 20 จะถือว่าเป็นองค์กรผู้สูงอายุ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) เพื่อให้ผลวิจัยมีความสอดคล้องและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงกับองค์กรได้และมีความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติรวมไปถึงยุทธศาสตร์องค์กร ที่มีการเน้น เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่กล่าวถึงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์องค์กรด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับภารกิจ มีจำนวนที่เหมาะสมและมีความผูกพันต่อองค์กร ลงไปสู่แผนยุทธศาสตร์ทรัพยากรบุคคลที่ต้องการยกระดับศักยภาพและอัตรากำลังของบุคลากรให้พร้อมต่อการเป็นองค์กรระดับสากล

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาวิสาหกิจแห่งหนึ่ง และการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานเกิดขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาและเป็นเรื่องใหม่ ยังไม่มีการศึกษาในองค์กรดังกล่าวมาก่อนโดยผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กร เพื่อช่วยในการวางแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์
ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รวมถึงเป็นการปรับปรุงเพื่อให้การบริหารอัตรากำลังได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ องค์กรจะจัดสวัสดิการสร้างบรรยากาศ และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้กับบุคลากร
กลุ่มนี้อย่างเหมาะสม โดยสำรวจหาความต้องการที่สอดคล้องกับความต้องการและวางแผนปรับ
สวัสดิการ บรรยากาศ และวัฒนธรรมองค์กรสู่องค์กรสมัยใหม่ เพื่อบริการบุคลากรที่จะเพิ่มใหม่
(New Comer) ในอนาคต รวมถึงสร้างความผูกพันให้กับพนักงานใหม่ ตั้งแต่พนักงานเริ่มเข้าสู่องค์กร
ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของคนเจนเอเรชั่นวาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ส่งผลต่อระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของ
พนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาพื้นที่ของเขตองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มประชากรเป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวาย (พนักงานในองค์กร
รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งที่มีอายุระหว่าง 19-39 ปี) ในกลุ่มวิชาชีพ 3 กลุ่ม ได้แก่ พนักงานกลุ่มปฏิบัติการ
พนักงานกลุ่มวิชาชีพทั่วไป และพนักงานกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ ขององค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งมีจำนวน
ประชากรพนักงาน 814 คน โดยมีกลุ่มประชากรที่เป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวาย จำนวน 265 คน
โดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน
เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของ Covid-19 ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple
Random Sampling) ทั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 44.15
โดยแบ่งเป็น พนักงานกลุ่มปฏิบัติการ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 43.59 พนักงาน กลุ่มวิชาชีพทั่วไป
30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 พนักงานกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 และไม่แจ้ง
กลุ่ม 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้กลุ่มประชากรเป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวายที่ทำงานสังกัดองค์กร
รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่าง
จากกลุ่มพนักงาน 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 5 คน รวมจำนวน 15 คน เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากร
เจนเอเรชั่นวาย โดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) เป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวาย
ที่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 39 - 19 ปี และทำงานสังกัดองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งกลุ่มตัวอย่าง
จากกลุ่มพนักงาน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จำนวน 15 คน (2) เป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวาย ที่เคยได้รับ
เลือกเป็นดาวเด่นประจำไตรมาสอย่างน้อย 1 ครั้ง เนื่องจากเป็นการแสดงถึงการเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่น
และพลังขับเคลื่อนในการทำงาน (Work Passion) ที่สอดคล้องกับพนักงานสร้างผลงานที่เป็นเลิศ
(Peak Performance) และการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Altruism) ทั้งนี้การได้รับรางวัลมาจากการ
โหวตของเพื่อนร่วมงานว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติข้างต้น (3) เป็นพนักงานเจนเอเรชั่นวาย ที่เคยได้รับ
รางวัลนวัตกรรมดีเด่นประจำปีขององค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่แสดงถึงความมุ่งมั่น

และ พลังขับเคลื่อนในการทำงาน (Work Passion) สอดคล้องกับพนักงานมีความอุตสาหะ (Discretionary Effort) และสร้างผลงานที่เป็นเลิศ (Peak Performance)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) ชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราวัด (Rating Scale) 5 ระดับ (เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ตามแบบของ Likert Scale (Likert, 1970) และคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ลักษณะของเครื่องมือหรือแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยประยุกต์จากแบบสอบถามของ สิริมนต์ ปัญญารุช (2564) ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ค่าสถิติ Levene Statistic และ ค่าสถิติ Brown-Forsythe

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ประยุกต์ข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์เรื่องปัจจัยที่สร้างความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของ Boonsathorn & Sirakiatsakul (2019) โดยปรับปรุงแบบคำถามเพื่อความสอดคล้องกับคำถามวิจัยและเหมาะสมกับบริบทของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 ช่วงเปิดการสัมภาษณ์ ช่วงที่ 2 ช่วงเนื้อหา และ ช่วงที่ 3 ช่วงปิดการสัมภาษณ์ โดยมีการวิเคราะห์ดังนี้ (1) การเตรียมข้อมูล (Preparing) (2) การแตกข้อมูล (Segmenting) (3) การให้รหัสข้อมูล (Coding) (4) การจัดหมวดหมู่ (Categorizing) และ (5) การหาประเด็นหลักของข้อมูล (Thematizing)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 117 คน สามารถจำแนกได้ดังนี้ (1) เพศ พบว่าเป็นเพศชาย 60 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 และเพศหญิง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 สรุปว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (2) อายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 19-25 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 อายุระหว่าง 26-32 ปี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และอายุระหว่าง 33-39 ปี 83 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9 ตามลำดับ (3) ระดับการศึกษา พบว่า มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ปริญญาตรี 94 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 และปริญญาโท 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 ตามลำดับ (4) ระยะเวลาการทำงานกับองค์กร พบว่า ระยะเวลาทำงานกับองค์กรเวลาน้อยกว่า 1 ปี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 ระยะเวลา 1-5 ปี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 ระยะเวลา 6-10 ปี 77 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 และระยะเวลามากกว่า 10 ปี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ

ลำดับ	ข้อมูล		ผล	
			จำนวนคน	ร้อยละ
1	เพศ	ชาย	60	51.3
		หญิง	57	48.7
2	อายุ	19 – 25 ปี	1	0.9
		26 – 32 ปี	33	28.2
		33 – 39 ปี	83	70.9
3	ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	3.4
		ปริญญาตรี	94	80.3
		ปริญญาโท	19	16.2
4	ระยะเวลาทำงาน กับองค์กร	น้อยกว่า 1 ปี	0	0
		1 – 5 ปี	38	32.5
		6 – 10 ปี	77	65.8
		มากกว่า 10 ปี	2	1.7

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย จากปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินทั้งหมด 12 ตัว สามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน	M	S.D.
ปัจจัยด้านงาน		
การทำงานที่มีคุณค่า	4.12	0.67
ความหลากหลายของงาน	3.86	0.70
ความมีอิสระ	3.81	0.65
ความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย	3.54	0.76
ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม	3.51	0.66
ปัจจัยด้านงานโดยรวม	3.77	0.67
ปัจจัยด้านองค์กร		
ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงาน	3.91	0.75
ความร่วมมือในการทำงาน	3.89	0.70

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน	M	S.D.
ความยุติธรรมด้านกระบวนการ	3.60	0.77
การเจริญเติบโตในงาน	3.53	0.78
ความยุติธรรมด้านผลตอบแทน	3.33	0.83
ปัจจัยด้านองค์กรโดยรวม	3.65	0.77
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์		
ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน	3.99	0.73
ความผูกพันกับหัวหน้างาน	3.88	0.76
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์โดยรวม	3.93	0.75
ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินโดยรวม	3.78	0.73

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้ของปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน กลุ่มตัวอย่างพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีระดับการรับรู้ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินโดยรวม เท่ากับ ($M = 3.78$, $S.D. = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ปัจจัยด้านงาน ระดับการรับรู้ของปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน กลุ่มตัวอย่างพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีระดับการรับรู้ปัจจัยด้านงานโดยรวม เท่ากับ ($M = 3.77$, $S.D. = 0.67$) โดยเรียงตามลำดับ คือ การทำงานที่มีคุณค่า ($M = 4.12$, $S.D. = 0.67$) ความหลากหลายของงาน ($M = 3.86$, $S.D. = 0.70$) ความมีอิสระ ($M = 3.81$, $S.D. = 0.65$) ความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย ($M = 3.54$, $S.D. = 0.76$) และข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม ($M = 3.51$, $S.D. = 0.66$)

ปัจจัยด้านองค์กร ระดับการรับรู้ของปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน กลุ่มตัวอย่างพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีระดับการรับรู้ปัจจัยด้านองค์กรโดยรวม เท่ากับ ($M = 3.65$, $S.D. = 0.77$) ปัจจัยด้านองค์กร เรียงตามลำดับ คือ ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงาน ($M = 3.91$, $S.D. = 0.75$) ความร่วมมือในการทำงาน ($M = 3.89$, $S.D. = 0.70$) ความยุติธรรมด้านกระบวนการ ($M = 3.60$, $S.D. = 0.77$) การเจริญเติบโตในงาน ($M = 3.53$, $S.D. = 0.78$) และความยุติธรรมด้านผลตอบแทน ($M = 3.33$, $S.D. = 0.83$)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ระดับการรับรู้ของปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน กลุ่มตัวอย่างพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีระดับการรับรู้ปัจจัยด้านความสัมพันธ์โดยรวม เท่ากับ ($M = 3.93$, $S.D. = 0.75$)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ เรียงตามลำดับ คือ ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน ($M = 3.99$, $S.D. = 0.73$) และ ความผูกพันกับหัวหน้างาน ($M = 3.88$, $S.D. = 0.76$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงาน
เจนเนอเรชั่นวาย องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน	M	S.D.
การสร้างผลงานที่เป็นเลิศ	4.23	0.77
ความอดทน	4.18	0.80
การระลึกถึงองค์กรในทางบวก	4.16	0.85
ความปรารถนาที่จะอยู่กับองค์กร	4.12	0.85
การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.10	0.80
ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนโดยรวม	4.16	0.77

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย ขององค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนโดยรวม ($M = 4.16$, $S.D. = 0.77$) พบว่า ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน ได้แก่ การสร้างผลงานที่เป็นเลิศ ($M = 4.23$, $S.D. = 0.77$) ความอดทน ($M = 4.18$, $S.D. = 0.80$) การระลึกถึงองค์กรในทางบวก ($M = 4.16$, $S.D. = 0.85$) ความปรารถนาที่จะอยู่กับองค์กร ($M = 4.12$, $S.D. = 0.85$) และการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($M = 4.10$, $S.D. = 0.80$) ตามลำดับ

ทั้งนี้การวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานและคำถามงานวิจัย ที่ว่าปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นวาย องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งอย่างไร สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (MULTIPLE REGRESSION ANALYSIS) โดยเลือกตัวแปรต้นเข้ามาด้วยสมการถดถอยด้วยเทคนิค STEPWISE ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานก็ต่อเมื่อ SIG. มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ตัวแปรต้นที่คัดเข้าสมการด้วยเทคนิค Stepwise โดยแสดงปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน

Model	Variables Entered	Method
1	การทำงานที่มีคุณค่า	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter $\leq$.050, Probability-Of-F-To-Remove $\geq$.100).
2	ความผูกพันกับหัวหน้างาน	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter $\leq$.050, Probability-Of-F-To-Remove $\geq$.100).
3	ความหลากหลายของงาน	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter $\leq$.050, Probability-Of-F-To-Remove $\geq$.100).
4	ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter $\leq$.050, Probability-Of-F-To-Remove $\geq$.100).

ตารางที่ 4 (ต่อ)

Model	Variables Entered	Method
5	ความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter <= .050, Probability-Of-F-To-Remove >= .100).
6	ความยุติธรรมด้านกระบวนการ	Stepwise (Criteria: Probability-Of-F-To-Enter <= .050, Probability-Of-F-To-Remove >= .100).

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนมีทั้งหมด 6 ตัวแปร (ในการวิเคราะห์มี 6 สมการ) ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ความผูกพันกับหัวหน้างาน (Connectedness With Leader) ความหลากหลายของงาน (Task Variety) ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness With Colleague) ความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย และ ความยุติธรรมด้านกระบวนการ ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรต้นเข้าสมการโดยการทดสอบการมีนัยสำคัญทางสถิติ (F-test) ที่ระดับน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 และเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรต้นออกจากสมการโดยใช้การทดสอบการมีนัยสำคัญทางสถิติ (F-test) ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.1

ทดสอบว่าตัวแปรต้นใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้บ้าง เป็นการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยใช้สถิติ t-test ซึ่งจะพิจารณาจากผลการทดสอบโดยดูจากค่า Sig

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นแต่ละตัวในสมการของความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงาน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.162	.269		-.603	.548
การทำงานที่มีคุณค่า	.448	.084	.390	5.325	.000*
ความผูกพันกับหัวหน้างาน	.131	.074	.130	1.771	.079
ความหลากหลายของงาน	.325	.083	.294	3.924	.000*
ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน	.186	.074	.175	2.517	.013
ความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย	-.196	.062	-.193	-3.168	.002*
ความยุติธรรมด้านกระบวนการ	.173	.069	.172	2.514	.013

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน 3 ตัวแปร มีผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ความหลากหลายของงาน (Task Variety) และความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย (Workload Balance)

สรุปผลการวิเคราะห์ ตอบคำถามวิจัยที่ว่าปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งจากปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินทั้งหมด 12 ตัวพบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ความหลากหลายของงาน (Task Variety) และความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย (Workload Balance)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

พนักงานเจนเอเรชั่นวายที่ทำงานสังกัดองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนกลุ่มพนักงาน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 15 คน เพื่อใช้เป็นตัวแทนประชากรเจนเอเรชั่นวาย สำหรับการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะสรุปข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ แยกตามรายบุคคล โดยใช้นามสมมติและระบุเป็นลำดับ/รหัส เพื่อให้สะดวกแก่การศึกษาและรายงานผลการวิจัย ได้สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ลำดับ	รหัส	นามสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	อายุงาน (ปี)	กลุ่มพนักงาน
1	Op01	นที	ชาย	33	8	ปฏิบัติการ
2	Op02	วารี	หญิง	31	7	ปฏิบัติการ
3	Op03	คงคา	ชาย	29	5	ปฏิบัติการ
4	Op04	สายชล	ชาย	32	9	ปฏิบัติการ
5	Op05	ชลธิ์	ชาย	39	9	ปฏิบัติการ
6	Gl01	สายธาร	หญิง	39	8	วิชาชีพทั่วไป
7	Gl02	คงคา	หญิง	33	6	วิชาชีพทั่วไป
8	Gl03	ธาร	หญิง	37	5	วิชาชีพทั่วไป
9	Gl04	สาคร	หญิง	29	2	วิชาชีพทั่วไป
10	Gl05	ชลาลัย	หญิง	37	11	วิชาชีพทั่วไป
11	Sp01	ธารา	หญิง	32	2	วิชาชีพเฉพาะ
12	Sp02	สลิล	หญิง	33	6	วิชาชีพเฉพาะ
13	Sp03	ชลชาติ	ชาย	36	5	วิชาชีพเฉพาะ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลำดับ	รหัส	นามสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	อายุงาน (ปี)	กลุ่มพนักงาน
14	Sp04	นทีรีย	หญิง	29	3	วิชาชีพเฉพาะ
15	Sp05	ชโลธร	ชาย	39	10	วิชาชีพเฉพาะ

*รหัส Op หมายถึง พนักงานกลุ่มปฏิบัติการ / รหัส Gl หมายถึง พนักงานกลุ่มวิชาชีพทั่วไป

/ รหัส Sp หมายถึง พนักงานกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาพื้นที่ของเขตองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-Interview) จำนวน 15 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย กรณีศึกษาพื้นที่ของเขตองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง มีทั้งหมด 10 ปัจจัยซึ่งสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 7 ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนของพนักงานเจนเอเรชั่นวาย องค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง

ด้าน	ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน	นิยาม
ปัจจัยด้านบุคคล Personal Factors	คิดบวกและมีกรอบความคิดเติบโต (Positivity and Growth Mindset)	การมีทัศนคติและมุมมองในการทำงานแบบคิดบวกและมีความเชื่อในความสามารถของการพัฒนาตนเอง มองเห็นอุปสรรคเป็นโอกาส ชอบความท้าทายและการเรียนรู้ที่จะเติบโต
	การเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (Learning and Developing)	การได้พัฒนาตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่จากงานที่ทำ มีความท้าทายความสามารถ เรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานและสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและงานที่รับผิดชอบได้รวมถึงมีการพัฒนาทางด้านทัศนคติและทักษะของตนเอง
	ความสมดุลการใช้ชีวิต (Work Life Balance)	ความสามารถในการรักษาสมดุลของการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน โดยไม่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของตนเอง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้าน	ปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่น และพลังขับเคลื่อน	นิยาม
ปัจจัยด้าน ความสัมพันธ์ Relational Factors	ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness With Colleagues)	การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนและ พึ่งพากันในเชิงบวก การได้รับกำลังใจ และการรับฟัง จากเพื่อนร่วมงานเมื่อเกิด ปัญหาหรือรู้สึกท้อแท้ หหมดกำลังใจ
	ความผูกพันกับหัวหน้างาน (Connectedness With Leader)	การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนและ พึ่งพากันในเชิงบวก การรับกำลังใจและ คำปรึกษาจากหัวหน้างานเมื่อเกิดปัญหา รู้สึกท้อแท้หรือหมดกำลังใจ
	ความร่วมมือในการทำงาน และทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork)	การได้รับความช่วยเหลือภายในงานของ ตนเอง ระหว่างหน่วยงาน มีการร่วมมือ กันทำงานเป็นทีม ช่วยแก้ไขปัญหาด้วยกัน เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น
ปัจจัย ด้านงาน Job Factors	งานที่มีคุณค่า (Meaningful Work)	การทำงานที่จะสามารถได้ช่วยเหลือผู้อื่น ทำแล้วส่งผลทางบวกต่อรู้สึกและเป็น ประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความ ภาคภูมิใจจากงานที่ทำ
	ความรู้สึกถึงความรับผิดชอบ ต่อตนเองและองค์กร (Responsibility)	การได้รับผิดชอบงานตามหน้าที่และ งานที่ได้รับมอบหมาย มีการคำนึงถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากงานที่จะทำให้ประสบ ผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร
	ความหลากหลายของงาน (Task Variety)	การได้ทำงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย รวมไปถึงงาน บริการสังคม งานจิตอาสา ทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร
	การได้รับคำชมและยกย่อง (Compliment and Appreciate)	การได้รับคำชื่นชมและยกย่อง จากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา รวมถึง บุคคลภายนอกองค์กร ทั้งที่เป็นแบบ ทางการและไม่เป็นทางการ

จากตารางที่ 7 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

(1) คิดบวกและมีกรอบความคิดเติบโต (Positivity and Growth Mindset)

การมีทัศนคติและมุมมองในการทำงานแบบคิดบวกและมีความเชื่อในความสามารถของการพัฒนาตนเอง มองเห็นอุปสรรคเป็นโอกาส ชอบความท้าทายและการเรียนรู้ที่จะเติบโต ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องคิดบวกและมีกรอบความคิดเติบโต (Positivity and Growth Mindset) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

นทีรีย/Sp04 “ปกติเวลาได้งานมาแล้ว จะเต็มที่กับมันมากแต่ว่าผลที่ออกมาจะ Fail หรือไม่ก็ตาม ถือว่าได้เต็มที่กับมันแล้ว ก็มีพี่ ๆ ที่คอยช่วยเรา เพราะเวลาที่ไม่เข้าใจอะไร จะถามเสมอ อยากที่จะเรียนรู้เหมือนคนอื่น”

ชลาลัย/GL05 “หนูคิดว่างานอะไรที่นอกเหนือหน้าที่มันก็ต้องทำ ก็นึกถึงทำก็ได้ เรียนรู้ งานมันก็จะสอนเรา อะไรที่ไม่เคยทำ พอทำปั๊บ เออ ทำได้นี้หว่า ก็มีนะที่คิดว่า ไม่น่าทำได้ แต่ทำได้วะ”

(2) การเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (Learning and Developing)

การได้พัฒนาตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่จากงานที่ทำ มีความท้าทายความสามารถ เรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานและสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและงานที่ได้รับผิดชอบได้รวมถึง มีการพัฒนาทางด้านทัศนคติและทักษะของตนเอง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องการเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (Learning and Developing) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

นที/Op01 “หน้างานมักจะมีอุปสรรค และการแก้ไขปัญหาไม่เหมือนกัน รู้สึกสนุกในการคิดแก้ปัญหา เวลาที่คนเรียกให้เรามาช่วยเวลามีปัญหา ก็คิดว่า เราก็มีความสำคัญในงานเหมือนกัน แต่ก็คิดว่า เราต้องแก้ปัญหาได้ไม่ว่าจะเป็นทางเครื่องกลหรือทางไฟฟ้าเหมือนเราได้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา อย่างเช่น วันนี้มีปัญหาก่อนที่นิ่ง สถานที่มี ปัญหาห่างไปอีก 50 กิโลเมตร เราได้มีความสุขกับระหว่างทางที่เราไป”

ชลาลัย/GL05 “หนูคิดว่างานอะไรที่นอกเหนือหน้าที่มันก็ต้องทำ ก็นึกถึงทำก็ได้ เรียนรู้ งานมันก็จะสอนเรา อะไรที่ไม่เคยทำ พอทำปั๊บ เออ ทำได้นี้หว่า ก็มีนะที่คิดว่า ไม่น่าทำได้ แต่ทำได้วะ งานทำ Powerpoint เป็นอะไรที่แบบไม่ยากหรอก แต่ยากตรงกดดันผู้จัดการจะเอาพรีเซนเตชันเข้า แต่ผู้จัดการสั่งงานวันนี้สามทุ่ม ซึ่งเราไม่คล่องเลย เราก็ทำก็ศึกษา อันไหนไม่ได้ ก็ถาม Google”

(3) ความสมดุลการใช้ชีวิต (Work Life Balance)

ความสามารถในการรักษาสมดุลของการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน โดยไม่สร้างผลกระทบต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของตนเอง ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความสมดุลการใช้ชีวิต (Work Life Balance) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ธาร/GI03 “คิดที่จะมาทำงานตรงนี้ ไม่ได้คิดเรื่องเงินเดือนแรก ถ้าคิดเรื่องเงินเป็นอันดับแรกก็อยู่บริษัท ความสุขของเราสำคัญที่สุด ความสุขของเราคือพ่อแม่ ความสุขกับเพื่อนร่วมงาน ได้หัวเราะ กลับมานี้ได้กลับบ้านสี่โมงครึ่ง อยู่กรุงเทพตื่นตั้งแต่ตีห้า กลับเข้าห้องก็สามทุ่ม แต่ทุกงานที่เราได้รับ เราจะทำสุดฝีมือนะ”

(4) ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness With Colleagues)

การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนและพึ่งพากันในเชิงบวก การได้รับกำลังใจและการรับฟังจากเพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดปัญหาหรือรู้สึกท้อแท้ หดกำลังใจ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connect With Colleagues) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ชโลธร/Sp05 “สิ่งที่จะทำให้เราทำงานได้ตลอดนะ จะต้องเป็นเพื่อนร่วมงานทำหน้าที่ของตัวเอง ร่วมกันทำงาน ทำให้งานออกมาได้ดี เวลาที่รู้สึกว้าแหว่ขี้ตก ก็นึกถึงว่าทำแล้วมีความสุข คนอื่นมีความสุขได้ทำแล้วคนอื่นก็ชอบ ทั้งหมดมาจากตัวเอง แต่เราได้ทำสิ่งที่เราชอบยังงี้ก็อยากทำต่อไป”

สลิล/Sp02 “สภาพแวดล้อมค่อนข้างโอเค เพื่อนร่วมงานก็ดี ก็มีหลายครั้งที่มีพี่ ๆ ทักมาในไลน์ส่วนตัวว่า สู้ๆนะ มันจะมีแบบบางครั้ง ท่อแตกหนัก ๆ น้ำไม่ไหลสองวันทั้งเมือง มันก็จะหนักเค้าก็จะรู้ เพราะเราก็คอยสอบถามในกลุ่มไลน์ตลอด ก็จะมีหลายคนทักมา สู้ ๆ นะ มีเดินมาที่โต๊ะบอกว่า สู้ ๆ นะก็มี ทั้งเพื่อนร่วมงาน ทั้งผู้ช่วยผู้จัดการ หัวหน้างาน ก็รู้สึก เออวะ ได้กำลังใจ”

(5) ความผูกพันกับหัวหน้างาน (Connectedness with Leader)

การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนและพึ่งพากันในเชิงบวก การรับกำลังใจและคำปรึกษาจากหัวหน้างานเมื่อเกิดปัญหา รู้สึกท้อแท้หรือหมดกำลังใจ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความผูกพันกับหัวหน้างาน (Connect With Leader) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

สายชล/Op04 “เค้าเป็นคนแบบติดดิน อยู่กับลูกน้องคลุกคลีเหมือนเพื่อนร่วมงานมากกว่าจะเป็นหัวหน้างาน มีอะไรก็ปรึกษาได้ คอยตรง ๆ ส่วนมากก็ได้คำชมจากแก สไตล์แบบเข้าใจลูกน้อง ทำให้ลูกน้องเองก็เกรงใจเวลาทำอะไร มากกว่าที่จะกลัว และให้ความร่วมมือ”

นทีรย์/Sp04 “หนูไปขอหัวหน้าไปอบรมทั้งที่ไม่ใช่คิวหนู หัวหน้าก็ยินดีให้มาเราก็คิดว่า เออ เค้ารับฟังเราด้วย ทั้งที่หนูใหม่เลย มาใหม่ ๆ ไม่นานเลยแล้วหนูเป็นคนขี้สงสัย ชอบถาม เวลาถามอะไร หัวหน้าเค้าก็จะตอบเราเสมอ”

(6) ความร่วมมือในการทำงานและทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork)

การได้รับความช่วยเหลือภายในงานของตนเอง ระหว่างหน่วยงาน มีการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม ช่วยแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความร่วมมือในการทำงานและทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ชลอธ/Sp05 “ตอนเหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 ต้องมาช่วยกันบรรจุน้ำเพื่อแจกจ่ายผู้ประสบภัย ก็มีพนักงานทุกคนมาช่วยงานกัน แม้แต่ผู้บริหารก็มาช่วย ก็มองว่าเป็นผู้บริหารก็มาช่วยนะ ซึ่งงานนี้เป็นงานที่ต้องใช้กำลัง ก็ต้องมาช่วยกัน เราอยู่เป็นองค์กร งานนี้ก็เป็นงานช่วยเหลือเพื่อสังคมด้วย ก็รู้สึกมีแรงใจทำงานของเรา มีแรงที่จะช่วยเหลือคนอื่นต่อไป”

ธรา/Sp01 “ครั้งแรกที่มาทำงานกับเขต หลังจากฝึกงานมา 3 เดือน เป็นการจุดพลังขึ้นมา สร้างแพชชั่นตรงที่ตอนแรกคิดว่าจะทำได้หรือเปล่า จะเข้ากับพี่ ๆ ที่ร่วมงานกันได้มัย แต่พอมาอยู่ด้วยกัน ก็รู้สึกได้รับการยอมรับ แห่ความคิดเห็นกัน คิดว่าเพราะเงินใกล้กัน พี่ ๆ ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น ทุกคนรู้หน้าที่ของตัวเอง ในทุกตำแหน่งสามารถจัดการภารกิจตัวเองได้อย่างดี แค่อสอบถามว่า โอเคมัย ก็หมุนเวียนกันไปช่วยเหลือกัน รู้สึกเป็นทีม ทุกอย่างทำให้รู้สึกว่านี่แหละคือการทำงานที่วาดฝันไว้ และมันเกินความคาดหวังมาก การที่เพิ่งเข้ามา ไม่คิดว่าจะได้รับประสบการณ์นี้ วิวามาก ๆ”

(7) งานที่มีคุณค่า (Meaningful Work)

การทำงานที่จะสามารถได้ช่วยเหลือผู้อื่น ทำแล้วส่งผลทางบวกต่อรู้สึกและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความภาคภูมิใจจากงานที่ทำ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ชลาลัย/GI05 “ได้รับคำชมตอนที่นำเสนอหน้างานกัน แล้วคุ้ยยังงี้ก็ยังไม่เข้าใจ ไม่เห็นภาพ เราก็เลยเปิด Google Street View ให้ดูพื้นที่จริง ทุกคนก็เข้าใจและเห็นภาพมากขึ้นเลยรู้สึกเออ งานเรามีประโยชน์วะ เราคิดว่างานเราได้ช่วยพอร์ทคนอื่นเยอะเลยนะ”

วาริ/Op02 “เวลาที่คุ้ยกับลูกค้าแล้วเข้าใจ ไม่โกรธ เราสามารถเปลี่ยนการรับรู้ของลูกค้า ถ้าให้เทียบหนูเหมือนเล่นเกม รู้สึกเหมือนเล่นเกมส์เก็บแต้ม แม้จะไม่โอเคทุกคน แต่แบบเราทำได้ เหมือนเพื่อนจะพูดว่า เคลียร์กับเราได้”

(8) ความรู้สึกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร (Responsibility)

การได้รับผิดชอบงานตามหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย มีการคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ได้จากงานที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความรู้สึกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร (Responsibility) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ชโลธร/Sp05 “เหตุการณ์สร้างแพชชั่น เครื่องคอมสาขาได้มาใหม่ แต่ไม่สามารถลงโปรแกรม Sap ที่นี้ Format ไปรอบนึ่ง ลง Sap ได้ Printer ใช้ไม่ได้ สรุป Format ไปสามรอบ อันนี้ช่วยจนสุดความสามารถจนกระทั่งใช้ได้ แบบเราต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้เต็มที่ที่สุด”

สลิล/Sp02 “ในส่วนขอเติมใจให้กัน ยังถือว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องทำ แต่ทุกคนก็เสียสละทำงาน หน้าที่ตัวเอง เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนใหญ่จะดูว่าใครไม่ติดอะไร จะให้ไป บางทีหัวหน้าก็เสนอชื่อลูกน้องมาเอง หรือใครว่างก็ไปให้ บางทีให้ไปช่วยตรวจน้ำไปคุยกับลูกค้า ลูกค้ามีปัญหา ก็จะไปบอกส่วนตัว เคาก็โอเค ไปให้ไปด้วย เคาก็ทิ้งงานตัวเอง เพื่อช่วยให้งานสำเร็จ”

(9) ความหลากหลายของงาน (Task Variety)

การได้ทำงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่หรืองานที่รับมอบหมาย รวมไปถึงงานบริการสังคม งานจิตอาสา ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องความหลากหลายของงาน (Task Variety) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ธาร/GI03 “มีพวกงานบริการเช่น งานปลูกปะการังที่สมุย สนุกดี ชอบ มันได้ไปพบปะผู้คน ไม่ได้มานั่งตอมระเบียบนี้ ตามระเบียบนั้น มันต้องเป๊ะกฎกระทรวงต่าง ๆ นานา คือพลาดไม่ได้ พลาดแล้วคือตายเลยตรงนี้ ถ้าเป็นงานอื่นที่เราไป มันแค่เป็นจ๊อบไม่ได้อะไรมาก อาสาไปตลอดทุกงานที่ไปได้”

ชโลธร/Sp05 “งานอื่น ๆ ที่ได้ไปช่วยเหลือคนอื่น ได้ร่วมงาน ก็รู้สึกสนุก ได้เจอคน ได้มีมุมมองหลากหลาย แต่ผลสุดท้ายเมื่องานสำเร็จก็ดีใจ เช่น การจัดงานสถาปนา ทำให้ทุกคนสนุก เราทำเต็มที่ ทุกคนเชียร์เต็มที่ พอได้รางวัลกลับมา รู้สึกเป็นแรงใจที่ทำให้ทุกคนดีใจ มันเป็นอะไรที่ดีกว่ารางวัล ทุกคนยิ้มแย้ม สนุกสนาน การได้ช่วยองค์กร งานส่วนร่วมแบบนี้ ทำให้มีแพชชั่น”

(10) การได้รับคำชมและยกย่อง (Compliment and Appreciate)

การได้รับคำชื่นชมและยกย่องจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา รวมถึงบุคคลภายนอกองค์กร ทั้งที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 15 คน มีผู้กล่าวถึงเรื่องการได้รับคำชมและยกย่อง (Compliment and Appreciate) ยกตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

วาริ/Op02 “จากที่มีคนอธิบายนานแล้วก็ยังไม่เข้าใจ แต่พอเค้ามาเจอเรา
เค้าบอกว่า พี่เข้ามาคุยในนี้ตั้งนานแล้ว น้องพูดเข้าใจมากเลย โอเค
มากเลย รู้สึกภูมิใจมากเลยที่ทำให้เค้าเข้าใจได้อย่างชัดเจน
ใส่หน้าที่ และใส่ความเห็นใจเข้าไปด้วย อธิบายประมาณว่า
ก็เข้าใจลูกค้าเห็นใจลูกค้า แต่ตอนนี้ระเบียบยังไม่รองรับ ถ้ามี
การปรับปรุงยังไรเรื่องระเบียบจะแจ้งลูกค้าแน่นอน ไม่ควรจะคุย
ว่า เค้าต้องจ่ายเงินอย่างเดียว”

สายชล/Op04 “เมื่อนำเสนอโครงการการจัดการน้ำสะอาดของสาขาในทุกปีจะมี
การเสนอเรื่องนี้ จะมีผู้อำนวยการกอง ผู้จัดการ คณะกรรมการ
ก็ได้รับคำชมหรือคำแนะนำ การปรับปรุง ปีถัดมาเราก็ได้ปรับปรุง
แก้ไขในคำแนะนำ ทางผู้บริหารก็ชมมา”

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงาน
เจนเนอเรชันวาย องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง พบว่า ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินส่งผลต่อความมุ่งมั่นและ
พลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจนเนอเรชันวาย องค์การรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ได้แก่
การทำงานที่มีคุณค่าที่ (Meaningful Work) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภคภักดิ์ สังขะสุนทร และ
วาสิตา บุญสาธ (2015) อธิบายได้ว่า การที่พนักงานรู้สึกว่าการทำงานของตนเองมีความสำคัญ
ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอีกทั้งงานที่ยังเป็นสิ่งที่มีค่าสำหรับตนเองและผู้อื่นในระยะสั้นและ/
หรือ ระยะยาว ความหลากหลายของงาน (Task Variety) อธิบายได้ว่าพนักงานรู้สึกว่าการที่พวกเขา
ทำและกระบวนการทำงานมีความหลากหลายเพียงพอในการสร้างแรงจูงใจ และความสมดุลของ
งานที่ได้รับมอบหมาย (Workload Balance) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Keith (2011) และ
ตรีทิพย์ ขันดี และ วาสิตา บุญสาธ (2013) อธิบายได้ว่าการที่พนักงานรู้สึกว่ามีปริมาณงานของพวกมี
สัดส่วนที่เหมาะสมกับเวลาที่พวกเขาได้รับเพื่อทำงานเหล่านั้นให้สำเร็จ

โดยทั้งหมดสอดคล้องกับการศึกษาของ The Ken Blanchard companies (2020 อ้างถึง
ใน สัจจพร คงจิตงาม, 2564) ทั้งนี้จากการวิเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพพบปัจจัยที่นำไปสู่ความมุ่งมั่น
และพลังขับเคลื่อนของพนักงานเจนเนอเรชันวาย ประกอบด้วย 10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและ
พลังขับเคลื่อนในการทำงาน ดังนี้ (1) คติบวกและมีกรอบความคิดเติบโต (Positivity and Growth
Mindset) (2) การเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง (Learning and Developing) (3) ความสมดุลการใช้ชีวิต
(Work Life Balance) (4) ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness With Colleagues)
(5) ความผูกพันกับหัวหน้างาน (Connectedness With Leader) (6) ความร่วมมือในการทำงานและ
ทำงานเป็นทีม (Collaboration and Teamwork) (7) งานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) (8) ความรู้สึก
ถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร (Responsibility) (9) ความหลากหลายของงาน (Task Variety)
และ (10) การได้รับคำชมและยกย่อง (Compliment and Appreciate) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา
ของ The Ken Blanchard companies (2009; 2020 อ้างถึงใน สัจจพร คงจิตงาม, 2564) Keith (2011)

ภคภักดิ์ สังฆะสุนทร และ วาสิตา บุญสาธิต (2015) ตรีทิพย์ ชันดี และ วาสิตา บุญสาธิต (2013) และ กุลธิดา กรมเวช (2015 อ้างถึงใน สัจจพร คงจิตงาม, 2564)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของการวิจัย พบว่า องค์กรควรให้ความสำคัญโดยเน้นด้านการทำงาน ซึ่งมีปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินได้แก่ ข้อเสนอแนะของการวิจัย พบว่า องค์กรควรให้ความสำคัญโดยเน้นด้านการทำงาน ซึ่งมีปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินได้แก่ การทำงานที่มีคุณค่า (Meaningful Work) ขอเสนอให้มีการจัดทำแผนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองของพนักงานต่อองค์กรและงานที่ทำ โดยจัดทำเป็นนโยบายประจำปีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานและทำให้เห็นถึงคุณค่าในการทำงาน ความหลากหลายของงาน (Task Variety) ขอเสนอให้มีการจัดทำนโยบายหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความหลากหลายของงานทั้งภายในแผนกและข้ามแผนกแต่ไม่กระทบกับโครงสร้างการทำงานเดิม และความสมดุลของงานที่ได้รับมอบหมาย (Workload Balance) ขอเสนอให้มีการจัดทำนโยบายที่ส่งเสริมการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพนักงาน อาจจะเป็นนโยบายที่สนับสนุนเกี่ยวกับงานหรือชีวิตส่วนตัว เพื่อให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญโดยเน้นด้านความสัมพันธ์ ได้แก่ ความผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน (Connectedness with Colleagues) ความร่วมมือในการทำงาน (Collaboration and Teamwork) ความรับผิดชอบต่อตนเองและองค์กร (Responsibility) อีกทั้งควรมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อพัฒนาพนักงาน เจเนอเรชันวายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์กร ผู้บริหารและพนักงานควรทราบและทำความเข้าใจเรื่องปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่จะส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานที่ตรงกัน

เอกสารอ้างอิง

- ตรีทิพย์ ชันดี และ วาสิตา บุญสาธิต. (2562). ปัจจัยที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานเป็นวิทยากรในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก กรณีศึกษาบริษัทรถยนต์ข้ามชาติแห่งหนึ่ง. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 45(1): 171-199.
- ภคภักดิ์ สังฆะสุนทร และ วาสิตา บุญสาธิต. (2558). ปัจจัยที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในวิชาชีพบุคคล: กรณีศึกษา บริษัท ปูนซีเมนต์ไทยจำกัด (มหาชน). วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร. 7(2): 43-69.
- สัจจพร คงจิตงาม. (2564). ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินที่ส่งผลต่อระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานเจเนอเรชันวาย กรณีศึกษาองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง. สารนิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. [Online], Available: https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1617171499-823_0.pdf (2023, 1 November),

- สิริมนต์ ปัญญาจุ. (2564). ปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินและเทคนิคการสื่อสารของผู้นำที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานจากที่ใดก็ได้ กรณีศึกษาฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง. สารนิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Ayers, E. K. (2006). *Engagement Is Not Enough: You Need Passionate Employees to Achieve Your Dream*. Elevate: Illustrated Edition.
- Boonsathorn, W. & Sirakiatsakul, P. (2019). The Factors Enhancing Work Passion of Family Successors in The Life Insurance Business in Thailand: An Appreciative Inquiry Approach. *International Journal of Human Resource Studies*. 9(1). 1-15.
- Dewhurst, M., Guthridge, M. & Mohr, E. (2009). *Motivating People: Getting Beyond Money*. [Online], Available: <http://Www.Mckinsey.Com/Business-Functions/Organization/Our-Insights/Motivating-People-Getting-Beyond-Money> (2022, 10 February)
- Hardgrove, M. E., & Howard, A. P. (2015). Passion Thrillers and Passion Killers: How to Support and How to Thwart Employee Passion. *Journal of Business & Economic Policy*. [Online], Available: https://Jbepnet.Com/Journals/Vol_2_No_1_March_2015/2.Pdf. (2022, 10 February)
- Keith E. A. (2006). *Engagement Is Not Enough*. Advantage Media Group.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Likert, R. N. (1970). *A Technique for The Measurement of Attitude*. Attitude Measurement. Chicago: Ronal Mcnally & Company.
- Luo, Z., Bai, X., Min, R., Tang, C. & Fang, P. (2014). Factors Influencing the Work Passion of Chinese Community Health Service Workers: An Investigation in Five Provinces. *Bmc Family Practice*. 15(1): 1-9.
- Salessi, S., Omar, A. & Vaamonde, D. J. (2017). Conceptual Considerations of Work Passion. *Ciencias Psicológicas*. 11(12): 165-178.
- Zigarmi, D., Houson, D., Witt, D. & Diehl, J. (2020). *Employee Work Passion: What's Important In Creating A Motivating Work Environment and Whose Job Is It?*. [Online], Available: https://Adsidera.Hu/Adsidera_Files/File/Blanchard_Employee_Passion_Vol_4.Pdf (2022, February)
- Zigarmi, D., Nimon, K., Houson, D., Witt, D. & Diehl, J. (2009). Beyond Engagement: Toward A Framework and Operational Definition for Employee Work Passion. *Human Resource Development Review*. 8(3), 300-326.
-

การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี

FACTOR ANALYSIS OF DECISION MAKING TO FURTHER STUDY IN VOCATIONAL CERTIFICATE STUDENTS AT THE COLLEGE OF U-DONTHANI VOCATIONAL EDUCATION

อัครพร อังกันนันทน์^{1*} ประสิทธิ์ อังกันนันทน์¹ และอัครสิทธิ์ อังกันนันทน์²
Atcharporn Ankinandana^{1*}, Prasit Ankinandana¹ and Atchasisit Ankinandana²

Received : 18 July 2023

Revised : 12 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี และ 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 7,424 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ มีค่าความแปรปรวนรวมคิดเป็นร้อยละ 69.50 จากการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ จำนวน 81 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1 ทศนคติและความสนใจด้านอาชีพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 1 องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 6 การลงมือปฏิบัติ โดยองค์ประกอบทัศนคติและความสนใจด้านอาชีพมีร้อยละความแปรปรวนที่มากที่สุดเท่ากับ 13.33 แสดงว่าส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพมากที่สุด และระดับความคิดเห็นของ

¹ นักวิชาการอิสระ

² สาขาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

¹ Independent Scholar

² Tourism Industry, Faculty of Business Administration, Northern College

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Aki-a@hotmail.com

องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับความคิดเห็นของการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ABSTRACT

This research objectives were to, 1) analyze factors affecting decision making to further study in Vocational Certificate students at the College of U-donThani Vocational Education and 2) study opinions of factors affecting decision making to further study in Vocational Certificate students at The College of U-donThani Vocational Education. Population used for the study are 7,424 current first to third year students, while sample size are 382 students. Tool for this research are questionnaires, analytical statistics using Exploratory Factor Analysis: EFA.

The study shows that factors affecting decision to enter Vocational education at Uttaradit Technological College can be classified into 6 factors with variance of 69.50 %. From validity analysis of all 81 variables, the first factor is attitude and occupation of students. The second factor is college's brand image, followed by the third factor which is public relation. While the fourth factor is family and related personnel. The fifth factor is course outline and the last sixth factor is execution. The study shows attitude and occupation of students has the highest variance, calculated out to be 13.33, meaning it has the highest significant. The opinions of factors affecting decision making to further study in Vocational Certificate students at The College of U-donThani Vocational Education in moderate level

Keywords: Factor analysis; Decision making to further study; Vocational Certificate Students

บทนำ

การศึกษาทางด้านสายอาชีวศึกษาอาจมีระดับการศึกษาต่างๆ เช่น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (Professional Certificate) ประกาศนียบัตรอาชีวศึกษา (Vocational Certificate) ประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาเฉพาะ (Specialized Professional Certificate) หรือระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เช่นปริญญาตรีหรือปริญญาโทที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพ การศึกษาทางด้านสายอาชีวศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในสายอาชีพที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ จะได้รับความรู้และทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นแล้ว ยังสามารถเพิ่มโอกาสในการได้งานที่ตรงกับความสนใจ

และความถนัดของบุคคลได้มากขึ้น การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต สามารถพัฒนาศักยภาพ และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ รัฐเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ 3) การพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระดับอาชีวศึกษาจำนวนมาก ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่สมดุลในโครงสร้างระบบการศึกษาไทย ระหว่างสายสามัญกับสายอาชีวศึกษา โดยมีสัดส่วนการเรียนต่อในสายอาชีวศึกษาน้อยกว่าสายสามัญจึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในเชิงปริมาณของแรงงานระดับอาชีวศึกษา การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการศึกษาของไทย โดยการเพิ่มสัดส่วนของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เริ่มตั้งแต่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมี 2 ทางเลือกในการเรียนต่อ คือสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลาย กับสายอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ซึ่งการเพิ่มสัดส่วนให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกเรียนต่อในระดับอาชีวศึกษาให้มากขึ้นนั้น จำเป็นต้องทราบสาเหตุหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเรียนต่อของนักเรียน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการแรก ควรเร่งสร้างภาพลักษณ์ของการศึกษาสายอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองให้เห็นถึงความสำคัญ และความสำเร็จของผู้ที่ศึกษาในสายอาชีวศึกษา ประการที่สอง ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ โดยการร่วมมือกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ในการเข้าศึกษาดูงานในสถานประกอบการ เพื่อให้ได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการทำงานและโอกาสความก้าวหน้าของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาที่ทำงานในสถานประกอบการ ประการที่ 3 คือ งานแนะแนวนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานกับนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจสภาพที่แท้จริงของตลาดแรงงาน และสามารถเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ประการที่ 4 การแนะแนวการศึกษาและอาชีพควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนของนักเรียน โดยในเบื้องต้นหากจัดกิจกรรมสัปดาห์แห่งการแนะแนวการเรียนต่อทุกปีในภาคการศึกษาที่นักเรียนจะสำเร็จการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนต่อ อาจจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนค่านิยมและช่วยบุคลากรในการตัดสินใจเรียนต่อในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ปัจจุบันการศึกษาทางด้านสายอาชีพประเภทอาชีวศึกษา นับว่ามีบทบาทสำคัญในการผลิตแรงงานฝีมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่น้อยกว่าการศึกษาสายสามัญ อีกทั้งยัง

ได้รับการส่งเสริมจาก ภาครัฐที่มีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีพมากขึ้น ทั้งด้านเป้าหมายในการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพ การรักษาเป้าหมายผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือการหาแนวทางเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) อย่างไรก็ตามสถานการณ์ตลาดแรงงานในประเทศไทยยังคงขาดแคลนทักษะสายวิชาชีพอยู่ มีดัชนี Vocational and technical skill-GTCI อยู่อันดับท้าย ๆ รวมถึงขาดแคลนอาชีพที่ต้องการทักษะ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม แต่ประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบ คือ มีสัดส่วนของประชากรที่มีทักษะด้านดิจิทัลโดยเปรียบเทียบอยู่ในระดับที่น่าพอใจคือ ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับเสาวณี จันทะพงษ์ (2561: ออนไลน์) กล่าวถึงปัญหาขาดแคลนแรงงานในประเทศไทยว่า การผลิตแรงงานที่มีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของตลาด (Skill Mismatch) ทั้งในด้านจำนวนสาขาวิชา และคุณภาพแรงงาน แรงงานในภาคอุตสาหกรรมยุคใหม่ ต้องเป็นคนมีทักษะทางวิชาชีพ และหากเรียนในระบบทวิภาคีที่มีคุณภาพที่มีการเรียนภาคทฤษฎีที่สอดคล้อง ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการก็จะยิ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานช่วยลดปัญหา Skill Mismatch ในตลาดแรงงานได้ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและเป็นแรงงานทักษะฝีมือที่สามารถสร้างและคิดค้นสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมนั้นกลับได้รับเงินสนับสนุนสัดส่วนน้อย ความต้องการแรงงานระดับท้องถิ่น ความต้องการแรงงานในระดับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีความสอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามในกรุงเทพมหานคร และอีกหลายจังหวัดในประเทศไทย พบปัญหาความไม่สอดคล้องเกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานผู้จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงาน และแรงงานผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่ามีอุปสงค์แรงงานมากกว่าอุปทานแรงงานค่อนข้างมาก (กรมจัดหางาน, 2560: ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าความต้องการแรงงานระดับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจำนวนมากทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับประเทศ วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสายอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็นประเภทวิชาพาณิชยกรรม และประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แบ่งเป็นประเภทวิชาบริหารธุรกิจ และประเภทวิชา อุตสาหกรรม มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาองค์กร บุคลากร และผลิตนักศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานอันเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนอนาคตของชาติ จากสภาพความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเห็นปัญหาและทิศทางการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพและได้ให้ความสำคัญ จึงสนใจศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทางวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี จะได้นำผลการศึกษาดังกล่าวนี้ไปวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ปรับกลยุทธ์ทางการตลาด ประชาสัมพันธ์และการแนะแนวการศึกษาต่อสายอาชีพ ตลอดจนพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ที่ตัดสินใจศึกษาต่อสายวิชาชีพ จำนวน 7,424 คน (ข้อมูลจำนวนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2566 ณ วันที่ 20 มิ.ย. 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ที่ตัดสินใจศึกษาต่อสายวิชาชีพ ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Taro Yamane (Yamane, 1967 อ้างอิงใน ไพศาล วรคำ, 2564: 468) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามระดับชั้น และสาขาวิชาได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน จากจำนวนประชากรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 รวม 7,424

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะคำถาม ซึ่งกำหนดคำตอบไว้ล่วงหน้าให้เลือกตอบและคำตอบแบบให้เติมโดย นักวิจัยและทีมงานจะเป็นผู้แจกแบบสอบถามเพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากนักเรียน โดยแบ่งเนื้อหาการสอบถามดังนี้ การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีการศึกษา 2566 เกี่ยวกับองค์ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สาขาที่เลือกเรียนต่อ อาชีพผู้ปกครอง รายได้ครอบครัว ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาต้น)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยให้เลือกตอบเป็น 5 ระดับ จำนวน 75 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของสาระ เนื้อหาความรู้ ความเหมาะสมของภาษา และประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้สูตร IOC (Index of Objective) (สมนึก ภัททิยธนี, 2564: 166-167) เพื่อหาผลรวมของคะแนนในข้อสอบแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษามีความเหมาะสม

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับตามวิธีของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด, 2565: 91-93) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 6.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถามเรื่องการศึกษาองค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัดทั้งภาครัฐบาลและเอกชน จำนวน 19 แห่ง
2. ติดต่อประสานงานกับอาจารย์แนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับวันและเวลาที่จะทำการส่งแบบสอบถาม และวันที่ขอรับข้อมูล เพื่อนำส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัย
3. จัดส่งแบบสอบถามให้กับครูผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ ในแต่ละกลุ่ม
4. ติดตามแบบสอบถามส่วนที่ยังไม่ส่งคืนเพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนและนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลครบทุกฉบับ

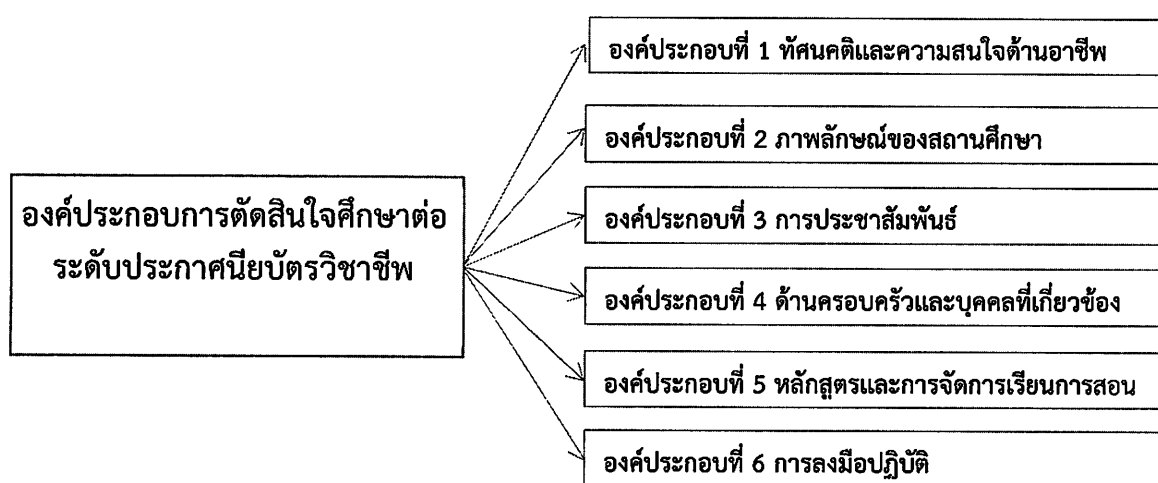
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 55.6 ส่วนใหญ่ โรงเรียนเดิมที่เคยศึกษาเป็นโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่มัธยมศึกษา ร้อยละ 64.9 โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมเดิมอยู่ใน ระดับ 2.50-2.99 ร้อยละ 30.2 รองลงมาในระดับ 3.00-3.49 ร้อยละ 29.0 และระดับ 2.00-2.49 ร้อยละ 24.1 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 82.9 อาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 40.8 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 22.3 และอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 18.4 ตามลำดับ และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระดับ ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน เป็นส่วนใหญ คิดเป็นร้อยละ 60.79

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ มีค่าความแปรปรวนรวมคิดเป็นร้อยละ 69.50 จากการวิเคราะห์

ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบจำนวน 81 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1 ทักษะคิดและความสนใจด้านอาชีพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 6 การลงมือปฏิบัติโดยองค์ประกอบทักษะคิด ความสนใจด้านอาชีพมีร้อยละความแปรปรวนที่มากที่สุดเท่ากับ 13.40 ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพมากที่สุด

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะคิดและความสนใจด้านอาชีพ จำนวน 27 ข้อ ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.81 ถึง 0.363 ค่า Eigen value เท่ากับ 18.93 ค่าร้อยละความแปรปรวน เท่ากับ 22.01 องค์ประกอบนี้มีความสำคัญลำดับที่ 1 โดยข้อมีฐานเงินเดือนรองรับวุฒิการศึกษา มีความสัมพันธ์กับ องค์ประกอบนี้สูงสุด ในขณะการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยคำแนะนำจากเพื่อนสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้ต่ำสุด และเป็นข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า 0.80 จากการวิเคราะห์ องค์ประกอบสูงสุดมี 3 ข้อ ได้แก่ มีฐานเงินเดือนรองรับวุฒิการศึกษา เป็นสายวิชาชีพที่สามารถหางานได้หลายทาง และเป็นสายวิชาชีพที่มีความจำเป็นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

องค์ประกอบที่ 2 ภาพลักษณ์ของสถานศึกษา จำนวน 22 ข้อ โดยวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อม เหมาะสมกับการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้สูงสุด ในขณะการเลือกเรียนเพราะใกล้บ้าน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้ต่ำสุด

องค์ประกอบที่ 3 การประชาสัมพันธ์ จำนวน 11 ข้อ โดยข้อที่ได้ข้อมูลวิทยาลัยจากครูแนะแนว ที่สถานศึกษาเดิม มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้สูงสุด และเป็นข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า 0.80 ในขณะหวัข้อศิษย์เก่ามีชื่อเสียงดึงดูดใจให้มาเรียน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้ต่ำสุด

องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 ข้อ โดยรุ่นพี่แนะนำและชักชวนให้เรียนที่วิทยาลัยเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้สูงสุด และเป็นข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า 0.80 ในขณะการเลือกเรียนเพราะสภาพเศรษฐกิจทางบ้านของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้ต่ำสุด

องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน จำนวน 11 ข้อ โดยเป็นสายวิชาที่ทำหาคะความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้สูงสุด ในขณะตัวแปรที่เป็นสายวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจครอบครัว มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้ต่ำสุด

องค์ประกอบที่ 6 การลงมือปฏิบัติ จำนวน 4 ข้อ โดยชอบเรียนปฏิบัติมากกว่าวิชาทฤษฎี มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบนี้สูงสุด ในขณะให้ความสำคัญกับวิชาที่ต้องลงมือปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับ องค์ประกอบนี้ต่ำสุด

2. ระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับความคิดเห็นของการเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.93$) โดยองค์ประกอบที่ 1 ทักษะคิดและความสนใจด้านอาชีพมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุดในระดับมาก ($M = 4.09$) ในขณะ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดในระดับปานกลาง ($M = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นองค์ประกอบ แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 ลำดับแรกของแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ประเด็นพิจารณา	M	S.D.	ลำดับ
องค์ประกอบที่ 1 ทัศนคติและความ สนใจด้านอาชีพ	ต้องการประกอบอาชีพที่มีความก้าวหน้าตรงกับความสนใจ	4.25	0.55	1
	เลือกเรียนต่อเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ	4.22	0.69	2
	เลือกเรียนต่อเพื่อเรียนจบแล้วทำงานที่มีรายได้สูง	4.22	0.55	3
องค์ประกอบที่ 2 ภาพลักษณ์ของ สถานศึกษา	วิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากสังคม	4.14	0.80	1
	วิทยาลัยมีความเก่าแก่ และมีประสบการณ์การดำเนินการที่ดี	4.11	0.65	2
	วิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนที่ดีได้มาตรฐาน	4.09	0.71	3
องค์ประกอบที่ 3 การประชาสัมพันธ์	มีทุนการศึกษาจำนวนมาก และหลากหลาย	4.02	0.80	1
	เคยเห็นข้อมูลประชาสัมพันธ์จากสื่อช่องทางออนไลน์ (Social Media)	4.00	0.69	2
	เคยเห็นกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยที่ทำร่วมกับชุมชน และทำให้ชุมชน	3.99	0.55	3
องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัว และบุคคล ที่เกี่ยวข้อง	เลือกเรียนเพราะสภาพเศรษฐกิจที่บ้านของผู้ปกครอง	3.44	0.80	1
	เลือกเรียนเพราะตามคำแนะนำของครูแนะแนวของแต่ละสถานศึกษาที่ไปแนะแนวที่โรงเรียน	3.42	0.65	2
	ญาติหรือพี่น้องเคยศึกษาที่วิทยาลัยแห่งนี้	3.34	0.71	3
องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรและ การจัดการเรียน การสอน	เป็นสายวิชาที่เป็นประโยชน์สามารถต่อยอดในการประกอบอาชีพได้	4.12	0.70	1
	เป็นสายวิชาที่สามารถ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.10	0.69	2
	เป็นสายวิชาที่เปิดโลกทัศน์กว้างไกลแก่นักเรียนในการประกอบอาชีพ	4.09	0.55	3
องค์ประกอบที่ 6 การลงมือปฏิบัติ	ให้ความสำคัญกับวิชาที่ต้องลงมือปฏิบัติ	4.15	0.55	1

จากตารางที่ 1 พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ทัศนคติและความสนใจด้านอาชีพ โดยลำดับความคิดเห็น 3 ลำดับแรก คือ ต้องการประกอบอาชีพที่มีความก้าวหน้าตรงกับความสนใจ ($M = 4.25$) และ $S.D. = 0.55$ เลือกเรียนต่อเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ ($M = 4.22$) และ $S.D. = 0.69$ เลือกเรียนต่อเพื่อเรียนจบแล้วทำงานที่มีรายได้สูง ($M = 4.22$) และ $S.D. = 0.55$ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 2 ภาพลักษณ์ของสถานศึกษา โดยลำดับความคิดเห็น 3 ลำดับแรก คือ วิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากสังคม ($M = 4.14$) และ $S.D. = 0.80$ วิทยาลัยมีความเก่าแก่ และ

มีประสบการณ์การดำเนินการที่ดี ($M = 4.11$) และ $S.D. = 0.65$ วิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนที่ดีได้มาตรฐาน ($M = 4.09$) และ $S.D. = 0.71$ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 3 การประชาสัมพันธ์ โดยลำดับความคิดเห็น 3 ลำดับแรกคือ มีทุนการศึกษาจำนวนมาก และหลากหลาย ($M = 4.02$) และ $S.D. = 0.80$ เคยเห็นข้อมูลประชาสัมพันธ์จากสื่อช่องทางออนไลน์ (Social Media) ($M = 4.00$) และ $S.D. = 0.69$ เคยเห็นกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยที่ทำร่วมกับชุมชน และทำให้ชุมชน ($M = 3.99$) และ $S.D. = 0.55$ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับความคิดเห็น 3 ลำดับแรก คือ เลือกเรียนเพราะสภาพเศรษฐกิจที่บ้านของผู้ปกครอง ($M = 3.44$) และ $S.D. = 0.80$ เลือกเรียนเพราะตามคำแนะนำของครูแนะแนวของแต่ละสถานศึกษาที่ไปแนะแนวที่โรงเรียน ($M = 3.42$) และ $S.D. = 0.65$ ญาติหรือพี่น้องเคยศึกษาที่วิทยาลัยแห่งนี้ ($M = 3.34$) และ $S.D. = 0.71$ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โดยลำดับความคิดเห็น 3 ลำดับแรก คือ เป็นสายวิชาที่เป็นประโยชน์สามารถต่อยอดในการประกอบอาชีพได้ ($M = 4.12$) และ $S.D. = 0.71$ เป็นสายวิชาที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($M = 4.10$) และ $S.D. = 0.69$ เป็นสายวิชาที่เปิดโลกทัศน์กว้างไกลแก่นักเรียนในการประกอบอาชีพ ($M = 4.09$) และ $S.D. = 0.55$ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 6 การลงมือปฏิบัติ โดยลำดับความคิดเห็น 1 ลำดับแรก คือ ให้ความสำคัญกับวิชาที่ต้องลงมือปฏิบัติ ($M = 4.15$) และ $S.D. = 0.55$ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาองค์ประกอบการตัดสินใจศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือทัศนคติและความสนใจด้านอาชีพ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ ภักศุดา เสรีรัตน์ (2560: 104) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการเลือกศึกษากลุ่มวิชาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ นักเรียนเลือกเรียนสาขาวิชาชีพ เนื่องจากมีโอกาสหางานทำได้ง่าย รายได้สูง มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพา ไทยพิทักษ์ (2560: ข) จากการประเมินระดับผลต่อการตัดสินใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ หนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านการตัดสินใจของผู้เรียนอยู่ในระดับ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 นักเรียนมีความตั้งใจในการศึกษาต่อเพื่อไปประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาในระดับ ปวช. ซึ่งเป็นการวางแผนอนาคตไว้ล่วงหน้าในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับ พิรภูมิ แสงหิรัญ (2564: 34) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ พบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านแรงจูงใจในการศึกษาต่อ ประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ 1) แรงจูงใจ 2) ความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาชีพ 3) ความสามารถในการศึกษาต่อ 4) ความสามารถในการประกอบอาชีพ

และ 5) การเป็นที่ยอมรับและความต้องการของสังคมภาพรวม ส่งผลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนต้องการเน้นการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพที่สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง ส่วนองค์ประกอบหลักที่ 2 ภาพลักษณ์ขององค์กร ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี แม้จะไม่สอดคล้องกับ เตือนใจ อารีโรจนกุล (2559: 37) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีพาชีพและบริหารธุรกิจ พบว่า ปัจจัยสำคัญในลำดับแรกคือ ด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์สถาบันเป็นปัจจัยแรกที่สำคัญเช่นกัน ผลการศึกษาด้านหลักสูตรและคุณภาพของสถานศึกษาพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการสอนที่มีคุณภาพ มีสาขาวิชาที่น่าสนใจและวิชาสามารถเทียบโอนเข้ามหาวิทยาลัยได้ค่อนข้างมาก ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560: 43) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา (ระบบโควตา) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมายาวนานและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ ของมหาวิทยาลัยจะช่วยให้เกิดการจดจำ การบอกถึงคุณลักษณะเด่นของมหาวิทยาลัย รวมทั้งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้เข้ามาศึกษาและสำเร็จการศึกษาออกไปอีกทั้งยังเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเก่าแก่ มีชื่อเสียงและมีครูอาจารย์ที่เก่ง มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นมหาวิทยาลัยที่สามารถผลิตนักเรียนนักศึกษาให้เป็นที่ยอมรับจากตลาดแรงงานหรือได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการ แม้ว่าองค์ประกอบทางด้านนักเรียนจะมีความสำคัญมาก แต่ภาพลักษณ์องค์กรควรเป็นหนึ่งใน แนวทางในการพัฒนาของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นในสายตานักเรียนเพื่อผลักดันให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนในปัจจุบันยังคงเลือกศึกษาต่อด้านสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ เนื่องจากทัศนคติทางการเรียนและค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครองยังคงมีความเชื่อในการศึกษาสายสามัญ จะทำให้ผู้เรียนหางานได้ง่ายขึ้น มีความมั่นคงทางอาชีพ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลทำให้ปัจจุบันผู้เรียนสายอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลง แต่ในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันอัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้น โดยตลาดแรงงานมีความต้องการ แรงงานคุณภาพเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 - 2579 ระบุว่า ต้องยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้สัมพันธ์กับความต้องการของสถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากลและให้สอดคล้องกับเป้าหมายทิศทางการพัฒนากำลังคนตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยทราบองค์ประกอบที่เป็นเหตุในการตัดสินใจศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการบริหารรวมทั้งการวางแผนด้านปัจจัยกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ผู้เรียนที่กำลังตัดสินใจเลือกตัดสินใจเรียนสายอาชีพเพิ่มมากขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรพิจารณา นำองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ และตัวแปรทั้ง 81 ตัวแปร เช่น ภาพลักษณ์สถานศึกษา ด้านประชาสัมพันธ์ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

2. ด้านทัศนคติและความสนใจด้านอาชีพ

2.1 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้ว นักเรียนสามารถได้รับคัดเลือกเข้าปฏิบัติงานต่อในสถานประกอบการได้ทันที เพื่อเป็นการยืนยันต่อผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกว่าผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำ

2.2 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษาและสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา โดยเมื่อนักเรียนนักศึกษาจบการศึกษาแล้วสามารถได้รับโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อได้ตามข้อตกลง

3. ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษาและการประชาสัมพันธ์

3.1 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ทั้งในด้านความรู้และการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและส่งเสริมให้นักเรียนได้แข่งขันทักษะทางวิชาการและทักษะวิชาชีพในทุก ๆ ด้าน

3.2 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรจัดสัมมนาครูแนะแนว จากสถานศึกษาเป้าหมาย ให้ทราบถึงการเรียนระดับอาชีวศึกษา ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานีเพื่อให้ครูแนะแนวได้ประชาสัมพันธ์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาของตนเอง

3.3 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรจัดแนะแนวตามสถานศึกษา เป้าหมายให้มากขึ้น พร้อมทั้งนำนักเรียนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาออกแนะแนวเพื่อให้นักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ได้รับการสนใจในการเรียนต่อระดับอาชีวศึกษา

3.4 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา ทุกช่องทาง และรวมถึงการเข้าไปประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อให้ชุมชน และสังคมได้เข้าถึงข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น

3.5 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมของอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนคุณภาพการให้บริการ ในทุก ๆ ด้าน ภายในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้ผู้รับบริการได้รับความประทับใจมากยิ่งขึ้น

3.6 วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ควรพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นในทักษะด้าน การประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และต่อยอด ในการทำงานในอนาคต

4. องค์ประกอบด้านครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4.1 รุ่นพี่เป็นบุคคลส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของในการเลือกศึกษาต่อที่ดีที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรเชิญชวนรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จทั้งในเรื่องของการศึกษาต่อและการทำงานในการสื่อสารเกี่ยวกับสถานศึกษาในสื่อประชาสัมพันธ์และการแนะนำตามสถานศึกษาต่าง ๆ

4.2 ผู้ปกครองที่ใกล้ชิดมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของในการเลือกศึกษาต่อที่ดีที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรให้ข้อมูลอย่างละเอียด ถูกต้องเพื่อร่วมการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและประโยชน์ต่อผู้สนใจจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรกำหนดกลุ่มประชากรนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาที่ต้องการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการเปรียบเทียบ

2. ควรมีการศึกษาเรื่ององค์ประกอบในการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 เปรียบเทียบกับการตัดสินใจศึกษาต่อสายสามัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมจัดหางาน กองบริหารงานข้อมูลตลาดแรงงาน. (2560). ยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกัน

การขาดแคลนแรงงาน พ.ศ. 2560 - 2564. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/498391d8154f6237d5db6b423d5f1b85.pdf (2564, 20 ธันวาคม)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ณัชชา สุวรรณวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี

ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา)

ประจำปีการศึกษา 2560. รายงานงาน บริหารงานทั่วไป สำนักส่งเสริมวิชาการ

และงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เตือนใจ อารีโรจนกุล. (2561). เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อ

สายอาชีพของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยี

พาย์พและบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยเทคโนโลยีพาย์พและบริหารธุรกิจ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2565). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.

พริภูมิ แสงหิรัญ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ. วิทยาลัยปรัชญาและการศึกษา

มหาวิทยาลัยเซนต์ จอห์น.

- ไพศาล วรคำ. (2564). การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research). (พิมพ์ครั้งที่ 12).
มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.
- ภักสุตา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียน
ในกลุ่มจังหวัด ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย. หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ยุพา ไทยพิทักษ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาเอกชน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ หนองจอก
กรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยอาชีวศึกษาศาสนบริหารธุรกิจ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2565). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: ประสานการพิมพ์
- เสาวณี จันทะพงษ์. (2561). การศึกษาสายอาชีพ (1): เส้นทางเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและ
การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.eef.or.th/>
(2564, 20 ธันวาคม)

การศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

FEASIBILITY GUIDELINES STUDY OF BUSINESS NETWORK TO DEVELOP THE POTENTIAL OF SAFE VEGETABLE FARMERS GROUP, LOM SAK DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE

จตุพร จันทร์เพชร^{1*}
Jatupon Janpet^{1*}

Received : 14 June 2023

Revised : 18 September 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทชุมชน และบริบทเฉพาะของกลุ่มผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) พัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) ศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จำนวน 4 กลุ่ม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค และการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้แบบจำลองระบบเพชร กลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก มี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากดุก จำนวน 30 คน กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากช่อง จำนวน 51 คน กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านกลาง จำนวน 35 คน และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านหวาย จำนวน 35 คน มีสมาชิกทั้งสิ้น 151 ราย จำนวนพื้นที่ที่ปลูกผัก 1,008.5 ไร่ ผักส่วนใหญ่เป็นผักทานใบ เช่น ผักบุ้ง ผักชี ผักชีฝรั่ง ที่ผลิตตามฤดูกาล กระบวนการผลิต ปลูกเองโดยใช้ต้นกล้าจากสมาชิกในกลุ่ม การเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานในครอบครัว และจ้างแรงงานในพื้นที่ ส่งขายให้กับตลาดผักเสี่ยงอันตราย และบริษัทรับซื้อ การควบคุมคุณภาพของผลิตผ่านมาตรฐาน GAP จากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย มีความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มแต่ยังเป็นการรวมกลุ่มในระดับต่ำระดับที่ 1 คือกลุ่มที่เพิ่งเริ่มรวมตัวกัน

เมื่อศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย พบว่าอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนมีแนวโน้มในทางที่ดี ปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มในทิศทางที่เป็นลบ เนื่องจากต้นทุนปัจจัยการผลิตสูง ด้านอุปสงค์มีแนวโน้มในทางที่ดี โครงสร้าง และสภาพ

¹ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹ Economics Program Phetchabun Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: jatupon.jan@pcru.ac.th

การแข่งขันมีแนวโน้มในทางที่ดี ด้านรัฐบาลมีแนวโน้มในทางที่ดี จึงสรุปได้ว่ามีโอกาสความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย เนื่องจากมีปัจจัยเชิงบวกที่สามารถพัฒนาเป็นการรวมกลุ่มได้ ส่วนด้านเหตุผลวิสัยที่เกิดขึ้นมีเหตุที่เกิดขึ้นเพียงครั้งคราวเท่านั้น

คำสำคัญ: คลัสเตอร์ / พัฒนาศักยภาพ / ผักปลอดภัย

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the community context and the specific context of the safety vegetable group, Lom Sak District, Phetchabun Province, 2) to develop the potential of the group of safe vegetable farmers in Lom Sak District, Phetchabun Province, 3) to study the feasibility of integrating business networks. Using in-depth interviews with safe vegetable farmers in Lom Sak District, totaling 4 groups by using the analysis of strengths, weaknesses, opportunities and threats (SWOT Analysis) and analysis of competitiveness by using the Diamond Model. Safe Vegetable Farmers Group, Lom Sak District Large Agricultural Group totaling 30 people, Pak Chong Subdistrict totaling 51 people, Ban Klang Subdistrict Agricultural Group totaling 35 people and large agricultural groups in Ban Wai Subdistrict totaling 35 people. There are 151 members in total, with a total area of 1,008.5 rai of vegetables grown. The production process is planted by ourselves using seedlings from members of the group. Harvesting by labor in the family and employing workers in the area Sell to Adisorn Vegetable Market and buying company. Quality control of produce through GAP standards from organizing workshops to developing the potential of safe vegetable farmers. There is a possibility of merging. But it was also a 1st level low-level grouping, a group that had just begun to form.

When studying the feasibility of joining a group of safe vegetable farmers, it was found that the related and supporting industries had a positive trend. Factors of production tend to go in a negative direction due to the high cost of inputs. On the demand side, there are favorable trends, and the structure and competitive conditions have favorable trends. On the government side, there are positive trends. Therefore, it can be concluded that there is an opportunity and possibility to join a group of safe vegetable farmers. Because there are positive factors that can develop into a group. As for the force majeure that occurred, there were occasional events only.

Keywords: Cluster / Potential development / Safe vegetables

บทนำ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนา ระยะยาว ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทำหน้าที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่มีลำดับความสำคัญสูง ต่อการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี และเพื่อผลักดันให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเจริญเติบโตที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (ร่างแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2564) ในด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง การพัฒนาภาคเกษตรที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2562 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคการเกษตร และ การแปรรูปที่เกี่ยวข้อง มีมูลค่า 1,477,589 ล้านบาท (Gross domestic product originated from agriculture and related agricultural manufacturing : GDP by NESDC (2021)) ซึ่งกิจกรรม ทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม มีมูลค่ารวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของภาคการเกษตรและการแปรรูป (ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2564) แม้รัฐบาลได้ให้การส่งเสริม การผลิตและพัฒนาภาคการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญในการยกระดับ การพัฒนาภาคเกษตรของไทย อาทิ 1) ขาดการเชื่อมโยงในลักษณะของคลัสเตอร์ตลอดห่วงโซ่มูลค่า ของสถาบันเกษตรกรและเครือข่าย เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในตลาดและลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ 2) ความไม่สอดคล้องกันของปริมาณและคุณภาพผลผลิต กับความต้องการของตลาดทั้งในด้าน การบริโภคทางตรงและการเป็นวัตถุดิบแปรรูปผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ความต้องการอาหารที่เพิ่ม มากขึ้น การใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบทางการเกษตรและของเหลือภาคเกษตรที่หลากหลายมากขึ้น และความตระหนักของผู้ผลิตและผู้บริโภคเกี่ยวกับการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เป็นโอกาสให้ภาคการเกษตรไทยปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจาก “ผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย” ไปสู่การผลิตสินค้าคุณภาพสูงที่ “ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้มาก” แต่เมื่อพิจารณาความพร้อมของ ภาคเกษตรของไทยในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้สามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูงนั้น พบว่า ยังมีประเด็นสำคัญที่จำเป็นจะต้องสร้างความชัดเจน ปรับปรุง และยกระดับ เพื่อลดข้อจำกัดต่าง ๆ กลยุทธ์การพัฒนาด้านการเกษตรหนึ่ง คือ การส่งเสริมการผลิต และการขยายตัวของตลาดของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าสูง อาทิ ผลผลิต เกษตรปลอดภัย สมุนไพรแปรรูป หรืออาหารทางเลือก ที่ต้องมีการรณรงค์ และส่งเสริมให้ผู้บริโภค มีการตระหนัก เลือกใช้ และบริโภคสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่ปลอดภัย มีคุณภาพสูง และ ได้มาตรฐาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดตลาดสินค้าคุณภาพในวงกว้างอย่างทั่วถึง และที่สำคัญไปกว่านั้นคือ ภาคเกษตรต้องมีการพัฒนากลไกเพื่อเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ส่วนราชการ กลุ่มเกษตรกร และนักวิชาการในพื้นที่ ในการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาภาคเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ ทักษะ และผลประโยชน์ให้กับกลุ่มเกษตรกร ร่วมไปถึงการส่งเสริมเกษตรกร ในรูปแบบธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการผลิต การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและการพัฒนาเศรษฐกิจ มีเครื่องมือที่เป็นกลไกสำคัญ ในการดำเนินการให้เกิดความร่วมมือ คือ “คลัสเตอร์ (Cluster)”

Michael E. Porter (1990) ได้ให้ความหมายของคลัสเตอร์ไว้ว่า หมายถึง ความร่วมมือ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของกลุ่มอุตสาหกรรม อาจเป็นอุตสาหกรรมเดียวกันหรือ ต่างอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกันรวมถึงซัพพลายเออร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบัน การเงิน และสถาบันอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายและกลยุทธ์ร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดการบริหารจัดการ ความรู้ และเทคนิครวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนประสิทธิภาพในการผลิตร่วมกัน โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนและจัดหาสาธารณูปโภคพื้นฐานสนับสนุน นอกจากนี้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2565) กล่าวว่า คลัสเตอร์ (Cluster) คือ การรวมกลุ่มคลัสเตอร์ จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงกันทั้งในแนวดิ่ง และความเชื่อมโยงในแนวนอน โดยความเชื่อมโยงในแนวดิ่ง (Vertical Linkage) จะเป็นความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจในการอุตสาหกรรมเดียวกัน สร้างความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ให้สอดคล้องและพัฒนาาร่วมกันในกลุ่มธุรกิจที่เข้ามาร่วมในคลัสเตอร์เดียวกัน ส่วนความเชื่อมโยงในแนวนอน (Horizontal Linkage) เป็นความเชื่อมโยงกันกับอุตสาหกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งธุรกิจการให้บริการ สถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สมาคมการค้า สถาบันและศูนย์วิจัยพัฒนา ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกันเข้ามาร่วมดำเนินงานช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมร่วมกันในคลัสเตอร์และเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยรวมของทุกธุรกิจที่อยู่ในคลัสเตอร์

ทฤษฎีระบบเพชรที่สมบูรณ์ (Diamond Model) Michael E. Porter (1980) ซึ่งได้วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อม 4 ด้านที่มีผลกระทบต่อการเพิ่มผลผลิตของบริษัทได้แก่ (1) สภาพปัจจัยการผลิตในประเทศ (Factor Conditions) (2) อุปสงค์ภายในประเทศ (Demand Conditions) (3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) และ (4) โครงสร้างบริษัทและสภาพการแข่งขันของประเทศ (Firm Strategy, Structure and Rivalry) โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อมทั้ง 4 ด้านจะมีผลสนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้มีปัจจัยเสริมอีก 2 ปัจจัย อันได้แก่ บทบาทภาครัฐ (Government) และโอกาสทางธุรกิจ (Chance) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และประกอบเข้าเป็นระบบเดียวกันที่เรียกว่า “ระบบเพชร” (Diamond Model)

ดังนั้น จากความสำคัญและการก่อให้เกิดคุณประโยชน์นานับประการดังกล่าวข้างต้นของคลัสเตอร์ ที่เป็นกลุ่มเกษตรกรรายย่อย (Farming) เน้นให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ ว่ามีแนวทางความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่ม และพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรปลอดภัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน และบริบทเฉพาะของกลุ่มผักปลอดภัย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย ทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ ประธานและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากตึก จำนวน 30 คน ประธานและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากช่อง จำนวน 51 คน ประธานและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านกลาง จำนวน 35 คน และประธานและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านหวาย จำนวน 35 คน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากตึก กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากช่อง กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านกลาง และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านหวาย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย

ตอนที่ 2 ศึกษาความสามารถในการแข่งขันของการรวมกลุ่ม

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้ การสนทนากลุ่ม (Focus group) กำหนดแนวทางการสนทนากลุ่ม ดังนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย (SWOT Analysis)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นแนวคำถาม ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และครอบคลุมประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย รวมทั้งความเหมาะสมด้านภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องภาครัฐ แลกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพลูดภัย ได้แก่ ประธาน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากตึก ประธาน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากช่อง ประธาน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านกลาง และประธาน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านหวาย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในเขตพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 กลุ่ม ในมุมมองด้านการผลิต การจำหน่าย และการแข่งขัน

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาได้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการนำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มผักปลอดภัย และข้อเสนอแนะแนวทางการที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) มาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากลุ่มผักปลอดภัย แล้วนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชน และบริบทเฉพาะของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย ในเขตพื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้เครื่องมือหลักเป็นการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ร่วมกับเทคนิคอื่น คือ การสังเกต และการสอบถามจากบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ (Key Informant) ได้แก่ ประธานกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย จำนวน 4 กลุ่ม นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่จัดบันทึกไว้ และได้จากการศึกษาเอกสาร และสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่สภาพตลาด ทิศทางและแนวโน้ม สภาพการแข่งขันกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวนสมาชิกกลุ่ม และแรงงาน ขนาด แหล่งทุน สถาบันการเงิน แหล่งความรู้สถาบันการศึกษา

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 จัดอบรมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจผักปลอดภัย โดยมีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพกลุ่ม เรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มมาตรฐานการเพาะปลูก การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผักปลอดภัย

2.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) โดยให้สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัย ช่วยกันระบุประเด็นใน 4 หัวข้อ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค

3. เพื่อศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ

3.1 ศึกษาสถานการณ์การแข่งขันทางการตลาดของธุรกิจกลุ่มผักปลอดภัย ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ความต้องการ ศักยภาพข้อจำกัด และการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา แนวโน้มความเป็นไปได้ของการรวมกลุ่มเครือข่าย (Cluster) ผักปลอดภัย ใช้การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันโดยใช้แบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model) ของ Michael E. Porter ซึ่งประกอบด้วย (1) สถานะปัจจัยการผลิต (2) สถานะอุปสงค์ (3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน และ (4) ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน (5) บทบาทของภาครัฐและเหตุผลวิสัย

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย จำนวน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากดุก กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลปากช่อง กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านกลาง และกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลบ้านหวาย คาดการณ์ว่ากลุ่มของตนเองมีการรวมกลุ่มในระดับกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่เริ่มรวมตัวกัน (กลุ่มที่ผลิตอยู่ในพื้นที่รวมกันหลวม ๆ ต้องการพัฒนาการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด) คิดเป็น 100% ซึ่งแตกต่างจากระดับกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่กำลังแสวงหาทิศทาง รวมตัวกันอย่างหลวมๆ แต่มีอุปสงค์และโอกาสทางการตลาด

สำหรับ ยังไม่สามารถเข้าถึงตลาดได้ กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มกำลังพัฒนา เป็นกลุ่มการผลิต/บริการที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและมีระดับการพัฒนาค่อนข้างดี ผู้มีส่วนได้เสียต่างมีความ เข้าใจในปัญหาและเป้าประสงค์ของกลุ่ม มีความพยายามที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้อยู่รอดและเติบโตได้ และกลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่มีศักยภาพสูง เป็นกลุ่มการผลิต/บริการที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง มีระดับการพัฒนาที่ก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด สามารถกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และดำเนินการโดยลำพัง มีความคิดริเริ่มและความสามารถแสวงหาตลาดได้ และมีโอกาสทางการตลาดดี มีกลุ่มลูกค้าชัดเจน และมีความต้องการรวมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75 โดยจำนวนสมาชิกจากทั้ง 4 กลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 151 ราย จำนวนพื้นที่ปลูกผัก 1,008.5 ไร่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทชุมชน และบริบทเฉพาะของกลุ่มผักปลอดภัย

1. กลุ่มแปลงใหญ่ผักตำบลปากช่อง ประธานกลุ่ม นายฉลอง คำมา สถานที่แปลงปลูกผักปลอดภัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 12 ตำบลปากช่อง มีจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 51 ราย พื้นที่ในการปลูกผักปลอดภัยจำนวน 408.25 ไร่ ผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ผัก ตำบลปากช่อง คือ ข้าวโพดหวาน ถั่วฝักยาว มะเขือเทศเชอร์รี่ กรีนโอ๊ค ผักชี ผักบุ้ง ฟักทอง และคะน้า นอกจากนั้น ยังมีผลผลิตผักที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP คือ กะหล่ำดอก ผักกาดขาว กะหล่ำปลี และมะเขือ ในส่วนของการบริหารจัดการกลุ่ม ทางด้านสภาพตลาด ทิศทางและแนวโน้ม สภาพการแข่งขัน คือ ปัจจุบันตลาดผักปลอดภัยเป็นที่นิยมในหมู่คนจำนวนมาก เพราะกระแสรักสุขภาพกำลังเป็นที่นิยม ทำให้ตลาดผักปลอดภัยยังคงขายดีอยู่ในท้องตลาดทั่วไป กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด และการควบคุมคุณภาพผลผลิต ประกอบด้วยการเพาะปลูก คือ เก็บเมล็ดจากแปลงตนเอง เพื่อใช้เป็นต้นพันธุ์ในการเพาะปลูกครั้งต่อไป สมาชิกบางรายซื้อกล้าผักจากร้านค้าส่งเสริมการเกษตร และซื้อกล้าผักจากสมาชิกที่เพาะไว้เพื่อจำหน่าย การเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ ใช้แรงงานในครอบครัว ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นหลัก จ้างแรงงานในพื้นที่เก็บผลผลิต โดยมีการจ้างเก็บเป็นกะ ตั้งแต่ 07.00-11.00 น. ค่าจ้างกะละ 150-200 บาท และมีการจ้างตัดแต่ง จ้างมัดก่า เช่น ผักชีจ้างมัดก่าละ 4 บาท การตลาด คือ บริษัทรับซื้อให้ราคาประกัน โดยผลผลิตส่งตลาดที่ประเทศสิงคโปร์ และประเทศเยอรมัน ผลผลิตที่กลุ่มจะได้รับการจัดสรรโควตาจากบริษัท ให้ทำการผลิตในปริมาณที่ต้องการเพื่อส่ง จากนั้นจะมีรถเหมาของบริษัทรายรับเองที่ทำการกลุ่มขายผลผลิตจะจัดส่งให้กับบริษัทที่ทำสัญญาประมาณร้อยละ 45 รองลงมาขายผลผลิตที่ตลาดเสี่ยงอดิสร ประมาณร้อยละ 50 และขายให้กับพ่อค้าปลีก ประมาณร้อยละ 5 และในกรณีที่ผลผลิตไม่เพียงพอสามารถหาได้จากสมาชิกรายอื่น ๆ ได้ เพราะมีปริมาณการเพาะปลูกที่มากพอ การควบคุมคุณภาพผลผลิต คือ ในการเก็บเกี่ยวก่อนการบรรจุ จะนำมาคัดแยก และเรียงใส่ตะกร้า และคุณภาพผลผลิตต้องผ่านมาตรฐาน GAP ในส่วนของแหล่งทุน สถาบันการเงิน แหล่งความรู้สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2. กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ผัก ตำบลปากดุก ประธานกลุ่ม นายสมบัติ จงทัน สถานที่แปลงปลูกผักปลอดภัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 2 ตำบลปากดุก มีจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 30 ราย พื้นที่ในการปลูกผักปลอดภัยจำนวน 148 ไร่ ผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ผัก ตำบลปากดุก อำเภอหล่มสัก ที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP คือ คะน้าฮ่องกง กะหล่ำปลีขาว แตงกวา ขึ้นฉ่าย

ถั่วฝักยาว บวม มะเขือยาว มะเขือเจ้าพระยา ฟัก ต้นหอม ฟักทอง และกะหล่ำดอก สำหรับสภาพตลาด ทิศทางและแนวโน้ม สถานะการแข่งขัน คือ ผลผลิตที่ผลิตได้ ส่งขายที่บริษัทจุลไหมไทย ผลผลิตที่ผลิตได้ ส่งขายที่ตลาดเสียงอติศร อำเภอหล่มสัก ผลผลิตจากที่อื่นที่ส่งมาขายในตลาดหล่มสัก มีผลผลิตผักปลอดภัยจากพื้นที่อื่นมาขาย เช่น บ้านหวาย บ้านปากช่อง และบ้านกลาง และมีพ่อค้าจากตลาดแถบภาคอีสานมาซื้อผลผลิต กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด และการควบคุมคุณภาพผลผลิต ประกอบด้วย การเพาะปลูก คือ พันธุ์ผักที่ปลูกมี 2 ประเภท คือ พันธุ์หนักใช้ระยะเวลาในการปลูก 2 เดือน จึงจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เช่น กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี และพันธุ์เบาใช้ระยะเวลาในการปลูก 45 วัน จึงจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เช่น ผักทานใบ คือ คะน้า ผักชี เป็นต้น ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้เวลาเก็บตั้งแต่เช้ามืด หรือประมาณตี 4 จนถึง 7 โมงเช้า แล้วเริ่มเก็บใหม่ในช่วงบ่าย เวลาที่แดดไม่จัด และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วจะนำมาที่บ้าน เพื่อทำการตัดแต่ง ทำความสะอาด และบรรจุหีบห่อ เพื่อรอจัดส่งให้รถรับสินค้าในช่วงทำการตลาด คือ ผลผลิตขายที่ส่งให้บริษัทจุลไหมไทย ผลผลิตขายที่ส่งที่ตลาดเสียงอติศร หล่มสัก พ่อค้าคนกลาง จากภาคอีสาน การควบคุมคุณภาพ มีการสุ่มตรวจคุณภาพจากบริษัทที่รับซื้อ ทุกครั้งที่มีการส่งสินค้า แหล่งทุน สถาบันการเงิน แหล่งความรู้สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย ทุนของตัวเอง ทุนจากพ่อค้า ที่ให้เราปลูก ประมาณร้อยละ 60 ทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอหล่มสัก และแหล่งความรู้ที่ส่งเสริมได้แก่ เกษตรแม่ใจ เกษตรที่สูง เกษตรอำเภอ และเกษตรตำบล

3. กลุ่มแปลงใหญ่ผักตำบลบ้านหวาย อำเภอหล่มสัก ประธานกลุ่ม นางสาวฉวีมน แสงอ่อง สถานที่แปลงปลูกผักปลอดภัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านหวาย มีจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 35 ราย พื้นที่ในการปลูกผักปลอดภัย จำนวน 201.25 ไร่ กลุ่มเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2563 โดยสมาชิกในกลุ่มที่ได้รับรองมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ในปี พ.ศ. 2564 จำนวน 15 ราย และจำนวนสมาชิกที่เหลืออยู่ยังอยู่ในระหว่างการขอรับรองในอนาคตต่อไป กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด และการควบคุมคุณภาพผลผลิต ประกอบด้วย การเพาะปลูก คือ ผลผลิตของกลุ่มที่ผลิตเป็นหลัก คือ ผักชีใบเลื่อย หรือผักชีฝรั่ง ผักชีไทย ขึ้นฉ่าย พริก มะเขือ และโหระพา สำหรับสภาพตลาด ทิศทางและแนวโน้ม สถานะการแข่งขัน ปัจจุบันตลาดผักปลอดภัยเป็นที่นิยมในหมู่คนจำนวนมาก เพราะกระแสรักสุขภาพกำลังเป็นที่นิยม ทำให้ตลาดผักปลอดภัยยังคงขายดีอยู่ในตลาดโดยสมาชิกในกลุ่มใช้วิธีการเพาะปลูกแบบหวานเมล็ดเพียงอย่างเดียว และเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวจะใช้วิธีคัดเลือกต้นที่สมบูรณ์มาเป็นต้นพันธุ์ในการปลูกครั้งต่อไป และลักษณะแปลงปลูกจะเป็นแปลงยกทรง และใส่น้ำในแปลงให้น้ำขังตลอดเวลา และมีการคุมแปลงด้วยตาข่ายกรองแสงสีดำ เพื่อป้องกันแสงแดดที่แรงเกินไป การเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ ระยะเวลาในการเพาะปลูกหนึ่งรอบการผลิตใช้ระยะเวลา 45 วัน ซึ่งจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 3 ครั้ง โดยเพาะกล้า 15 วัน จากนั้นในรอบแรกสามารถเก็บผลิตได้ภายใน 1 เดือน เมื่อเก็บหมดจะทิ้งระยะเวลาให้ผักชีใบเลื่อยเติบโต เก็บอีกครั้งในรอบที่ 2 ทิ้งระยะเวลา 1 เดือน และรอบที่ 3 ทิ้งเวลาอีก 1 เดือน จึงเก็บผลผลิต จากนั้นผลผลิตจะไม่ได้คุณภาพ หมดฤดูกาล จึงทำการรื้อแปลงและปลูกใหม่ในรอบต่อไป การตลาด ในเรื่องการนำผลผลิตขายที่ “ตลาดผักเสียงอติศร” โดยปริมาณการขายที่ตลาดนี้อยู่ที่ประมาณร้อยละ 85 มีรถบริษัทมารับซื้อ (ทุกวันพุธ) และฝากรถผักไปประมาณ

ร้อยละ 5 โดยเกษตรกรจะเสียค่าฝากส่งอยู่ที่ 10 บาทต่อถุง ส่งตัวแทนจำหน่าย Big C ประมาณ ร้อยละ 5 ส่งขายที่ตลาดไทย โดยเกษตรกรเป็นผู้ไปนั่งจำหน่ายเอง ประมาณร้อยละ 5 และการบรรจุ ถุงเพื่อจำหน่าย ใส่ถุงใส บรรจุถุงละ 5 กิโลกรัม โดยจำหน่ายได้กิโลกรัมละ 20 บาท ถุงละ 100 บาท และราคาขึ้นลงตลาด การควบคุมคุณภาพผลผลิต คือ ในการเก็บเกี่ยวผลผลิต จะมีการคัดคุณภาพ จากแปลงปลูกทันที จากนั้นนำผลผลิตมาคัดแยกก่อนการบรรจุ จะมีการคัดคุณภาพอีกครั้ง และ การจำหน่ายผลผลิตในตลาด ต้องมีการสุ่มตรวจสอบตักก่อนส่งทุกครั้ง แหล่งทุน สถาบันการเงิน แหล่งความรู้สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์

4. แปลงใหญ่ผักตำบลบ้านกลาง อำเภอหล่มสัก ประธานกลุ่ม นางสาวรอยทิพย์ เต็มคำ สถานที่แปลงปลูกผักปลอดภัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านกลาง มีจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ทั้งหมด 35 ราย พื้นที่ในการปลูกผักปลอดภัย จำนวน 251 ไร่ ผลผลิตของกลุ่มแปลงใหญ่ผักตำบล บ้านกลาง อำเภอหล่มสัก ผลผลิตของกลุ่มที่ผลิตเพื่อจำหน่ายได้รับรองมาตรฐาน GAP ได้แก่ กะหล่ำดอก ผักชีไทย ผักชีลาว พริก ผักกวางตุ้ง ถั่วฝักยาว และมะระ ในส่วนของผลผลิตของ กลุ่มแปลงใหญ่ผักตำบลบ้านกลาง ที่ยังได้รับรองมาตรฐาน GAP มีดังนี้ มะเขือ และกะหล่ำปลี สภาพตลาด ทิศทางและแนวโน้ม สถานะการแข่งขัน ปัจจุบันตลาดผักปลอดภัยเป็นที่นิยมในหมู่คน จำนวนมาก เพราะกระแสรักสุขภาพกำลังเป็นที่นิยม ทำให้ตลาดผักปลอดภัยยังคงขายดีอยู่ในตลาด กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตลาด และการควบคุมคุณภาพผลผลิต ประกอบด้วย ในการปลูกสมาชิก ชื้อต้นกล้าจากสมาชิกด้วยกันเองที่เพาะขาย สมาชิกบางรายจะใช้วิธีหว่านกล้าไว้ และเก็บมาเป็นต้นพันธุ์ต่อไป และในการปลูกจะใช้สารชีวภัณฑ์ร่วมด้วย โดยได้รับการสนับสนุนจาก กรมพัฒนาที่ดิน การเก็บเกี่ยวผลผลิต พืชแต่ละชนิดมีระยะเวลาของการเก็บเกี่ยวไม่พร้อมกัน อาทิเช่น ผักชีลาว ผักชีฝรั่ง มีระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว 1 เดือน ได้ประมาณ 4-5 รอบต่อปี และ เก็บเกี่ยวผลผลิตจะใช้วิธีการจ้างแรงงานมาเก็บเกี่ยว โดยจะจ้างแรงงาน 2-3 คน เก็บเป็นช่วงเวลา ค่าจ้างอยู่ประมาณช่วงละ 200 บาท/คน การตลาด เป็นการขายผลผลิตที่ตลาดผักเสี่ยงอดิศร เป็นหลักเพียงอย่างเดียว การควบคุมคุณภาพของผลผลิตสมาชิกเป็นผู้ควบคุมเอง โดยต้องผ่านคุณภาพ ตามเกณฑ์ GAP แหล่งทุน สถาบันการเงิน แหล่งความรู้สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย สำนักงาน เกษตรอำเภอ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

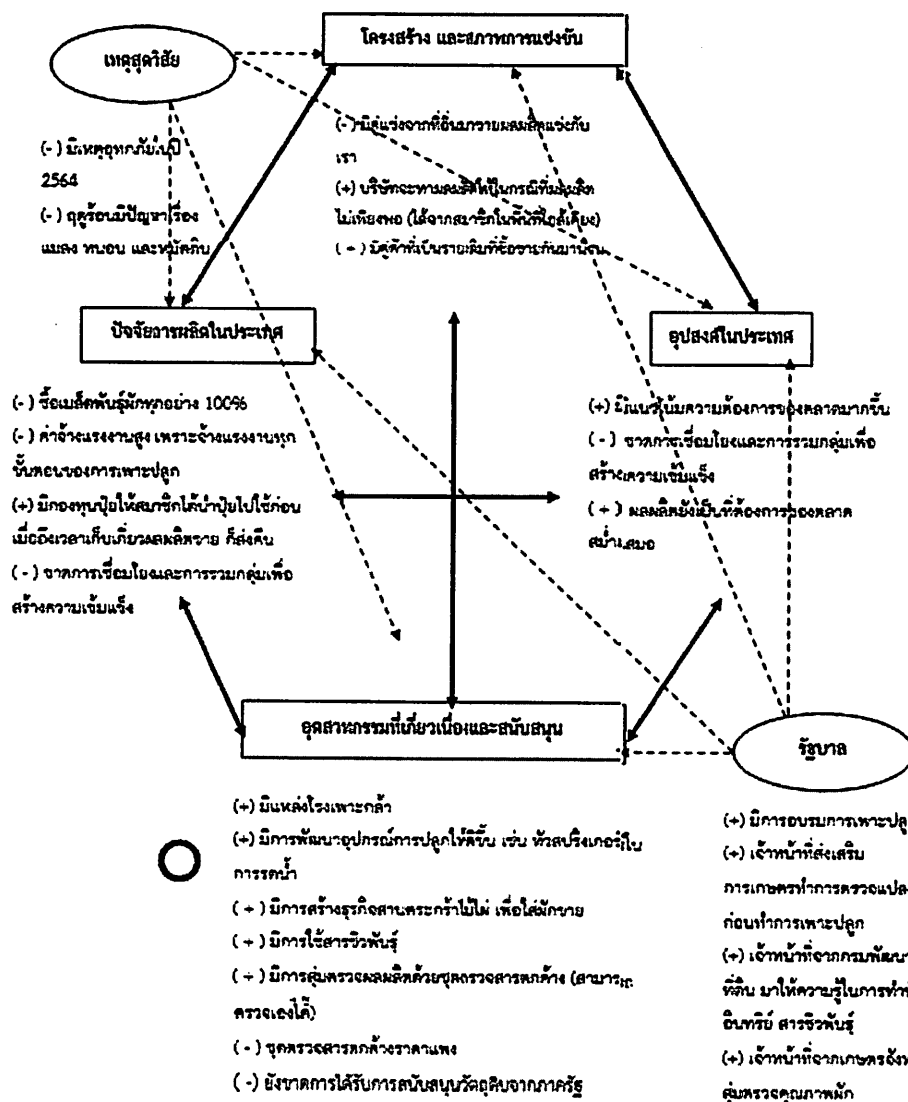
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัด เพชรบูรณ์ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจผักปลอดภัย โดยมีกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพกลุ่มในเรื่อง การพัฒนาระดับศักยภาพกลุ่มมาตรฐานการเพาะปลูก และการเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน และให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานผักปลอดภัย และประเมินความเป็นไปได้ ในการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ (Cluster) ผักปลอดภัย

ผลจากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สรุปผลการประเมินความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเครือข่าย (Cluster) ธุรกิจผักปลอดภัย จึงมีความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่ม แต่ยังเป็นการรวมกลุ่มที่ 1 อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากกลุ่มมีตลาดจำกัด คือขายส่งให้พ่อค้าประจำ และที่ตลาดผักเสียงอติศร เท่านั้น ไม่มีกลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน ลักษณะของผักเป็นผักทานใบทั่วไป การแข่งขันในตลาดสูงมากและมักเน้นที่ราคาถูก ดังนั้น การส่งเสริม และผลักดันให้เป็นคลัสเตอร์กลุ่มนี้จึงต้องมีเป้าหมายการพัฒนาในหลายด้านไปพร้อมๆ กัน เช่น การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ปี พ.ศ. 2564 ในเรื่องการแบ่งระดับศักยภาพกลุ่มคลัสเตอร์ ที่กล่าวว่า ระดับศักยภาพของคลัสเตอร์จะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม เรียงตามลำดับศักยภาพต่ำไปยังศักยภาพสูง คือ กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่เพิ่งเริ่มรวมตัวกัน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่กำลังแสวงหาทิศทาง กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มกำลังพัฒนา และกลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่มีศักยภาพสูง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model) ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย ด้วยแบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model)

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพทั่วไปเป็นกลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ผัก ตำบลปากช่อง กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ผัก ตำบลปากดุก กลุ่มแปลงใหญ่ผักปลอดภัยตำบลบ้านกลาง และกลุ่มแปลงใหญ่ผักตำบลบ้านหวาย มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 151 ราย พื้นที่ในการปลูกผักปลอดภัยจำนวนทั้งสิ้น 1,008.50 ไร่ โดยทุกกลุ่มที่ปลูกผักปลอดภัยได้รับรองมาตรฐาน GAP ผลผลิตของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผักใบ เช่น ผักชี ผักชีใบเลื่อย ผักบุ้ง คะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก ขึ้นฉ่าย ต้นหอม ถั่วฝักยาว พริก โหระพา มะเขือ แตงกวา ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่จะขายที่ตลาดผักเสียงอดิศร อำเภอหล่มสัก เป็นหลัก

รองลงมาขายให้บริษัทรับซื้อที่ประกันราคา ขายที่ส่งให้บริษัทจุลไหมไทย และบางส่วนขายให้พ่อค้าคนกลางจากภาคอีสาน ในการควบคุมคุณภาพผลผลิตต้องผ่านมาตรฐาน GAP และมีการสุ่มตรวจคุณภาพ จากบริษัทที่รับซื้อ ทุกครั้งที่มีการส่งสินค้า ในส่วนของแหล่งทุน สถาบันการเงิน มาจากทุนของตัวเอง ทุนจากพ่อค้าที่ให้เราปลูก และกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแหล่งความรู้ สถาบันการศึกษา เกษตรแม่โจ้ เกษตรที่สูง เกษตรอำเภอก เกษตรตำบล และเกษตรจังหวัด

จากการศึกษาสถานการณ์การแข่งขันทางการตลาดของธุรกิจกลุ่มผักปลอดภัย ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ความต้องการ ศักยภาพข้อจำกัด และการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา แนวโน้มความเป็นไปได้ของการรวมกลุ่มเครือข่าย (Cluster) ผักปลอดภัยพบว่า กลุ่มผักปลอดภัย ทั้ง 4 กลุ่มข้างต้น เมื่อสอบถามถึงความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มปรากฏว่าแต่ละกลุ่มให้ความคิดเห็นว่า มีความเป็นไปได้ในการรวมกลุ่มผักปลอดภัย เห็นได้จากเมื่อมีการสร้างเครือข่ายในการสั่งซื้อวัตถุดิบรวมกัน แม้กระทั่งในส่วนของการเมล็ดพันธุ์ และกล้าผัก หรือตะกร้าใส่ผักที่ทางกลุ่มจะมีการสั่งซื้อในชุมชนที่ผลิตออกมาขาย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการรวมกลุ่มผักปลอดภัย โดยใช้แบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model) สอดคล้องกับ ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์ บุญชาติ คติวัฒน์ และวันเพ็ญ กลับกลาย (2561) ได้ศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าผักเบอร์ 8 เพื่อยกระดับศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่กล่าวว่า ควรสร้างเครือข่ายพันธมิตรความร่วมมือตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ให้มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยยกระดับศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร สอดคล้องกับ วีระพล ผ่องสุภา (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันจากการรวมกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขันจากการรวมกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จำนวน 3 ปัจจัยคือ กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันของประเทศสหภาพของรัฐบาล และเหตุผลวิสัยที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค สอดคล้องกับ ฐานันท์ ตั้งจุฑาภิบาล และ คณิดา ไกรสันติ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านลานไพร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ได้กล่าวว่าการจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนสิ่งสำคัญในการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบผลสำเร็จและสามารถยืนหยัดต่อไปได้นั้นจำเป็นต้องศึกษาบริบท และสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนในเรื่องของจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ที่เกิดขึ้นของวิสาหกิจชุมชนตลอดจนการศึกษาแนวทางพัฒนากลุ่มหรือวิสาหกิจชุมชน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับหลักการแนวทางที่มีแนวคิดมาจากทฤษฎีความสามารถในการแข่งขันของ Michael Porter คือ การรวมกันใช้ความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ของที่ตั้งธุรกิจ และหน่วยงานสนับสนุนทำให้เกิดความเชื่อมโยงเครือข่าย มีการแบ่งปันความรู้ทั้งจากกลุ่ม และหน่วยงานภาครัฐ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัยได้พัฒนาความร่วมมือเครือข่ายธุรกิจ ระหว่างกลุ่ม ภาครัฐ กับหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผักปลอดภัยรู้จักหลักในการพัฒนา

ความร่วมมือในรูปแบบคัดเตอร์ โดยการจัดประชุม หรืออบรม เพื่อสร้างแผนกลยุทธ์การจัดทำ
ความร่วมมือเครือข่ายธุรกิจ (คลัสเตอร์) ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกเพื่อให้ตรงกับความต้องการ อาทิ การพัฒนาองค์กร
การตลาด การผลิต เป็นต้น ควรให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ภายในและภายนอก
กลุ่ม

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ควรดำเนินการศึกษาในเรื่องพัฒนาความร่วมมือเครือข่ายธุรกิจ ควรมีการจัดประชุม อบรม
และควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานระหว่างสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อบรมได้
รู้จัก สามารถแลกเปลี่ยนความคิดในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2565). แนวคิดและกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาการรวมกลุ่ม
และเชื่อมโยงอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: แผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2565).
- ฐานันท์ ตั้งจุฑา และ คณิดา ไกรสันติ. (2560). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านลานไทร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา.
ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาตินานาชาติครั้งที่ 8 (น. 969-984).
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี, ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์, บุญชาติ คติวัฒน์ และวันเพ็ญ กลับลาย. (2561).
การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าผักเบอร์ 8 เพื่อยกระดับศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร
ในอำเภอนมสรวง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 38(4): 52- 65.
- วีระพล ผ่องสุภา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันจากการรวมกลุ่มคลัส
เตอร์อุตสาหกรรมของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070121.pdf> (2565, 9 มีนาคม)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้าง
มูลค่าอย่างยั่งยืน”. กรุงเทพฯ: ข่าวสาร/กิจกรรม.
- Porter, E. M. (1980). *The Comparative Advenger of Nation*. [Online], Available:
New York. A Division of Macmillan. (2023, 11 September).
- Porter, E. M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. [Online], Available:
London: Macmillan. (2023, 11 September).
-

การวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลไทยลีก ตามแนวคิดสัญวิทยา

THAI FOOTBALL LEAGUES CLUB BADGES ANALYSED: A CASE STUDY ON SEMIOLOGY-BASED CONCEPT

มนตรี วงษ์รักษ์^{1*}
Montri Wongrak^{1*}

Received : 8 August 2023

Revised : 16 December 2023

Accepted : 20 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดเชิงสัญวิทยา 2) ศึกษารูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรไทยลีก และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการตราสัญลักษณ์กีฬาของประชาชนจากการถอดรหัสสัญลักษณ์ฟุตบอลไทยลีก โดยใช้การวิจัยแบบผานวิธี ทำการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์ทีมฟุตบอลไทยลีก 1 จำนวน 16 ทีม วิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดสัญวิทยา จากนั้นนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการศึกษเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้การวัดผลครั้งเดียว จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สัญลักษณ์ที่ปรากฏ จะแสดงความหมายโดยอรรถที่สื่อถึงความเป็นสโมสรนั้น ๆ และองค์ประกอบหลักส่วนใหญ่จะถ่ายทอดสัญลักษณ์ความหมายโดยนัยในเชิงของความแข็งแกร่ง ผู้นำ และอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของการแข่งขันกีฬาที่มีแพชชั่น ในด้านองค์ประกอบรอง จะถ่ายทอดความหมายโดยนัยที่สื่อถึงบริบท หรือความเกี่ยวข้องที่เชื่อมโยงกับสโมสร 2) ด้านรูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรไทยลีก พบว่า รูปทรงของตราสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ออกแบบเป็นทรงโล่ องค์ประกอบภายใน มักเป็นวัตถุสิ่งของ สีที่ใช้ส่วนใหญ่จะมีสีดำหรือสีส้มเป็นสีหลัก ซึ่งแสดงถึงความหมายของการใช้กำลัง การท้าทาย การตัดสินใจที่เป็นธรรม การปกป้องและการเคลื่อนไหว ด้านบริบทความหมายทางสังคมวัฒนธรรมที่สะท้อนจากตราสัญลักษณ์พบว่า ปรากฏสัญลักษณ์ของประจำถิ่นที่เป็นบริบทของสังคมวัฒนธรรมอยู่ในตราเครื่องหมายให้ความหมายโดยนัยถึงความภาคภูมิใจ 3) แนวทางการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรกีฬา พบว่า สีที่เหมาะสมในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสร ได้แก่ แดง ขาว และดำ รูปทรงที่เหมาะสมคือ ทรงกลม และทรงโล่ ส่วนองค์ประกอบภายในต้องสื่อความหมายถึงองค์กรที่ชัดเจน

คำสำคัญ: ตราสัญลักษณ์ / สัญวิทยา / ความหมายโดยนัย

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกรุงเทพ

¹ Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University Bangkok Campus

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Montri.tnsu@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study Thai football league club badges on semiology-based concept 2) study the form and appearance of The Thai League's football club emblems 3) study the guidelines of public demand for sports logos from the decoding of Thai football league club badges. This research uses the mixed method, a qualitative study was conducted to analyze the emblems of 16 Thai League 1's football teams which the researcher will use as a tool for a quantitative study to collect data and use a single measurement survey from the general population, aged between 20-59 years, totaling 400 people using convenient random sampling.

The results showed that 1) the name of a club expresses its meaning in terms of its identity and Most of the main elements convey the implications of strength, leadership, and power, reflecting the context of sporting events. In terms of secondary components will convey the implied meaning of the context or affiliation with the club. 2) Regarding the form and appearance of the emblems of the Thai League Club, it was found that most of the shape of the emblem is designed in the shape of a shield. Internal elements are often objects. The colors used are mostly black or orange as the main color, which shows the connotation meaning of using force, challenging, fair judgment, protection, and movement. Contextual, social and cultural meanings reflected in the emblem It was found that symbols were culturally socio-cultural local contexts that appeared in the emblems, implying pride. 3) When studying the guidelines of public demand for sports logos from the decoding of Thai football league club badges, it was found that the appropriate colors for the design of the emblem were red, white, and black, and the appropriate shapes were round and shield shapes. The internal elements must convey a clear meaning of the organization.

Keywords: Symbol / Semiology / Connotation

บทนำ

ในปัจจุบัน การออกแบบตราสัญลักษณ์ ถือได้ว่าเป็นสิ่งแสดงเอกลักษณ์และตัวตนขององค์กรหรือสินค้าให้มีความชัดเจนและสร้างภาพจำขึ้นในใจของผู้บริโภค ไม่เพียงแต่การออกแบบตราสัญลักษณ์จะสำคัญในแวดวงธุรกิจเพื่อการค้า แม้แต่ในแวดวงทางการกีฬา ก็ให้ความสำคัญต่อการออกแบบตราสัญลักษณ์ไม่แพ้กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกีฬาฟุตบอลประเทศไทย ที่เป็นกีฬายอดนิยมอันดับหนึ่ง มีผู้ติดตามรับชมอย่างกว้างขวาง และมีการจัดการแข่งขันฟุตบอลลีกในระดับสูงสุดของประเทศไทย โดยใช้ชื่อว่า ไทยลีก (Thai League) เป็นระบบการแข่งขันฟุตบอลอาชีพภายใต้การบริหารของ บริษัท ไทยลีก จำกัด โดยแบ่งการแข่งขันออกเป็น 5 ระดับชั้น ไทยลีก 1

ไทยลีก 2 ไทยลีก 3 และไทยลีก 4 (สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย, 2559) ซึ่งภายหลังได้ปรับให้ ไทยลีก 4 เป็นลีกฟุตบอลกึ่งอาชีพ มีสโมสรฟุตบอลที่เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 117 สโมสร โดยเป็น การแข่งขันเพื่อเลื่อนลำดับชั้นไปยังลำดับที่สูงขึ้น จากไทยลีก 3 ไปสู่ไทยลีก 1 โดยมุ่งหวังให้เกิด การพัฒนาและผลักดันวงการกีฬาฟุตบอลไทยสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งแต่ละสโมสรต่างก็ได้มีการจัดสร้าง ตราสัญลักษณ์สโมสรของตนเองขึ้นมา เพื่อแสดงเอกลักษณ์และตัวตนของทีมผ่านรูปแบบและ ความหมายที่แสดงออกผ่านสัญลักษณ์เหล่านั้น เป็นจุดศูนย์รวมและเครื่องยึดเหนี่ยว ตลอดจน ใช้ประโยชน์ในทางการค้า เพื่อให้แฟนกีฬาเกิดความภักดีในแบรนด์ (Brand royalty) และเกิดภาพจำ ของแบรนด์ (Brand identity) ซึ่งพบว่า บรรดาแฟนกีฬาของสโมสรฟุตบอลนี้ จดจำสโมสรและ เรียกขานฉายาแทนนามของสโมสรฟุตบอลเหล่านั้น จากสัญลักษณ์หลักของเครื่องหมายที่ปรากฏ เช่น กระต่ายแก้ว กว้างโซ่ง เป็นต้น

หากมองในมุมของสัญวิทยา (Semiology) จะพบว่าการสร้างเครื่องหมายเชิงสัญลักษณ์เหล่านี้ เป็นการกระทำที่มีความหมายเบื้องหลังแฝงอยู่ และความหมายเบื้องหลังเหล่านั้น สามารถที่จะ นำไปสู่การตีความและทำความเข้าใจการออกแบบได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพราะถ้าไม่มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำงานของสัญลักษณ์และกระบวนการของมันแล้วก็ไม่สามารถเข้าถึงรูปที่แสดงออกที่ ต้องการสื่อและนำไปสู่การตีความหมายของสัญลักษณ์เหล่านั้นได้ เพราะตราสัญลักษณ์ (Logo) เป็นผลของการออกแบบกราฟิกที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ (Symbolism) อันได้แก่ ภาพสัญลักษณ์และ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างเอกลักษณ์แบบเฉพาะตนเอง เพื่อความจำ ความเชื่อถือ และตราตรึง ผู้บริโภคตลอดไป ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันใช้สำหรับแสดงบอกถึงการร่วมกัน ซึ่ง Saussure (1959) ระบุว่า สัญลักษณ์ทุกอย่างจะมี 2 มิติ มิติที่หนึ่งคือมิติที่เป็นส่วนร่วมซึ่งเรียกว่า "Language" หรือหลักเกณฑ์ ที่ใช้ และมิติที่สองเรียกว่า "Speech" หรือลีลาการใช้ อย่างไรก็ตาม Barthes (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2552) ได้มองว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริงที่จะมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) เป็นความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็น ผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง เช่น คANDLEไฟเป็นสิ่งบ่งชี้ของไฟ หรือรอยเท้าสัตว์ก็จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ การถอดรหัสของดรรชนี จึงจำเป็นจะต้องอาศัยเหตุผลเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างดรรชนี กับวัตถุจริง และสัญลักษณ์ (Symbol) เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพัน เชื่อมโยงอันใดเลยระหว่าง ตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญลักษณ์ เช่น เครื่องหมาย ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ตราสัญลักษณ์ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่องค์กรหรือกลุ่มคนได้กำหนด ขึ้นเพื่อแสดงความหมายในฐานะข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงเอาบริบทหรือสิ่งแสดง ความสัมพันธ์นำมาใช้ในการออกแบบ และความหมายของสรรพสิ่งมิได้ดำรงอยู่ในตัวของสิ่งนั้น แต่อยู่ที่ ความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นกับสิ่งอื่น ๆ ภายใต้ระบบเดียวกัน (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2542) ซึ่ง สอดคล้องตามแนวความคิดการออกแบบและสร้างสัญลักษณ์ ที่กล่าวว่านักออกแบบจะต้องใช้ความรู้และ ความสามารถอย่างยิ่งยวดในการวิเคราะห์เนื้อหาของสารที่ต้องการสื่อความหมาย และสังเคราะห์ให้ เป็นรูปสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนอันสามารถจะบอกได้ถึงความหมาย ทั้งยังต้องใช้ความสามารถในการ เขียนภาพ หรือผลิตภาพ สัญลักษณ์ให้ประณีตคมชัด เพื่อสื่อความหมายได้ถูกต้องชัดเจน (พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์, 2546) โดยใช้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (Natural Form) เช่น ภาพดอกไม้ ใบไม้ ภูเขา สัตว์ดวงดาว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ ฯลฯ จัดเป็นสัญลักษณ์ที่เกิดจากธรรมชาติ (Natural

Symbol) และจากรูปแบบที่มนุษย์สร้าง (Manmade Form) ได้แก่ อาคารบ้านเรือน เครื่องใช้ สิ่งก่อสร้าง และสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลไทยลีกตาม แนวสัญญาวิทยา เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก และทำความเข้าใจตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกที่ปรากฏ ตามแนวคิดเชิงสัญญาวิทยา โดยมุ่งหวังเพื่อทำความเข้าใจภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทาง ในการออกแบบตราสัญลักษณ์ทางการกีฬาที่เหมาะสมด้านการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดเชิงสัญญาวิทยา
2. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรไทยลีก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการตราสัญลักษณ์กีฬาของประชาชนจากการถอดรหัส สัญลักษณ์ฟุตบอลไทยลีก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรในการศึกษาตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอล เป็นสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1), ไทยลีก 2 (T2), ไทยลีก 3 (T3), ไทยแลนด์ เชมปีโปรลีก (TS), และ ไทยแลนด์ อเมเจอร์ลีก (TA) หน่วยการวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้เป็น การคัดเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง โดยมุ่งเน้นการศึกษาตราสัญลักษณ์เฉพาะทีมฟุตบอลไทยลีก (T1) จำนวน 16 ทีม ในฤดูกาล 2564 - 65 ซึ่งเป็นทีมฟุตบอลที่อยู่ในระดับลีกสูงสุดของประเทศและได้รับความ นิยมจากแฟนบอลไทยลีกเป็นอย่างมาก ประกอบไปด้วย สโมสรฟุตบอลระยอง สโมสรโปลิศ เทโร เอฟซี สโมสรฟุตบอลจังหวัดสุพรรณบุรี สโมสรฟุตบอลจังหวัดสุโขทัย สโมสรฟุตบอลจังหวัดตราด สโมสรฟุตบอลนครราชสีมา มาสด้า สโมสรฟุตบอลชลบุรี สโมสรฟุตบอลพีที ประจวบ สโมสรฟุตบอล ราชบุรีมิตรผล สโมสรฟุตบอลสมุทรปราการ ซิตี้ เอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด สโมสรบีจี ปทุม ยูไนเต็ด สโมสรฟุตบอลทรู แบงค็อก ยูไนเต็ด การท่าเรือเอฟซี บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด และสโมสรฟุตบอลสิงห์ เชียงราย ยูไนเต็ด

ส่วนประชากรในการศึกษาเชิงปริมาณคือประชาชนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล คือประชาชนที่เป็นแฟนคลับของสโมสรฟุตบอลไทยลีก (T1) ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง ของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วม การวิจัย ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัย ในกรณี ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ยินยอมเข้าร่วม การดำเนินการวิจัยต่อ และหากผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่สามารถ หรือไม่สมัครใจ ให้ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุใดก็ดี ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยนั้นรวมอยู่ในงานวิจัย ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธและยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเพื่อหาคำตอบแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบสร้างตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลไทยลีก จากนั้นจึงกำหนดตารางการวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์หาองค์ประกอบของตราสัญลักษณ์ เมื่อได้ผลสรุปข้อมูลแล้ว จึงนำผลการศึกษาไปจัดทำแบบสอบถามต่อไป

ส่วนที่ 2 จะใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยจะใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ คือแบบสอบถามแบบวัดผลครั้งเดียว (One-Shot descriptive questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed -ended Form) กำหนดคำตอบให้เลือก โดยแบ่งสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ คณะที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ลักษณะของตราสัญลักษณ์ที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ประเด็นความเข้าใจ ความหมายสัญลักษณ์ในตราสัญลักษณ์ ลักษณะของตราสัญลักษณ์ที่พึงประสงค์ โดยเนื้อหาคำตอบและคำตอบในแบบสอบถามนี้ จะเป็นผลข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการวิจัยในส่วนที่ 1

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและตราสัญลักษณ์ จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์นำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบวัดผลครั้งเดียวซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด และนำไปหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยมีค่า IOC = 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสโมสรฟุตบอลจากแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการศึกษาวิจัยและผลงานวิจัยประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลในการวิจัยในส่วนต่อไป

การศึกษาเชิงปริมาณ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในวงกว้าง จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อการตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนเพียงพอแล้ว จะนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดกระทำเป็นตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดหมวดหมู่ลักษณะและความหมาย จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดสัญลักษณ์วิทยา และใช้แนวคิดเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และอัตลักษณ์ทางสังคม ตลอดจนแนวคิดการเล่าเรื่อง ในการวิเคราะห์เนื้อหาและความหมายเบื้องหลังที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูล ประเด็นความเข้าใจความหมายสัญลักษณ์ในตราสัญลักษณ์ ลักษณะของตราสัญลักษณ์ที่พึงประสงค์ โดยใช้สถิติ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

การศึกษาตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา

ชื่อสโมสร	ตราสัญลักษณ์	การวิเคราะห์ตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา
การทำเรือ		สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์เดิมของสโมสรการทำเรือ เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายโดยนัย ถึงความมุ่งมั่น ความน่าเกรงขาม ผู้ไม่เคยยอมแพ้ และฝ่าฟันกับทุกอุปสรรคที่ผ่านเข้ามา ด้านนอกเป็นสมอเรือที่ใช้แทนความหมายโดยนัยถึงการทำเรือ ส่วนด้านบนเป็นรูปผ้าพันคอแสดงน้ำเงินใช้แทนความหมายโดยนัยของสโมสรและแฟนคลับ
ขอนแก่น ยูไนเต็ด		งูจางที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ เป็นภาพแทนความหมายของหมู่บ้านงูจาง ซึ่งให้ความหมายโดยประหวัดถึงจังหวัดขอนแก่น ซึ่งงูจางให้ความหมายโดยนัยถึงความดุร้ายและมีพลัง
ชลบุรี		ฉลามเป็นสัตว์ทะเล ดังนั้นจึงให้ความหมายโดยนัยถึงสิ่งของหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับทะเล จึงถูกใช้เพื่อแสดงความเชื่อมโยงกับจังหวัดชลบุรี ที่เป็นจังหวัดที่ติดทะเล ส่วนฉลามได้ชื่อว่าเป็นนักล่าที่โหดเหี้ยมแห่งท้องทะเล จึงถูกใช้เพื่อแสดงความหมายของความดุคั่น
ทรูแบงค็อก ยูไนเต็ด		ปีกเป็นสัญลักษณ์ของความอิสระ และให้ความหมายของการบิน จึงถูกใช้เพื่อให้ความหมายของการบินขึ้นสู่ที่สูง ให้ความหมายโดยนัยถึงผู้ชนะ นอกจากนี้ลักษณะของปีกมีความคล้ายคลึงกับเครื่องหมายทหารจึงอาจแสดงความหมายโดยนัยของความเข้มแข็ง ความแข็งแกร่งอีกทางหนึ่งด้วย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อสโมสร	ตราสัญลักษณ์	การวิเคราะห์ตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา
นครราชสีมา มาสด้า		รูปแมวที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ถูกชี้แจงว่าเป็นแมวสีสวาด ซึ่งถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า แมวโคราช จึงถูกใช้เพื่อแสดงความหมายโดยนัยถึงจังหวัดนครราชสีมา
บีจี ปทุม ยูไนเต็ด		สโมสรชี้แจงว่ากระต่ายเป็นปีนักษัตรของปีฉลู ภิรมย์ภักดี ประธานสโมสร จึงได้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของตราสัญลักษณ์ ทั้งนี้ กระต่ายยังให้ความหมายโดยนัยของความรวดเร็ว ชื่นเชิง ได้ด้วย
บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด		ภาพที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์คือ ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ซึ่งแสดงความหมายโดยนัยถึงจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการนำภาพปราสาทหินเพื่อแสดงความเชื่อมโยงระหว่างสโมสรกับจังหวัดบุรีรัมย์
โปลิศ เทโร		ภาพที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์คือ มังกร ซึ่งให้ความหมายโดยนัยถึงอำนาจ ความน่าเกรงขาม มักถูกใช้เพื่อแทนความหมายของการเป็นผู้นำ
พีที ประจวบ		สโมสรชี้แจงว่า รูปตัวต่อที่ปรากฏในสัญลักษณ์มีที่มาจาก “เสี้ยวต่อ” ชื่อเล่นของเฉลิมชัย ศรีอ่อน อดีตประธานสโมสร เพื่อแสดงความเชื่อมโยงกับบุคคลผู้มีอิทธิพลต่อสโมสร ทั้งนี้ ตัวต่อให้ความหมายโดยนัยถึงความอันตราย
เมืองทอง ยูไนเต็ด		ภาพที่ปรากฏคือ กีเลน สื่อความหมายถึงความเป็นสิริมงคล รวมไปถึงเสริมโชค ลาภ และความสำเร็จ
ราชบุรี มิตรผล		ภาพที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์คือ มังกร ซึ่งให้ความหมายโดยนัยถึงอำนาจ ความน่าเกรงขาม มักถูกใช้เพื่อแทนความหมายของการเป็นผู้นำ ทั้งนี้ ยังหมายถึงโล่งมังกรที่เป็นของขึ้นชื่อเมืองราชบุรี จึงให้ความหมายโดยนัยถึงจังหวัดราชบุรีอีกด้วย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อสโมสร	ตราสัญลักษณ์	การวิเคราะห์ตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา
ลำปาง		ภาพที่ปรากฏคือ รูปรถม้า ซึ่งให้ความหมายโดยปริยายถึงจังหวัดลำปาง ที่มีของขึ้นชื่อคือรถม้า อันแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของสโมสรกับจังหวัดลำปาง
ลำพูน วอร์ริเออร์		โคขาวถูกนำมาใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายถึงจังหวัดลำปาง เนื่องจากโคขาวลำพูนเป็นของขึ้นชื่อของจังหวัดลำพูน ทั้งนี้วอร์ริเออร์ให้ความหมายโดยนัยถึงความแข็งแรง ความดุคั่น
ลีโอ เชียงราย ยูไนเต็ด		"ตัวกว้าง" ถือเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถพบได้มากที่สุดแถวภาคเหนือของไทย ซึ่ง "ตัวกว้าง" นั้นเป็นแมลงปีกแข็ง มีอวัยวะที่ยื่นออกไปทางด้านหัวคล้ายๆ กับเขา 1 คู่ และมีเอกลักษณ์คือความเป็นนักสู้ จึงถูกใช้เพื่อแสดงเป็นภาพแทนของสโมสร
สุโขทัย		ค้าวคาว ถูกใช้เป็นภาพสัญลักษณ์เพื่อแสดงความเชื่อมโยงระหว่างสโมสรกับ องค์ประกอบของสี่สมและรูปพระอาทิตย์ทำให้ค้าวคาวถูกเปลี่ยนความหมายจากความลึกลับ ความตาย กลายเป็นความเข้มแข็ง ความอันตราย ความร้อนแรงดุคั่น
หนองบัว พิชญ		องค์ประกอบหลักที่ปรากฏคือไก่ชนซึ่งถูกใช้เพื่อเป็นภาพแทนแสดงความเชื่อมโยงกับจังหวัดหนองบัวลำภู ให้ความหมายโดยนัยถึงความเป็นนักสู้ การแข่งขัน และความดุคั่น นอกจากนี้ยังมีรูปเพชร ซึ่งให้ความหมายโดยนัยถึงความแข็งแกร่ง

จากผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบหลักที่ใช้ในตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก 1 ส่วนใหญ่เป็นภาพแทนความหมายที่ใช้เพื่อแสดงความเชื่อมโยงระหว่างสโมสรกับจังหวัดที่สโมสรสังกัดอยู่ และภาพแทนความหมายส่วนใหญ่ให้ความหมายของผู้นำ อำนาจ ความแข็งแรง เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของสโมสรที่ต้องมีการแข่งขันเพื่อเอาชนะ จึงต้องแสดงภาพลักษณ์ของความเข้มแข็ง ความดุคั่น และความแข็งแกร่ง

การวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก

ในส่วนการวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีก 1 ทั้ง 16 ทีม ในฤดูกาล 2564-65 ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของตราสัญลักษณ์และเปรียบเทียบแ่งนั้ร่ว้กับแนวคิดเรื่องการออกแบบตราสัญลักษณ์และแนวคิดเรื่องจิตวิทยาสี โดยผลการศึกษาพบว่า

ตารางที่ 2 ตารางการวิเคราะห์ตราสโมสรฟุตบอลไทยลีก 1

ชื่อสโมสร	ตราสโมสร	การวิเคราะห์			
		รูปทรง	สี	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
การทำเรือ		โล่ทรงฮีตเตอร์	น้ำเงิน แดง	สิงห์โต	ผ้าพันคอ สมอ ฟุตบอล
ขอนแก่น ยูไนเต็ด		โล่สองยอด engrailed แบบประยุกต์	แดง ดำ	จุจาง	ดอกคูณ
ชลบุรี		ห้วฉลาม	ฟ้า ขาว	รูปฉลาม	
ทรูแบงค็อก ยูไนเต็ด		โล่สองยอด engrailed ประยุกต์ และปีก	ดำ เงิน	โล่และปีก	ดาว
นครราชสีมา มาสด้า		โล่ว่าว	เทาเข้ม เทาอ่อน ส้ม	แมวสาวท	
บีจี ปทุม ยูไนเต็ด		โล่หกเหลี่ยม	น้ำเงิน ฟ้า เหลือง	หัวกระต่าย	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อสโมสร	ตราสโมสร	การวิเคราะห์			
		รูปทรง	สี	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด		โลฮิตเตอร์	น้ำเงิน	ปราสาทหิน พนมรุ้ง	ดาว
โปลิศ เทโร		โลฮิตเตอร์	แดง ทอง	มังกร	
พีที ประจวบ		โล่ฝรั่งเศส เก่า	ดำ ส้ม	ตัวต่อ	
เมืองทอง ยูไนเต็ด		โลฮิตเตอร์	แดง ดำ ขาว	กิเลนคู่	
ราชบุรี มิตร ผล		โล่ฝรั่งเศส เก่า	ส้ม ขาว	มังกร	
ลำปาง		โลฮิตเตอร์	เขียว ดำ เหลือง ทอง	รถม้า	ฟุตบอล
ลำพูน วอร์ริเออร์		โล่เสมา	แดง ทอง	วัวขาวลำพูน	พระธาตุหริภุญชัย พระนางจามเทวี รวงข้าว
ลิโอ เชียงใหม่ ยูไนเต็ด		โล่ไม้สม มาตรา	ดำ ส้ม	แมลงกว่าง	ตุ๊ก ฟุตบอล

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อสโมสร	ตราสโมสร	การวิเคราะห์			
		รูปทรง	สี	องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง
สุโขทัย		โล่ฝรั่งเศส เก่า	ส้ม เหลือง	ค่างคาว	พระอาทิตย์
หนองบัว พิบูลย์		ทรงเพชร	เหลือง ทอง ชมพู	ไก่	จั่ว

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษา จะเห็นได้ว่า รูปทรงของตราสัญลักษณ์ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นทรงโล่ ซึ่งโล่เป็นอุปกรณ์ป้องกันตัวที่ใช้ในการรบ และน่าจะได้รับการถ่ายทอดความนิยมมาจากต่างประเทศ โดยความหมายแฝงของโล่ หมายถึง กองทัพ การป้องกัน และการแสดงอำนาจ สโมสรฟุตบอลในไทยลีกใช้ ส่วนใหญ่จะมีสีดำ หรือสีส้มเป็นสีหลัก และอาจมีสีแดง เหลือง น้ำเงิน ทอง และ สีขาวประปราย โดยสีดำนั้น หมายถึง ความหนักแน่น ความมั่นคง ให้ความรู้สึกกลับเป็นอมตะ กล้าหาญและเสียสละ ส่วนสีส้ม หมายถึง พลัง ความกระตือรือร้น ความมีชีวิตชีวา ความสนุกสนาน การผจญภัย

ข้อสังเกตหนึ่งที่ผู้วิจัยพบจากผลการวิจัย นั่นคือ ผลการวิจัยการจากศึกษาตราสัญลักษณ์พบว่าใช้รูปทรงหลักเป็นรูปโล่ ในขณะที่เมื่อศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์กลับมีคำตอบของทรงกลม ที่ได้รับความนิยมเท่ากันกับทรงโล่ โดยผู้วิจัยเห็นว่าโล่ในการทำสงครามนั้น ก็มีหลายพื้นที่หลายประเทศที่ใช้โล่ทรงกลม จึงสันนิษฐานว่าการใช้ความหมายของทรงกลมในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรฯ นั้น ก็ให้ความหมายเช่นเดียวกันกับทรงโล่นั้นเอง

องค์ประกอบหลักในตราสัญลักษณ์ ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ซึ่งมักสื่อความหมายถึงภูมิลำเนาที่ตั้งของสโมสร เช่น แมวสีสวาด เป็นแมวพื้นถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา หรือจิ้งจอกจากหมู่บ้านจุงจาง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ในจังหวัดขอนแก่น นอกจากรูปสัตว์ที่เป็นสัตว์ประจำถิ่นแล้ว ในขณะเดียวกันยังมีสัตว์หรือแมลงที่มาจากความเกี่ยวข้องจากบุคคลสำคัญ เช่น กระต่ายของสโมสร บางกอกกล๊าส เป็นนักชกประจำปีเกิดของประธานสโมสร หรือตัวต่อของสโมสรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นชื่อเล่นของประธานสโมสร แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากสัตว์หรือแมลงที่เกี่ยวข้องกับภูมิลำเนาพื้นที่หรือเกี่ยวเนื่องกับบุคคลสำคัญแล้ว ยังมีบางส่วนที่ใช้สัตว์ในเทพนิยายมาเป็นองค์ประกอบหลัก เช่น กิเลน ของสโมสรเมืองทอง และมังกรของสโมสรโปลิศ เทโร ซึ่งอาจเนื่องจากความเชื่อของลูกหลานจีน-ไทย ที่เป็นผู้ที่มีส่วนตัดสินใจในสโมสรได้เช่นกัน

ศึกษาแนวทางการความต้องการตราสัญลักษณ์กีฬาของประชาชนจากการถอดรหัสสัญลักษณ์ฟุตบอลไทยลีก

ตราสัญลักษณ์ของสโมสรเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความแตกต่าง ที่สร้างการรับรู้ได้จดจำได้ง่าย อันจะเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างฐานแฟนคลับของสโมสรได้อีกทาง จึงควรพิจารณาออกแบบสัญลักษณ์ของสโมสร เพื่อเป็นการเพิ่มการรับรู้และประชาสัมพันธ์องค์กรของตนได้อีกช่องทางหนึ่ง

ตารางที่ 3 ปัจจัยสำคัญในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรกีฬา

ช่วงเวลา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสวยงามน่าสนใจ	93	23.4
องค์ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน	137	31.9
สีสันทันทีให้ความรู้สึกสบาย	11	2.8
โดดเด่นสะดุดตา จดจำง่าย	32	8.0
สะท้อนตัวตนของสโมสรกีฬาได้ชัดเจน	125	31.4
รวม	398	100

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรกีฬา คือองค์ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนมากที่สุด มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.9 รองลงมา เป็นการสะท้อนตัวตนของสโมสรกีฬาได้ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 31.4 และมีความสวยงามน่าสนใจ มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 23.4

ตารางที่ 4 รูปทรงของตราสัญลักษณ์ที่พึงประสงค์

รูปทรง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วงกลม	124	31.2
วงรี	11	2.8
สี่เหลี่ยมหัวกลับ	31	7.8
รูปโล่	105	26.4
รูปเทววัตถุ	10	2.5
รูปทรงอิสระ	96	24.1
อื่นๆ.....	30	7.5
รวม	395	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า รูปทรงที่พึงประสงค์สามอันดับแรก คือ รูปวงกลม คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาเป็นรูปโล่ คิดเป็นร้อยละ 26.4 และรูปทรงอิสระ คิดเป็นร้อยละ 24.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สีที่ควรใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสร

สี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สีดำ	157	39.5
สีม่วง	31	7.9
สีน้ำเงิน	115	28.9
สีฟ้า	105	26.3
สีเขียว	84	21.1
สีเหลือง	84	21.1
สีส้ม	52	13.2
สีแดง	167	42.1
สีชมพู	42	10.5
สีขาว	157	39.5
สีทอง	42	10.5
สีเงิน	73	18.4
อื่น ๆ	10	2.6
		100

จากผลการศึกษาในตารางที่ 5 ในหัวข้อสีที่ควรใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรนั้น พบว่า สีที่กลุ่มตัวอย่างเลือก สามอันดับแรก ได้แก่ สีแดง คิดเป็นร้อยละ 42.1 สีขาวและสีดำ มีค่าคะแนนเท่ากันที่ร้อยละ 39.5 โดยสีที่ไม่ได้รับเลือกเลยคือสีน้ำตาล

ตารางที่ 6 องค์ประกอบหลักที่แสดงความโดดเด่นของตราสัญลักษณ์

องค์ประกอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รูปสัญลักษณ์แทนอุปกรณ์กีฬาที่สำคัญ	190	47.7
รูปสัญลักษณ์แทนตัวผู้บริหารหรือคนสำคัญ	84	21.1
รูปสัตว์ พรรณไม้ สิ่งของ สถานที่ประจำถิ่น	157	39.5
รูปสัญลักษณ์แทนความงดงาม	52	13.2
รูปสัญลักษณ์แทนอำนาจ	157	39.5
รูปสัญลักษณ์แทนชัยชนะ	115	28.9
รูปสัญลักษณ์แทนความร้อนแรง	178	44.7
รูปสัญลักษณ์แทนความสมบูรณ์	105	26.3
รูปสัญลักษณ์แทนความเข้มแข็ง	52	13.2
อื่นๆ (ระบุ).....	10	2.6

จากผลการศึกษาในตารางที่ 6 โดยใช้คำถามแบบหลายคำตอบ (Multiple choice) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกรูปสัญลักษณ์แทนอุปกรณ์กีฬาที่สำคัญ คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือรูปสัญลักษณ์แทนความร้อนแรง คิดเป็นร้อยละ 44.7 และความมั่งคั่งน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.2

ตารางที่ 7 องค์ประกอบเสริมเพื่อความสวยงามของตราสัญลักษณ์

องค์ประกอบ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อักษรชื่อสโมสร อยู่ด้านบนของตราสัญลักษณ์	178	44.7
อักษรชื่อสโมสร อยู่ด้านล่างของตราสัญลักษณ์	188	47.4
แถบริบบิ้นผ้ารองรับชื่อสโมสร	63	15.8
คติพจน์ประจำสโมสร	94	23.7
รูปสัญลักษณ์แทนอำนาจ	63	15.8
รูปสัญลักษณ์แทนชัยชนะ	104	26.3
รูปสัญลักษณ์แทนความร้อนแรง	53	13.2
รูปสัญลักษณ์แทนความสมบูรณ์	126	31.6
รูปสัญลักษณ์แทนความเข้มแข็ง	104	26.3
อื่นๆ (ระบุ).....	10	2.6

ตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝั่ง คือเรื่องตำแหน่งการวางอักษรชื่อสโมสร ซึ่งมีผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน โดยความเห็นส่วนใหญ่เลือกวางไว้ด้านล่างของตรา คิดเป็นร้อยละ 47.4 ในขณะที่อีกฝั่งหนึ่งเลือกวางไว้ด้านบนของตรา คิดเป็นร้อยละ 44.7 ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับรูปสัญลักษณ์แทนความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 31.6

ตารางที่ 8 รูปทรงโล่ที่พึงประสงค์ในการนำมาออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสร

รูปทรงของโล่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โล่ยาว	10	2.5
ทรงนอร์มัน	10	2.5
ทรงฮิตเตอร์	32	8.0
ทรงฝรั่งเศสเก่า	71	17.8
ทรงโอปี่เรีย	22	5.5
ทรงลิ้ม	95	23.9
ทรงฝรั่งเศสใหม่	11	2.8
ทรงสองยอด engrailed	136	34.2
รวม	398	100.0

จากตารางที่ 8 เมื่อผู้วิจัยมีกรณีศึกษาว่า หากต้องออกแบบตราสัญลักษณ์ด้วยรูปทรงโล่นั้น กลุ่มตัวอย่างจะเลือกรูปทรงลักษณะอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า โล่ทรงสองยอด engrailed เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 34.2 และรูปทรงที่ได้รับความนิยมอันดับรองลงมาคือ ทรงลิ้ม คิดเป็นร้อยละ 23.9 ทรงฝรั่งเศสเก่า คิดเป็นร้อยละ 17.8 และโล่ทรงว่าวและทรงนอร์มัน ได้รับความนิยมน้อยที่สุดร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ผลการศึกษาด้านลักษณะของตราสัญลักษณ์สโมสรกีฬาที่พึงประสงค์พบว่า ตราสัญลักษณ์ของสโมสรที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบมีองค์ประกอบเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนมากที่สุด และสามารถสะท้อนตัวตนของสโมสรกีฬาได้ชัดเจน ตลอดจนมีความสวยงามน่าสนใจ โดยรูปทรงของตราสัญลักษณ์ที่พึงประสงค์สามอันดับแรก คือ รูปวงกลม รูปโล่ และรูปทรงอิสระ ส่วนปัจจัยเรื่องสีที่ควรใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรนั้น พบว่าสีที่กลุ่มตัวอย่างเลือก สามอันดับแรก ได้แก่ สีแดง สีขาวและสีดำ

จากผลการศึกษาองค์ประกอบหลักที่แสดงความโดดเด่นของตราสัญลักษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกรูปสัญลักษณ์แทนอุปกรณ์กีฬาที่สำคัญ เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุดคือรูปสัญลักษณ์แทนความร้อนแรง โดยให้ความสำคัญกับความงดงามน้อยที่สุด ในขณะที่ผลการศึกษาองค์ประกอบเสริมเพื่อความสวยงามของตราสัญลักษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝั่ง คือเรื่องตำแหน่งการวางอักษรชื่อสโมสร ซึ่งมีผลการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน โดยความเห็นส่วนใหญ่เลือกวางไว้ด้านล่างของตรา ในขณะที่อีกฝั่งหนึ่งเลือกวางไว้ด้านบนของตรา และยังให้ความสำคัญกับรูปสัญลักษณ์แทนความสมบูรณ์

จากผลการศึกษาตราสัญลักษณ์สโมสรไทยลีกพบว่าลักษณะรูปทรงส่วนใหญ่มีรูปทรงโล่ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษารูปทรงโล่ที่พึงประสงค์ในการนำมาออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสร โดยผลการศึกษาพบว่า หากต้องออกแบบตราสัญลักษณ์ด้วยรูปทรงโล่นั้น โล่ทรงสองยอด Engrailed เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมสูงสุด และรูปทรงที่ได้รับความนิยมอันดับรองลงมาคือ ทรงลิ้ม ทรงฝรั่งเศสเก่า ในขณะที่โล่ทรงว่าวและทรงนอร์มันได้รับความนิยมน้อยที่สุดร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ใน 3 ประเด็น คือ เพื่อศึกษาตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรไทยลีก และเพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบตราสัญลักษณ์ทางการกีฬาจากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยา

หากอธิบายการวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลไทยลีกตามแนวคิดของ Pierce (1955) จะพบว่าตราสัญลักษณ์จัดอยู่ในหมวดของซิมโบว์ (Symbol) ซึ่งเกิดจากการให้ความหมายของสโมสร โดยเป็นการนำเอาสัญลักษณ์ในรูปของไอคอน (Icon) และอินเด็กซ์ (Index) มาประกอบสร้างให้เกิดเป็นความหมายเฉพาะของแต่ละสโมสร ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ตามแนวคิดเชิงสัญลักษณ์ของ Saussure (1959) ที่มีความหมายทางอ้อม

ที่เกิดจากข้อตกลงหรือความเข้าใจเฉพาะกลุ่ม โดยจากการศึกษาพบว่า ตราสัญลักษณ์ส่วนใหญ่จะให้ความหมายในเชิงของความแข็งแกร่ง ผู้นำ และอำนาจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของการกีฬาที่ชัดเจนประการหนึ่ง เนื่องจากการแข่งขันกีฬาจะต้องมีผู้แพ้ผู้ชนะ การออกแบบตราสัญลักษณ์จึงต้องมีการออกแบบเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักกีฬาและแฟนกีฬา โดยหากอธิบายตามแนวคิดของ Barthes (1970) จะเห็นว่าตราสัญลักษณ์ของสโมสรเป็นตัวสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เนื่องจากการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรม ทำการถ่ายทอดความหมายโดยนัยแฝง จากสีและรูปทรง ตลอดจนลักษณะและเครื่องหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายถึงความแข็งแกร่ง อำนาจ การเป็นผู้ชนะ และชัยชนะ

นอกจากนี้ ภาพของสิ่งสำคัญแทนพื้นถิ่นหรือบุคคลสำคัญของสโมสร ยังแสดงให้เห็นถึงอำนาจในการยึดโยงความหมายของสิ่งเหล่านั้น ที่มีอิทธิพลเหนือตัวสัญลักษณ์อื่น เช่น รถม้าลำปางที่อำนาจของความหมายที่สื่อแทนตัวจังหวัดลำปางนั้นมีมากกว่า ชามกาไก่ หรือพระธาตุ หรือสิ่งอื่นใดที่สามารถใช้กล่าวอ้างแทนตัวจังหวัดลำปางได้

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์สโมสรฟุตบอลลำปาง

และเมื่อภาพความหมายที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์เหล่านี้ได้ถูกเผยแพร่ไปก็ทำให้ความหมายโดยนัยที่ถูกสร้างขึ้นมา ได้แปรเปลี่ยนไปเป็นความหมายโดยตรง ที่เมื่อกล่าวถึงตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลไทยลีกเหล่านี้ ก็จะสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นสโมสรใด ของจังหวัดใด ได้ทันทีตามที่ Barthes (1970) ได้อธิบายไว้ว่าถ้าหากความหมายนั้นมีอำนาจมากพอก็จะสามารถเปลี่ยนความหมายโดยนัยให้กลายเป็นความหมายโดยตรงได้

รูปแบบและลักษณะที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ของสโมสรไทยลีก

จากการศึกษาการออกแบบรูปทรงลักษณะองค์ประกอบที่ปรากฏในตราสัญลักษณ์ พบว่าเป็นลักษณะของวัตถุหรือสิ่งของที่มาจากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ (2546) ที่กล่าวว่าแรงบันดาลใจในการออกแบบตราสัญลักษณ์ ประการหนึ่งนั้นเป็นแรงบันดาลใจจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (Natural Form) ได้แก่ ภาพพืชพันธุ์ ภูเขา สัตว์ ดวงดาว ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ จัดเป็นสัญลักษณ์ที่เกิดจากธรรมชาติ (Natural Symbol) และจากรูปแบบที่มนุษย์สร้าง (Manmade Form) ได้แก่ อาคารบ้านเรือน เครื่องใช้ สิ่งก่อสร้าง และสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น

ในด้านของสีที่ใช้ในการออกแบบ พบว่าสีที่สโมสรฟุตบอลในไทยลีกใช้ ส่วนใหญ่จะมีสีดำหรือสีส้มเป็นสีหลัก และอาจมีสีแดง เหลือง น้ำเงิน ทอง และ สีขาวประปราย เมื่ออธิบายตามแนวคิดเรื่องจิตวิทยาของสีของ Bottomley และ Doyle (2006) จะพบว่าสีส้มจะให้ความรู้สึกคึกคะนอง ส่วนสีดำ จะให้ความรู้สึกของการแข่งขันและความรุนแรงซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการแข่งขันกีฬา

ส่วนด้านรูปแบบ เป็นที่เห็นได้ชัดเจนว่า รูปทรงลักษณะโล่นั้นเป็นตัวสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายการออกแบบโล่สามารถสื่อถึงความมั่นคง การปกป้อง อายุยืน ประเพณี ความแข็งแกร่ง ความเป็นชาย ความแข็งแกร่ง ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ไม่ถอย ไม่ยอมแพ้ ส่วนลักษณะวงกลมเป็นสัญลักษณ์ที่หมายถึงความสมบูรณ์ การปกป้องและการเคลื่อนไหว ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์ของสโมสรฟุตบอลจึงเป็นการเปรียบเปรยว่าสโมสรมีความแข็งแกร่งเป็นป้อมปราการที่มีกำลังพลพร้อมออกศึก

แนวทางความต้องการตราสัญลักษณ์กีฬาของประชาชนจากการถอดรหัสสัญลักษณ์ฟุตบอลไทยลีก

ตราสัญลักษณ์กีฬาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความแตกต่าง ที่สร้างการรับรู้จดจำได้ง่าย อันจะเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างฐานแฟนคลับของสโมสรได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งหากสโมสรกีฬาต้องการเพิ่มศักยภาพในและสร้างฐานแฟนคลับให้มากขึ้น จึงควรพิจารณาออกแบบสัญลักษณ์ของสโมสร เพื่อเป็นการเพิ่มการรับรู้และประชาสัมพันธ์องค์กรของตนได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรียวินท์ วิทวัสกุลวงศ์ (2558) สุธาวัลย์ สัจจสมบูรณ์ และธีรวัรา ไหวติ (2561) ที่มีแนวคิดว่าการออกแบบเอกลักษณ์ขององค์กร จะต้องง่ายต่อการรับรู้ สร้างทัศนคติที่ดี และสร้างเอกลักษณ์ที่ชัดเจนและมีจุดเด่น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

โดยลักษณะที่เหมาะสมในการออกแบบตราสัญลักษณ์สโมสรกีฬา ควรมีองค์ประกอบที่เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนมากที่สุด และสามารถสะท้อนตัวตนของสโมสรกีฬาได้ชัดเจน ตลอดจนมีความสวยงามน่าสนใจ โดยรูปทรงของตราสัญลักษณ์ที่เหมาะสมในการออกแบบเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือแฟนกีฬาได้ดี สามอันดับแรก คือ รูปวงกลม รูปโล่ และรูปทรงอิสระ ส่วนปัจจัยเรื่องสีที่ควรใช้ในการออกแบบตราสัญลักษณ์สื่อนั้น สามอันดับแรก ได้แก่ สีแดง สีขาว และสีดำ ส่วนการออกแบบองค์ประกอบหลักที่แสดงความโดดเด่นของตราสัญลักษณ์ ควรเลือกใช้รูปสัญลักษณ์แทนอุปกรณ์กีฬาที่สำคัญ และสัญลักษณ์แทนความรื้อนแรงเป็นหลัก เพื่อแสดงความแข็งแกร่งดุติ้นของกีฬา ส่วนการออกแบบองค์ประกอบรองควรเลือกใช้สัญลักษณ์แทนความอุดมสมบูรณ์หรือชัยชนะ ในขณะที่การวางตัวอักษรชื่อสโมสรสามารถวางไว้ได้ทั้งด้านบนหรือด้านล่างของตราสัญลักษณ์ ในส่วนของการออกแบบรูปร่างลักษณะของตราสัญลักษณ์นั้นสามารถออกแบบได้ทั้งทรงกลม หรือทรงโล่ ซึ่งทรงโล่ควรเป็นโล่ทรงสองยอด Engrailed หรืออาจเลือกใช้ ทรงลิ้ม หรือทรงฝรั่งเศสเก่า ก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสัญญาของตราสัญลักษณ์ของสโมสรเป็นส่วนหนึ่งของภาพแทนที่แสดงความสัมพันธ์กับพื้นที่ถิ่นฐานของสโมสร และเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างตัวตนบนพื้นที่สื่อ ซึ่งสโมสรกีฬา และองค์กรทางการกีฬาสามารถนำผลการศึกษาไปออกแบบตราสัญลักษณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพการประชาสัมพันธ์ทางการกีฬา

2. สโมสรกีฬา หรือองค์กรทางการกีฬาที่มีตราสัญลักษณ์อยู่แล้ว สามารถอ้างอิงผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปปรับปรุงตราสัญลักษณ์ ให้มีรูปทรงและความหมายที่สามารถสะท้อนตัวตนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยนี้เป็นเพียงรูปแบบของตราสัญลักษณ์ที่เหมาะสมเท่านั้น ผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษาต่อยอด เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อไป

2. วิธีดำเนินการวิจัยในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากวิเคราะห์ตราสัญลักษณ์ ทีมฟุตบอลไทยลีก 1 จำนวน 16 ทีมจากข้อมูลเอกสารหลักฐานแล้ว ควรใช้เครื่องมือการสนทนากลุ่ม หรือสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตราสัญลักษณ์ เพื่อยืนยันข้อมูล จะทำให้ถอดรู้หรือการประกอบสร้างความหมายที่ส่งผ่านตราสัญลักษณ์ที่ผู้ศึกษาได้ทำมาอย่างดีแล้วให้ได้แม่นยำยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2552). การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณ์ และความเป็นอื่น. กรุงเทพฯ: วิชาษา.

พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์. (2546). เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

รยวินท์ วิทยาสกุลวงศ์. (2558). การพัฒนาตราสัญลักษณ์ด้วยกระบวนการออกแบบเอกลักษณ์องค์กร กรณีศึกษา บริษัท วิลเลนดรอฟ จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย. (2559). สรุปการแถลงข่าว "FA THAILAND ROADMAP 2017-2019". [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://fathailand.org/news/60>

สุธาวัลย์ สัจจสมบูรณ์ และธีรวัชร ไหวดี. (2561). กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง เครื่องมือในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 2(3), 83-92.

- Barthes, R. (1970). *Writing Degree Zero and Elements of Semiology*. Translated from the French by Annette Lavers and Colin Smith. Boston: Beacon Press.
- Bottomley, P. A., Doyle, J. R. (2006). "The interactive effects of colors and products on perceptions of brand logo appropriateness". *Marketing Theory*. 6(1): 63-83. doi:10.1177/1470593106061263. S2CID 53464180.
- Peirce, C. S. (1955). *Philosophical writings of Peirce*. New York: Dover Publications.
- Saussure, F. (1959). *Course in general linguistics*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Yamane T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey: Prentice-Hall INC.

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะ การคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

EFFECT OF GEOGRAPHY LEARNING ACTIVITIES USING SCENARIO-BASED LEARNING ENHANCING MAP CREATION SKILLS AND SPATIAL THINKING SKILLS FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

สุกชัย ปิ่นมณี^{1*}, กัมปนาท บริบูรณ์¹ และ รุจน์ ฤาชา¹
Supachai Pinmanee^{1*}, Gumpanat Boriboon¹ and Ruj Luecha¹

Received : 22 October 2023

Revised : 13 December 2023

Accepted : 15 December 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดราชโอรส จำนวน 35 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์ แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยและอัตนัยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกโดยใช้วิธีสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0.35-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราคที่ระดับ 0.885 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนของตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานมี 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการกำหนดปัญหา (2) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในฉากทัศน์หรือสถานการณ์ และ (3) ขั้นตอนสะท้อนผลการเรียนรู้ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และ

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Faculty of Education Srinakharinwirot University, Thailand

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: supachaipinmanee@gmail.com

ทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของพหุนามแบบวัดซ้ำ พบว่า ทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่จากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า ทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(5,30) = 52.967, p < .001$)

คำสำคัญ: ฉากทัศน์เป็นฐาน / ทักษะการสร้างแผนที่ / ทักษะการคิดเชิงพื้นที่

ABSTRACT

This research article describes with two objectives. (1) to develop a geography learning activities using scenario-based learning enhancing map creation skills and spatial thinking skills for high school students; and (2) to investigate the effectiveness of this activity in geography learning activities using scenario-based learning enhancing map creation skills and spatial thinking skills for high school students. The research sample 35 students from Wat Raja O Ros school. The research instruments were in the study was a geography learning activities using scenario-based learning management activity, The objective and subject test of mapping creation skills assessment with both multiple-choice and essay questions, and the research instrument was a content validity of 0.67-1.00, using Pearson correlation 0.35-0.85 and the reliability was 0.885. Data analysis was mean, standard deflection, and one-way repeated measures MANOVA.

The result of the were as follow: (1) there were 3 steps to the geography learning activities using scenario-based learning as follows: 1) Problem formulation step; 2) Scene or situation; and 3) Stage of reflection on learning outcomes. 2) Student who learned through a geography learning activities using scenario-based learning enhancing map creation skills and spatial thinking skills for high school students, had a higher score than previous use, and then variance analysis repeated measures analysis of variance that the revealed of mapping creation skills and spatial thinking skills was increase when comparing learning management with repeated measures 6 times, statistical significance was .05 ($F(5,30) = 52.967, p < .001$)

Keywords: Scenario-based learning / Map creation skills / Spatial thinking skills

บทนำ

ภูมิศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สามารถบูรณาการกับร่วมกับศาสตร์อื่น ๆ อาทิ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทั้งได้เล็งเห็นว่า ปัจจุบันพื้นที่ต่าง ๆ ของโลกเกิดวิกฤตการณ์ทางกายภาพในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทเชิงพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งยังได้เห็นความสำคัญของการศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์ที่ชี้ให้เกิดการศึกษาและเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ให้ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงสามารถใช้ทักษะ กระบวนการ และเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัยอันจะนำไปสู่การปรับใช้ในการดำเนินชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) การศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์นั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านมุมมองทางภูมิศาสตร์ที่จะช่วยขยายความรู้ ทำความเข้าใจปัญหา โดยมีเป้าหมายที่สำคัญของภูมิศาสตร์ คือ การช่วยให้ผู้เรียนพัฒนามุมมองที่ครอบคลุมเกี่ยวกับโลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการสำรวจความหลากหลายและความเชื่อมโยงในรูปแบบเชิงพื้นที่ที่เห็นถึงปรากฏการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิรัฐศาสตร์ สังคมที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการทำทำความเข้าใจและการวิเคราะห์มิติเชิงพื้นที่อย่างมีกระบวนการ (Kerski, 2008) ผ่านการทำทำความเข้าใจแนวคิด การประยุกต์ การคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การอ่านและตีความแผนที่จะเป็นส่วนสำคัญเชื่อมโยงการให้เหตุผลเชิงพื้นที่สู่การประเมินความรู้ในภูมิศาสตร์

ทักษะแผนที่สามารถแบ่งออกเป็นการใช้แผนที่และการออกแบบแผนที่ การอ่าน วิเคราะห์ และตีความแผนที่ที่สามารถรวมอยู่ในการใช้แผนที่ได้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เชิงพื้นที่ที่จะแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ทางการเรียนรู้ในการเลือกใช้เครื่องมือ จากการศึกษาภูมิศาสตร์นั้นผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการคิดเชิงพื้นที่อยู่แล้วช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนการใช้เครื่องมือ สร้างแนวคิด และทักษะใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง หากไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่ผู้เรียนจะไม่เข้าใจกลไกการทำงานของเทคโนโลยีเชิงพื้นที่และจะไม่สามารถสรุปขั้นตอนที่ใช้เครื่องมือการทำแผนที่และเรียนรู้การคิดเชิงพื้นที่ได้ (Xiang & Liu, 2019) ซึ่งการพัฒนาทักษะสามารถผนวกผ่านฉากทัศน์ได้

การเรียนรู้ฉากทัศน์ หรือ Scenario Based Learning (SBL) เป็นแนวทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสถานการณ์เพื่อสร้างความตั้งใจในการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นหรือสถานการณ์ที่ได้รับการคัดเลือก อาจประกอบด้วยชุดของสถานการณ์ คำอธิบาย โครงร่างของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ เรื่องราวบางส่วนที่เกิดขึ้น (Errington, 2011) ในการศึกษาครูผู้สอนจะจัดสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือสถานการณ์จำลอง โดยครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์อันนำมาซึ่งการคิดพิจารณา และเน้นให้ผู้เรียนมุ่งแก้ไขปัญหาให้มีทักษะการสังเกต นอกจากนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานยังเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนสามารถแทรกสถานการณ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสืบค้น สะท้อนปัญหา นำไปสู่การสร้างแนวทางในอนาคต (De Leon, 2015) ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของฉากทัศน์หรือการวางแผนแนวทางในอนาคตผ่านการอภิปราย สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีลำดับขั้นเพื่อให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมรับมือต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น

จากเหตุที่กล่าวมานี้การจัดการเรียนรู้ในสาระภูมิศาสตร์ มีอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ด้วยการเรียนภูมิศาสตร์จากการท่องจำและขาดการเชื่อมโยงความรู้และบริบทของสังคมจากสภาพพื้นที่จริงหรือการได้เรียนรู้ในสถานการณ์ที่ไกลจากความรู้ความเข้าใจทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับฉากทัศน์นั้น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความตระหนักรู้และขาดความพร้อมต่อการรับมือของสถานการณ์ ซึ่งทักษะการสร้างแผนที่ก็เป็นเครื่องมือสำคัญ

ในการเชื่อมโยงความรู้ การเข้าใจสถานการณ์เสมือนเป็นจุดหมายสำคัญในการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ ที่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาส่งเสริมความเข้าใจองค์ความรู้ด้านการสร้างแผนที่และการคิดเชิงพื้นที่ ที่เป็นทักษะที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ให้เป็นผู้มี ความสามารถ ทักษะ และกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยกิจกรรม การเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่ และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและศึกษาผลของการจัดกิจกรรม ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะ การคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐาน ที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย

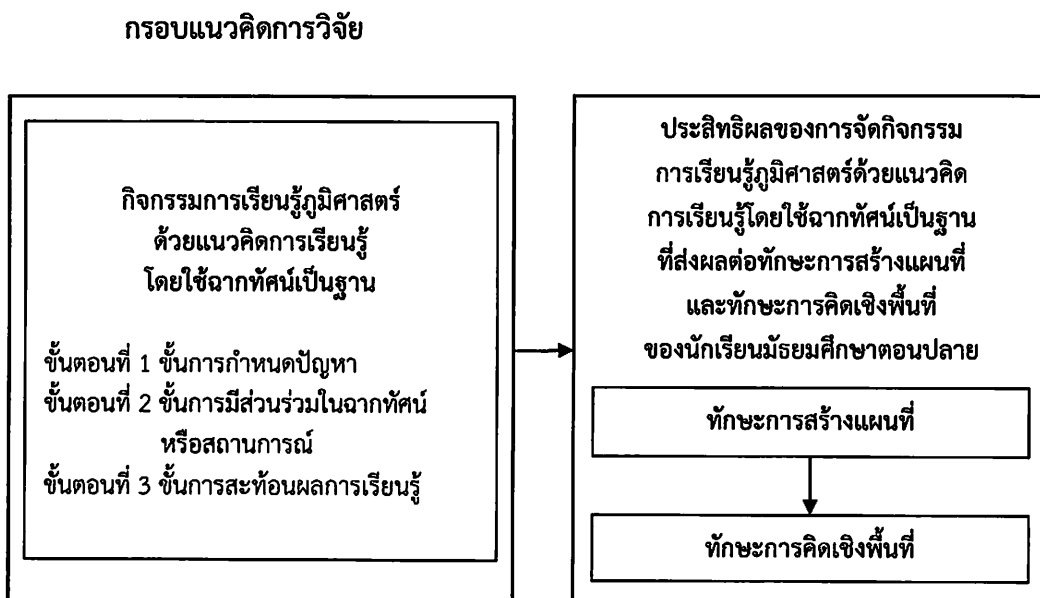
วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนวัดราชโอรส ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 33 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน และเข้าเกณฑ์วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่มตัวอย่าง (Cluster Sampling) โดยการจับฉลาก และเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิศาสตร์ร่วมกับกิจกรรมหลังเลิกเรียนด้านภูมิศาสตร์โอลิมปิก วิชาการ (สอวน.) ที่เข้าเกณฑ์วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เรียนสาระภูมิศาสตร์ (ปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เป็นนักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานหรือเคยได้รับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับแผนที่ การใช้แผนที่มาก่อน โดยการสุ่มเลือกตัวแทนจากกลุ่มเนื่องจากแต่ละกลุ่มมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ 6 แผน แผนละ 2 คาบ รวม 12 คาบ
2. แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ 2 ฉบับ จำนวน 20 ข้อ
3. แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบอัตนัย ระหว่างเรียน 6 ฉบับ ฉบับละ 5 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน จากการประเมินคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์โดยแบบประเมินแบบมาตราส่วน (Rating Scale) ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ระดับคุณภาพดี ($M = 4.08$, $S.D. = 0.14$)
2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยโดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) การหาค่าความเชื่อมั่นภายใน จำนวน 20 ข้อ หาคุณภาพโดยการตรวจสอบความตรง (Content validity) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation)

อยู่ระหว่าง 0.35-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ที่ระดับ 0.885

3. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบอัตนัยพบว่า การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.57 ถึง 0.7 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.7 และ มีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.712

1. ฉากทัศน์เชิงพื้นที่ดังกล่าวพื้นที่เหล่านี้มีลักษณะหรือกิจกรรมใดที่คล้ายคลึงกัน และจากอดีตถึงปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ภาพที่ 2 ตัวอย่างข้อสอบจากแบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบอัตนัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) ได้ดำเนินการทดลองโดยมีกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลาประยุกต์ (One Group, Pretest-Posttest Time Series Design) ดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชโอรสและประสานงานกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการทดลองใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรภูมิศาสตร์ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้เอง เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยแนะนำและแจ้งวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และทำการทดสอบโดยใช้แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยเป็นการทดสอบก่อนการทดลอง จำนวน 1 คาบ

4. ดำเนินใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ กับกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง หลังจบกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการทดสอบโดยใช้แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบอัตนัยเป็นการทดสอบระหว่าง การทดลองหลังดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง จำนวน 6 บทเรียน ทดสอบ 6 ครั้ง

5. เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่องเรียบร้อยแล้วจึงทำการทดสอบโดยใช้แบบวัดทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยเป็นการทดสอบ หลังการทดลองจำนวน 1 คาบ

6. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ด้วยการใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

2. วิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่แบบปรนัยโดยใช้สูตร KR-20 โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนก และวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่โดยใช้การสร้างเกณฑ์และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measure MANOVA)

ผลการวิจัย

1. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์มาจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐาน ทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่เพื่อสังเคราะห์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฉากทัศน์เป็นฐานตามแนวทางของ Errington (2011) ที่ได้วางขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการกำหนดปัญหา ขั้นตอนที่ 2 คือขั้นการมีส่วนร่วมในฉากทัศน์หรือสถานการณ์ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสะท้อนผลการที่ได้จัดควบคู่กับการจัดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียนได้เรียนรู้ในสาระภูมิศาสตร์ เรื่อง แผนที่ การใช้แผนที่ และประโยชน์ของแผนที่เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการสร้างแผนที่และการคิดเชิงพื้นที่โดยใช้คำถามเพื่อการแสวงหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ 5 ข้อคำถาม ตามแนวคิดของสถาบัน National Academy of Sciences ที่ Nordhaus (2006) ได้กล่าวถึงการใช้คำถามเพื่อสืบค้นทางภูมิศาสตร์ คือ 1) ทฤษฎีทางภูมิศาสตร์ 2) ถามคำถามทางภูมิศาสตร์ 3) สืบหาข้อมูลทางภูมิศาสตร์ 4) ความรู้ทางภูมิศาสตร์ และ 5) วิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และการลงมือปฏิบัติในการสร้างแผนที่โดยการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพื้นที่มาออกแบบและนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ตามประเภทของแผนที่ตามแนวคิดของ Scholz et al. (2014) โดยอาศัย 3 องค์ประกอบของการคิดเชิงพื้นที่ ดังนี้

- 1) แนวคิดของพื้นที่ (Concepts of Space) 2) การใช้เครื่องมือ (Tools of Representation) 3) กระบวนการใช้เหตุผล (Processes of Reasoning) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า 1 การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการกำหนดปัญหา คือ นักเรียนถูกใช้คำถามใช้คำถามการกล่าวถึงสถานที่ สภาพพื้นที่ หรือฉากทัศน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและท้ายที่สุดแล้วนักเรียนจะได้คำตอบหนึ่งวิธีหรือหลายวิธีภายในกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนจะสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับปัญหาพร้อมกับวิธีการต่าง ๆ อาทิ การเดินสำรวจพื้นที่ชุมชนหรือออกภาคสนามในสถานการณ์ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วมในฉากทัศน์หรือสถานการณ์ คือ นักเรียนจำเป็นต้องสืบค้น วิเคราะห์หลักฐาน สถานการณ์หรือฉากทัศน์นั้น ๆ และมีส่วนในการจัดการกับสถานการณ์และข้อมูล และศึกษาชุดข้อมูลเชิงพื้นที่ การลงพื้นที่ชุมชน และเก็บข้อมูล การพูดคุยสอบถาม สำรวจพื้นที่ และบันทึกรายละเอียด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่และจัดทำแผนที่

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสะท้อนผลการเรียนรู้ คือ นักเรียนกำหนดแนวโน้มการใช้พื้นที่ในอนาคตหรือการสะท้อนผลที่จะเป็นกระบวนการการเรียนรู้ทางฉากทัศน์ โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่และหลักการของกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐาน

2. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการนำการจัดกิจกรรมภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไปทำการทดลองตามแบบแผนการวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ คือ ทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ โดยอาศัยองค์ประกอบในการสร้างแผนที่ ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูล พิกัดตำแหน่ง มาตราส่วน การเก็บข้อมูล 2) วิเคราะห์เชิงพื้นที่ มาออกแบบและสร้างเป็นแผนที่ 3) การนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ตามประเภทของแผนที่ และองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงพื้นที่ ได้แก่ 1) แนวคิดของพื้นที่ 2) การใช้เครื่องมือ และ 3) กระบวนการใช้เหตุผล โดยก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนผู้วิจัยได้พิจารณาข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า การทดสอบ Compound Symmetry ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ไม่เป็น Compound Symmetry $\chi^2 = 70.972$, $p < .001$ ซึ่งหมายถึง ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแต่ละคู่ที่วัดซ้ำ (Correlation) และความแปรปรวนของตัวแปรตามในการวัดซ้ำแต่ละครั้ง (Variance) ของ Treatment แต่ละกลุ่มแตกต่างกันซึ่งเป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ Repeated Measure MANOVA จึงปรับแก้ด้วยการใช้วิธีของ Greenhouse-Geisser (Howell, 2013) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น

4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสร้างแผนที่ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการคิดเชิงพื้นที่ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบที่ 2.1 แนวคิดของพื้นที่ องค์ประกอบที่ 2.2 การใช้เครื่องมือ และองค์ประกอบที่ 3 กระบวนการให้เหตุผล และสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปรวนพหุนามของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง (Within-Subjects Effects)

		Value	F	Hypothesis df	Error df	p- value	Partial η^2
ทักษะการสร้างแผนที่ และทักษะการคิด เชิงพื้นที่	Hotelling's Trace (T^2)	8.828	52.967*	5.000	30.000	.001	.898

*p-value < .001

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรปรวนพหุนามของทักษะการสร้างแผนที่ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานจากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า ทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(5,30) = 52.967, p < .001$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value	Partial η^2
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสร้างแผนที่						
ระยะเวลา	34.400	3.794	9.067	15.471	.001	.313
ความคลาดเคลื่อน	75.600	128.994	.586			
องค์ประกอบที่ 2.1 แนวคิดของพื้นที่						
ระยะเวลา	28.210	3.746	7.530	13.485	.001	.284
ความคลาดเคลื่อน	71.124	127.380	.558			
องค์ประกอบที่ 2.2 การใช้เครื่องมือ						
ระยะเวลา	45.910	4.468	10.275	19.946	.001	.370
ความคลาดเคลื่อน	78.257	151.912	.515			
องค์ประกอบที่ 2.3 กระบวนการให้เหตุผล						
ระยะเวลา	19.352	3.979	4.863	7.450	.001	.180
ความคลาดเคลื่อน	88.314	135.290	.653			

*p-value < .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ พบว่า ทักษะการสร้างแผนที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสร้างแผนที่ ($F(1, 34) = 15.471, p\text{-value} < .001, \eta^2 = .313$) และองค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงพื้นที่ที่สามารถแยกรายองค์ประกอบได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 2.1 แนวคิดของพื้นที่ ($F(1, 34) = 13.485, p\text{-value} < .001, \eta^2 = .284$) องค์ประกอบที่ 2.2 การใช้เครื่องมือ ($F(1, 34) = 19.946, p\text{-value} < .001, \eta^2 = .370$) และองค์ประกอบที่ 2.3 กระบวนการให้เหตุผล ($F(1, 34) = 7.450, p\text{-value} < .001, \eta^2 = .180$) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบความแตกต่างของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ รายคู่เพื่อหาความแตกต่างของแต่ละครั้ง

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสร้างแผนที่ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี

ครั้งที่วัด	ค่าเฉลี่ย (M)	1	2	3	4	5	6
		2.543	2.657	3.029	3.114	3.571	3.600
1	2.543	-	-.114	-.486*	-.571	-1.029*	-1.057*
2	2.657		-	-.371	-.457	-.914*	-.943*
3	3.029			-	-.086	-.543*	-.571*
4	3.114				-	-.457	-.486*
5	3.571					-	-.029
6	3.600						-

*p-value < .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการสร้างแผนที่ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี จากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า ทักษะการสร้างแผนที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อวัดในครั้งแรกอยู่ในระดับดี ($M = 2.543, S.D. = .155$) และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งต่อ ๆ ไป

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์กรประกอบ
ที่ 2.1 แนวคิดของพื้นที่ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี

ครั้งที่วัด	ค่าเฉลี่ย (M)	1	2	3	4	5	6
		2.514	2.714	2.943	3.143	3.543	3.429
1	2.514	-	-.200	-.429	-.629	-1.029*	-.914*
2	2.714		-	-.229	-.429	-.829*	-.714*
3	2.943			-	-.200	-.600*	-.486*
4	3.143				-	-.400	-.286
5	3.543					-	.114
6	3.429						-

*p-value < .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์กรประกอบที่ 2.1 แนวคิดของพื้นที่ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี จากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า แนวคิดของพื้นที่ของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่เมื่อวัดในครั้งแรกอยู่ในระดับดี ($M = 2.514$, $S.D. = .111$) และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และลดลงเล็กน้อยในการวัดครั้งที่ 6 เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ในชุมชนของนักเรียนมีมาตรการที่แตกต่างกันส่งผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูลได้บางส่วน

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์กรประกอบ
ที่ 2.2 การใช้เครื่องมือ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี

ครั้งที่วัด	ค่าเฉลี่ย (M)	1	2	3	4	5	6
		2.171	2.314	2.914	2.971	3.343	3.400
1	2.171	-	-.143	-.7143*	-.800*	-1.171*	-1.229*
2	2.314		-	-.600	-.657*	-1.029*	-1.086*
3	2.914			-	-.057	-.429	-.486*
4	2.971				-	-.371	-.429*
5	3.343					-	-.057
6	3.400						-

*p-value < .05

จากตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์ประกอบที่ 2.2 การใช้เครื่องมือ ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี จากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า การใช้เครื่องมือของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อวัดในครั้งแรกอยู่ในระดับดี ($M = 2.171$, $S.D. = .119$) และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งต่อ ๆ ไป

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์ประกอบที่ 2.3 กระบวนการให้เหตุผล ด้วยวิธีบอนเฟอโรนี

ครั้งที่วัด	ค่าเฉลี่ย (M)	1	2	3	4	5	6
		2.657	2.800	2.857	2.829	3.514	3.286
1	2.657	-	-.143	-.200	-.171	-.857*	-.629*
2	2.800		-	-.057	-.029	-.714*	-.486
3	2.857			-	.029	-.657*	-.429
4	2.829				-	-.686*	-.457
5	3.514					-	.229
6	3.286						-

*p-value < .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการทดสอบรายคู่ของทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ องค์ประกอบที่ 2.3 กระบวนการให้เหตุผลด้วยวิธีบอนเฟอโรนี จากการวัดซ้ำ 6 ครั้ง พบว่า กระบวนการให้เหตุผลของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อวัดในครั้งแรกอยู่ในระดับดี ($M = 2.657$, $S.D. = .136$) และเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครั้งต่อ ๆ ไป แต่ลดลงเล็กน้อยในการวัดครั้งที่ 4 และ 6 เนื่องจาก สถานการณ์ถึงเคมีระเปิดภายใน บริษัท หมิงตี้ เคมีคอล จำกัด (โรงงานกิ่งแก้ว) เป็นสถานการณ์ที่มีพื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่อยู่อาศัยของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความเข้าใจต่อสถานการณ์ด้านผลกระทบ นักเรียนจะได้รับเพียงชุดนักเรียนของการแพร่กระจายของสารเคมีหรือแรงระเบิดจากโรงเรียนจากชุดข้อมูลจึงวิเคราะห์และให้เหตุผลเชิงพื้นที่ได้เพียงบางส่วนจากข้อมูลเท่านั้นและการกำหนดมาตรการในการจัดการพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายได้เพียงบางส่วนจากชุดข้อมูลที่ได้รับหรือสืบค้น และสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ระลอก 2 ที่พื้นที่ชุมชนของนักเรียนนั้นมีมาตรการการจัดการที่แตกต่างกันออกไปส่งผลต่อการอธิบายข้อมูลของพื้นที่การแพร่ระบาด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการกำหนดปัญหา โดยที่นักเรียนถูกใช้คำถามใช้คำถามการกล่าวถึงสถานที่ สภาพพื้นที่ หรือฉากทัศน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และท้ายที่สุดแล้วนักเรียนจะได้คำตอบหนึ่งวิธีหรือหลายวิธี ภายในกระบวนการเรียนรู้สถานการณ์สมมติ นักเรียนจะสร้างสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาพร้อมกับวิธีการต่าง ๆ อาทิ การเดินสำรวจพื้นที่ชุมชนหรือออกภาคสนามในสถานการณ์ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียน กระบวนการการเรียนรู้ทางฉากทัศน์นี้นักเรียนต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วมในฉากทัศน์หรือสถานการณ์ โดยนักเรียนจำเป็นต้องสืบค้น วิเคราะห์ หลักฐาน สถานการณ์หรือฉากทัศน์นั้น ๆ และมีส่วนในการจัดการกับสถานการณ์และข้อมูล และศึกษาชุดข้อมูลเชิงพื้นที่ การลงพื้นที่ชุมชน และเก็บข้อมูล การพูดคุยสอบถาม สำรวจพื้นที่ และบันทึกรายละเอียด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่และจัดทำแผนที่ และขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสะท้อนผลการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนกำหนดแนวโน้มการใช้พื้นที่ในอนาคตหรือการสะท้อนผลที่จะเป็นกระบวนการการเรียนรู้ทางฉากทัศน์ จากขั้นตอนของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนจึงได้รับการพัฒนาทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่สอดคล้องกับ Decki (2012) ซึ่งอธิบายว่า แนวคิดเชิงพื้นที่เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบการคิดเชิงพื้นที่ได้สัมผัสกับกิจกรรม เช่น การวางแผน แผนผัง การท่องเที่ยว การสร้างภาพ และความสัมพันธ์ เพื่อประเมินความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดเชิงพื้นที่ โดยการตรวจสอบความรู้เชิงพื้นที่ผ่านการทดสอบการคิดเชิงพื้นที่ ซึ่งภูมิศาสตร์คือการศึกษาบริบทใกล้เคียงกับการดำรงชีวิตและชีวิตของเราได้รับผลกระทบจากสิ่งต่าง ๆ เกือบทุกรายละเอียดในชีวิตของเราได้รับผลกระทบจากภูมิศาสตร์ล้วนเชื่อมโยงกับภูมิศาสตร์ ซึ่งทักษะการคิดเชิงพื้นที่ จำเป็นต้องมีการศึกษาภูมิศาสตร์ควรพัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ของตนเองในขณะที่ใช้ทฤษฎีการสอน

การเรียนรู้และการประเมินที่เกี่ยวข้องจากสาขาที่เชื่อมโยงกันควรกระทำบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ (Sarah et al., 2013) การเรียนการสอนในการอ่านแผนที่และการวิเคราะห์สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในด้านภูมิศาสตร์ การรู้คิด และความสามารถทางภูมิศาสตร์ นอกจากนี้ยังช่วยในการค้นหาเส้นทาง ไปยังสถานที่ที่รู้จักอยู่ เพื่อให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดสำคัญที่ต้องรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์แผนที่ ขนาด ทิศทาง และระยะทาง ที่สามารถเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างความสามารถและถ่ายทอดความรู้และทักษะภายในภูมิศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็นและการใช้ข้อมูลเป็นวิธีหนึ่งในการสนับสนุนนักเรียนในการอธิบาย เมื่อนักเรียนรวบรวมข้อมูล เช่น ผ่านการสัมภาษณ์ ลงพื้นที่ใช้ข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล อธิบายรูปแบบ และนำเสนอข้อสรุป ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนสาระภูมิศาสตร์จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาทักษะการทำแผนที่เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้แนวคิดทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญ และพัฒนาทักษะทางภูมิศาสตร์ ผ่านแผนที่ สอดคล้อง Papadopoulos (2019) ในกรณีของทักษะการสร้างแผนที่หลักสูตรที่เป็นประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้อง

ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแผนที่ ทักษะการสร้างแผนที่ให้กับนักเรียนและพัฒนาทักษะอย่างเต็มที่ การเน้นหลักสูตรการศึกษานี้สามารถมีอิทธิพลต่อแนวทางการทำงานแผนที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจาก ฉากทัศน์ที่ได้รับการกำหนดไว้อย่างชัดเจนนั้นนักเรียนมีโอกาสที่จะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐาน (Scenario-based learning) ที่เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดบริบทห้องเรียนให้เปรียบเสมือนฉากเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่นักเรียนจะต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันหรือแนวโน้มในอนาคตที่มุ่งใจให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการคิดที่หลากหลาย ใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหา และการตัดสินใจ และนักเรียนยังได้เรียนรู้จากความผิดพลาดในการตัดสินใจ เช่นเดียวกับ กมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ซึ่งอธิบายว่า แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้นี้ได้รับการพัฒนาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติผ่านการใช้ทักษะทางการเงินที่หลากหลายในการตัดสินใจทางการเงินภายใต้ฉากทัศน์ในห้องเรียนที่ถูกออกแบบให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2. การศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การพัฒนาทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ที่เกิดจากการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดงให้เห็นถึงลำดับการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ในการออกแบบและจัดองค์ประกอบของกิจกรรม โดยได้กำหนดแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้กับทักษะภูมิศาสตร์ ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 ชี้แจงและกำหนดสถานการณ์ คือ แนวทางการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นฉากทัศน์ เพื่อให้นักเรียนวางแผนการค้นคว้ากับสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล การคาดการณ์ต่อสถานการณ์ เกิดทักษะระหว่างกิจกรรม คือ ทักษะการสังเกต และทักษะการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมที่ 2 ประสพการณ์และการสำรวจ คือ การสำรวจพื้นที่ตามฉากทัศน์ เพื่อร่างสัญลักษณ์และแผนที่ การสืบค้น วิเคราะห์ สถานการณ์ จัดการกับสถานการณ์ และเก็บข้อมูล เกิดทักษะระหว่างกิจกรรม คือ ทักษะการสังเกต ทักษะการใช้เทคนิคและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ กิจกรรมที่ 3 จัดทำแผนที่และสรุปผล คือ นักเรียนจัดทำแผนที่จากที่ร่างแบบแผนที่และปรับปรุงแผนที่ให้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยการจำลองแนวโน้มการใช้พื้นที่ในอนาคต เกิดทักษะระหว่างกิจกรรม คือ ทักษะการแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ สอดคล้องแนวทางการศึกษาของ สาวิตรี รตโนภาส สุวรรณลี (2564) ที่อธิบายว่า ภูมิศาสตร์คือการศึกษาบริบทโดยรอบช่วยให้เราวางแผนสำหรับอนาคตด้วยองค์ประกอบสำคัญทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ สถานที่ทางกายภาพ มนุษย์ สิ่งแวดล้อม สังคม ภาพถ่ายทางอากาศจากดาวเทียม ที่ทำให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงทางพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา และการใช้ประโยชน์ทางภูมิศาสตร์และชีวิตของมนุษย์ได้รับผลกระทบทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมและพื้นที่ที่ล้วนเชื่อมโยงกับภูมิศาสตร์ด้วยการสำรวจ การใช้คำถามเพื่อแสวงหาข้อมูล

การแปลผลข้อมูลเพื่อคาดการณ์ต่อสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และสามารถสร้างการเชื่อมโยงได้ ด้วยแนวคิดเชิงพื้นที่และทักษะการวิเคราะห์ที่จำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพิ่มเติมถึงความสัมพันธ์ เพื่ออธิบายแบบแผนที่ตั้งหรือปฏิสัมพันธ์ทางพื้นที่อย่างเป็นระบบและการถ่ายทอดความรู้และทักษะภายในภูมิศาสตร์ การพิจารณาความทับซ้อนกันระหว่างภูมิศาสตร์และสาขาที่เชื่อมโยงกันเพื่อสร้างขีดความสามารถในการอ่านแผนที่และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้า ผ่านการรวบรวมข้อมูลของตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ การสำรวจพื้นที่จริง ได้สัมผัสกับแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อสังเคราะห์ อธิบายรูปแบบ และนำเสนอข้อสรุป (Sarah et al., 2013) ซึ่งการที่นักเรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดและทักษะเชิงพื้นที่ได้นั้นนักเรียนจะเกิดการสร้างโมเดลนอกกรอบแนวคิดเดิม ผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนและเมื่อได้รับการพัฒนาทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ที่เกิดจากการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานการเรียนรู้จากสถานการณ์ย่อมทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดคำถามให้นักเรียนได้มีทักษะการคิดเชิงอนาคต การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดวิเคราะห์ จากการที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ที่จัดควบคู่กับกิจกรรมการเรียนรู้นอกชั้นเรียนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจากในคาบเรียนปกติที่ได้มีการเสริมทักษะทางด้านทฤษฎีและเนื้อหา นอกชั้นเรียนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงนักเรียนเข้ากับชุมชนและเกิดทักษะการคิดเชิงพื้นที่ตามบริบททางภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือให้ผู้ใช้งานได้รับรู้และเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็วตามสภาพแวดล้อม สภาพภูมิศาสตร์ หรือข้อมูลที่น่าสนใจตามเจตนาของการสร้างแผนที่นั้น ๆ ตลอดจนสามารถประยุกต์เป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสาร การถ่ายทอดรายละเอียด เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ในพื้นที่ศึกษาหรือพื้นที่ที่ต้องการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เราสามารถเห็นภาพและเข้าใจข้อมูลเชิงพื้นที่ของโลกที่เราอาศัยอยู่ได้เป็นอย่างดี ทำให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ทันสมัยสามารถใช้ประกอบและสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามฐานเช่นเดียวกับ National Research Council (2005) ที่กล่าวว่าความคิดเชิงพื้นที่ (Spatial Thinking) เป็นทักษะการคิดที่เป็นสากลและจำเป็นในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งการคิดเชิงพื้นที่เป็นสิ่งที่อยู่ในกิจกรรมของชีวิตประจำวัน เป็นข้อเท็จจริงที่ว่าความคิดเชิงพื้นที่เป็นสิ่งที่สำคัญและมีประสิทธิภาพในบริบทที่หลากหลายและควรพัฒนาการคิดเชิงพื้นที่ในประชากรของสังคมผ่านระบบการศึกษาที่เป็นทางการซึ่งรวมถึงหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมิน (Jo & Bednarz, 2009)

ดังนั้น ทักษะการคิดเชิงพื้นที่ได้เป็นทักษะพื้นฐานทางภูมิศาสตร์อย่างหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย สาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 จึงได้กำหนดให้การคิดเชิงพื้นที่ (Spatial Thinking) เป็นทักษะพื้นฐานทางภูมิศาสตร์อย่างหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง มาตรฐาน ส 5.1 และ มาตรฐาน ส 5.2 โดยมาตรฐาน ส 5.1 (การเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ) ได้กำหนดให้มีทักษะการคิดเชิงพื้นที่

(Spatial thinking) ไว้ในตัวชี้วัดตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมาตรฐาน ส 5.2 (เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิธีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) ได้กำหนดให้มีทักษะการคิดเชิงพื้นที่ (Spatial Thinking) ไว้ในตัวชี้วัดตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ตามประเภทของแผนที่ให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์เพื่อวางแผนการพัฒนาพื้นที่ที่นักเรียนอยู่อาศัยให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อทุกคนในอนาคต การเรียนรู้ดังกล่าวจะถูกขับเคลื่อนด้วยการผสมผสานกันขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของทักษะการคิดเชิงพื้นที่ที่ต้องประกอบในด้านกระบวนการใช้เหตุผลจะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการผสมผสานกันขององค์ประกอบทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับมิติเชิงพื้นที่และด้านภาพตัวแทนในการแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งได้ข้อสรุป (Jo, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Schlemper et al. (2018) ที่พบว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการเรียนรู้อย่างตื่นตัว มีการใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยมีประเด็นปัญหาเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพื้นที่ให้แก่ผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ทักษะการสร้างแผนที่เป็นทักษะที่จำเป็นต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงองค์ประกอบของแผนที่ ทักษะการนับก้าว การใช้สัญลักษณ์ การกำหนดมาตราส่วน การเดินสำรวจพื้นที่ภาคสนามและแปลงข้อมูลภาคสนามมาสู่การสร้างแผนที่ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนพอสมควรและจำเป็นจะต้องให้คำแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้แผนที่ครบถ้วนและถูกต้องกับข้อมูลจริง
2. การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานควรพิจารณาและศึกษาบริบทของนักเรียนโดยเฉพาะความรู้พื้นฐานทางด้านการสร้างแผนที่และการคิดเชิงพื้นที่ เนื่องจาก กิจกรรมจำเป็นต้องอาศัยความรู้เดิมของนักเรียนเกี่ยวกับแผนที่ องค์ประกอบของแผนที่และการสร้างแผนที่ตามบริบทเชิงพื้นที่จริง หากนักเรียนไม่ได้รับการเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานเดิมจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์หรือสังคมศึกษาไม่เต็มประสิทธิภาพ
3. การสร้างกิจกรรมภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานที่ส่งผลต่อทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ การดำเนินกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์และการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. ทักษะการคิดเชิงพื้นที่นั้นเป็นสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อต่อยอดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนอย่างมีพัฒนาการเป็นผลมาจากการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มี

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในหรือนอกชั้นเรียนให้นักเรียนได้ศึกษา สืบค้นและหาข้อมูลด้วยตนเอง รวมถึงการที่ครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และให้นักเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่นักเรียนได้ศึกษามาในขั้นตอนการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐาน ให้มีความเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ โดยการศึกษาลักษณะของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมภูมิศาสตร์ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ฉากทัศน์เป็นฐานในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม
2. ควรศึกษาทักษะการสร้างแผนที่และทักษะการคิดเชิงพื้นที่เพิ่มเติมและตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ขยายการทดลองใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ควรสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ในลักษณะอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อขยายผลการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพื้นที่ของนักเรียนของประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สกนธวัฒน์. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 12(2): 34-52.
- สาวตรี รตโนภาส สุวรรณลี. (2564). สถิติเชิงพื้นที่สำหรับนักภูมิศาสตร์ = Spatial Statistics for Geography. มหาสารคาม: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแนวทางการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- De Leon, L. (2015). Bots, Blogs, and Scenario-based e-Learning: A Discourse Analysis into Unintended Realities and Emotionality of Learning about Children. The International Journal of Interdisciplinary Educational Studies. 10(2): 13-25.
- Decki R. F. (2012). Analysis of Spatial Thinking Test in Geographical Space. Wageningen: Wageningen University and Research Centre.

- Errington, E. (2011). Mission Possible: Using Near-World Scenarios to Prepare Graduates for the Professions. *The International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*. 23(1): 84-91.
- Howell, D. C. (2013). *Statistical methods for psychology* (8. utg.). Wadsworth: Cengage Learning.
- Jo, I. (2010). *Aspects of spatial thinking in geography textbook questions*. Texas: Texas A&M University.
- Jo, I., & Bednarz, S. W. (2009). Evaluating Geography Textbook Questions from a Spatial Perspective: Using Concepts of Space, Tools of Representation, and Cognitive Processes to Evaluate Spatiality. *Journal of Geography*. 108(1): 4-13.
- Kerski, J. J. (2008). The role of GIS in Digital Earth education. *International journal of digital earth*. 1(4): 326-346.
- National Research Council. (2005). *Learning to think spatially*. Washington DC: National Academies Press.
- Nordhaus, W. D. (2006). Geography and macroeconomics: New data and new findings. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 103(10): 3510-3517.
- Papadopoulos A. (2019). Integrating the Natural Environment in Social Work Education: Sustainability and Scenario-based Learning. *Australian Social Work*. 72(2): 233-241.
- Sarah, W. B., Susan, H., & Niem, T. H. (2013). *Road Map for 21st Century Geography Education Project*. Washington DC: Association of American Geographers.
- Schlemper, M. B., Stewart, V. C., Shetty, S., & Czajkowski, K. (2018). Including students' geographies in geography education: Spatial narratives, citizen mapping, and social justice. *Theory & Research in Social Education*. 46(4): 603-641.
- Scholz, M. A., Huynh, N. T., Brysch, C. P., & Scholz, R. W. (2014). An evaluation of university world geography textbook questions for components of spatial thinking. *Journal of Geography*. 113(5): 208-219.
- Xiang, X., & Liu, Y. (2019). Exploring and enhancing spatial thinking skills: Learning differences of university students within a web-based GIS mapping environment. *British Journal of Educational Technology*. 50(4): 1865-1881.
-

ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว สู่การออกแบบชุดสตรีเรโทร

THE CULTURAL CAPITAL REGARDING NATURAL DYEING FROM WHITE TABUN TREE'S BARK THROUGH THE DESIGN OF RETROSPECTIVE STYLE IN WOMEN'S CLOTHING

ธีรภัทร ธนกิจสุนทรกุล¹ และ สุชีรา ผ่องใส^{1*}

Terapas Tanakitsuntonkun¹ and Sucheera Phongchai^{1*}

Received : 30 May 2023

Revised : 26 October 2023

Accepted : 26 October 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวสู่การออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวของจังหวัดสมุทรสงคราม 2) การออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว 3) การออกแบบแบบตัดชุดสตรีสไตล์เรโทร และ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีจากเปลือกตะบูนขาว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกต การทดลอง และการสัมภาษณ์เชิงลึก ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มประชากร กลุ่มเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้เขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม ให้สีน้ำตาลร่วมกับการใช้น้ำซึ้เก่าเป็นส่วนสำคัญในการเป็นสารช่วยติดสี การต้มสีกัดสี และย้อมสี จึงทำให้ผ้ามัดย้อมจากเปลือกตะบูนขาวมีความคงทนของสีต่อการซัก ความคงทนของสีต่อน้ำ และความคงทนของสีต่อแสง ด้านการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมได้การมัดย้อมแบบชิโบริลายใบและดอกตะบูน ด้านการออกแบบตัดชุดสตรีสไตล์เรโทร ได้ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม รูปแบบที่ 1 ชุดติดกันแบบ A - Line (ทรงเอ) รูปแบบที่ 2 และเสื้อกระโปรง รูปแบบที่ 1 ด้านลวดลายได้ผลการประเมิน มีระดับความพึงพอใจมาก ที่ค่าเฉลี่ยที่ 3.94 ด้านการออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.10

คำสำคัญ: ทุนวัฒนธรรม / การย้อมสีธรรมชาติ / การออกแบบ / เปลือกตะบูนขาว / ชุดสตรีเรโทร

¹ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹ Faculty of Home Economic Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: sucheera.p@rmutp.ac.th

ABSTRACT

The research “The Cultural Capital Regarding Natural Dyeing from White Tabun Tree’s Bark (Xylocarpus Granatum) through the Design of Retrospective Style in Women’s Clothing” aims to; 1) study the Samut Songkhram Province’s cultural capital regarding natural dyeing from white Tabun Tree’s bark, 2) study the design of natural tie-dye fabric patterns from White Tabun Tree’s bark, 3) study the design and cutting of Retrospective Style in Women’s Clothing, and 4) study the community development staff’s satisfaction through the Retrospective style in women’s clothing by the cultural capital regarding natural dyeing from White Tabun Tree’s Bark. The research applied the Mixed-method research design, both quantitative and qualitative methods. Observation from the experiment, dept interviews, and the pattern development together with the Retrospective Design in Women’s Clothing were used as data collection. Then, the data were evaluated by the expert group, the example group, and the Samut Songkhram community development staff group with totaling number of 20 people.

The result was found that the Khao Yi San, Samut Songkhram Province community enterprise group’s cultural capital regarding natural dyeing method from white Tabun Tree’s bark gave brown color, and especially applying with the ash water resulted the coloring aid. Therefore, the boiling, extracting and dyeing process made tie-dyed fabric from White Taboon Tree’s bark more durable in washing, more color fastness to water, and more color fastness to light. For the design of the tie-dye pattern, it came out with Shibori Tie-dye pattern with the Tabun leaves and flowers design while the design of retro-style women’s dresses, there was a result of circle skirt, Pattern 1, an A-Line set pattern, and Pattern 2, a blouse and a circle skirt like in Pattern 1. The result of the evaluation of the pattern showed the highest satisfaction at the average of 3.94. For the design of retro-style women’s clothing, it was found that the respondents were satisfied with the design of retro style women’s clothing in an A-Line set pattern with a circle skirt design in the highest level of satisfaction at the average of 4.10.

Keywords: Cultural Capital / Natural Dyeing / Visible / White Tabun Shell / Retro Women’s Clothing

บทนำ

ปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกหีบยกขึ้นมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรม ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน จึงทำให้เกิด “ทุนทางวัฒนธรรม” (Cultural Capital) หรือผลผลิตทางวัฒนธรรม ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559) การย้อนสืบธรรมชาติจากเปลือก

ตะบูนขาว จึงเป็นหนึ่งในทุนวัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นเปลือกไม้จากพืชป่าชายเลนนำมาต้มทำผ้ามัดย้อมสีสันทดลายนสวยงาม ผ้ามัดย้อมดังกล่าวจะเรียกว่า “เสื้อน้ำปะเตา” ซึ่งสีที่ได้จากพืชป่าชายเลน เช่น เปลือกปูโลง จะให้สีน้ำตาล เปลือกตะบูน จะให้สีน้ำตาลอ่อน และมะเกลือจะให้สีน้ำตาลเข้ม แต่ละสีที่ได้จากเปลือกไม้ช่วยทำให้เส้นใยผ้ามัดย้อมมีความเหนียวเหมาะสำหรับทำเกษตรและประมง ในกระบวนการทำผ้ามัดย้อมจะเริ่มจากนำเปลือกไม้ หรือใบไม้ของพืชป่าชายเลนมาต้มให้น้ำสีเข้มข้น เรียกว่า น้ำปะเตา กับจำนวนผ้าที่จะย้อม แล้วนำผ้าผืน หรือผ้าไหมที่ต้มเอาแบ่งออกไปแล้ว มามัดเพื่อสร้างลวดลายต่าง ๆ นำมาย้อมและตากแห้ง จากนั้นนำไปซักหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะหมดการตกสี แล้วตากให้แห้งอีกครั้งเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม, 2563) ซึ่งเสื้อผ้าย้อมด้วย “น้ำปะเตา” เหล่านี้เมื่อใช้ไปสีจะซีด จึงต้องย้อมน้ำปะเตาไปเรื่อย ๆ และใช้ได้นานจนกว่าจะขาด นอกจากนี้ภูมิปัญญาการย้อมเสื้อผ้าจากน้ำปะเตาแล้วคนในชุมชนใช้ย้อมเครื่องมือจับสัตว์น้ำได้ เช่น แห อวน เพื่อเพิ่มความเหนียวและไม่อมน้ำอีกด้วย (มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์, 2545)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวคนในชุมชนบ้านเขายี่สารจังหวัดสมุทรสงครามยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เข้ามาช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสนับสนุนสินค้า โดยการซื้อผ้าไปตัดเย็บเป็นชุดทำงาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้จัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้เขายี่สาร” เพื่อการฝึกอบรมและการผลิตของที่ระลึกจากวัสดุในท้องถิ่น โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดสมุทรสงคราม ฝึกอบรมการมัดย้อมผ้าด้วยสีเคมี วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร จากการสัมภาษณ์ จินดารัตน์ อ่อนอุระ เล่าว่า “ความซบเซาทางธุรกิจและการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ทางกลุ่มไม่ได้เปิดรับผู้ศึกษาดูงาน นักท่องเที่ยว จึงเป็นเหตุให้การจัดทำผลิตภัณฑ์ก็หยุดชะงักเช่นกันโดยในช่วงเวลานี้จะมัดย้อมผ้าเป็นผืนเพื่อขายให้กับกลุ่มข้าราชการนำไปออกแบบตัดเย็บเอง ซึ่งลวดลายที่มัดออกมาก็เป็นลวดลายที่ไม่ได้เป็นเอกลักษณ์ของทางกลุ่มแต่อย่างใด เป็นลวดลายที่เกิดตามความพอใจของผู้มัดเอง” ดังนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม ประสบปัญหาในการออกแบบลวดลายเพื่อสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน การรื้อฟื้นภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว และการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน ผลงานการออกแบบดังกล่าว จึงนำไปสู่การหาคำตอบจากกลุ่มเป้าหมาย และการวางแผนสู่การส่งเสริมและพัฒนาหัตถกรรมสร้างสรรค์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่สากล (Creative Craft Innopolis) เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวของคนในชุมชนบ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม

ซิโบริ เป็นความหลากหลายในวิธีการประดับตกแต่งสิ่งทอด้วยการกำหนดรูปแบบของผ้าและปิดให้แน่นก่อนนำไปย้อมสี ถึงแม้ซิโบริจะขึ้นชื่อว่าเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มการกันสีย้อมสิ่งทอแต่รากศัพท์คำนี้จะเน้นการแสดงการกระทำบนผืนผ้าให้เกิดความเป็นสามมิติด้วยวิธีการพับจีบยับ เย็บ ดึง หรือบิดขด การกำหนดรูปแบบของผ้าด้วยวิธีดังกล่าวจะปิดส่วนที่กันสีได้แน่นหนา เช่นเดียวกับการผูกและทำปม อันที่จริง ซิโบริ ยังมีลักษณะพิเศษ คือ การกันสีย้อมด้วยการทำให้ขอบของลายพราเลือน ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการกันสีเพื่อให้ได้ขอบลายคมชัด

เหมือนการทาสีบนลายฉลุหรือการใช้เทียนเขียนลาย ช่างย่อผลงานจิโบริจะทำงานกับวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยไม่พยายามเอาชนะข้อจำกัด แต่ปล่อยให้เกิดการแสดงออกอย่างเต็มที่ ทำให้องค์ประกอบของความไม่คาดคิดแสดงตัวออกมา สิ่งที่เกิดขึ้นอาจเป็นปรากฏการณ์น่าทึ่งหรือความเสียหาย เป็นได้ทั้งโอกาสและเหตุบังเอิญ ซึ่งทำให้ลวดลายจิโบริเป็นลวดลายที่มีชีวิตชีวา และได้ผลงานที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง (เสาวนิตย์, กาญจนรัตน์, 2557 อ้างถึงใน Wada, Rice & Barton, 1999: 7)

การแต่งกายแนวเรโทร (Retro) คือ เสื้อผ้าที่ออกแบบหรือดีไซน์ย้อนยุคกลับไปในอดีต ซึ่งไม่ใช่ของเก่า แต่เป็นของที่ทำใหม่เพื่อนำออกมาขายเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย หรือเทรนด์แฟชั่นที่วนกลับมาอีกครั้งในยุคปัจจุบันเป็นสไตล์ช่วงยุคแฟชั่นช่วงทศวรรษที่ 1940 - 1990 (ประมาณ พ.ศ. 2480 - 2533) เช่น ชุดกระโปรงเข้ารูป กางเกงขาบาน แว่นตาทรงแคตอายส์ แว่นตากันแดด กรอบโต ๆ เสื้อตัวโคร่งผ้าพลั่ว ๆ หรือเสื้อเข้ารูปปักเลื่อม เป็นต้น

จึงเป็นที่มาของการวิจัย เรื่อง ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร รวมทั้งเป็นการพัฒนาแฟชั่นผ้ามัดย้อมให้ก้าวข้ามขีดจำกัดหรือภาพจำในแบบเดิม เป็นเพิ่มมูลค่าเพิ่มทางเลือกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมให้มีราคาที่สูง และน่าสนใจในท้องตลาดมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการต่อสู้ทางการตลาดในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว
2. เพื่อศึกษาการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว
3. เพื่อศึกษาการออกแบบแบบตัดชุดสตรีสไตล์เรโทร (Retro)
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีจากเปลือกตะบูนขาว

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มประชากรเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้ บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เพศหญิง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) แบบร่างลวดลายมัดย้อม 2) แบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทร โดยทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูน 3) แบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อมก่อนการตัดเย็บและ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทร มีค่า IOC 0.77

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์ข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์และเครื่องประกอบการแต่งกายจากผ้ามัดย้อม
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อผ้ามัดย้อมวิธีการมัดแบบซิโบริ ในด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านสีสันทัน และด้านการออกแบบลวดลาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีจากเปลือกตะบูนขาว จังหวัดสมุทรสงคราม ในด้านรูปแบบชุดสตรีจากผ้ามัดย้อม ด้านความสวยงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย สีสันทัน และลวดลายของผ้า/การวางลาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวสู่การออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร

จากการศึกษาเรื่อง ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวในการออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวของจังหวัดสมุทรสงคราม

การศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเปลือกไม้ บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การย้อมสีโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวนั้น มีการใช้สารช่วยย้อมธรรมชาติ คือ น้ำขี้เถ้า ซึ่งมีวิธีการย้อมสีธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ใช้น้ำขี้เถ้าซึ่งเป็นสารช่วยย้อมหลังการย้อมสี นำมาต้มสกัดสีจากเปลือกตะบูนขาวและต้มย้อมสี มีความแตกต่างจากการย้อมสีธรรมชาติแบบทั่วไปที่มักใช้เกลือแกงเป็นสารช่วยย้อมในขนาดย้อมสี และจึงนำผ้าที่ย้อมสีแล้วมาแช่ในสารช่วยย้อมหลังย้อมสีอีกครั้งจากการทดลองย้อมสีผ้า โดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวพบว่า ผ้ามีความคงทนของสีต่อการซักอยู่ที่ระดับ 4 หมายความว่า สีตกเล็กน้อย และมีความคงทนของสีต่อน้ำ อยู่ในระดับ 4 หมายความว่า สีเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ในขณะที่ความคงทนของสีต่อแสงนั้น อยู่ในระดับ 2 หมายความว่า เปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก

การศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวของกลุ่มดังกล่าว พบกระบวนการทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนหนึ่ง การเตรียมผ้าสำหรับการออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ขั้นตอนที่สอง การเตรียมเปลือกตะบูนขาวสำหรับการนำไปมัดย้อม ขั้นตอนที่สาม การลอกแบ่งจากฝ้าย ขั้นตอนที่สี่ การมัดย้อมผ้าฝ้ายทอมือด้วยสีจากเปลือกตะบูนขาว และขั้นตอนที่ห้า ผลการทดสอบผ้ามัดย้อมซิโบริจากทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

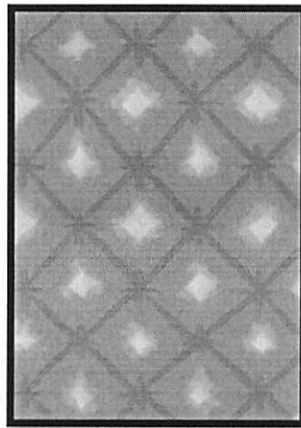
2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างลวดลายมัดย้อม โดยมีลวดลายจำนวน 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายใบตะบูน ลายดอกตะบูน และลายผสมระหว่างใบและดอกตะบูน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างลวดลายมัดย้อม

ลวดลาย	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	
ลายใบตะบูน								0
ลายดอกตะบูน	✓				✓			2
ลายผสมระหว่างใบและดอกตะบูน		✓	✓	✓		✓	✓	5

จากตารางที่ 1 พบว่า ลวดลายที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกมากที่สุด คือ ลายผสมระหว่างใบและดอกตะบูน ทั้งนี้สามารถนำแบบร่างลวดลายที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้ในมัดลายและย้อมสีโดยใช้ผ้าฝ้ายมัดย้อมจากเปลือกตะบูนขาว

แบบร่างลายผสมระหว่างใบและดอกตะบูน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการออกแบบแบบตัดชุดสตรีสไตล์เรโทร

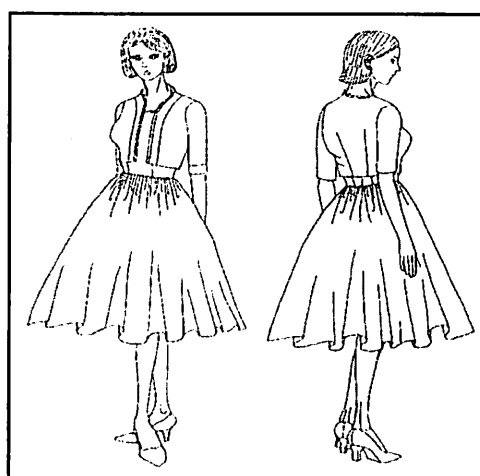
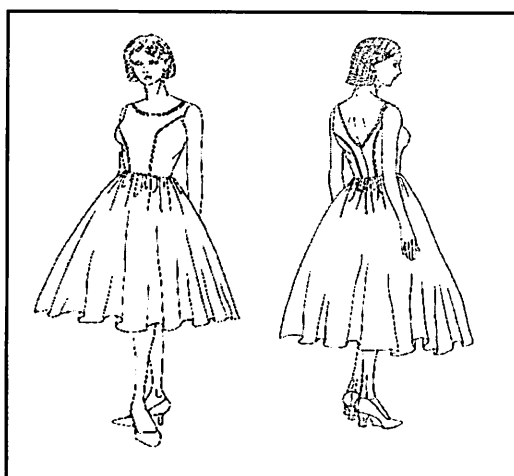
3.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว โดยมีแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทร จำนวน 9 ชุด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ชุดติดกันแบบ A – line และชุดเสื้อกับกระโปรงทรงสอบ มีรายละเอียดดังนี้

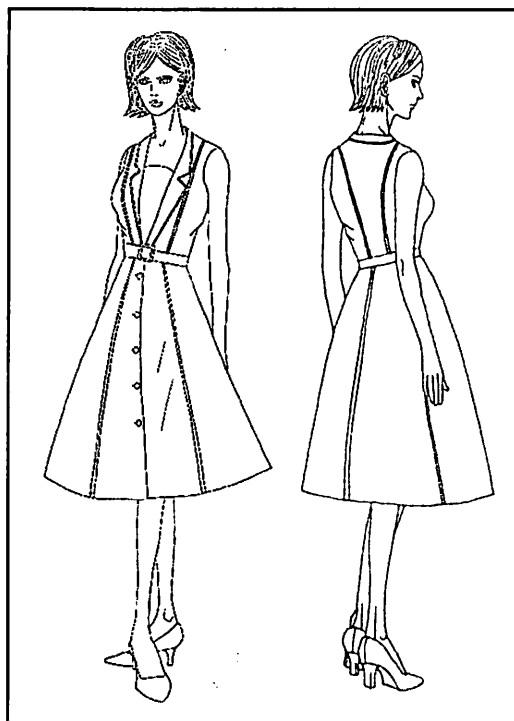
ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

รูปแบบ	ผู้เชี่ยวชาญ							รวม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	
ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม								
แบบร่างที่ 1	✓			✓	✓	✓	✓	5
แบบร่างที่ 2								0
แบบร่างที่ 3		✓	✓					2
ชุดติดกันแบบ A-line								
แบบร่างที่ 1								0
แบบร่างที่ 2	✓	✓	✓			✓	✓	5
แบบร่างที่ 3				✓	✓			2
ชุดเสื้อและกระโปรง								
แบบร่างที่ 1	✓			✓		✓	✓	4
แบบร่างที่ 2								0
แบบร่างที่ 3		✓	✓		✓			3

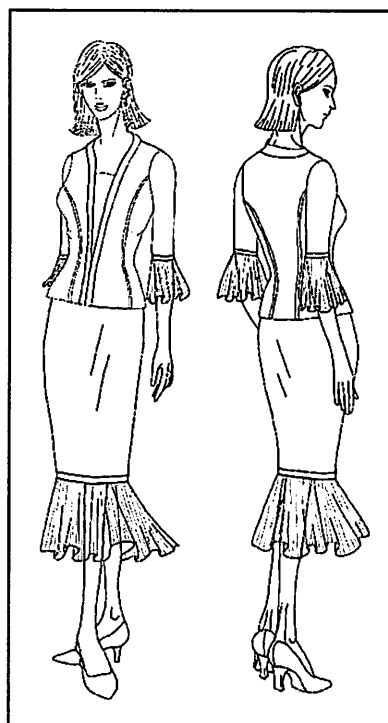
จากตารางที่ 2 พบว่า แบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประเภทที่ 1 ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 1 ประเภทที่ 2 ชุดติดกันแบบ A - line ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 2 และประเภทที่ 3 ชุดเสื้อและกระโปรง ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 1 ทั้งนี้สามารถนำแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้ในการออกแบบวางลวดลายชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ผ้าฝ้ายมัดย้อมจากเปลือกตะบูนขาว

ประเภทที่ 1 ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 1

ประเภทที่ 2 ชุดติดกันแบบ A - line ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 2

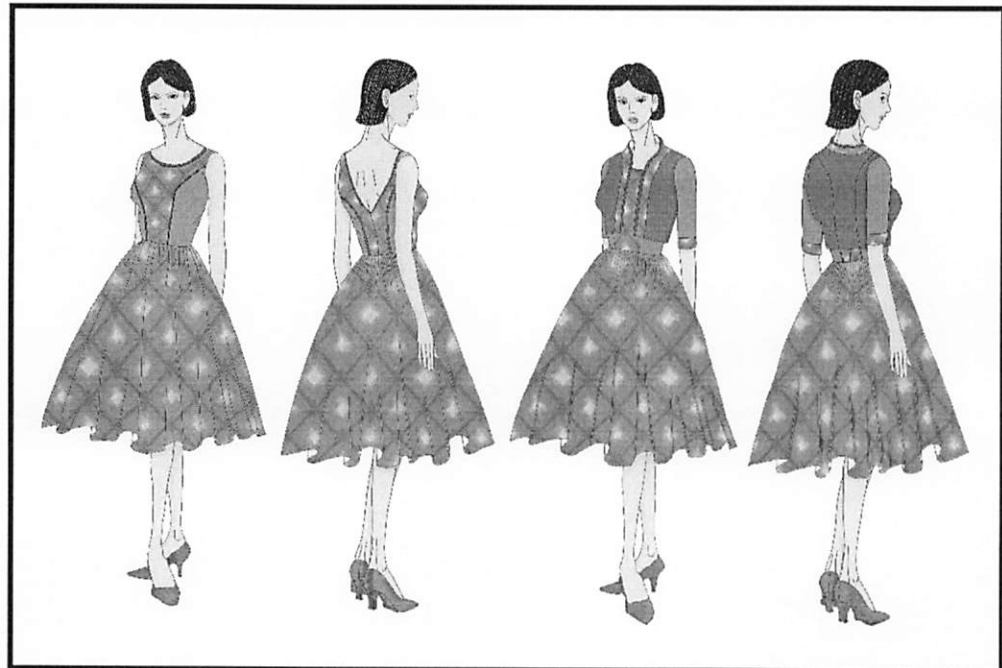
ประเภทที่ 3 ชุดเสื้อและกระโปรง ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 1

3.2) ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อมก่อนการตัดเย็บ
การวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อม
ก่อนการตัดเย็บ โดยมีแบบร่างชุดสตรีสไตล์เรโทรที่ได้วางลวดลายผ้ามัดย้อม แบ่งเป็น 3 ประเภท
ประเภทละ 3 รูปแบบ

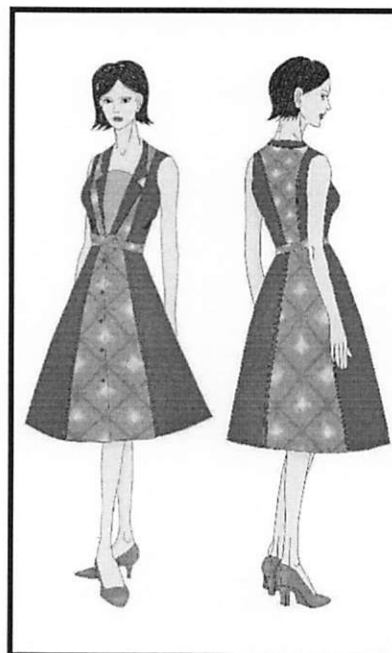
ตารางที่ 3 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อมก่อนการตัดเย็บ

รูปแบบ	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม						
แบบร่างที่ 1			✓			1
แบบร่างที่ 2						0
แบบร่างที่ 3	✓	✓		✓	✓	4
ชุดติดกันแบบ A-line						
แบบร่างที่ 1				✓		1
แบบร่างที่ 2		✓				1
แบบร่างที่ 3	✓		✓		✓	3
ชุดเสื้อและกระโปรง						
แบบร่างที่ 1				✓		1
แบบร่างที่ 2		✓				1
แบบร่างที่ 3	✓		✓		✓	3

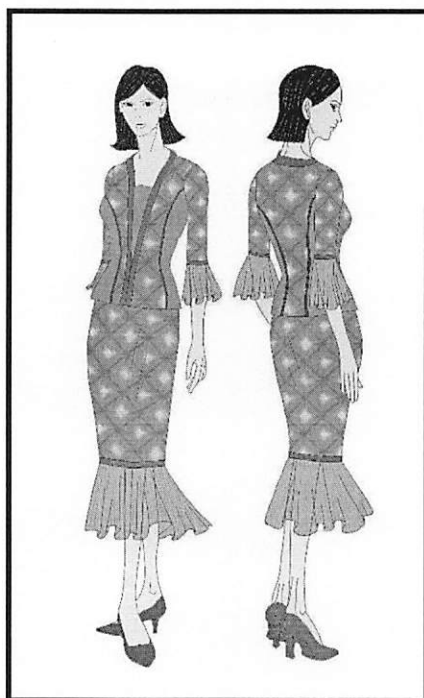
จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อม
ก่อนการตัดเย็บที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประเภทที่ 1 ชุดติดกัน
แบบกระโปรงวงกลม ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 3 ประเภทที่ 2 ชุดติดกันแบบ A - line ผู้เชี่ยวชาญ
เลือกแบบร่างที่ 3 และประเภทที่ 3 ชุดเสื้อและกระโปรง ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 3 ทั้งนี้สามารถ
นำแบบร่างการวางลวดลายผ้ามัดย้อมก่อนการตัดเย็บ ที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้
ในการตัดเย็บชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ผ้าฝ้ายมัดย้อมจากเปลือกตะบูนขาว

ประเภทที่ 1 ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ผู้เชี่ยวชาญเลือกรูปแบบที่ 3

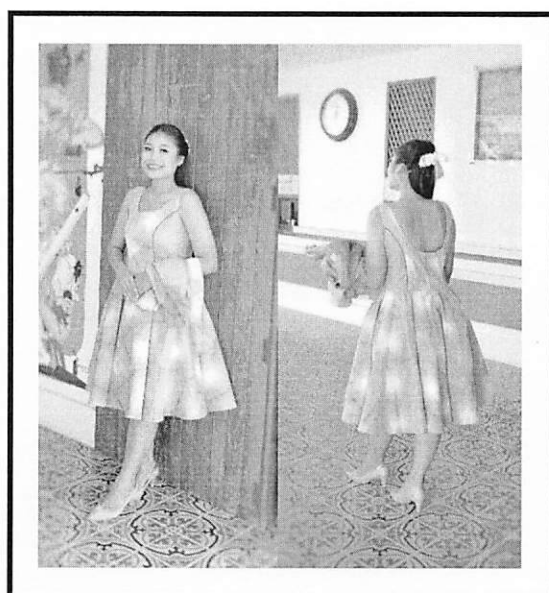

ประเภทที่ 2 ชุดติดกันแบบ A – line ผู้เชี่ยวชาญเลือกรูปแบบที่ 3

ประเภทที่ 3 ชุดเสื้อและกระโปรง ผู้เชี่ยวชาญเลือกแบบร่างที่ 3

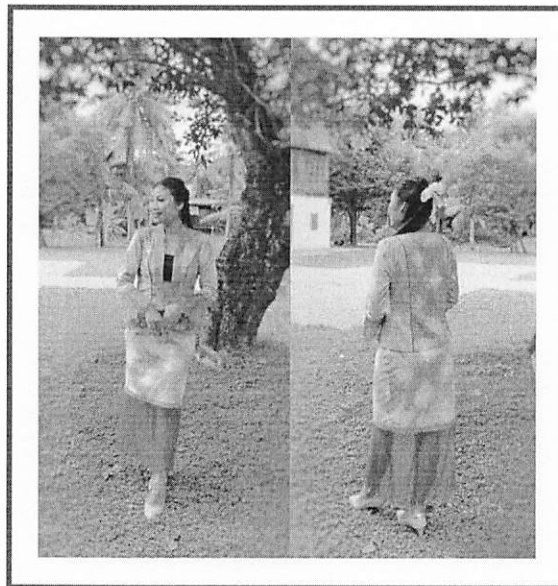
3.3) ชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม

ชุดติดกันแบบ A – Line

ชุดเสื้อและกระโปรง

3.4 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีจากเปลือกตะบูนขาว

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ	25 – 30 ปี	4	20
	31 – 35 ปี	3	15
	36 – 40 ปี	8	40
	41 – 45 ปี	5	25
	มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	-	-
รายได้	15,000 – 20,000 บาท	3	15
	20,001 – 25,000 บาท	8	40
	25,001 – 30,000 บาท	4	20
	30,001 บาทขึ้นไป	5	25
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
	ปริญญาตรี	13	65
	สูงกว่าปริญญาตรี	7	35

จากตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 มีรายได้อยู่ที่ 20,001 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ จากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ ประกอบด้วย ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านสีสันทัน และด้านการออกแบบลวดลาย โดยแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ

ความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.07	0.67	มาก
ความเหมาะสมของลวดลายผ้ามัดย้อมในการนำไปใช้งาน	4.06	0.53	มาก
ความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ในผ้ามัดย้อมเมื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์	4.02	0.74	มาก
ความเหมาะสมสำหรับการใช้งานเมื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น กระเป๋า รองเท้า หมวก ฯลฯ	4.13	0.76	มาก
ด้านสีสันทัน	3.84	0.84	มาก
ความสม่ำเสมอของสี	3.87	0.76	มาก
สีที่ใช้มีความเหมาะสม และลงตัว	3.81	0.92	มาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

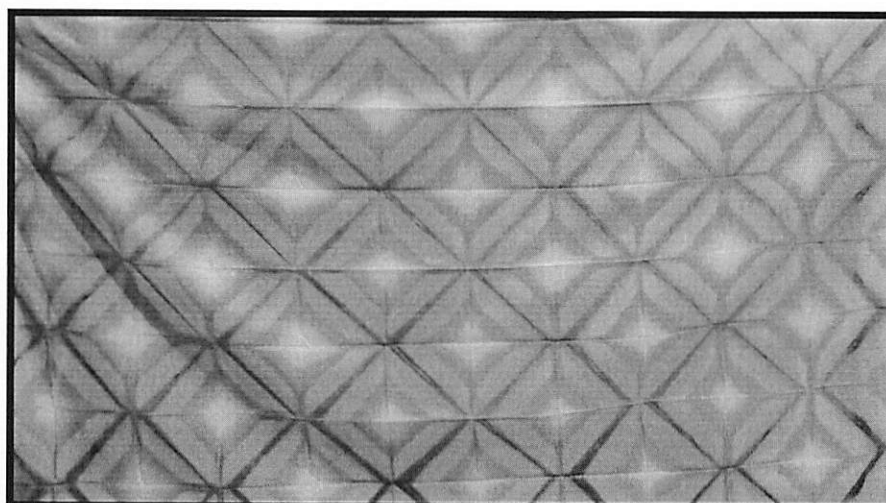
ความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการออกแบบลวดลาย	3.91	0.85	มาก
ลวดลายผ้ามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และแปลกใหม่	3.92	0.77	มาก
ลวดลายที่ออกแบบมีความเหมาะสม โดดเด่น และน่าสนใจ	3.89	0.87	มาก
ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.93	0.84	มาก
ความเหมาะสมของระยะการจัดวางลวดลาย	3.91	0.95	มาก
รวม	3.94	0.79	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อความพึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ ดังนี้

ด้านประโยชน์ใช้สอย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมสำหรับการใช้งาน เมื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น กระเป๋า รองเท้า หมวก ฯลฯ ความเหมาะสมของลวดลาย ผ้ามัดย้อมในการนำไปใช้งาน และความเหมาะสมของวัสดุที่ใช้ในผ้ามัดย้อมเมื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 4.06 และ 4.02 ตามลำดับ ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับ มาก

ด้านสีสันทัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสม่ำเสมอของสี และสีที่ใช้มีความเหมาะสม และลงตัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และ 3.81 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านการออกแบบลวดลาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ลวดลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ลวดลายผ้ามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และแปลกใหม่ ความเหมาะสมของระยะการจัดวางลวดลาย และลวดลายที่ออกแบบมีความเหมาะสม โดดเด่น และน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 3.92 3.91 และ 3.89 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ลวดลายผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบชิโบริ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตร์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว

จำแนกเป็นชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ชุดติดกันแบบ A - Line และชุดเสื้อและกระโปรง ในด้านรูปแบบของชุด ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย สีสันทน และลวดลายของผ้าและการวางลายโดยแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตร์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม ชุดติดกันแบบ A - Line และชุดเสื้อและกระโปรง

ความพึงพอใจต่อชุดสตรีสไตร์เรโทร	ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม		ชุดติดกันแบบ A - Line		ชุดเสื้อและกระโปรง	
	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.
ด้านรูปแบบของชุด	4.06	0.66	4.15	0.60	4.10	0.65
มีความคิดสร้างสรรค์ แปลกใหม่ น่าสนใจ	4.09	0.82	4.27	0.65	4.20	0.72
มีความทันสมัย	3.95	0.84	4.11	0.69	4.04	0.77
มีความเหมาะสม และได้สัดส่วน	4.15	0.68	4.06	0.84	4.07	0.78
ด้านความสวยงาม	4.05	0.59	4.23	0.60	4.23	0.61
ความสวยงามของผ้ามัดย้อม ในการนำมาออกแบบชุด	3.96	0.71	4.27	0.65	4.16	0.70
องค์ประกอบ และความสวยงามของชุด	4.13	0.61	4.13	0.63	4.10	0.61
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.09	0.71	4.05	0.74	4.06	0.73
ความเหมาะสมสามารถสวมใส่ได้จริง	4.07	0.77	4.02	0.75	4.05	0.77
มีความสะดวกสบายในการสวมใส่	4.11	0.74	4.07	0.82	4.11	0.74
ใช้งานได้หลายโอกาส	4.09	0.64	4.08	0.67	4.04	0.69
ด้านสีสันทน	4.21	0.79	4.13	0.68	4.09	0.66
การใช้สีเหมาะสมกับชุดสตรี	4.24	0.82	4.05	0.69	4.02	0.77
การใช้ผ้าสีพื้นเหมาะสมกับลวดลายผ้ามัดย้อม	4.19	0.81	4.22	0.75	4.17	0.63
การใช้สีมีความเหมาะสมกับรูปแบบชุด	4.22	0.75	4.14	0.62	4.09	0.58
ด้านลวดลายของผ้าและการวางลาย	4.07	0.75	3.96	0.80	3.95	0.68
ลวดลายมีความคมชัด สะดุดตา	4.02	0.80	4.09	0.77	4.08	0.69
การจัดวางลวดลายมีความเหมาะสม	4.12	0.66	3.92	0.77	3.86	0.66
ลวดลายมัดย้อมและการจัดวางลายเหมาะสมกับรูปแบบชุด	4.09	0.80	3.89	0.87	3.92	0.69
รวม	4.10	0.74	4.09	0.73	4.06	0.70

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตร์เรโทร โดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ดังนี้

ด้านรูปแบบของชุดพบว่า ชุดติดกันแบบ A - Line มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.15 รองลงมา เป็นชุดเสื้อและกระโปรง มีค่าเฉลี่ย 4.10 และชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านความสวยงามพบว่า ชุดติดกันแบบ A - Line และชุดเสื้อและกระโปรง มีค่าเฉลี่ย เท่ากันที่ 4.23 และชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ย 4.05 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านประโยชน์ใช้สอยพบว่า ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.09 รองลงมาเป็นชุดเสื้อและกระโปรง มีค่าเฉลี่ย 4.06 และชุดติดกันแบบ A - Line มีค่าเฉลี่ย 4.05 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านสีค้นพบว่า ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 4.21 รองลงมา เป็นชุดติดกันแบบ A - Line มีค่าเฉลี่ย 4.13 และชุดเสื้อและกระโปรง มีค่าเฉลี่ย 4.09 ซึ่งโดยรวม ได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านลวดลายของผ้าและการวางลายพบว่า ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ที่ 4.07 รองลงมาเป็นชุดติดกันแบบ A - Line มีค่าเฉลี่ย 3.96 และชุดเสื้อและกระโปรง มีค่าเฉลี่ย 3.95 ซึ่งโดยรวมได้รับความพึงพอใจในระดับมาก

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว ในการออกแบบ ชุดสตรีสไตร์เรโทร ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว จากการลงพื้นที่ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้ บ้านเขายี่สาร พบว่า วิธีการย้อมสีผ้าจากเปลือก ตะบูนขาวเป็นวิธีการย้อมแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนการย้อมที่ง่ายและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม แม้กระทั่งการใช้สารช่วยติดสียังเป็นน้ำซึ่เถ้าซึ่งเป็นซึ่เถ้าได้มาจากการเผาถ่านไม้ไผ่ของ คนในชุมชน สอดคล้องกับ ญรัฐฯ ลีปัญญาพร (2563) กล่าวว่า ทุนทางวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่เด่นชัดและเป็นทุนของตนเอง ดังที่เห็นได้มีที่เป็นมรดกตกทอด เกิดเป็นภูมิปัญญา ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีเอกลักษณ์พิเศษเป็นการกระทำของมนุษย์ที่เป็นวิถีชีวิตที่มีความแตกต่าง จากพื้นที่อื่น ซึ่งภูมิปัญญานั้นมีทั้งภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสมัยใหม่ซึ่งจุดเด่น จุดแข็ง ของ ทุนทางวัฒนธรรมสามารถพัฒนาและต่อยอดเป็นสินค้าสร้างสรรค์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้ง ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพสามารถนำรายได้เข้าสู่ชุมชนเพราะเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการออกแบบลวดลายผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากเปลือก ตะบูนขาวจากการวิเคราะห์พึงพอใจที่มีต่อผ้ามัดย้อมด้วยวิธีการมัดแบบซิโบรี เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม จากทุกรายข้อของการประเมิน พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านการออกแบบ ลวดลาย มีค่าเฉลี่ย 3.91 และด้านสีค้น มีค่าเฉลี่ย 3.84 ได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านประโยชน์ใช้สอย กล่าวคือ มีการออกแบบลวดลายที่เหมาะสมกับการนำไปตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย มีการคำนึงถึงคุณลักษณะของวัตถุดิบเพื่อให้เป็นแนวคิดธรรมชาติ คือ เลือกใช้ผ้าที่เป็นเส้นใยธรรมชาติ สอดคล้องกับ ศรัณย์ จันทร์แก้ว (2554) ที่กล่าวว่า ลักษณะพื้นผิวของวัสดุที่นำมาใช้ในการออกแบบเสื้อผ้า ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกได้โดยการมอง จับต้อง ซึ่งผิวสัมผัสเหล่านั้นมักเกิดจากเนื้อผ้าที่นำมาตัดเย็บหลังจากออกแบบเสื้อผ้าแล้ว เพราะผิวสัมผัสของผ้าจะนำมาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อพิจารณาออกแบบเสื้อผ้าให้เหมาะสมกับโอกาสใช้สอย

ด้านสีสันทัน มีความเหมาะสมในการนำไปตัดเย็บชุดสตรี เนื่องจากสีพื้นของผ้าเป็นสีน้ำตาลและเหลืองสีขาว ดูสุ่ม ไม่ฉูดฉาด ให้ความรู้สึกสบาย สอดคล้องกับ เจียมจิต เผือกศรี (2546) ที่กล่าวว่า การเลือกใช้สีให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพ และทำให้ดูภูมิฐาน

ด้านการออกแบบลวดลาย อาจเป็นเพราะลวดลายมีความแปลกตาจากผ้ามัดย้อมในการมัดแบบธรรมดาที่ไม่มีแบบแผนการมัด เนื่องจากลวดลายได้แรงบันดาลใจมาจากส่วนประกอบของต้นตะบูน นำมาประกอบกันเป็นลวดลาย เหมาะสมกับการนำไปตัดเย็บชุดสตรี ส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พินาณิน สาริยา (2549) กล่าวว่า การจะได้ผลงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้ใช้ประโยชน์จากลวดลายผ้า จะต้องคำนึงถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบลวดลายผ้าเพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการออกแบบลวดลาย

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการออกแบบแบบตัดชุดสตรีสไตล์เรโทร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อนำมาประยุกต์การออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร โดยการออกแบบนั้นได้ออกแบบเพื่อตอบสนองการโยกย้ายจิตใจ จึงได้นำเอาแฟชั่นสไตล์เรโทรมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ ได้ศึกษาประวัติศาสตร์เครื่องแต่งกายในช่วง ค.ศ. 1940 - 1960 เพื่อนำมาสร้างเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี ฉิมไทย (2556) ที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างคนทั่วไปอายุ 18 - 25 ปี ยังไม่เคยพบเห็นรายการแฟชั่นแนววินเทจมาก่อน และอีกทั้งยังสนใจที่จะติดตามรายการที่มีเนื้อหาวินเทจ เพราะมีการพบเห็นแฟชั่นในแนววินเทจมากขึ้น ดังนั้นรูปแบบของรายการจึงเป็นรายการที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิงเกี่ยวกับแฟชั่นวินเทจไว้ด้วยกัน ตลอดจนครอบคลุมเนื้อหาเรื่องประวัติยุควินเทจ ไม่ว่าจะเป็นสังคม เพลง แฟชั่นเสื้อผ้า และทุกเรื่องราวของแฟชั่นวินเทจที่วนกลับมาในยุคปัจจุบัน

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทร โดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีจากเปลือกตะบูนขาว จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อชุดสตรีสไตล์เรโทรโดยใช้ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมจากทุกรายข้อของการประเมิน พบว่า ชุดติดกันแบบกระโปรงวงกลม มีค่าเฉลี่ย 4.10 ชุดติดกันแบบ A - line มีค่าเฉลี่ย 4.09 และเสื้อกับกระโปรง มีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งพบว่าทุกแบบได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านรูปแบบ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเพราะการออกแบบชุดสตรี ทั้ง 3 รูปแบบ มีความเหมาะสม และได้สัดส่วน มีความทันสมัย มีความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬาลักษณ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2554) กล่าวว่า การออกแบบเครื่องแต่งกาย

เป็นการแสดงตัวอย่างเครื่องแต่งกาย อย่างมีคุณลักษณะเฉพาะซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบโดยมีความนิยมของผู้คนในยุคสมัยนั้น

ด้านความสวยงาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการนำรูปแบบการตัดเย็บจากในอดีตที่มีความพิถีพิถันในการตัดเย็บมาปรับใช้ในการออกแบบ มีการตัดแทรกผ้าสีพื้น และเทคนิคการปักเชือก เพื่อไม่ให้ลวดลายของเสื้อผ้าดูละลานตาจนเกินไป สอดคล้องกับ จักรพันธ์ สุระประเสริฐ (2558) ที่กล่าวว่า การลงตาโดยการใช้นเส้นตั้ง (Vertical lines) การใช้เส้นตั้งที่แบ่งรูปทรงออก 3 ส่วน ให้ส่วนกลางกว้างกว่าส่วนริม หรือเส้นตั้งคู่ที่ตรงกลางตัวตลอด จะดูสูงกว่าเส้นเกล็ดที่อยู่กลางตัว ระดับเอวจะดูเอวเล็กเส้นเกล็ดที่ยาวจากเอวถึงช่วงล่างจะดูเอวเล็กและช่วงล่างยาว เส้นเกล็ดที่ตั้งอยู่ครึ่งตัวบนจะช่วยให้เอวเล็กและสูง เส้นเกล็ดที่ยาวตลอดลำตัวจะดูทั้งเอวเล็กและตัวสูงกว่า

ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการออกแบบชุดสตรี ทั้ง 3 รูปแบบ ได้มีการออกแบบที่ตรงตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสามารถสวมใส่ได้จริง รูปแบบของชุดสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องตัว สามารถสวมใส่ได้หลายโอกาส ทั้งยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ประโยชน์จากการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค วัตถุดิบสีให้สีที่นำมาย้อมสามารถหาได้ในชุมชน ไม่จำเป็นต้องใช้สีเคมี

ด้านสีสันทัน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในด้านของสีเป็นสีพื้นผสมกับลวดลายผ้ามัดย้อมในโทนสีน้ำตาลที่ได้จากการมัดย้อมจากเปลือกตะบูนขาวโดยสีที่ได้จัดเป็นสีโทนธรรมชาติที่ให้ความรู้สึกเรียบง่าย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสอดคล้องกับ จักรพันธ์ สุระประเสริฐ (2558) กล่าวว่า Monochromat เป็นเสื้อผ้าที่มีการใช้สีเดียว หรือเป็นสีเดียวกันแต่มีหลาย tone ที่มีความแตกต่างของ shade, values หรือ intensities ของสีเดียวกัน คือ การใช้สี ๆ เดียว ที่มีน้ำหนักต่างกัน จะทำให้เกิดความกลมกลืนของเสื้อผ้า และง่ายต่อการจัดแต่งส่วนประกอบอื่น

ด้านลวดลายของผ้าและการวางลวดลาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเพราะลวดลายมีความแปลกตาต่างจากผ้ามัดย้อมในแบบเดิม ที่ไม่มีแบบแผนการมัด เนื่องจากลวดลายได้แรงบันดาลใจมาจากส่วนประกอบของต้นตะบูน นำมาประกอบกันเป็นลวดลาย เพื่อให้มีความสวยงามเหมาะสมกับการนำไปตัดเย็บชุดสตรี ส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพร อามิตร (2560) กล่าวว่า การออกแบบลวดลายเป็นการออกแบบที่หล่อหลอมเอาประสบการณ์ ความคิด จินตนาการ องค์ประกอบทางศิลปะเข้าด้วยกัน โดยใช้กรรมวิธีที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของงานและเนื่องจากการออกแบบลายถูกนำไปใช้ตกแต่งให้ผลงานมีคุณค่าหรือมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปผล

จากการวิจัย เรื่อง ทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาวสู่การออกแบบชุดสตรีสไตล์เรโทร ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้ บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม โดยได้ศึกษาทุนวัฒนธรรมการย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกตะบูนขาว พบว่า การย้อมผ้าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเปลือกไม้ บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้น้ำซึ่เก่าเป็นสารช่วยติดสี รวมทั้งได้มีการพัฒนาลวดลายจากเดิมที่ไม่มีแบบแผนในการมัดให้มีแบบแผนสามารถทำซ้ำได้ โดยใช้วิธีการมัดย้อมแบบซิโบรีในการมัดย้อม ทำให้ลวดลายที่มัดย้อมมีมิติในผืนผ้าซึ่งแตกต่างจากการมัดย้อมแบบดั้งเดิม รวมทั้งได้พัฒนาแพ้น้ำย้อมให้ก้าวข้ามขีดจำกัดหรือภาพจำในแบบเดิม ที่มักตัดเย็บเป็นชุดลำลองมากกว่าตัดเย็บชุดที่เป็นทางการซึ่งเป็นเพิ่มมูลค่าให้กับผ้ามัดย้อม อีกทั้งเพิ่มทางเลือกในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมให้มีราคาที่สูงซึ่งจากผลสำรวจความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพื่อรองรับการต่อสู้ทางการตลาดในยุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 จากการวิจัย พบว่า การออกแบบลวดลายเมื่อนำไปย้อมเป็นผืนผ้า อาจต้องระวังในเรื่องคมชัดของลวดลาย เนื่องจากการย้อมสีแบบธรรมชาตินั้นเป็นการย้อมแบบใช้ความร้อนเพื่อช่วยในการติดสี อาจส่งผลต่อการควบคุมลวดลายได้ยากกว่าการย้อมเย็น จึงควรต้องใส่ใจให้มากในขั้นตอนการย้อมสี
 - 1.2 การย้อมสีแบบธรรมชาติเป็นการดำรงภูมิปัญญาไทย การรักษาสี และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกิดประโยชน์ด้านบวกทางสุขภาพผู้บริโภค
 - 1.3 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก หากมีการสร้างสรรค์ต่อยอดทางการตลาดจะก่อให้เกิดอาชีพ และรายได้แก่ชุมชนในวงกว้าง
2. การวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ศึกษาต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในขั้นของการผลิตชิ้นงานต้นน้ำ การย้อมสีแบบธรรมชาติในพืชชนิดที่หลากหลายในท้องถิ่น
 - 2.2 วิจัยเชิงทดลองในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยนำผ้ามัดย้อมมาออกแบบเป็นเครื่องใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2559). ทุนวัฒนธรรมไทยสู่การสร้างสรรค์เศรษฐกิจ. อุตสาหกรรมสาร. 58(4): 6.
- จักรพันธ์ สุระประเสริฐ. (2558). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีจากผ้าฝ้าย: กรณีศึกษาชุมชนทอผ้าฝ้ายไทลื้อบ้านเฮี้ย อ.ปัว จังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- จุฬาลักษณ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2554). ศิลปะการแต่งกาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- เจียมจิต เมื่อกศรี. (2546). การออกแบบเสื้อ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ณัฐชา ลีปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย จังหวัดสมุทรสงคราม. (2563). กลุ่มเปลือกไม้บ้านเขายี่สาร สมุทรสงครามหรือชุมชนคุณธรรมบ้านเขายี่สาร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://web.facebook.com/102356518504261/posts/108133277926585/?_rdc=1&_rdr. (2565, 21 เมษายน).
- พินาติน สาริยา. (2549). การออกแบบลวดลาย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มูลนิธิเล็ก - ประไพ วิริยะพันธุ์. (2545). ในความเคลื่อนไหว เปิดพิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร: มูลนิธิ เล็ก - ประไพ วิริยะพันธุ์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=649>. (2565, 21 เมษายน).
- ศรีณย์ จันทรแก้ว. (2554). การพัฒนาลวดลายพิมพ์จากศิลปะอาร์ตโนวบนผ้าใยกล้วยง เพื่อออกแบบชุดทำงานสตรี. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). มปป. สื่อธรรมชาติ. [ออนไลน์] เข้าถึงจาก: http://fieldtrip.ipst.ac.th/intro_sub_content. (2565, 20 เมษายน).
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม. (2563). การทำผ้ามัดย้อมยี่สาร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://samutsongkhram.m-culture.go.th/th/db_29_samutsongkhram_20/46367 (2565, 20 เมษายน)
- สุภาพร อามิตร. (2560). การออกแบบลายพิมพ์ผ้าจากแรงบันดาลใจศิลปะไทยจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยา: กรณีศึกษาวัดใหญ่สุวรรณาราม (จังหวัดเพชรบุรี). วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สุภาวดี ฉิมไทย. (2556). การผลิตรายการโทรทัศน์รูปแบบสารบันเทิงเกี่ยวกับแฟชั่นวินเทจสำหรับวัยรุ่น. จุฬินิพนธ์ สาขาวิชานิตยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสาวนิตย์, กาญจนรัตน์. (2557). ภาพพิมพ์ Parbpim Printing. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.facebook.com/parbpim/posts/729443727119275/?locale=th_TH (2566, 20 ตุลาคม)

การพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า

ETHICAL DEVELOPMENT ON LORD BUDDHA'S TEACHINGS, MORALITY, CONCENTRATION AND WISDOM

รังสรรค์ ลิเบียว^{1*}
Rangsan Libiao^{1*}

Received : 19 May 2023

Revised : 14 November 2023

Accepted : 22 November 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า และพบว่าการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา คือการพัฒนาความประพฤติ จิตใจ และปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานและแหล่งสำคัญของจริยธรรมและความดี ด้วยการรักษาศีล การทำสมาธิ และการฝึกปัญญา ส่งผลให้เกิดการเพิ่มความรู้ เพิ่มทักษะ และเพิ่มความสามารถในการจัดการความประพฤติ จิตใจ และการใช้สติปัญญา ที่ส่งเสริมให้การแสดงออกถึงจริยธรรมทางกายวาจาใจ และประพฤติในการดำเนินชีวิตที่บริสุทธิ์โดยไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ตามมา

คำสำคัญ: การพัฒนาจริยธรรม / จริยธรรม / พระพุทธเจ้า

ABSTRACT

This academic article aims to ethics development based on Lord Buddha's teachings. Morality, Concentration and Wisdom. It was found that the development of morality, concentration and wisdom is the development of conduct, mind and wisdom, the foundation and important source of ethics and goodness. By practicing keeping the molarity, meditation and intellectual training. As a result, it increases knowledge, increases skills, and increases the ability to manage behavior, mind and use of intelligence. That promotes the expression of molarity in body, speech, mind and conduct in living a pure life without causing suffering as a result.

Keywords: Ethical development / Ethics / Lord buddha

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Bachelor of Business Administration Program in General Management, Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: autocentrino@hotmail.com

บทนำ

การขาดการพัฒนาความประพฤติ จิตใจ ปัญญา เป็นสาเหตุให้ความประพฤติ จิตใจ และปัญญาไม่เจริญ และลืมนึกต่อการตระหนักถึงคุณค่า ประโยชน์ ความสำคัญของการพัฒนาความประพฤติ จิตใจ และปัญญา ความเสื่อมของความประพฤติ จิตใจ และปัญญาจึงเกิดขึ้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ฉ) และเป็นสาเหตุของจริยธรรมเสื่อมทราม ความดีเสื่อมลง ความชั่วที่ไม่เคยเกิดก็เกิด ความชั่วที่จะเกิดในอนาคตก็เกิด

การดำเนินชีวิตบนความประพฤติ วาจา และปัญญาที่เสื่อมทราม นำไปสู่การกระทำทั้งกาย วาจาใจที่ก่อให้เกิดโทษทุกข์และผลเสียต่าง ๆ ตามมา เช่น การประพฤติ การใช้วาจา การใช้ความคิด ที่นำไปสู่ความเดือดร้อนเสียหาย หรือการปฏิบัติตนที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั้งต่อตนเองและสังคม

การได้ศึกษาอบรมความประพฤติ จิตใจ และปัญญา จะทำให้สามารถพัฒนาความประพฤติ จิตใจ และปัญญาให้เจริญ ส่งเสริมการตระหนักในคุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และการประพฤติปฏิบัติดี สนับสนุนให้จริยธรรมในตัวบุคคลเจริญขึ้น ความชั่วเสื่อมลง ความดีที่ยังไม่เกิดก็เกิด ความดีที่เกิดขึ้นแล้วก็เจริญ ความดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็เกิด

เพื่อประโยชน์ดังกล่าวจึงตระหนักถึงคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาความประพฤติ จิตใจ และปัญญาไปสู่การเป็นผู้มีความประพฤติดี จิตใจดี ปัญญาดี โดยพระพุทธเจ้าเป็นผู้มีจริยวัตรที่งดงามควรแก่การยกย่องเป็นแบบอย่างของผู้มีจริยธรรม พระองค์ทรงละความโลภ ความโกรธ ความหลง มีจิตใจบริสุทธิ์ มีความรู้ความสามารถประพฤตินับ บริสุทธิ์ทั้งกายวาจาใจและเกิดผลสำเร็จด้วยความรู้จริง และสามารถแนะนำพัฒนาอบรมผู้อื่นให้สามารถประพฤติปฏิบัติถูกต้อง พร้อมทั้งสังเคราะห์และจำแนกองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ เพื่อเป็นความรู้ให้ได้ศึกษาในการดำเนินชีวิตได้อย่างบริสุทธิ์ไว้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน ด้วยถ้อยคำและภาษาที่ไพเราะ และสามารถพิสูจน์ความจริงของผลลัพธ์ที่ได้ด้วยการปฏิบัติจริงหรือทดลองทำจริง ทดสอบจริงว่าได้ผลจริงตามที่สอน เป็นคำสอนที่ทุกเพศทุกวัยสามารถเรียนรู้เข้าใจเข้าถึงและปฏิบัติตามได้ ตามสติปัญญาความรู้ความสามารถของตน

ความหมายของ ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล หมายถึง เจตนา ความสำรวมกาย วาจา ใจ ความไม่ล่วงละเมิด ความประพฤติ ไม่เดือดร้อน เพื่อความสุขกายสุขใจ ความเย็นกายเย็นใจ ความเอื้อเฟื้อ ความเจริญ ป้องกัน กำจัดความประพฤติชั่วที่จะเกิดขึ้น เพื่อดำรงมั่นในความประพฤติดี เพื่อเป็นเครื่องประดับ เพื่อความสมบูรณ์ เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับ เพื่อบรรเทา เพื่อบรรเทา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 จ)

สมาธิ หมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่ ความตั้งมั่น ความไม่ซัดส่าย จิตที่ไม่ฟุ้งซ่าน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ข) เมื่อจิตเป็นสมาธิมีผลให้จิตบริสุทธิ์ จิตผ่องใส จิตไม่มีกิเลสครอบงำ จิตไม่เศร้าหมอง เป็นจิตที่เหมาะสมแก่การใช้งาน จิตตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่หดหู่ จิตสงบ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ค)

ปัญญา หมายถึง ความรู้ครบถ้วนรอบด้าน ความรู้ชัดเจน ความวิจย ความเลือกเฟ้น ความกำหนดความหมาย ความเข้าไปกำหนดพิจารณา ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด ความรู้แจ่มแจ้ง ความคิดค้น ความใคร่ครวญ เครื่องทำลายกิเลส เครื่องนำทางความคิด

สิ่งที่ทำให้เห็นแจ้ง ความรู้ดี ความไม่หลงงมงาย ความเห็นถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ก)

โดยสรุป ศีล หมายถึง ความสำรวม ความประพฤติกาย วาจา ใจ ตั้งมั่นในความประพฤติดี และเว้นจากความประพฤติชั่ว การทำชั่ว การพูดชั่ว การคิดชั่ว เพื่อความไม่เดือดร้อน เพื่อความสุข ความสงบ เพื่อความเจริญของชีวิต เพื่อป้องกันความชั่วที่จะเกิดขึ้น สมาธิ หมายถึง จิตตั้งมั่น จิตไม่หวั่นไหว จิตไม่ฟุ้งซ่าน ความมีสติสัมปชัญญะ จิตมั่นคง ไม่ซัดส่าย จิตเป็นสมาธิ เพื่อความผ่องใส ของจิตใจ ความไม่หดหู่ ไม่เศร้าหมอง สงบและไม่ฟุ้งซ่าน และปัญญา หมายถึง การรู้แจ่มแจ้ง ชัดเจน ฉลาด การคิดถี่ถ้วนรอบด้าน ความรู้ละเอียด การพิจารณาลึกซึ้ง ความเข้าใจถูกต้อง

ความสำคัญของ ศีล สมาธิ ปัญญา

ความสำคัญของศีล คือ ความสำรวมความประพฤติกาย วาจา ใจ ไม่ประพฤติล่วงสิ่งที่ไม่ควรประพฤติ ความชั่วหยาบ ความประพฤติที่มีโทษ การประพฤติที่ไม่เดือดร้อนใจภายหลัง ความประพฤติดี ความประพฤติเป็นสุขสงบในหมู่บุคคลในสังคม การรักษาความประพฤติดี ชุมความประพฤติชั่วหยาบทั้งหลายที่จะเกิดขึ้น ความประพฤติน่าเชื่อถือ การตั้งมั่นอยู่ในความประพฤติดี (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ก) โทษของความประพฤติวิบัติ (ศีลวิบัติ) คือ นำมาซึ่งความเสื่อมเสีย ชั่วหยาบ สร้างความเสียหายในการประกอบอาชีพ กิตติศัพท์ของความเสื่อมเสีย ย่อมกระฉ่อนไป เมื่อเข้าไปสังคมกับผู้อื่นย่อมไม่แก่กล้า เก้อเขิน เกิดความกระวนกระวายใจ และได้รับความเดือนร้อนตามมา คุณประโยชน์ของการสำรวมความประพฤติ คือ เป็นเหตุให้การประกอบสัมมาอาชีพมีความเจริญ กิตติศัพท์อันดีงามย่อมกระฉ่อนไป การเข้าคบค้าสมาคมกับผู้อื่นย่อมแก่กล้าไม่เก้อเขิน ไม่กระวนกระวายใจ ไม่ร้อนใจ เย็นกายเย็นใจ มีสติ เป็นต้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ข) การไม่สำรวมความประพฤติ ไม่มีศีล ทำให้มีอุปนิสัยฟุ้งซ่าน ถือตัว ประพฤติพลาด ไม่เอื้อเฟื้อ ประพฤติตนข่มผู้อื่น ไม่สำรวม ชอบทำตามใจ ไม่มีความเคารพ มีความประพฤติชั่วร้าย มักแตกแยกกับมิตร และได้รับการตำหนิตะเยียน การมีศีล สำรวมความประพฤติ ย่อมได้มิตรมาก ได้รับการยกย่องชมเชยสรรเสริญ การมีศีลชำระความประพฤติไว้ดีย่อมเป็นที่รักที่เคารพ ศีลยังเป็นที่ตั้งเป็นบ่อเกิดของคุณงามความดี เป็นประธานแห่งธรรม (ความดี) ทั้งปวง เป็นเครื่องกันขวางความประพฤติทุจริต (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ก) ความประพฤติดีงาม ความสงเคราะห์กัน ความไม่วิวาทเบียดเบียนกัน ความสามัคคีกัน ความเป็นอันเดียวกัน

ความสำคัญของสมาธิ คือ เมื่อจิตเป็นสมาธิ จิตบริสุทธิ์ จิตผุดผ่อง ปราศจากสิ่งรบกวน จิตไม่เศร้าหมอง จิตไม่ซัดส่าย จิตไม่ฟุ้งซ่าน จิตตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว มีสติรู้ตัว เป็นเหตุให้รู้ชัด ความประพฤติกาย (กายกรรม) วาจา (วาจกรรม) ใจ (มโนกรรม) รู้ชัดความประพฤติกายทุจริต วาจาทุจริต มโนทุจริต รู้ชัดความประพฤติกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต มีสติรู้การกระทำชั่ว รู้ผลสืบเนื่อง ในอดีตสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันและสืบเนื่องไปในอนาคต มีสติสัมปชัญญะ รู้จิตตนและผู้อื่น เมื่อจิตมีระคะ (กำหนด ต้องการ อยากรู้) ก็รู้ว่าจิตมีระคะ จิตไม่มีระคะก็รู้ว่าจิตไม่มีระคะ จิตมีโมหะ (ลุ่มหลง มัวเมา โลก) ก็รู้ว่าจิตมีโมหะ จิตไม่มีโมหะก็รู้ว่าจิตไม่มีโมหะ จิตมีโทสะ (โกรธ พยาบาท อาฆาต เครียดแค้น) ก็รู้ว่าจิตมีโทสะ จิตไม่มีโทสะก็รู้ว่าจิตไม่มีโทสะ จิตหดหู่ก็รู้ว่าจิตหดหู่ จิตฟุ้งซ่าน

ก็รู้ว่าจิตฟุ้งซ่าน จิตเป็นสมาธิก็รู้ว่าจิตเป็นสมาธิ จิตไม่เป็นสมาธิก็รู้ว่าจิตไม่เป็นสมาธิ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ข) เมื่อจิตเป็นสมาธิย่อมไม่ฟุ้งซ่าน ไม่หวั่นไหว ผ่อนคลายจากความวิตกกังวล ผ่อนคลายจากความโลภ ความโกรธ ความหลง พ้นจากเศร้าหมองจิตใจ เป็นจิตที่ควรแก่การทำงาน มีความสงบจิตใจ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ความสุขอื่นยิ่งกว่าสมาธิไม่มีทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ผู้มีจิตเป็นสมาธิย่อมไม่เบียดเบียนผู้อื่นและตนเอง” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ก) เมื่อจิตเป็นสมาธิเอื้อให้จิตรู้เห็นตามความเป็นจริง ที่ไม่ได้ปรุงแต่งจิตด้วยความโลภ โกรธ หลง พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เธอทั้งหลายจงเจริญสมาธิ ผู้มีสมาธิย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริง” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ข) จิตตั้งมั่น ไม่ฟุ้งซ่าน มีสติรู้ตัว จิตสมบูรณ์ จิตมีพลัง เอื้อเพื่อและเกื้อกูลความประพฤติและปัญญา

ความสำคัญของปัญญา คือ ปัญญามีไว้เพื่อรู้ เพื่อการกำหนดรู้ เพื่อรู้ตามความเป็นจริง เพื่อการละ เพื่อความรู้ชัด เพื่อความรอบรู้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ง) ปัญญาเป็นเครื่องไตร่ตรอง เป็นเครื่องพิจารณา เป็นเครื่องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) เป็นเครื่องทำความเข้าใจกระจ่างแจ้งทั้งในอดีต อนาคต ปัจจุบัน หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต เป็นเครื่องกำหนดรู้ในสิ่งที่ควรรู้ ละในสิ่งที่ควรละ เจริญในสิ่งที่ควรเจริญ ปัญญาเป็นเครื่องกำจัดความไม่รู้ (อวิชชา) เป็นเครื่องมองเห็นคุณและโทษ ทำให้เป็นผู้ฉลาด มีความละเอียดรอบครอบ มีความคิดแจ่มแจ้ง ไม่หลงมกมาย รู้ตัวรู้ชัด มีความเห็นแจ้ง ปัญญาเป็นเครื่องรักษาจิตใจ เครื่องอบรมจิตใจ เครื่องควบคุมจิตใจเครื่องแก้ไขและดับปัญหา เครื่องละความทุจริต เครื่องทำความเจริญ เครื่องสำเร็จประโยชน์ เครื่องสนับสนุนเครื่องทำความละเอียดอ่อน เครื่องวิจัย เครื่องวินิจฉัย เครื่องรู้แจ้ง เครื่องนำทาง เครื่องคิดค้น เครื่องทำความแตกฉาน เครื่องแยกแยะ เครื่องกำลังส่งเสริม พระพุทธเจ้าตรัสว่า “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี” และ “ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ฉ) ความรู้แจ้ง ความรู้ชัด ความเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง มีปัญญาย่อมละความประพฤติทุจริตได้ เห็นคุณและโทษของความประพฤติ แยกแยะความประพฤติใดมีโทษและไม่โทษ

การพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า

จริยธรรมเกี่ยวข้องกับความประพฤติ จิตใจ ปัญญา ที่ได้อบรมมาดีบ้าง ไม่ได้อบรมมาดีบ้าง ที่ไม่เคยได้อบรมย่อมมีความประพฤติน้อมไปในทางเสื่อมทราม มีจิตใจทราม มีปัญญาทราม น้อมไปในทางประพฤติทุจริตทำผิดจริยธรรม อีกทั้งยังชักชวนให้ผู้อื่นเห็นผิดทำทุจริตตามด้วย พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เธอจงศึกษาในสิกขา 3 คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขา เมื่อใดเธอศึกษาอธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขา เมื่อนั้นเธอผู้ศึกษาอธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา อธิปัญญาสิกขา จักละราคะ โทสะ โมหะได้ เพราะละราคะ โทสะ โมหะได้ เธอจักไม่ทำกรรมอันเป็นอกุศล จักไม่ประพฤติสิ่งเลวทราม” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ข) อธิศีลสิกขาคือการศึกษาศีลและอบรมความประพฤติ อธิจิตสิกขาคือการศึกษาศีลและอบรมจิต และอธิปัญญาสิกขาคือการศึกษาศีลและอบรมปัญญาเป็นรากฐานสำคัญที่เป็นบ่อเกิดของความดี การทำความประพฤติ จิตใจ ปัญญาให้เจริญ ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวคิดการพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า

หลักธรรม	หลักการ	แนวทาง	วัตถุประสงค์	ผลที่ได้รับ
ไตรสิกขา	อริศีลสิกขา	การศึกษาและ อบรมความ ประพฤติ	เพื่ออบรมความ ประพฤติให้เจริญ	ความประพฤติสุจริต ความประพฤติชอบ ความประพฤติสำรวม
	อริจิตสิกขา	การศึกษาและ อบรมจิต	เพื่ออบรมจิตให้เจริญ	จิตสมบูรณ์ จิตตั้งมั่น จิตสุจริต จิตเป็นสมาธิ จิตมีกำลัง จิตสงบ
	อริปัญญาสิกขา	การศึกษาและ อบรมปัญญา	เพื่ออบรมปัญญา ให้เจริญ	สติปัญญา ความรู้แจ้ง ความรู้ ชอบ ความเห็นชอบ ความรู้ชัด

การพัฒนาจริยธรรมตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา คือการศึกษอบรมความประพฤติ
จิตใจ ปัญญา ให้เจริญ เสริมสร้างรากฐานคุณธรรมจริยธรรมที่ดี มีความประพฤติดี มีจิตใจดี มีจิต
สมบูรณ์แจ่มใส มีจิตตั้งมั่น ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของปัจจัยปรุงแต่งจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ
ความหลง มีสติปัญญาคือ สามารถเข้าใจแยกแยะความดีความชั่ว รู้ชัดในความเป็นไปความสืบเนื่อง
ของการทำดีทำชั่วตามความเป็นจริง มีปัญญาพิจารณาละเว้นการประกอบอกุศลกรรม การประกอบ
กุศลกรรม และการทำจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส

การศึกษาความประพฤติ (อริศีลสิกขา) จิต (อริจิตสิกขา) ปัญญา (อริปัญญาสิกขา) และ
การอบรมความประพฤติ (กายภาวนา) จิต (จิตตภาวนา) ปัญญา (ปัญญาภาวนา) ดังนี้

1. การศึกษาอบรมความประพฤติ คือการศึกษาความประพฤติดี ความประพฤติชั่ว
ความประพฤติสำรวม และอบรมความประพฤติดี ละเว้นความประพฤติชั่ว และการสำรวม
ความประพฤติ ดังนี้

1.1 การศึกษาความประพฤติ (อริศีลสิกขา) เพื่อรู้ความประพฤติกาย (กายกรรม)
วาจา (วจีกรรม) ใจ (มโนกรรม) ความประพฤติดี (กุศลศีล) ความประพฤติชั่ว (อกุศลศีล) ความประพฤติ
ที่ไม่ดีหรือชั่ว (อัปายาทศีล) ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะของความประพฤติ (ศีล) เบื้องต้น

ศีล	ตัวอย่าง
1. กุศลศีล คือ ความประพฤติกาย วาจา ใจ ที่จัดเป็น ความประพฤติดี ความประพฤติถูกต้อง ความประพฤติสมควร การกระทำที่มีผลเป็น คุณความดี การกระทำที่ไม่มีผลเป็นความทุกข์ร้อน การเว้นความประพฤติชั่ว การทำจิตให้ผ่องใส	การประพฤติกายสุจริต ไม่ทำกรรมชั่วทางกาย การประพฤติวจีสุจริต ไม่กล่าววาจาชั่ว การประพฤติมโนสุจริต ไม่คิดชั่ว

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ศีล	ตัวอย่าง
2. อุกุศลศีล คือ ความประพฤติกาย วาจา ใจ ที่จัดเป็น ความประพฤติชั่ว ความประพฤติไม่ถูกต้อง ความประพฤติไม่สมควร การกระทำที่ก่อให้เกิด ความทุกข์ร้อน การทำให้จิตเศร้าหมอง	การประพฤติกายทุจริต ทำกรรมชั่วทางกาย การประพฤติวจีทุจริต กล่าววาจาชั่ว กระประพฤติมนทุจริต คิดชั่ว
3. อภัยกถาศีล คือ ความประพฤติกาย วาจา ใจ ที่ไม่จัดเป็นความประพฤติดีหรือชั่ว จัดเป็น ความประพฤติอยู่ระหว่างกลาง ความประพฤติ เหมาะสม การกระทำที่ไม่มีผลดีหรือชั่ว การกระทำ ที่ไม่มีผลเป็นความสุขหรือทุกข์ การสำรวม ความประพฤติกาย วาจา ใจ	การสำรวมกาย การระงับกาย การประพฤติกาย เหมาะสม การสำรวมวาจา การระงับวาจา การประพฤติวาจา เหมาะสม การสำรวมใจ การระงับใจ การประพฤติใจเหมาะสม

ที่มา : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2560 ฐ)

การศึกษาความประพฤติ (ศีล) เพื่อรู้ความประพฤติดี ประพฤติชั่ว การประพฤติ สำรวมกาย วาจา ใจ สามารถพิจารณา แยกแยะความประพฤติ กาย วาจา ใจ

1.2 การอบรมความประพฤติ (กายภาวนา) เพื่อความประพฤติดี ละเว้นความประพฤติชั่ว และสำรวมกาย วาจา ใจ ดังนี้

ตารางที่ 3 การอบรมความประพฤติ

ศีล 5	การฝึกอบรมความประพฤติ		
	การฝึกประพฤติดี	การฝึกละเว้นประพฤติชั่ว	การฝึกประพฤติสำรวม
1. การทำร้ายชีวิตมนุษย์ และสัตว์	ประพฤติกายบริสุทธิ์ ประพฤติวาจาบริสุทธิ์ ประพฤติใจบริสุทธิ์	ละกายทุจริต พยาบาท ละวาจาทุจริต พยาบาท ละใจทุจริต พยาบาท	สำรวมกายบริสุทธิ์ สำรวมวาจาบริสุทธิ์ สำรวมใจบริสุทธิ์
2. การเอาสิ่งของผู้อื่น ไม่ได้ยกให้	ประพฤติกายสุจริต ประพฤติวาจาสุจริต ประพฤติใจสุจริต	ละกายทุจริต ละวาจาทุจริต ละใจทุจริต	สำรวมกายสุจริต สำรวมวาจาสุจริต สำรวมใจสุจริต
3. การประพฤติผิด ในกามทั้งหลาย	ประพฤติกายบริสุทธิ์ ประพฤติวาจาบริสุทธิ์ ประพฤติใจบริสุทธิ์	ละกายไม่บริสุทธิ์ในกาม ละวาจาไม่บริสุทธิ์ในกาม ละใจไม่บริสุทธิ์ในกาม	สำรวมกายบริสุทธิ์ สำรวมวาจาบริสุทธิ์ สำรวมใจบริสุทธิ์
4. การพูดไม่จริง พูดเท็จ พูดเพื่อเจต ส่อเสียด	ประพฤติกายสุจริต ประพฤติวาจาสุจริต ประพฤติใจสุจริต	ละกายทุจริต ละวาจาทุจริต ละใจทุจริต	สำรวมกายสุจริต สำรวมวาจาสุจริต สำรวมใจสุจริต
5. การกินดื่มสิ่งอันเป็น เหตุแห่งความบ้าคลั่ง	ประพฤติกายบริสุทธิ์ ประพฤติวาจาบริสุทธิ์ ประพฤติใจบริสุทธิ์	ละความมัวเมาทางกาย ละความมัวเมาทางวาจา ละความมัวเมาทางใจ	สำรวมกายบริสุทธิ์ สำรวมวาจาบริสุทธิ์ สำรวมใจบริสุทธิ์

การอบรมความประพฤติ เพื่อความประพฤติดี เพื่อป้องกันความประพฤติชั่ว เพื่อความประพฤติบริสุทธิ์ เป็นเครื่องชี้แนะให้รู้จักการประพฤติดี การละเว้นความประพฤติชั่ว การสำรวมความประพฤติ เช่น การทำร้ายชีวิตมนุษย์และสัตว์ เพราะของความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่ออบรมอินทรีย์ กาย วาจา ใจ แก่กล้า มีความประพฤติปกติ สำรวมกาย วาจา ใจ มีปัญญาพิจารณาประพฤติกายบริสุทธิ์ วาจาบริสุทธิ์ ใจบริสุทธิ์ ละกายทุจริต ละวาจาทุจริต ละใจทุจริต สำรวมกายบริสุทธิ์ วาจาบริสุทธิ์ ใจบริสุทธิ์

2. การศึกษาอบรมจิต คือการศึกษาจิตและอบรมจิตให้เป็นสมาธิ จิตตั้งมั่น จิตไม่ฟุ้งซ่าน จิตผ่องใส จิตใจไม่เศร้าหมอง จิตสงบ มีสติสัมปชัญญะ ดังนี้

2.1 การศึกษาจิต (อธิจิตสิกขา) เพื่อรู้จิตดี (กุศลจิต) จิตชั่ว (อกุศลจิต) จิตที่เป็นกลาง (อัพยาगतจิต) ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะของจิต

ลักษณะจิตดี (กุศลจิต)	ลักษณะจิตชั่ว (อกุศลจิต)	ลักษณะจิตที่ไม่จัดว่าดีหรือชั่ว (อัพยาगतจิต)
จิตบริสุทธิ์ จิตผุดผ่อง จิตเป็นสมาธิ จิตตั้งมั่น จิตไม่ฟุ้งซ่าน จิตผ่องใส จิตใจไม่เศร้าหมอง จิตสงบ เมตตาจิต กรุณาจิต มุทิตาจิต อุเบกขาจิต จิตไม่มีราคะ จิตไม่มีโทสะ จิตไม่มีโมหะ จิตไม่มีโลภะ จิตไม่พยาบาท จิตไม่อาฆาต จิตไม่ริษยา จิตไม่ประมาท จิตเอื้อเฟื้อ จิตร่าเริง จิตแจ่มใส จิตแน่วแน่ จิตเลื่อมใส จิตไม่ซัดซ่าย จิตไม่แปรปรวน จิตไม่เร่าร้อน จิตไม่เลื่อนลอย จิตไม่กระสับกระส่าย จิตไม่ย่อหย่อน จิตไม่ขุ่นมัว จิตไม่ขัดเคือง จิตไม่เลวทราม จิตไม่กระด้าง จิตไม่วิตก จิตไม่กระวนกระวาย จิตไม่โหดร้าย จิตไม่พาลพาลัน จิตไม่พินเพื่อน จิตไม่ท้อแท้	จิตขุ่นมัว จิตหวั่นไหว จิตไม่เป็นสมาธิ จิตไม่ตั้งมั่น จิตฟุ้งซ่าน จิตไม่ผ่องใส จิตใจเศร้าหมอง จิตไม่สงบ จิตหดหู่ โทสะจิต โมหะจิต โลภะจิต ราคะจิต จิตตระหนี่ จิตมารยา จิตถือมั่น จิตโอ้อวด จิตถือดี จิตถือตัว จิตดูหมิ่น จิตมัวเมา จิตประมาท จิตพยาบาท จิตอาฆาต จิตลบหลู่ จิตตีเสมอ จิตริษยา จิตแปรปรวน จิตเร่าร้อน จิตเลื่อนลอย จิตกระสับกระส่าย จิตย่อหย่อน จิตขุ่นมัว จิตขัดเคือง จิตเลวทราม จิตกระด้าง จิตวิตก จิตกระวนกระวาย จิตโหดร้าย จิตพาลพาลัน จิตพินเพื่อน จิตท้อแท้	จิตเป็นกลาง จิตไม่ยินดียินร้าย การสำรวมจิต จิตไม่คั่นรณ จิตไม่ปรุงแต่ง จิตไม่หวั่นไหว จิตไม่ยึดมั่นถือมั่น จิตสงัด จิตสงบ

การศึกษาจิต เพื่อรู้จิต รู้เท่าทันจิต เพื่ออบรมจิตไม่ให้มีเวร ไม่ให้มีความเบียดเบียน แยกแยะจิตดี (กุศลจิต) จิตชั่ว (อกุศลจิต) หรือไม่ใช่จิตดีหรือจิตชั่ว (อัพยาทจิต) เมื่อนำจิตมาใช้งาน จะเกิดผลสืบเนื่อง (วิบาก) ที่เป็นกุศลธรรม อกุศลธรรม หรืออัพยาทธรรม

2.2 การอบรมจิต (จิตตภาวนา) เพื่ออบรมจิตให้เป็นสมาธิ ให้จิตตั้งมั่น ให้จิตไม่ฟุ้งซ่าน ให้จิตไม่เศร้าหมอง ให้จิตสงบ ให้จิตมีสติสัมปชัญญะ ไม่ให้มีเวร ไม่ให้มีความเบียดเบียน ดังนี้

2.2.1 การพิจารณาจิต (จิตตานุปัสสนา) ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 ง)
จิตมีราคะก็รู้ชัดว่าจิตมีราคะ จิตปราศจากราคะก็รู้ชัดว่าจิตปราศจากราคะ
จิตมีโทสะก็รู้ชัดว่าจิตมีโทสะ จิตปราศจากโทสะก็รู้ชัดว่าจิตปราศจากโทสะ
จิตมีโมหะก็รู้ชัดว่าจิตมีโมหะ จิตปราศจากโมหะก็รู้ชัดว่าจิตปราศจากโมหะ
จิตหดหู่ก็รู้ชัดว่าจิตหดหู่ จิตฟุ้งซ่านก็รู้ชัดว่าจิตฟุ้งซ่าน
จิตเป็นใหญ่ก็รู้ชัดว่าจิตเป็นใหญ่
จิตมีจิตอื่นยิ่งกว่าก็รู้ชัดว่าจิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า จิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่าก็รู้ชัดว่า

จิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า

จิตเป็นสมาธิก็รู้ชัดว่าจิตเป็นสมาธิ จิตไม่เป็นสมาธิก็รู้ชัดว่าจิตไม่เป็นสมาธิ

จิตหลุดพ้นก็รู้ชัดว่าจิตหลุดพ้น จิตไม่หลุดพ้นก็รู้ชัดว่าจิตไม่หลุดพ้น

พิจารณาเห็นจิตในจิตภายใน ภายในนอก ทั้งภายในทั้งภายนอก พิจารณาเห็น
สิ่งที่ก่อให้เกิดจิต พิจารณาเห็นสิ่งที่ทำให้จิตนั้นดับไป มีสติปรากฏเฉพาะหน้าว่ามี “จิตมีอยู่” ก็เพียง
อาศัยจิตนั้นเพื่อเจริญสติเท่านั้น ไม่ยึดมั่นถือมั่นในอะไร ๆ

การพิจารณาจิตเพื่อรู้เท่าทันจิต พิจารณาความกำหนัดยินดี ความติดใจ
(ราคะ) ความขัดเคือง ความใจร้อน ความเกลียดชัง (โทสะ) ความหลง ความโง่ (โมหะ) ความหดหู่
ความตั้งมั่นของจิต เป็นเครื่องชี้วัดจิตดี (กุศลจิต) จิตชั่ว (อกุศลจิต) หรือไม่ใช่จิตดีหรือจิตชั่ว (อัพยาทจิต)
แยกแยะจิตดีจิตชั่ว หรือไม่ใช่จิตดีหรือจิตชั่ว ไม่นำจิตชั่วไปใช้ก่อเวรหรือเบียดเบียน

2.2.2 การมีสติกำหนดลมหายใจ (อานาปานสติ) การเจริญสมาธิด้วยการมีสติ
กำหนดลมหายใจ เตรียมความพร้อมปฏิบัติโดยนั่งคุ้ยัลลังก์ (ท่าขัดสมาธิ) ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้
เฉพาะหน้า มีสติหายใจเข้า มีสติหายใจออก ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 จ)

เมื่อหายใจเข้ายาวก็รู้ชัดว่าหายใจเข้ายาว เมื่อหายใจออกยาวก็รู้ชัดว่า
หายใจออกยาว

เมื่อหายใจเข้าสั้นก็รู้ชัดว่าหายใจเข้าสั้น เมื่อหายใจออกสั้นก็รู้ชัดว่าหายใจ
ออกสั้น

สำเนียงว่าเรากำหนดรู้กองลมทั้งปวงหายใจเข้า กำหนดรู้กองลมทั้งปวง
หายใจออก

สำเนียงว่าเราระงับกายสังขารหายใจเข้า ระงับกายสังขารหายใจออก
สำเนียงว่าเรากำหนดรู้ปิติหายใจเข้า กำหนดรู้ปิติหายใจออก
สำเนียงว่าเรากำหนดรู้สุขหายใจเข้า กำหนดรู้สุขหายใจออก
สำเนียงว่าเรากำหนดรู้จิตตสังขารหายใจเข้า กำหนดรู้จิตตสังขาร
หายใจออก

สำเนียงกว่าเราละจับจิตตสังขารหยาใจเข้า ระจับจิตตสังขารหยาใจออก
สำเนียงกว่าเรากำหนดรู้จิตหยาใจเข้า กำหนดรู้จิตหยาใจออก
สำเนียงกว่าเราทำจิตให้บันเทิงหยาใจเข้า ทำจิตให้บันเทิงหยาใจออก
สำเนียงกว่าเราตั้งจิตมั่นหยาใจเข้า ตั้งจิตมั่นหยาใจออก
สำเนียงกว่าเราเปลื้องจิตหยาใจเข้า เปลื้องจิตหยาใจออก
สำเนียงกว่าเราพิจารณาเห็นว่าไม่เที่ยงของหยาใจเข้า พิจารณาเห็นว่า
ไม่เที่ยงของหยาใจออก

สำเนียงกว่าเราพิจารณาเห็นความคลายออกได้หยาใจเข้า พิจารณาเห็น
ความคลายออกได้หยาใจออก

สำเนียงกว่าเราพิจารณาเห็นความดับไปหยาใจเข้า พิจารณาเห็นความดับไป
หยาใจออก

สำเนียงกว่าเราพิจารณาเห็นความสละคืนหยาใจเข้า พิจารณาเห็นความ
สละคืนหยาใจออก

การมีสติกำหนดลมหายใจ เพื่อจิตสงบ ประณีต สดชื่น จิตเป็นสุข ทำอกุศล
จิตชั่วร้ายที่เกิดขึ้นให้หายไป จิตไม่ฟุ้งซ่าน เพื่อตัดความวิตกกังวล ไม่ให้จิตกระสับกระส่าย หวั่นไหว
จิตมั่นคง จิตไม่ดิ้นรนไปตามอำนาจกระแสของปัจจัยทั้งในอดีตและอนาคตที่มากระทบจิตใจ มีสติรู้
ในลมหายใจเข้า ลมหายใจออก เมื่อจิตเป็นสมาธิ จิตตั้งมั่น ทำให้จิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กระสับกระส่าย
ดิ้นรน มีสมาธิ มีสติสัมปชัญญะ เป็นจิตที่เหมาะสมแก่การใช้งาน เป็นจิตสมบูรณ์ เหมาะแก่การใช้คิด
พูด ทำ ในการทำงาน การกระทำใด ๆ อย่างมีสติ

3. การศึกษาอบรมปัญญา เพื่อศึกษาและอบรมปัญญาให้เจริญ เพื่อการเจริญปัญญา
เพื่อสร้างปัญญา เพื่อความรู้ วิจัย ความฉลาด ความรู้ละเอียด ความรู้แจ่มแจ้ง ความคิด ความไม่หลง
งมงาย ความเห็น ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้เกิดปัญญา ให้ได้ปัญญา ดังนี้

3.1 การศึกษาปัญญา (อธิปัญญาสิกขา) เพื่อรู้เกี่ยวปัญญา การใช้ปัญญา การเจริญ
ปัญญา การสร้างความรู้ชัด การวิจัย การกำหนดรู้ มีความรู้ความฉลาด ความรู้ละเอียด ความรู้แจ่มแจ้ง
มีปัญญารู้คิดวิเคราะห์ ไม่หลงงมงาย ความเห็นความเข้าใจถูกต้อง และให้มีความรู้ในการเจริญปัญญา
ในกิจทั้งหลาย ในการทำงานทั้งหลาย ในความรู้ทั้งหลาย ในวิชาทั้งหลายที่ต้องจัดการด้วยปัญญา
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การศึกษาปัญญา

อริ ปัญญา ศึกษา	ความรู้ครบถ้วนรอบด้าน ความรู้ชัดเจน ความวิจย ความเข้าใจกำหนดพิจารณาความเข้าใจไปกำหนดเฉพาะ ภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด ภาวะที่รู้ละเอียด ความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ความใคร่ครวญ ความรู้ดี ความไม่หลงงมงาย ความเลือกเฟ้น ความเห็นถูกต้อง							
ความรู้แจ้ง (ปัญญา)	ปัญญาดี				ปัญญาราม			
	ความดี (กุศลธรรม)		ความชั่ว (อกุศลธรรม)		ไม่ใช่ความดีความชั่ว (อภัยกตธรรม)			
	ทำดี (กุศลกรรม)		ทำชั่ว (อกุศลกรรม)		ไม่ใช่ทำดีทำชั่ว (อภัยกตกรรม)			
	ความประพฤติดี (กุศลศีล)		ความประพฤติชั่ว (อกุศลศีล)		ความประพฤติไม่ดีไม่ชั่ว (อภัยกตศีล)			
	จิตดี (กุศลจิต)		จิตชั่ว (อกุศลจิต)		จิตไม่ใช่จิตดีหรือจิตชั่ว (อภัยกตจิต)			
	กายกรรม กายสุจริต กายทุจริต		วจีกรรม วจีสุจริต วจีทุจริต		มโนกรรม มโนสุจริต มโนทุจริต			
	ความโลภ (โลภะ)		ความโกรธ (โทสะ)		ความหลง (โมหะ)			
	ความไม่โลภ (อโลภะ)		ความไม่โกรธ (อโทสะ)		ความไม่หลง (อโมหะ)			
	เหตุ				ผล			
	เมตตา		กรุณา		มูทิตา		อุเบกขา	
	อดีต		ปัจจุบัน			อนาคต		
	วิชา (ความรู้)				อวิชา (ความไม่รู้)			
	มูลเหตุความเจริญ				มูลเหตุความเสื่อม			
	ศีล		สมาธิ			ปัญญา		
	การเว้นขาดจาก อกุศลกรรม		การทำแต่กุศลกรรม			การทำจิตของตนให้ผ่องใส		
	สุข				ทุกข์			
	ทุกข์ (ทุกข์)		เหตุแห่งทุกข์ (สมุทัย)		ความดับทุกข์ (นิโรธ)		หนทางดับทุกข์ (มรรค)	
	ความ เห็นชอบ (สัมมาทิฐิ)	ความดำริ ชอบ (สัมมา สังกัปปะ)	การเจรจา ชอบ (สัมมาวาจา)	การงานชอบ (สัมมากัมมันตะ)	การเลี้ยงชีพ ชอบ (สัมมาอาชีพะ)	ความพยายาม ชอบ (สัมมาวายามะ)	ความระลึก ชอบ (สัมมาสติ)	ความตั้งใจ ชอบ (สัมมาสมาธิ)

การศึกษาปัญญาเพื่อรู้แจ่มแจ้ง รู้ชัด รู้ละเอียด ฉลาด รู้ปัญญาดี ปัญญาราม
รู้ดีรู้ชั่ว ไม่ดีไม่ชั่ว รู้การกระทำดี การกระทำชั่ว การกระทำไม่ดีหรือชั่ว รู้ความประพฤดีดี
ความประพฤติชั่ว ความประพฤติไม่ดีไม่ชั่ว รู้ความคิดดี ความคิดชั่ว ความคิดไม่ดีไม่ชั่ว รู้กายกรรม
วจีกรรม มโนกรรม รู้กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต กายทุจริต วาจาทุจริต มโนทุจริต รู้ความโลภ

ความโกรธ ความหลง รู้ความไม่โลก ความไม่โกรธ ความไม่หลง รู้เหตุผล รู้เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา รู้อดีต ปัจจุบัน อนาคต รู้วิชา (รู้จริง) อวิชา (ไม่รู้จริง) รู้มูลเหตุความเจริญ มูลเหตุความเสื่อม รู้ศีล สมาธิ ปัญญา รู้เว้นขาดจากอกุศลกรรม ทำแต่กุศลกรรม รู้การทำจิตให้ผ่องใส มีปัญญา ฉลาด รู้สุข รู้ทุกข์ รู้ถึงเหตุเกิดทุกข์ รู้ถึงความดับทุกข์ รู้ถึงหนทางดับทุกข์หรือวิธีการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ การกระทำที่ไม่เกิดทุกข์ได้แก่ การเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) เช่น การเห็นว่าเป็นทุกข์ นี่คือการปฏิบัติที่ทำให้ เกิดทุกข์ นี่คือการดับทุกข์ นี่คือการปฏิบัติที่ถึงความดับทุกข์ การดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) เช่น การคิดไม่พยาบาท การคิดไม่เบียดเบียน การคิดไม่เมาัวในกามมรณ การเจรจาชอบ (สัมมาวาจา) เช่น เว้นการพูดเท็จ เว้นการพูดคำหยาบ เว้นการพูดเพ้อเจ้อ การงานชอบ (สัมมากัมมันตะ) เช่น การเว้นจากการฆ่า เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากพฤติกรรมเสื่อมเสียทางกามมรณ การเลี้ยงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ) เช่น การไม่ประกอบมิจฉาชีพ การประกอบสัมมาชีพ การเพียรชอบ (สัมมาวายามะ) เช่น ความพยายามรักษาตนไม่ทำกรรมชั่ว ความพยายามละทิ้งกรรมชั่ว ความพยายามทำกรรมดี ที่ยังไม่เกิดให้เกิด ความพยายามรักษากรรมดีที่เกิดขึ้นแล้ว การระลึกรู้ชอบ (สัมมาสติ) เช่น การมี สติสัมปชัญญะรู้ตัว ไม่อยู่ในอำนาจของความโลภ ความโกรธ ความหลง และการตั้งใจชอบ (สัมมาสมาธิ) เช่น การมีใจผ่องใส ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ มีใจปิติ มีใจเป็นสุข มีใจอุเบกขา ใจมีสติตั้งมั่น บริสุทธิ์ ที่เป็นการกระทำที่สำคัญของการดำรงชีวิตให้อยู่ได้อย่างบริสุทธิ์

3.2 การอบรมปัญญา (ปัญญากาวนา) เพื่อให้มีปัญญามาก ปัญญาเจริญ ปัญญาคลุ้มคลั่ง ปัญญาเร็ว ปัญญาอ่อนไหว ปัญญากว้าง ปัญญาร่าเรง ปัญญาเฉียบแหลม ปัญญาแก้ไข ปัญญาสามารถ และไม่เสื่อมจากปัญญา ขจัดปัญญาแล้ว ปัญญาทรม ปัญญาต่ำทรม ปัญญาหยาบช้า ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 คน)

3.2.1 การไตรตรอง คิดพิจารณาเหตุและผล (จินตามยปัญญา) ปัญญาเกิดจากการคิด (โยนิโสมนสิการ) สามารถความคิดอ่าน ความเพ่งพินิจ สามารถไตรตรองในการงานทั้งหลาย ในความรู้ทั้งหลาย ในวิชาทั้งหลายที่ต้องจัดการด้วยปัญญา รู้ชัดและเห็นตามความเป็นจริง รู้ชัดคือ ความคิดดี นี่คือการเหตุของความคิดดี นี่คือการผลของความคิดดี นี่คือการความชัด นี่คือการเหตุของความคิดชัด นี่คือการผลของความคิดชัด เป็นต้น

3.2.2 การวิจัย ศึกษาความรู้ เรียนรู้ รับฟังอย่างมีวิจารณ์ญาณ (สุตมยปัญญา) ปัญญาเกิดจากการวิจัยความรู้ การศึกษาเพื่อความรู้ชัด การเรียนรู้เพื่อรู้เห็นตามความเป็นจริง สามารถไตรตรองในการงานทั้งหลาย ในความรู้ทั้งหลาย ในวิชาทั้งหลายที่ต้องจัดการด้วยปัญญา รู้ชัด และเห็นตามความเป็นจริง รู้ชัดคือความดี นี่คือการเหตุของความคิดดี นี่คือการผลของความคิดดี นี่คือการความชัด นี่คือการเหตุของความคิดชัด นี่คือการผลของความคิดชัด เป็นต้น

3.2.3 การปฏิบัติ (ภาวนามยปัญญา) ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ กำหนดความหมาย เข้าไปกำหนดพิจารณา เข้าไปกำหนดเฉพาะ คิดค้น ใคร่ครวญ ทำให้เห็นแจ้ง ไม่หลงงมงาย เลือกเพ่ง รู้เห็นตามความเป็นจริง สามารถไตรตรองในการงานทั้งหลาย ในความรู้ทั้งหลาย ในวิชาทั้งหลาย ที่ต้องจัดการด้วยปัญญา รู้ชัดและเห็นตามความเป็นจริง รู้ชัดคือความประพจน์ดี นี่คือการเหตุของ ความประพจน์ดี นี่คือการผลของประพจน์ความดี นี่คือการความประพจน์ชัด นี่คือการเหตุของความประพจน์ชัด นี่คือการผลของความประพจน์ชัด เป็นต้น

การอบรมปัญญา เพื่อเจริญปัญญา เกิดปัญญารู้คิด รู้พิจารณา รู้ไตร่ตรอง
เกิดความรู้ชัด เลือกเฟ้น รู้กำหนดความหมาย มีภาวะที่รู้ ภาวะที่ฉลาด รู้แจ่มแจ้ง มีความคิดค้น
มีความสามารถใคร่ครวญ นำทางความคิด ความเห็นแจ้ง ไม่หลงงมงาย เห็นและเข้าใจถูกต้องตาม
ความเป็นจริง

ประโยชน์ของการพัฒนาความประพฤติ จิตใจ และปัญญา

1. ประโยชน์ของการอบรมความประพฤติ คือ สามารถรักษาความประพฤติ สรรวมกาย
วาจา ใจ ละเว้นกายทุจริต วาจาทุจริต และมโนทุจริต และกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต
ย่อมได้รับประโยชน์คือ แม้นตนก็ติเตียนความประพฤติของตนเองไม่ได้ ผู้รู้ใคร่ครวญแล้วย่อมสรรเสริญ
ความประพฤติ ชื่อเสียงของความเป็นประพฤติดีย่อมขจรไป มีสติสัมปชัญญะ และได้รับผลดี
สืบเนื่องจากการกระทำกรรมตามมาในอนาคต ความประพฤติดีที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น ที่เกิดแล้วก็เจริญ
ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็เกิด ความประพฤติชั่วเสื่อมไป เป็นปัจจัยเกื้อกูลส่งเสริมสนับสนุนการอบรมจิต
และปัญญา

2. ประโยชน์ของการอบรมจิต คือ เมื่อถูกอารมณ์อันเป็นสุขกระทบจิต ก็ไม่ลุ่มหลง
ไม่หลงไหลยินดีมัวเมาในอารมณ์อันเป็นสุข เมื่ออารมณ์อันเป็นทุกข์เกิดขึ้น ถูกอารมณ์อันเป็นทุกข์
กระทบจิต ก็ไม่เศร้าโศก ไม่เสียใจ ไม่รำพัน ไม่คร่ำครวญ จิตไม่ถูกครอบงำด้วยอำนาจของความหลงไหล
มัวเมาในอารมณ์สุข ไม่ถูกครอบงำด้วยอำนาจของอารมณ์ทุกข์ จิตไม่อยู่ในอำนาจของโลก (โทสะ)
โกรธ (โทสะ) หลง (โลภะ) จิตเป็นกุศลปราศจากโทสะ โมหะ โลภะ มีเมตตาจิต กรุณาจิต มุทิตาจิต
อุเบกขาจิต เป็นจิตที่ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว จิตเป็นสมาธิ มีจิตใจเบิกบานผ่องใสเป็นอารมณ์ การอบรมจิต
เป็นปัจจัยเกื้อกูลส่งเสริมสนับสนุนการอบรมความประพฤติและปัญญา

3. ประโยชน์ของการอบรมปัญญา คือ มีปัญญา เป็นบัณฑิต เฉลียวฉลาดมีความละเอียด
มีความระมัดระวัง ใฝ่การศึกษา มีปัญญาไตร่ตรอง สามารถกระทำแยกแยะความดีความชั่ว มีปัญญารักษา
กาย วาจา ใจ ให้เป็นสุข รู้ชัดในโลก โกรธ หลง มูลเหตุของการทำความชั่ว ไม่ประมาท
ในการกระทำ รู้ผลที่ตามมาในอนาคต สามารถกำหนดรู้ด้วยปัญญา ควรทำกุศล ควรละเว้นการทำ
อกุศล ทำจิตให้ผ่องใส นี่คือการทำความดีความชั่ว มูลเหตุของความดีความชั่ว ผลของความดีความชั่ว
การปฏิบัติเพื่อถึงความดีความชั่ว การอบรมปัญญาเป็นปัจจัยเกื้อกูลส่งเสริมสนับสนุนการอบรม
ความประพฤติและจิต

4. ประโยชน์ของการอบรมความประพฤติ จิต และปัญญา คือ มีความประพฤติดี มีปัญญา
มีจิตตั้งมั่น มีสติ ปัญญาช่วยชำระศีลให้บริสุทธิ์ ศีลช่วยชำระปัญญาให้บริสุทธิ์ ปัญญาช่วยมีในที่ที่มีศีล
ศีลช่วยมีในที่ที่มีปัญญา เปรียบเหมือนการใช้มือล้างมือ หรือใช้เท้าล้างเท้า สมาธิอันอบรมโดยมีศีล
เป็นฐานย่อมได้ประโยชน์มาก ปัญญาอันอบรมโดยมีสมาธิเป็นฐานย่อมได้ประโยชน์มาก จิตอันอบรม
โดยมีปัญญาเป็นฐานย่อมหลุดพ้นจากสิ่งมัวเมา ความโลภ ความโกรธ ความหลง

5. การอบรมความประพฤติ จิตใจ ปัญญา ย่อมมีความประพฤติดี มีจิตตั้งมั่น มีสติ
ปราศจากความเศร้าหมอง มีปัญญาดี สามารถทำความเข้าใจ ความคิด การเจรจา การกระทำ การเลี้ยงชีพ
การดำเนินชีวิต การมีสติ และการตั้งจิต อย่างถูกต้อง ไม่ประมาทในความประพฤติดีชั่ว สามารถรักษา
ตนให้อยู่ในความดี ไม่ตกอยู่ในอำนาจของความชั่ว มีจิตสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่หวั่นไหว

บทสรุป

การพัฒนาจริยธรรมตามคำสอนศีล สมาธิ ปัญญา ของพระพุทธเจ้า คือ การพัฒนาความประพฤติ อารมณ์ จิตใจ และปัญญา ให้เกิดความร่วมมือ ระวัง และรักษาความประพฤติดี ประพฤติชั่วทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อรองรับการปฏิบัติที่ต่าง ๆ และละความประพฤติชั่วทั้งหลาย ให้เป็นผู้มีอุปนิสัยดีงาม มีความประพฤติดี สำนวน อ่อนน้อม มีจิตใจดี มีเมตตา มีอารมณ์มั่นคง มีใจเป็นสมาธิ มีปัญญารู้คิด พิจารณา วิเคราะห์ แยกแยะ มีความละเอียด ถี่ถ้วน จึงเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตของเป็นผู้ที่จะสามารถทำความเจริญดีงามให้เกิดขึ้นและทำลายความชั่วลงได้

ข้อแนะนำเพื่อการปฏิบัติตามคำสอน ศีล สมาธิ ปัญญา เบื้องต้นดังนี้

1. ตั้งใจรักษาความประพฤติดีกายวาจาใจในการไม่เบียดเบียน หาเลี้ยงชีพโดยสุจริต ไม่ประพฤติดุร้ายในกามภพ กล่าววาจางาม วาจาสุจริต ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทั้งหลาย ละเว้นความประพฤติชั่ว การก่อความเบียดเบียน การก่อบาป การลุ่มหลงในกามภพ การกล่าวโกหก หลอกลวง การมัวเมาอบายมุข เป็นต้น

2. กำหนดสติพิจารณาหลมหายใจเข้าออก ทำจิตให้เป็นสมาธิ ปลอยวางอารมณ์ขุ่นมัว อารมณ์ขัดเคือง มีจิตเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ฝึกใจให้เชี่ยวชาญในการรับรู้อารมณ์ เช่น เมื่อโกรธก็รู้ว่าโกรธ เมื่อหลงก็รู้ว่าหลง เมื่อโลภก็รู้ว่าโลภ มีสมาธิก็รู้ว่ามีสมาธิ เป็นต้น

3. ใช้ปัญญา คิด พิจารณาไตร่ตรอง อย่างสุขุม ละเอียดยรอบคอบ พิจารณาสິงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไม่ปรุงแต่งด้วยการรับรู้ตามอารมณ์ ให้เกิดความรู้แจ้งชัดเจน เป็นต้น

4. สำนวนความประพฤติกาย วาจา ใจ บริสุทธิ์ สำนวนจิตเป็นสมาธิ มีสติสัมปชัญญะ มีจิตตั้งมั่น ใช้ปัญญาพิจารณาความประพฤติกาย วาจา และจิตใจ เห็นโลกโกรธหลงคือทุกข์ (ทุกข์) เห็นความโลภ ความโกรธ ความหลงเป็นมูลเหตุให้เกิดทุกข์ (เหตุแห่งทุกข์) เห็นความไม่โลภ ความไม่โกรธ ความไม่หลงคือความดับทุกข์ (ความดับทุกข์) และเห็นการละความโลภ ความโกรธ ความหลงคือการดับทุกข์ (การดับทุกข์) หรือ เห็นความเศร้าหมอง ความหดหู่ ความฟุ้งซ่านคือทุกข์ (ทุกข์) เห็นความวิตก วิจารณ์ คือมูลเหตุให้เกิดทุกข์ (เหตุแห่งทุกข์) เห็นความไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ จิตผ่องใส จิตเป็นสมาธิ คือความดับทุกข์ (ความดับทุกข์) และเห็นการละวิตก วิจารณ์ การทำจิตเป็นสมาธิ จิตเป็นหนึ่งตั้งมั่นคือการดับทุกข์ (การดับทุกข์) เป็นต้น แล้วน้อมนำจิตให้หลุดพ้นออกจากทุกข์นั้น

5. เมื่อเกิดความย่อท้อ ควรพิจารณาเห็นคุณค่า ความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับ (ฉันทะ) ทำความขยันหมั่นเพียร (วิริยะ) ให้คุณค่าและสำคัญมีความมุ่งมั่นตั้งใจ (จิตตะ) และพิจารณาผลการปฏิบัติ ไตร่ตรอง ปรับปรุง แก้ไขปัญหา และปฏิบัติให้เจริญยิ่งขึ้น บำรุงขวัญกำลังใจด้วยศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใส ในคำสอนของพระพุทธเจ้า

ข้อควรพิจารณา เนื่องจากแต่ละคนมีความประพฤติ มีสติ มีปัญญา มากน้อยแตกต่างกัน ควรวิเคราะห์และการประเมินความเหมาะสมในการพัฒนา เช่น

ผู้ที่มีศีล มีปัญญา แต่อารมณ์จิตใจของตนไม่มั่นคง มีจิตฟุ้งซ่าน ควรเน้นการฝึกรักษาสมาธิ พัฒนาอารมณ์และจิตใจ และรักษาศีล พัฒนาปัญญา พร้อมตาม

ผู้ที่มีศีลย่อหย่อน แต่มีอารมณ์ มีสติ มีจิตใจมั่นคง มีปัญญาดี ควรเน้นการฝึกรักษาศีล ฝึกความประพฤติดี ฝึกละเว้นความประพฤติ และฝึกสมาธิ พัฒนาปัญญา พร้อมตาม

ผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา บริสุทธิ์บริบูรณ์ ควรน้อมนำตนให้หลุดพ้นจากความชั่ว รักษา ความประพฤติดี และรักษาจิตของตนให้ผ่องใสอยู่เสมอ ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาทในความดีและความชั่วทั้งหลาย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ก). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 1). พระวินัยปิฎก เล่มที่ 1 มหาวิภังค์ ภาค 1. (หน้า 28). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ข). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 5). พระวินัยปิฎก เล่มที่ 5 มหาวรรค ภาค 2. (หน้า 98-99). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ค). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 9). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 1 ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค (2. สามัญญผลสูตร). (หน้า 78-84). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ง). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 12). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 4 มัชฌิมนิกาย มูลปัญญาสก์ (2. ภิกขุวรรค). (หน้า 131-132). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 จ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 13). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 5 มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ (5. จุฬยมกวรรค). (หน้า 111, 489). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฉ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 15). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 7 สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. (หน้า 85) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ช). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 19). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 11 สังยุตตนิกาย มหาวรรค (12. สัจจสังยุต). (หน้า 583). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ซ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 20). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 12 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต (2. ทุติยปัณณาสก์). (หน้า 331). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฌ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 22). พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 14 อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต (9. ตติยอนาคตภยสูตร). (หน้า 144). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ญ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 26). พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ 18 ขุททกนิกาย เถรคาถ (12. ทวาทสกนิบาต). (หน้า 445). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฎ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 27). พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ 19 ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1 (4. จตุกกนิบาต). (หน้า 180). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฏ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 30). พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ 22 ขุททกนิกาย จุฬนิตเทศ (5. มานวปัญหานิทเทศ 1. อชิตมานวปัญหานิทเทศ). (หน้า 58). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฐ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 31). พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ 23 ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค (1. มหาวรรค). (หน้า 60). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ท). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 34). พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ 1 ธรรมสังคณีปกรณ์ (1. จิตตูปปาทกัณฑ์). (หน้า 29). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2560 ฒ). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (เล่มที่ 35). พระอภิธรรมปิฎก เล่มที่ 2 วิภังคปกรณ์ (16. ญาณวิภังค์). (หน้า 503 - 517). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทักษะปฏิบัติเพื่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคล: แนวคิดและข้อสังเกต จากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย

PRACTICAL SKILLS FOR INDIVIDUALLY POTENTIAL DEVELOPMENT: SOME CONCEPTS AND OBSERVATIONS FROM THE TRAINING FOR DEVELOPING MULTIMEDIA INSTRUCTIONAL MATERIALS

เจตต์จ คชฤทธิ์¹ ธัชพนธ์ สรภูมิ¹ และหทัยรัตน์ อ่วมน้อย^{2*}
Chaded khotcharit¹ Thatchaphon Soraphum¹ and Hathairat Oumnnoi^{2*}

Received : 7 February 2023

Revised : 24 July 2023

Accepted : 21 September 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอประมวลแนวคิดเกี่ยวกับทักษะปฏิบัติจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการสังเคราะห์เอกสาร ในด้านความหมายของทักษะปฏิบัติ กระบวนการเรียนรู้และการเกิดทักษะปฏิบัติ การวัดทักษะปฏิบัติและตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้วัด รวมไปถึงการถ่ายทอดประสบการณ์และข้อสังเกตบางประการจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล ด้านการสร้างสื่อบทเรียนมัลติมีเดียให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดแห่งหนึ่ง พบว่า ทักษะปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ดังนั้น การจัดฝึกอบรมควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้ได้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง บูรณาการกิจกรรมโดยเน้นทักษะปฏิบัติ หรือกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะทักษะปฏิบัติจะทำให้ผู้ฝึกอบรมมีความพร้อมและมั่นใจทั้งในด้านความรู้และทักษะความสามารถของตน สำหรับข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลด้านการสร้างสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย พบว่า หากมีการประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS ไว้ในการฝึกอบรม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและชัดเจน อาจทำให้การพัฒนาศักยภาพของบุคคล ด้านการสื่อสารและการสร้างสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัติ / การพัฒนาศักยภาพของบุคคล / การฝึกอบรม / สื่อบทเรียนมัลติมีเดีย

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education Vongchavalitkul University

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: hathairat@vru.ac.th

ABSTRACT

The current article was aimed to present a brief collection of concepts related to practical skills from relevant literature review and document synthesis. According to the synthesis, the definition, the learning processes, the emergence, and the measurement of practical skills including the examples of measuring tools were obtained. In addition, there were some results from transferring experiences and observing the training for developing the individual potentials about multimedia-instructional-materials creation to educational personnel in a province. It was found that practical skills have been essential for developing individual potentials. Therefore, to organize training effectively, trainees should be offered learning activities that enabled them to construct their own concepts from self-practice, integrate various activities with practical skills including learn about the processes that could be applied in the daily-life situations. This was because practical skills encouraged trainees to be confident in their knowledge and skills. Additional information from observing the training was revealed that if the concept of GPAAS 5 STEPS is applied systematically and precisely in the training including various activities, this will probably be a great development of individual potentials in terms of communicative skills and multimedia-instructional-materials creation.

Keywords: Practical skills / Individually potential development / Training /
Multimedia instructional materials

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ การศึกษาเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่สามารถพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพขึ้นได้ โดยอาจเริ่มจากการชวนหาความรู้ ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทดลอง ปฏิบัติ ฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะ มีความชำนาญ และกลายเป็นศักยภาพของบุคคล สำหรับความรู้สามารถจำแนกได้หลายประเภทตามแนวคิดหรือหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้พิจารณา โดยทั่วไปมักให้ความสำคัญกับลักษณะของความรู้ที่สถิตอยู่ คือ ความรู้แฝงเร้นและความรู้ชัดแจ้ง ความรู้มิได้มีขอบเขตจำกัด ระดับความรู้ที่แตกต่างกันนั้นเกิดจากการเรียนรู้หรือการศึกษา การมีประสบการณ์ และการเพิ่มพูนทักษะเป็นสำคัญ ดังนั้น การฝึกอบรม (Training) เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากขึ้น เพราะการฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ช่วยพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีเครื่องมือ วิธีการและเทคนิคการฝึกอบรมมากมายที่จะนำมาประยุกต์ปรับใช้ในการฝึกอบรม วิธีการหนึ่งที่ได้รับคามนิยมก็คือ

สมรรถนะ (Competency) ซึ่งองค์กรหลายแห่งได้นำมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยนำสมรรถนะไปกำหนดเป็นคุณลักษณะของการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ (ดลิต ขาวเหลือง, 2554: 18)

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และ ดร.ณัฏฐ์ ตติยะลาภะ (2562: 32-33) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ยุคนี้เป็นยุคที่สังคมเน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร สารสนเทศมีความทันสมัยและรวดเร็ว ซึ่งมีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีทักษะการใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ สามารถผนวกรวมสถานที่กับเวลาให้กระชับแคบลงมาได้ (Time - space compression) ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ รูปแบบการติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยนี้กลายเป็น ‘พื้นที่สาธารณะของโลก’ (a global public space) ดังนั้น จึงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้หรือการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง การปรับตัวไปตามกระแสที่เคลื่อนไปนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ

กล่าวสำหรับบุคลากรทางการศึกษา ยิ่งจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ๆ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้จะต้องคำนึงถึงการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร ตลอดจนสารสนเทศที่มีความเหมาะสม เท่าทันต่อยุคสมัย สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย ซึ่งมีประโยชน์ในมิติ เช่น สามารถสร้างความสนใจทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและฟื้นคืนความรู้ได้เร็วขึ้น สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนเนื่องจากการผสมผสานสื่อหลาย ๆ ชนิด ที่กระตุ้นความสนใจได้ดีเนื่องจากการเรียนรู้ผ่านโสตประสาทหลายทาง สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยได้ง่าย ทั้งยังเหมาะสำหรับการเรียนรู้รายบุคคลได้ด้วย (หัตถ์นัย รียาพันธ์, มปป.: 7) ด้วยเหตุดังนี้ การพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่บุคลากรทางการศึกษานิยมนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอน อาจจะเป็นปัญหาเฉพาะบุคคลที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังที่ ทิฆัมพร ทองนำ, ไซยา ภาวะบุตร และวีรเทพ เนียมหัตถ์ (2561) ได้ศึกษาไว้ บางมิติสะท้อนให้เห็นว่า ในการฝึกอบรมแม้ครูหรือผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสื่อมัลติมีเดียจะมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น แต่ยังขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บ้างก็ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการรวมไปถึงขั้นตอนในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนั้น การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนจะสามารถยกระดับศักยภาพของบุคคลให้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญขึ้นได้ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ‘ทักษะปฏิบัติ’ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล ดังจะกล่าวถึงต่อไปโดยจะประมวลจากแนวคิดและข้อสังเกตบางประการที่ได้รับจากประสบการณ์ภาคสนาม การฝึกอบรมพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดหนึ่ง

แนวคิดโดยสังเขปที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติ

ทักษะปฏิบัติเป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาความสามารถของบุคคลในด้านการปฏิบัติ หรือ การแสดงออกต่าง ๆ ให้ความถูกต้องสมบูรณ์ และชำนาญมากขึ้น ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะปฏิบัติ จึงเป็นหัวข้อหลักในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหรือฝึกฝนความสามารถและทักษะของบุคลากรโดยทั่วไป

ทิสนา แคมมณี (2545 : 242-243) ได้ศึกษางานของ Simpson (1972) ที่กล่าวถึง ทักษะปฏิบัติไว้ โดยประมวลความรู้ที่ได้ว่า ทักษะปฏิบัตินั้นสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน หากบุคคลได้รับการฝึกฝนที่ดีย่อมจะเกิดความถูกต้อง คล่องแคล่ว ชำนาญ และเกิดความคงทน ทั้งนี้ ผลของพฤติกรรมนั้น สามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรงหรือความราบรื่นในการจัดการ นอกจากนี้ ทักษะยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางกาย ความสามารถในการประสานการทำงาน ของระบบกล้ามเนื้อที่มีความซับซ้อนหลาย ๆ ส่วน โดยการทำงานจะเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมองซึ่งต้องมียุทธศาสตร์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัติจึงสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน

ด้าน วรพันธ์ เรื่องโอชา (2546 : 22) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติว่า ความสามารถ เฉพาะตัว ซึ่งบุคคลนั้นได้สั่งสมประสบการณ์ไว้ในตนเอง โดยทักษะจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการฝึกฝน อยู่ตลอดเวลาจนเกิดความชำนาญ

สุวิมล ว่องวานิช (2547) ได้ให้คำอธิบายว่าการปฏิบัติมีความหมายใกล้เคียงคำ 3 คำ ได้แก่ practical skills, performance skills และ psychomotor skills ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน หมายถึงการปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายเพื่อให้งาน สำเร็จและเมื่อทำบ่อยบ่อยจะเกิดเป็นการเรียนรู้ขึ้น

อิทธิณัฐ ดันติวิทพงศ์ (2558: 64) กล่าวว่า ทักษะหรือทักษะการปฏิบัติงาน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการได้รับการเรียนรู้ด้วยการแสดงพฤติกรรมความสามารถในการทำงาน ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างคล่องแคล่วถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดและบรรลุวัตถุประสงค์ การศึกษาซึ่งเกิดจากการนำ ความรู้ความคิดจากการจากความรู้มาใช้ในการแสดงพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุป ทักษะปฏิบัติ คือ ความสามารถเฉพาะตัวซึ่งบุคคลได้สั่งสมประสบการณ์ไว้ในตนเอง ที่จะปฏิบัติการเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เชี่ยวชาญ เน้นการเรียนรู้แบบคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติ

หากพิจารณาไปที่กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล สามารถนำแนวคิดของซิมป์สันมา ประยุกต์ใช้เพื่อจัดลำดับขั้นตอนทักษะพิสัยที่สะท้อนถึงการปฏิบัติหรือการฝึกฝนของบุคคล ตามที่ ทิสนา แคมมณี (2545: 242-243) อธิบายไว้ พอสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ (perception) เป็นขั้นของการรับรู้ในสิ่งที่จะทำหรือสิ่งที่จะเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนรู้สังเกตพฤติกรรม งาน และการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียมความพร้อม (readiness) เป็นขั้นของการเตรียมตัวเพื่อการทำงาน หรือแสดงพฤติกรรม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ โดยปรับตัวให้พร้อมที่จะแสดงทักษะนั้น ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (guided response) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้ได้ตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้เลียนแบบการกระทำหรือการแสดงทักษะนั้น รวมไปถึงการให้ผู้เรียนรู้ลองผิดลองถูก (trial and error) จนสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติ จนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (mechanism) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้ประสบความสำเร็จในการกระทำหรือปฏิบัติ และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ (complex overt response) เป็นขั้นที่ผู้เรียนรู้ได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ (Adaption) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้ปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนเองให้ดียิ่งขึ้น สามารถนำทักษะที่ตนมีไปประยุกต์ใช้หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม (Origination) เมื่อผู้เรียนรู้สามารถปฏิบัติได้อย่างชำนาญ และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผู้เรียนรู้ที่กลายเป็นผู้ปฏิบัตินี้จะเริ่มมีความคิดใหม่ ๆ ในการกระทำหรือปรับการกระทำนั้นให้เป็นไปตามที่ต้องการได้มากขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ลำดับขั้นตอนทักษะพิสัยนี้ สะท้อนให้เห็นถึงลำดับขั้นของการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถพัฒนาการกระทำหรือการแสดงออกของตนจนกลายเป็นความชำนาญ เกิดเป็นทักษะและศักยภาพของบุคคลได้ในที่สุด

สำหรับกระบวนการเกิดทักษะปฏิบัตินั้น Davies (1971: 50-56) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติไว้ว่า ทักษะส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยทักษะย่อยจำนวนมาก การฝึกให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยได้ก่อนจึงเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้อย่างดีและรวดเร็ว ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบนี้มีทั้งหมด 5 ขั้น คือ

1. ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูตั้งแต่ต้นจนจบอย่างค่อยเป็นค่อยไป
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมทักษะทั้งหมดแล้ว ผู้สอนควรจะแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ หรือแบ่งสิ่งที่กระทำออกเป็นส่วนย่อย ๆ และค่อยๆสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามไปที่ละส่วน
3. ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยปราศจากการสาธิตให้ดู หากติดขัดผู้สอนควรให้คำแนะนำ ช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้ โดยลงมือทำไปจนกระทั่งครบทุกส่วน
4. ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น เช่น ทำได้สวยงาม รวดเร็ว หรือสิ้นเปลืองน้อยลง เป็นต้น
5. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ อย่างต่อเนื่องกันตั้งแต่ขั้นแรกต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างที่ชำนาญ

มาลินี จุฑะรพ (2537: 128) ได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วสรุปลำดับขั้นที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความรู้ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนรู้ทักษะปฏิบัติจะทำความเข้าใจหรือเรียนรู้ธรรมชาติของทักษะปฏิบัติ ขั้นนี้จะเกิดขึ้นโดยไม่ต้องใช้เวลาฝึกฝนนาน ซึ่งความรู้ความเข้าใจนั้นอาจเกิดจากการสังเกตจากการสอนหรือการอธิบายของผู้อื่น การเรียนรู้

ทักษะปฏิบัติในขั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องสนใจเป็นพิเศษ หากมีความผิดพลาดอาจจะทำให้เกิดทักษะได้ช้า โดยเฉพาะหากมีการประสานสัมพันธ์ทางกลไกไม่ดีพอหรือถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดระเบียบกลไกกล้ามเนื้อ เป็นขั้นที่มีทักษะปฏิบัติระดับกลาง และในขั้นนี้อวัยวะที่รับสัมผัสและอวัยวะที่แสดงออกจะตรวจสอบความถูกต้องจากการกระทำนั้น ๆ โดยประสาน กันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้สามารถประกอบกิจกรรมได้ดีจนเกือบเป็นอัตโนมัติ เป็นขั้นใช้กลไกกล้ามเนื้อมากกว่าการใช้ความรู้ความเข้าใจ การเกิดทักษะปฏิบัติในขั้นนี้จะทำได้ดีแม้จะมีความตั้งใจน้อย สามารถตรวจสอบความถูกต้องหรือรู้ผลในสิ่งที่ทำได้รวดเร็วและการตอบสนองคงที่สม่ำเสมอ

ขั้นที่ 3 ขั้นที่มีทักษะปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ ในขั้นนี้ต้องใช้การเรียนรู้มาก ซึ่งจะต้องผ่านการเรียนรู้ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 มาก่อน เป็นทักษะปฏิบัติระดับที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง และเป็นไปโดยอัตโนมัติ ความผิดพลาดอาจมีน้อยมาก

สรุปได้ว่า กระบวนการเกิดทักษะปฏิบัติจะเริ่มจากความรู้ ความเข้าใจขั้นต้น ผ่านการสาธิตก่อนจากนั้นจะเป็นการจัดระเบียบกลไกกล้ามเนื้อ โดยอาจจะเริ่มจากทักษะย่อยแล้วค่อย ๆ เชื่อมโยงกัน เรียนรู้และลงมือทำไปจนกระทั่งครบทุกส่วน มีการแนะนำเพิ่มเติม ฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างสมบูรณ์ ทำงานได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็วถูกต้อง

สำหรับการวัดทักษะปฏิบัติหรือการประเมินทักษะการปฏิบัติ นั้น เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยทรัพยากรและเวลาทั้งการปฏิบัติงานและการประเมิน ด้วยเหตุนี้ การกำหนดงานให้ปฏิบัติจึงเป็นสิ่งสำคัญและควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วน เช่น เลือกงานที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการประเมินและใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง เลือกงานที่เป็นไปได้สามารถปฏิบัติได้จริงและตรงกับกระบวนการประเมิน เป็นต้น (Popham, 2017) นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดทักษะปฏิบัติ ดังจะนำมากล่าวถึงไว้พอสังเขป ดังนี้ สมนึก ภักดิ์ทิพย์ (2553: 50) ได้กล่าวถึงการวัดทักษะปฏิบัติว่าเป็นการวัดภาคปฏิบัติด้วยการวัดผลงานจากการลงมือปฏิบัติซึ่งสามารถวัดได้ทั้งกระบวนการและผลงานในสภาพธรรมชาติหรือสถานการณ์จริง รวมไปถึงในสภาพที่กำหนดขึ้นหรือสถานการณ์จำลอง ทั้งนี้สิ่งที่ควรคำนึงในการวัดภาคปฏิบัติ คือ 1) ขั้นตอนเตรียมงาน 2) ขั้นตอนปฏิบัติงาน 3) เวลาที่ใช้ในการทำงาน และ 4) ผลงาน ทั้งนี้ การวัดภาคปฏิบัติที่ดีควรมีสิ่งที่ควรให้ความสนใจหรือสิ่งเกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ 1) ต้องกำหนดจุดประสงค์การวัดทักษะให้ชัดเจน ซึ่งอาจวัดที่กระบวนการหรือผลงาน หรือทั้งสองอย่าง 2) เนื้อหาสาระของงานที่ให้ปฏิบัติต้องมีลักษณะสอดคล้องกับสภาพจริง (Authentic) 3) คุณภาพของสิ่งที่วัดในครั้งหนึ่ง ๆ ต้องมีจำนวนเพียงพอและสามารถวัดได้โดยตรง 4) กำหนดเงื่อนไขในการวัดให้ชัดเจน 5) ใช้สิ่งเร้าที่จัดขึ้น (Structured stimulus) ต้องเขียนคำชี้แจงอย่างกระชับชัดเจนและสมบูรณ์ 6) แบบฟอร์มวัดที่ใช้วัด สามารถจัดทำเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสามารถให้คะแนนได้สะดวกและระบุเกณฑ์คะแนนอย่างชัดเจน ส่วน บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 55) ได้กล่าวเน้นถึงการวัดทักษะปฏิบัติ การวัดผลสัมฤทธิ์หรือการวัดภาคปฏิบัติ ด้วยแบบทดสอบโดยอาศัยแบบทดสอบการวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติ หรือการกระทำของผู้เรียนรู้ ทั้งในด้านผลงานจากการปฏิบัติหรือผลผลิต (Products) และวิธีการปฏิบัติ (Procedures) เป็นสำคัญ สำหรับ Zezekwa & Nkopodi (2020) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวัดทักษะปฏิบัติในการเรียนรู้ เขาได้ให้ข้อสังเกต

เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดทักษะการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติไว้ว่า งานภาคปฏิบัติจะต้องได้รับการประเมิน ในลักษณะที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อจุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ โดยทักษะการปฏิบัติงานที่สำคัญ เช่น การจัดการอุปกรณ์ การวางแผนการออกแบบ และการนำ ประสพการณ์ที่ได้ไปใช้ในอนาคต ทั้งนี้ ผู้ประเมินควรใช้วิธีการประเมินการฝึกปฏิบัติโดยตรง (Direct assessment of practical work skills: DAPS) ร่วมกับการประเมินทักษะในการทำงานภาคปฏิบัติ ทางอ้อมอื่น ๆ (indirect assessment of practical work skills: IAPS) เพื่อให้แน่ใจว่าการประเมิน ทักษะปฏิบัตินั้นถูกต้องและเชื่อถือได้มากที่สุด

เป็นที่น่าสังเกตว่า การวัดหรือการประเมินด้านการปฏิบัติ โดยมากจะให้การให้คะแนน กระบวนการหรือผลงานของผู้ปฏิบัติ ดังนั้น หากไม่มีเครื่องมือและเกณฑ์ในการวัดหรือการประเมิน ที่ดีก็ยากที่จะหาความเที่ยงตรงได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อช่วยในการให้คะแนน มีความสะดวกและแม่นยำมากขึ้น ทั้งนี้ เครื่องมือวัดด้านการปฏิบัติมีหลายแบบ และมีลักษณะ แตกต่างกันไป ดังตัวอย่างแบบสำรวจรายการ ซึ่งจะเป็รายการที่กำหนดไว้เกี่ยวกับพฤติกรรม ที่ต้องการให้กระทำตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยผู้ประเมินหรือผู้สังเกตจะตรวจสอบ พฤติกรรมที่ให้กระทำว่าผู้ถูกประเมินได้ทำตามรายการนั้นหรือไม่ อาจใช้แบบประเมินที่เป็น การกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนว่าทำได้หรือไม่ ถ้าได้หรือมีความหมายว่าผ่าน แสดงว่าผู้ปฏิบัติได้ทำ ตามรายการอย่างถูกต้อง ถ้าไม่ได้หรือที่มีความหมายว่าไม่ผ่าน แสดงว่าผู้ปฏิบัติไม่ได้ทำตามรายการ อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ในการประเมินหรือสังเกตการปฏิบัติ อาจให้ผู้ประเมินบันทึกลำดับที่ของการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมตามลำดับตั้งแต่ 1 เป็นต้นไปก็ได้ ซึ่งในลักษณะนี้จะทำให้สามารถเห็นภาพรวมของ การปฏิบัติงานได้อีกด้วย (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์, 2537: 3) อย่างไรก็ตามการวัดหรือการประเมิน ด้านการปฏิบัติอาจจำแนกได้เป็น 2 แบบกว้าง ๆ คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบจัดอันดับ

กล่าวโดยสรุป การวัดทักษะปฏิบัติหรือการวัดผลภาคปฏิบัติ คือ การวัดความสามารถของ ผู้เรียนรู้หรือผู้ปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในสภาพธรรมชาติหรือสถานการณ์จริง โดยให้ผู้เรียนรู้ ต้องลงมือปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ตามสภาพความเป็นจริงหรืออาจเป็น สถานการณ์จำลอง โดยอาจวัดตั้งแต่ขั้นเตรียม ขั้นปฏิบัติงาน ขั้นผลงาน และขั้นกิจนิสัย ทั้งนี้โดยมี เครื่องมือการวัดหรือการประเมินที่เลือกมาใช้ตามความเหมาะสม อาจเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า หรือแบบจัดลำดับ เป็นต้น

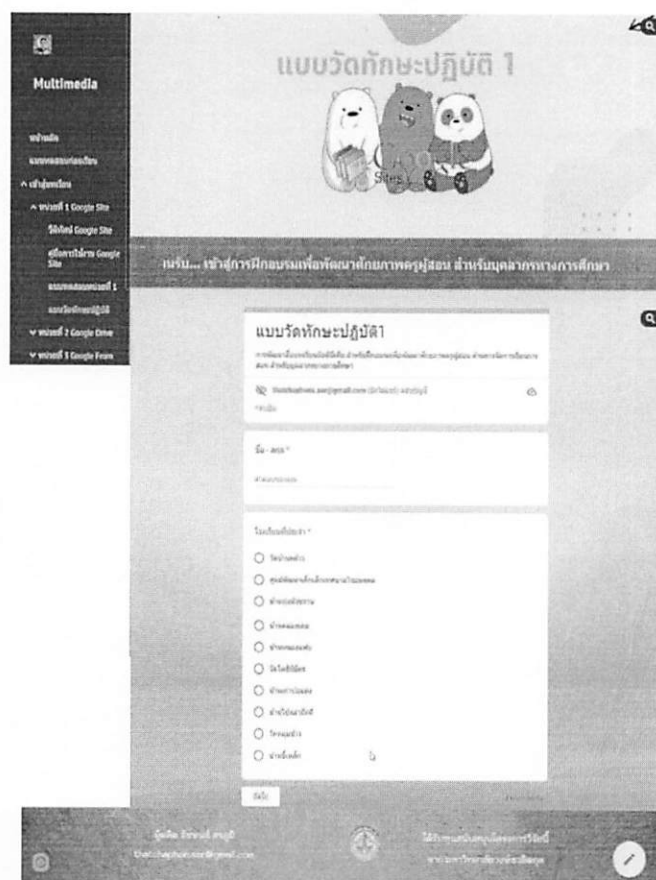
ทั้งนี้ จากประสพการณ์จัดฝึกอบรมการพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียด้านการจัดการเรียน การสอนสำหรับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อให้ความรู้และทักษะ การพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับปฏิบัติการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งเนื้อหา กิจกรรมหรือสาระการเรียนรู้เป็น 3 หน่วย ได้แก่ การพัฒนาเว็บไซต์สื่อบทเรียนมัลติมีเดีย (Google Sites) การสร้างแบบทดสอบออนไลน์จาก (Google Form) และการจัดการเอกสารออนไลน์ด้วย (Google Drive) ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลัง การเรียนแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ส่วนการวัดทักษะปฏิบัตินั้น ใช้แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน ปรากฏว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมนั้น ทั้งโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ มีจุดเด่นที่สำคัญคือทุกขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียน

ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้ ประกอบกับมีสื่อบทเรียนที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความท้าทายในการเรียนรู้ที่จะสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมในห้องเรียน

แบบวัดทักษะปฏิบัติหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

ให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ผู้เรียนเป็นคนที่มีความสามารถด้านทักษะปฏิบัติเพียงใด (ทักษะพิสัย)

	ความสามารถด้านทักษะปฏิบัติสูง	ดี	ตรวจให้	3	คะแนน
	ความสามารถด้านทักษะปฏิบัติปานกลาง	ปานกลาง	ตรวจให้	2	คะแนน
	ความสามารถด้านทักษะปฏิบัติต่ำ	ต่ำ	ตรวจให้	1	คะแนน

ภาพที่ 1 แบบวัดทักษะปฏิบัติผ่านเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรม

เทคโนโลยีการศึกษากับประสบการณ์ฝึกอบรมพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียเพื่อสร้างเสริมศักยภาพ
ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดหนึ่ง

Reinders, H (2022) นักวิชาการทางการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษา ได้กล่าวถึง
อนาคตของการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของมนุษยชาติไว้ สรุปเป็น 4 ประการ คือ
1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 2) เทคโนโลยีสำหรับการสอน 3) เทคโนโลยีและการสอน และ
4) ปัญหาจากการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เขายังได้เชื่อมโยงให้เห็นด้วยว่าบุคคลจะเลือกใช้เทคโนโลยี
สำหรับตอบสนองการตัดสินใจของตนเองโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการสำคัญ คือ 1) ใช้เทคโนโลยีเพื่อ
สร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีระหว่างบุคคล 2) ใช้เทคโนโลยีเพื่อทำให้ผู้เรียนรู้สามารถเรียนรู้
ได้ด้วยตนเอง และ 3) ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน

ส่วน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และตรุณศักดิ์ ตติยะลาภะ (2562: 32) ได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจ
เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการใช้สื่อไว้ว่า สังคมปัจจุบันนี้เป็นยุค Digitallization คือ เป็นสังคมที่เน้น
การใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารสนเทศที่ทันสมัยและรวดเร็ว เพราะทุกวันนี้สื่อและเทคโนโลยี
การสื่อสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างแยกไม่ออก ทั้งการบริโภคข่าวสาร การพูดคุย
ผ่านระบบสารสนเทศ ผสมกับเด็กยุคใหม่ ที่เรียกว่า Gen Z มีทักษะการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี
อยู่แล้ว ดังนั้น เทคโนโลยีและการใช้สื่อที่ทันสมัยจึงเป็นเรื่องปกติในสังคมในปัจจุบัน

ในขณะที่ ถนอมพร เลหาจรัสแสง (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงประเด็นที่สอดคล้องกับการใช้สื่อ
และเทคโนโลยีการสื่อสารอันเป็นทักษะที่บุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสนใจไว้ โดยเขาได้เสนอ
ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยในอนาคต (C-Teacher) ไว้ แบ่งเป็น 8 ประการสำคัญ คือ

ประการที่ 1 Content ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่รู้อาจจริง
ในเรื่องที่สอนแล้วก็ยากที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา นั้น ๆ

ประการที่ 2 Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย
ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความ
สนใจให้แก่ นักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริม
ความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 3 Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์
ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
ดังนั้น ครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนางานแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้
ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ

ประการที่ 4 Connectivity ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน
ผู้เรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษา
กับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะ
ก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงผู้เรียน

ประการที่ 5 Collaboration ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้
แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม
การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประการที่ 6 Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ และการนำเสนอ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

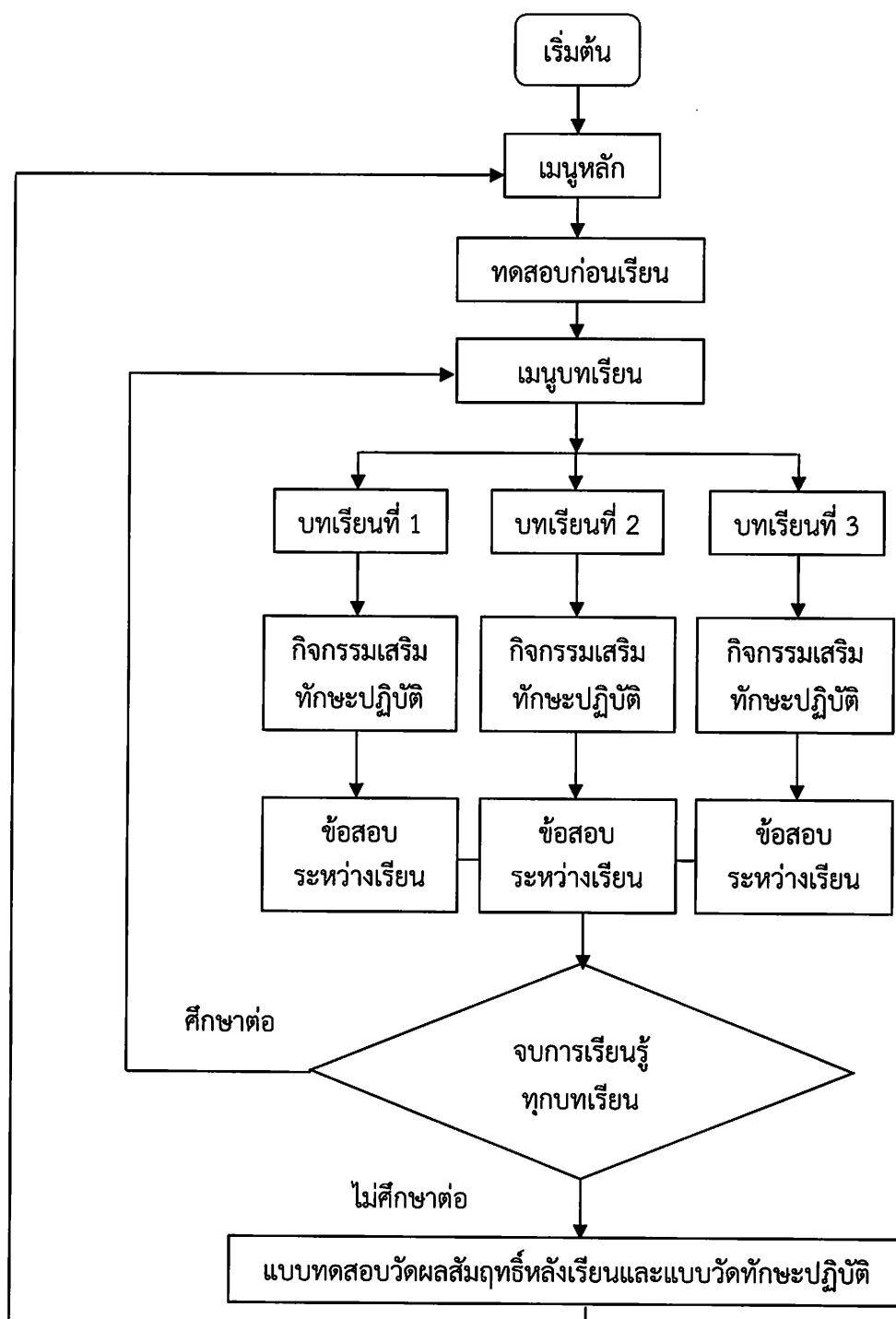
ประการที่ 7 Creativity ครูต้องออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว

ประการที่ 8 Caring ครูต้องมีมุทิตาจิตต่อผู้เรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจแก่ผู้เรียนของตน

ส่วน สุเทพ นันทไชย (2552) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ เพราะถ้าหากบุคคลที่สถาบันบรรจุเข้ามาเป็นข้าราชการหรือเป็นลูกจ้างประจำ เมื่อไม่สามารถหาความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มเติมได้ บุคลากรเหล่านี้จะกลายเป็นผู้ไร้ประสิทธิภาพ เกิดการเบื่อระอาต่อชีวิตการทำงาน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องวางแผนพัฒนาบุคลากรของตนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หลายฝ่ายให้ความสำคัญกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการสื่อสารที่ทันสมัยรวดเร็ว แม้ในวงการศึกษาก็ต้องปรับตัว พัฒนาขีดความสามารถ หรือทักษะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน สร้างเนื้อหาและกิจกรรม โดยผนวกกับการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น

หากพิจารณาจากแนวคิดต่าง ๆ ผนวกกับประสบการณ์ในฐานะบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิบัติงานฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล ในด้านการสร้างสื่อ มัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอน พบข้อสังเกตว่า ทักษะปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะทำให้บุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพในการจัดเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นหรือดีขึ้นได้ ดังตัวอย่างครั้งที่ได้จัดฝึกอบรมพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนให้แก่บุคลากรทางการศึกษาภายในจังหวัดแห่งนี้ ผู้เขียนได้ประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่ต้องการให้เกิดทักษะปฏิบัติ โดยนำแนวทางและขั้นตอนการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534: 88 - 89) มาประกอบคิดและปรับกระบวนการวิธีการสอนเพื่อให้เกิดทักษะปฏิบัติ ทั้งนี้โดยประมวล มาเสนอเพื่อความเข้าใจพอสังเขปดังนี้ 1) สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนรู้ 2) วิเคราะห์ทักษะปฏิบัติ โดยพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะนั้น ๆ ที่จะถ่ายทอดและเรียนรู้ ออกมา 3) ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้นที่เกี่ยวกับทักษะปฏิบัติของผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยทดสอบการปฏิบัติเบื้องต้น ตามลำดับก่อนหลัง 4) จัดฝึกอบรมโดยแบ่งบทเรียนเป็นหน่วยย่อย ต่าง ๆ เน้นหนักในหน่วยที่ขาดหรือบกพร่องให้มีความชำนาญและกระตุ้นให้มีความสนใจในสิ่งที่ยังไม่ชำนาญ สำหรับในขั้นนี้จะดำเนินการโดยอธิบายและสาธิตทักษะปฏิบัติ และให้ผู้เรียนรู้ได้แสดง ทักษะปฏิบัติตามบทเรียนที่ได้ลำดับไว้ก่อนหลัง

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการฝึกอบรมสร้างการเรียนรู้เน้นทักษะปฏิบัติ

ทั้งนี้ในการฝึกอบรมดังกล่าว ทุกขั้นตอนของการพัฒนาบทเรียนจะผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือให้มีคุณภาพที่เหมาะสม โดยได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นก่อนนำมาใช้จริงในการฝึกอบรม ส่วนการให้ความรู้นั้นได้แบ่งเนื้อหาหรือบทเรียนออก 3 หน่วย จำนวน 7 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยที่ 1 การพัฒนา

เว็บไซต์สื่อบทเรียนมัลติมีเดีย Google Sites หน่วยที่ 2 การสร้างแบบทดสอบออนไลน์จาก Google Form และหน่วยที่ 3 การจัดการเอกสารออนไลน์ทาง Google Drive ทั้งนี้ โดยมีแบบวัดทักษะปฏิบัติการพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย แบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 3 ระดับ คือ ความสามารถพัฒนาเว็บไซต์สื่อบทเรียนมัลติมีเดีย Google Sites จำนวน 10 ข้อ ความสามารถในการสร้างแบบทดสอบออนไลน์จาก Google Form จำนวน 10 ข้อ และการจัดการเอกสารออนไลน์ทาง Google Drive จำนวน 10 ข้อ สำหรับสื่อประกอบการฝึกอบรมจะเน้นคุณลักษณะเด่นที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ช่วยให้สามารถเรียนรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่ทำในห้องฝึกอบรม ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกท้าทายในการเรียนรู้ด้วย (อัมพันธ์ สรรภูมิ และ กฤตย์ชัช สารนอก, 2565)

ภาพที่ 3 สื่อบทเรียนมัลติมีเดียและกิจกรรมเสริมทักษะปฏิบัติ

จากการฝึกอบรมตามโครงพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อบทเรียนมัลติมีเดียนี้ พบข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังเรียนด้วยสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย มีค่าเฉลี่ย 10.40

10.40 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนด้วยสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนค่าเฉลี่ย 24.57 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยบูรณาการกิจกรรมกับสื่อบทเรียนมัลติมีเดียและกระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนหรือการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ได้ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพร้อมและมั่นใจในความรู้ ตลอดจนทักษะของตนที่เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม ทำหายความอยากรู้ อยากเห็นและความสามารถของตน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดีขึ้นได้ (อิษพันธ์ สรภูมิ และ กฤตย์ชัชวาลย์ สารนอก, 2565) นอกจากนี้ หลังจากการฝึกอบรมผู้ดำเนินโครงการได้ทบทวนการทำงาน โดยพิจารณาว่าหากได้ประยุกต์ใช้แนวคิด GPAAS 5 STEPS เข้าไว้ในกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ การฝึกอบรมอาจมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ ทั้งนี้ อาจพิจารณาจากที่ เจตติ์ ชขฤทธิ์ และฤทัย สำเนียงเสนาะ (2565: 813) ได้สรุปแนวคิด GPAAS 5 STEPS ไว้พอสังเขป คือ 1) G - gathering คือขั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูล ทบทวนจากความรู้เดิม การใช้เทคนิคป้อนคำถามเพื่อให้เกิดการคิดตาม 2) P - processing คือขั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนจัดทำข้อมูลที่รวบรวมมาให้เป็นระบบ มีความหมาย ผ่านการคิดวิเคราะห์สรุปเป็นความรู้ระดับความคิดรวบยอดได้ 3) A1 - Apply 1 applying and constructing knowledge คือขั้นที่ผู้เรียนใช้กระบวนการพูดคุย ปรัชญา อภิปราย ช่วยกันคิด วางแผน และดำเนินการกันภายในกลุ่มเพื่อผลิตผลงาน / ชิ้นงานหรือนวัตกรรมตามโจทย์ที่กำหนด 4) A2 - Apply 2 applying and communication skill คือขั้นที่ผู้เรียนช่วยกันเผยแพร่ผลงาน / ชิ้นงานหรือนวัตกรรม โดยมีการนำเสนอผลงานอย่างเป็นระบบขั้นตอน และสามารถอธิบายงานบนพื้นฐานขององค์ความรู้ที่รวบรวมมาได้ 5) S - Self-regulating คือขั้นตอนการสะท้อนคิด ร่วมกันประเมินจุดดีจุดที่ควรพัฒนา และรับการประเมินจากผู้สอนหรือผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ให้ เป็นต้น ทั้งนี้ การเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าว เจตติ์ ชขฤทธิ์ และฤทัย สำเนียงเสนาะ (2565: 813) ได้นำไปประยุกต์ใช้ในงานการพัฒนาที่เน้นกิจกรรมเสริมทักษะมาด้วยแล้วเช่นกัน

บทสรุป

การพัฒนาศักยภาพของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ ยิ่งโดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนให้เพิ่มพูนขึ้นอยู่เสมอ ทั้งนี้ ในมิติส่วนบุคคลแล้วการพัฒนาศักยภาพสามารถยกระดับความรู้ ความชำนาญ ในสายงานตามตำแหน่งของแต่ละบุคคล มีผลต่อการเตรียมตัวเองให้พร้อมต่อการสืบเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือการได้รับมอบหมายให้อำนาจหน้าที่ที่สูงขึ้นได้ ส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการปรับเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือได้รับโบนัสประจำปีได้ ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดความสนใจและสอดคล้องกับความต้องการ ผู้เรียนต้องคำนึงถึงการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร ตลอดจนสารสนเทศที่มีความเหมาะสมเท่าทันต่อยุคสมัย ดังนั้น การพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดียสำหรับการเรียนการสอนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่บุคลากรทางการศึกษานิยมนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม สื่อบทเรียนมัลติมีเดียนี้ ผู้ที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

ด้านคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งจะต้องมีทักษะปฏิบัติ คือ สามารถกระทำได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ สำหรับทักษะปฏิบัตินั้นเกิดจาก กระบวนการเรียนรู้และฝึกฝนจนมีความชำนาญ เชี่ยวชาญ สามารถวัดหรือประเมินผลได้หลากหลาย ทั้งนี้ การวัดทักษะปฏิบัติ คือ การวัดความสามารถของผู้เรียนรู้หรือผู้ปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนรู้ต้องลงมือปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามสภาพความเป็นจริงหรือ สถานการณ์ที่จำลองขึ้น โดยมีเครื่องมือการวัดหรือการประเมินที่เลือกมาใช้ได้อย่างสอดคล้อง และ เหมาะสม เช่น แบบมาตราส่วนประเมินค่าหรือแบบจัดลำดับ เป็นต้น จากประสบการณ์ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล ด้านการสื่อสารและการสร้างสื่อมัลติมีเดียสำหรับการ เรียนการสอนให้แก่บุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดแห่งหนึ่ง พบข้อสังเกตว่า ทักษะปฏิบัติเป็น สิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะทำให้บุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้นหรือดีขึ้นได้ ทั้งนี้ ในการจัดฝึกอบรมต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อปฏฺิเรียน ที่ช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ท้าทายการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนรู้สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือ ปฏิบัติจริง โดยบูรณาการกิจกรรมเน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อการสอนหรือแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบอยู่ได้ เพราะจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพร้อมและมั่นใจในความรู้ ตลอดจนทักษะความสามารถของตน นอกจากนี้หากมีการประยุกต์ใช้ แนวคิด GPAAS 5 STEPS เข้าไว้ในกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกิจกรรม อาจทำให้การพัฒนาศักยภาพของบุคคลจากการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

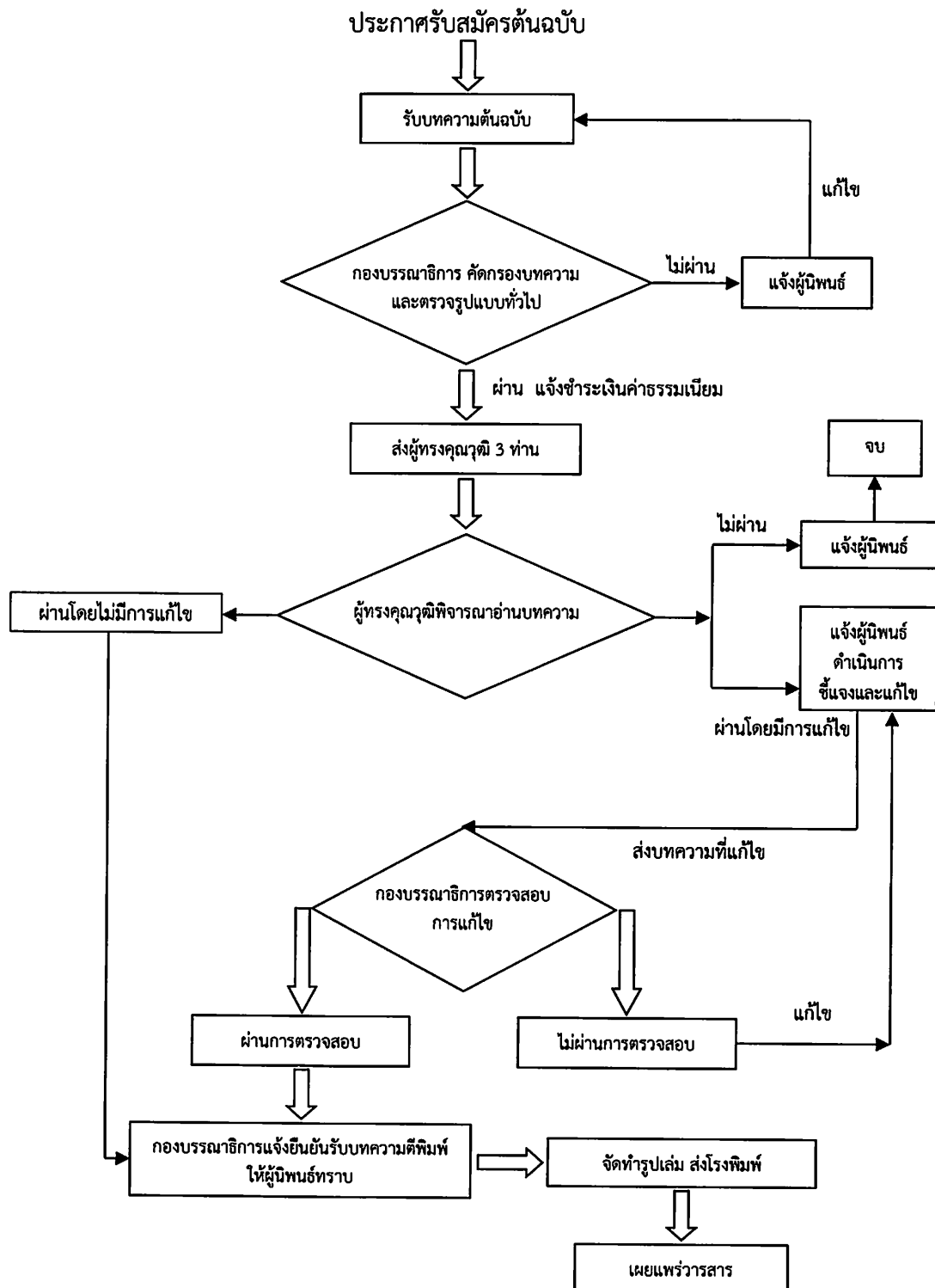
- เจด็จ คชฤทธิ์ และฤทัย สำเนียงเสนาะ. (2565). กิจกรรมเสริมทักษะเพื่อสร้างอัตลักษณ์ “โรงเรียนเน้นการพัฒนาอาชีพ”: ข้อสังเกตบางประการจากโรงเรียนประถมศึกษา แห่งหนึ่งในจังหวัดสระแก้ว. ในเอกสารสืบค้นเนื่องจากการประชุมทางวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 การเตรียมกำลังคนด้านการศึกษาในโลกของการเปลี่ยนแปลง. วันที่ 21-22 พ.ค. 2565 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). การอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. วารสารการศึกษาและพัฒนา สังคม. 7(1): 18.
- ถนอมพร เลาทจรัสแสง. (ม.ป.ป). การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎี การเรียนรู้ อนาคต. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://thanompo.edu.cmu.ac.th/load/journal/50-51/next-generation%20of%20learning.pdf> [2565, 10 ธันวาคม].
- ทิฆัมพร ทองนำ, ไซยา ภาวะบุตร และวีรเทพ เนียมหัตถ์. (2561). การพัฒนาศักยภาพครู ด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครู โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. 6(22), 46-55
- ทิตนา แคมมณี. (2545). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ธัชพนธ์ สรภูมิ และกฤตย์พัช สารนอก. (2565). รายงานการวิจัยการพัฒนาสื่อปฏฺิเรียนมัลติมีเดีย สำหรับฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับ บุคลากรทางการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ ดร.ณัฏฐ์ ตติยะลาภะ. (2562). มหาวิทยาลัยไทย: ต้องก้าวให้พ้นกับดักโลกาภิวัตน์ไปได้. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มาลินี จุฑารพ. (2537). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- วรพันธ์ เรืองโอชา. (2546). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ส. วาสนา ประवालพุกษ์. (2537). การวัดผลจากการปฏิบัติจริง. วารสารวัดผลการศึกษา. 16(47): 36-42.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเทพ นันทไชย. (2552). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_25592560/PDF/wpa_8062/ALL.pdf (2565, 12 ธันวาคม).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2547). การวัดทักษะการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หัตถ์นิ รียาพันธ์. (มปป.). สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอนและการฝึกอบรมทางไกล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.stou.ac.th/offices/Oce/publication/pr3/pr%20117561.pdf> (2566, 15 กรกฎาคม).
- อิทธิรัฐ ตันติวิทพงศ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะแบบผสมผสาน โดยเน้นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานสำหรับนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Davies, I. K. (1971). *Instructional Technique*. New York: McGraw-Hill.
- Popham, W. J. (2017). *Classroom assessment what teachers need to know*. (8th ed.). Boston: Pearson.
- Reinders, H. (2022). 1st International Conference on Education Innovation in Education. Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Thailand.
- Simpson, D. (1972). *Teaching physical education: A system approach*. Boston: Houghton Mufflin Co.
- Zezekwa, N., & Nkopodi, N. (2020). 'Physics teachers views and practices on the assessment of students' practical work skills. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*. 16(8). <https://doi.org/10.29333/EJMSTE/8289>

ภาคผนวก

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

การเตรียมและการส่งต้นฉบับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

กองบรรณาธิการวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการจากทุกท่าน เพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ ดังนี้

1. การส่งผลงานเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัยบางส่วนเคยพิมพ์ในวารสาร หรือรายงานการประชุมวิชาการ จะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยลงพิมพ์ และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด กองบรรณาธิการจะนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เผยแพร่ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ

ผู้นิพนธ์ที่แก้ไขบทความเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งบทความของท่านกลับมายังระบบ ThaiJo2 ของวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

บทความที่จะได้รับการลงตีพิมพ์เผยแพร่จะต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้นิพนธ์จะได้รับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ฉบับที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมดังกล่าว จำนวน 1 เล่ม

2. บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์

บทความที่พิจารณาตีพิมพ์ ได้แก่

2.1 บทความวิจัย

มีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำ โดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 16 หน้ากระดาษ A4) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้นิพนธ์ สถานที่ทำงาน (Work Place of Author and Co-authors) อีเมลล์ การติดต่อ ผู้นิพนธ์ (E-mail of Correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords) ไม่เกิน 3-5 คำ โดยเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives) วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and Methods) ผลการวิจัย (Results) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ข้อเสนอแนะ (Suggestions) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง (References)

2.2 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข รูปแบบบทความทางวิชาการอื่น ๆ เช่น

2.2.1 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจอันเหมาะสม

2.2.2 บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษา และพัฒนาต่อไป

2.2.3 บทความอื่น ๆ เช่น บทความจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้นิพนธ์ (Professional Practice) บทความที่เกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Policy Paper)

บทความวิชาการควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำโดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้นิพนธ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้นิพนธ์ต้องดาวน์โหลด (Download) แบบฟอร์มนำส่งบทความ และรูปแบบบทความ และกรอกข้อมูลพร้อมลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนในแบบฟอร์มนำส่งบทความ จากนั้นให้ลงทะเบียนส่งบทความ ในระบบ ThaiJo2 กรอกข้อมูลให้ครบถ้วนและแนบไฟล์ใบนำส่งบทความและไฟล์บทความในรูปแบบ Word และ PDF ในเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/var/index>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วย Microsoft Word บนกระดาษขนาด A4 ดังนี้ พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านล่าง 1 นิ้ว และด้านซ้าย 1.5 นิ้ว ด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษร TH SarabunPSK รายละเอียดดังตาราง และใส่เลขหน้ากึ่งกลางล่างตั้งแต่ต้นจนจบบทความ บทความจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบสีขาว-ดำ เท่านั้น

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำ เท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดอักษรในบทความต้นฉบับ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Font = TH SarabunPSK	
	ขนาดอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	22 [CT]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	18 [CT]	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ และผู้พิมพ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
ที่อยู่ผู้พิมพ์ และผู้พิมพ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
E-mail Address ของผู้พิมพ์ประสานงาน	14 [CT]	ตัวปกติ
หัวข้อบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ
หัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และอื่น ๆ	16 [LJ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อทุกหัวข้อ	16 [LRJ]	ตัวปกติ

หมายเหตุ: CT = กึ่งกลาง, LJ = ซิดซ้าย, LRJ = Left and Right Justified (กระจายแบบไทย)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้พิมพ์ และผู้พิมพ์ร่วม บทคัดย่อ และบ่งบอกสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้พิมพ์ และผู้พิมพ์ร่วม และ E-mail Address ของผู้พิมพ์ประสานงาน ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละหน้าเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 5.7 นิ้ว สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1 โดยชื่อภาษาอังกฤษจะห่างจากชื่อเรื่องภาษาไทย 1 บรรทัด และพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวอักษร

4.2.2 ชื่อผู้พิมพ์

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย โดยให้วรรค 1 ตัวอักษรหน้าคำว่า “และ” แต่ไม่ต้องวรรค 1 ตัวอักษร หลังคำว่า “และ” ถ้ามีมากกว่า 2 คน ให้ใส่เครื่องหมาย “,” คั่นชื่อผู้พิมพ์คนแรก และให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งทางวิชาการใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยอกต่อท้ายนามสกุล เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้บนนามสกุล ของผู้พิมพ์ประสานงาน (เจ้าของ E-mail Address) ดังตัวอย่าง

กัณฑ์ทัย คลังพหล¹ ศศิธร จันทมฤก², และวัสสพร จิโรจพันธุ์¹

Kanreutai Klangphol¹, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

4.2.3 สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา และ E-mail Address

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ทุกคนอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อผู้นิพนธ์ 1 บรรทัด ให้เรียงลำดับตามหมายเลข และให้พิมพ์หมายเลข ด้วยวงเล็บด้านหน้าสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงานอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ต่อจากบรรทัดสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ดังตัวอย่าง

กนต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวัสส์พร จิโรจพันธ์¹
Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Bachelor of Education Program in Mathematics, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Education Program in Early Childhood, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: yingyim8@gmail.com

4.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “ABSTRACT” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว มีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 250 คำ

4.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” ให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาไทย 1 บรรทัด และจัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวแรกของคำ และระหว่างคำสำคัญให้คั่นด้วยเครื่องหมาย (/) และเว้นหน้าและหลัง เครื่องหมาย 1 เคาะตัวอักษร ก่อนขึ้นคำสำคัญใหม่

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ให้พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

เนื้อหาและข้อมูลภายใน รูปภาพ และตาราง อาจใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษได้ โดยรูปภาพทุกรูป และตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน ในการใส่ตาราง รูปภาพ และกราฟ ในบทความจะต้องใส่หลังจากมีการกล่าวถึงแล้วในเนื้อหา โดยวางไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพ (Pictures) ภาพถ่าย (Photographs) แผนภูมิ (Charts) แผนที่ (Maps) แผนภาพ (Diagrams) และกราฟ (Graphs) ที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 5.7 นิ้ว และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และเมื่อย่อขนาดลงจะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน รูปลายเส้นของรูปภาพ จะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยาย รูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า ภาพที่ ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Figure ตามด้วยหมายเลขภาพห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยชื่อภาพ ควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิงดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อลงพิมพ์ขาว-ดำ
ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2565)

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า ตารางที่ ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Table ตามด้วย หมายเลขตารางห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตาราง โดยจัดรูปแบบชิดริมซ้าย ดังตัวอย่างตามตารางที่ 1

การระบุหมายเหตุท้ายตาราง ให้ระบุคำว่า หมายเหตุ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) และเว้น 1 ตัวอักษร จึงตามด้วยข้อความของหมายเหตุ ควรระบุที่มา ของตาราง (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา: แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางที่แสดงในบทความต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาหมาก่อนทุกครั้ง

หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	
	หรือตามความ เหมาะสม	ตามรูปแบบเนื้อหา
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	1,543.00	อักษร
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	245.00	ตัวเลข
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	25,634.00	สัญลักษณ์

หมายเหตุ: ขนาดตัวอักษรในตารางอาจมีการปรับให้เหมาะสมแต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความชัดเจน เป็นสำคัญ

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2567)

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้า หรือในกรณีที่สมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลข สมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวา ดังตัวอย่างนี้ และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัด เหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ ดังตัวอย่าง

$$5a+b = 11c^2 \quad (1)$$

5. การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้ (สามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ http://acad.vru.ac.th/acad/acad_journal_online/VAR_journal_ThaiJo/Getattachment2566.pdf)

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

5.1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทยให้ใส่ ชื่อและนามสกุล ของผู้แต่ง ตามด้วย ปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์ กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ ชื่อสกุล ของผู้แต่ง ตามด้วย ปี ค.ศ. ที่ตีพิมพ์ เช่น

ผู้แต่ง 1 คน (One author)

โชติ บดีรัฐ (2561) หรือ (โชติ บดีรัฐ, 2561) แล้วแต่โครงสร้างประโยค
Gardner (2011) หรือ (Gardner, 2011) แล้วแต่โครงสร้างประโยค

ผู้แต่ง 2 คน (Two authors)

เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล (2565) หรือ (เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล, 2565)
Best & Kahn (2006) หรือ (Best & Kahn, 2006)

ผู้แต่ง 3 คน (Two authors)

สุพจน์ ทรายแก้ว นารี คูหาเรืองรอง และเลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2565) หรือ (สุพจน์ ทรายแก้ว นารี คูหาเรืองรอง และเลอลักษณ์ โอทกานนท์, 2565)
Cristobal, Flavián & Guinaliu (2007) หรือ (Cristobal, Flavián & Guinaliu, 2007)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป (Three or more authors)

Martin et al. (2020) หรือ (Martin et al., 2020)
กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ (2566) หรือ (กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ, 2566)

5.1.2 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้เว้น 1 ตัวอักษรหลังเครื่องหมาย เช่น

(โชติ บดีรัฐ, 2561; เมษา นวลศรี และกุลชาติ พันธวรกุล, 2565 และกรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ, 2566)
(Gardner, 2011; Best & Kahn, 2006 และ Martin et al., 2020)

5.1.3 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น

(นิรนาม, 2565) (Anonymous, 2023)

5.1.4 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุ ม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น

(สุมาลี ธรรมนิธา, ม.ป.ป.) (Miller, n.d.)

5.1.5 การอ้างอิงเอกสารสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียนตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 อ้างถึง Cronbach, 1974) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (ประคอง กรณสูตร, 2538 อ้างถึง Best, 1978).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วรรณิ์ แกมเกต, 2551 อ้างถึง Yamane, 1973).....”

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิงต่อในกรณีหนังสือของ ธีรวุฒิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ให้นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1974 อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (Best, 1978 อ้างใน ประคอง กรณสูตร, 2538).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 อ้างใน วรรณิ์ แกมเกต, 2551).....”

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งให้เรียงตามชื่อเรื่องแทน กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ ให้เรียงตามปี พ.ศ. โดยเอกสารภาษาไทยให้กำหนดอักษร ก, ข, ค กำกับไว้ที่ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับภาษาต่างประเทศ ให้กำหนดอักษร a, b, c

สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี. (2566ก). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
จังหวัดปทุมธานี. (2566ข). ข้อมูลพื้นฐาน/ข้อมูลนักศึกษา พ.ศ. 2565. [ออนไลน์],
เข้าถึงได้จาก: http://acad.vru.ac.th/acad/about_acad/ac_StudentActive.php.
(2566, 14 เมษายน).

กรณีที่ผู้นิพนธ์คนเดียวกัน แต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ และเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการพิมพ์ ปี พ.ศ. เดียวกัน ให้จัดเรียง ลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

บรรทัดแรกของเอกสารและสิ่งอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 1.5 นิ้ว บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อ ๆ ไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 1 tab (อัตโนมัติ) หรือ 0.5 นิ้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพิมพ์ให้ถือหลักการเว้นระยะหลังเครื่องหมายวรรคตอน ดังนี้

หลังเครื่องหมายทวิภาค (:) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายอัฒภาค (;) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายมหัพภาค (.) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หน้าเครื่องหมายไม่ต้องเว้นวรรค ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรหรือสระตัวสุดท้าย

ของคำ

เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรทั้งข้างหน้าและข้างหลังเครื่องหมาย

5.2.2 การลงรายการครั้งที่พิมพ์

รายการครั้งที่พิมพ์ ให้อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บต่อจากชื่อเรื่อง และลงรายการตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป (พิมพ์ครั้งแรก หรือ พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลงรายการ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พิมพ์ครั้งที่ 2 = 2nd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 3 = 3rd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 4 = 4th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 5 = 5th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 6 = 6th ed.

5.2.3 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากหนังสือ

กรณีชื่อผู้แต่งเป็นคนไทยให้ใส่ชื่อ ตามด้วยนามสกุล และตัดคำนำหน้านามออก เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. ตัดตำแหน่งทางวิชาการออก เช่น ผศ. รศ. ศ. และให้ตัดคำระบุอาชีพออกเช่นเดียวกัน เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง พันตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก เป็นต้น

กรณีชื่อผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติให้ใส่นามสกุลขึ้นก่อนตามด้วยอักษรย่อทั้งชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น (,) แบ่งชื่อสกุล และชื่อต้น

✓ หมายถึง เว้นวรรค 1 เคาะ

ภาษาไทย

ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปี พ.ศ.). ชื่อหนังสือ. (พิมพ์ครั้งที่ X). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

ชื่อสกุล, ชื่อต้นย่อ. ชื่อกลาง. (ปี ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (พิมพ์ครั้งที่ X). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง (ผู้แต่งคนเดียว)

ชื่อ✓สกุลผู้แต่ง✓ (ปี พ.ศ.)✓ ชื่อหนังสือ✓ (พิมพ์ครั้งที่✓X)✓ เมืองที่พิมพ์✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). การบริหารองค์การในภาวะวิกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิสคอมเซ็นเตอร์.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1978). Research in Education. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed). New York: Harper & Row.

หมายเหตุ 1. เครื่องหมาย✓ แสดงว่าเว้นระยะ 1 ตัวอักษร หรือเคาะ 1 ครั้ง และในกรณีที่ขึ้นบรรทัดใหม่แต่ยังไม่สิ้นสุดการลงรายการ ให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษร หรือใช้วิธีการตั้ง Tab ที่ 0.5 นิ้ว ก็ได้จะได้ไม่ต้องเสียเวลานับระยะ

2. เครื่องหมาย X ให้ใส่ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป

ตัวอย่าง (ผู้พิมพ์สองคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์คนที่ 1✓และชื่อ✓สกุลผู้แต่งคนที่ 2✓ (ปี พ.ศ.)✓ ชื่อหนังสือ✓
✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X)✓ เมืองที่พิมพ์✓สำนักพิมพ์.

ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). Research in Education. (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

หมายเหตุ ให้ใช้เครื่องหมาย & แทนคำว่า and ในกรณีที่เป็นการลงรายการภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง (ผู้แต่งสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พันธ์คนที่ 1,✓ชื่อ✓สกุลผู้พันธ์คนที่ 2✓และชื่อ✓สกุลผู้พันธ์คนที่ 3.✓✓
✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข. (2547). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม
สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
Sadlack, R. G., Theodorson, G. A. & Stanley, J. (1992). Social Research: Theory and
Methods. Chestnut: Hill Enterprises.

หมายเหตุ ในกรณีที่เมืองที่พิมพ์เป็นกรุงเทพมหานคร ให้ลงรายการเป็น กรุงเทพฯ

ตัวอย่าง (ผู้พันธ์มากกว่าสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้พันธ์คนที่ 1✓และคณะ✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อหนังสือ.✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓
✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
จิรภา แสงเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พัทธอักษร.
ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
Guy, T. J. et al. (1992). Social Research: Theory and Methods. Chestnut:
Hill Enterprises.

ตัวอย่าง (ผู้พันธ์ที่เป็นบรรณาธิการ)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(บก.).✓(ปี.พ.ศ.).✓ชื่อหนังสือ.✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.
สุเทพ บุญอ่อน. (บก.). (2545). วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษาของไทย.
กรุงเทพฯ: ที่แอนด์ดีการพิมพ์.
Gootnick, D. E. (Ed.). (1984). The Standard Handbook of Business
Communication. New York: The Free.

ตัวอย่าง (ผู้พันธ์ที่ เป็นผู้รวบรวม)

ชื่อ✓สกุล.✓(ผู้รวบรวม).✓(ปี.พ.ศ.).✓ชื่อหนังสือ.✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ. (ผู้รวบรวม). (2547). การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นสถาบัน หน่วยงานราชการ)

ให้ลงชื่อเต็มของสถาบัน โดยเรียงลำดับหน่วยงานย่อยก่อนหน่วยงานใหญ่ ถ้าสถาบันนั้นเป็นหน่วยงานของรัฐบาล การระบุชื่อควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับกรมเป็นอย่างต่ำ

ชื่อหน่วยงานราชการ.✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อหนังสือ.✓(พิมพ์ครั้งที่✓X). ✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). แนวทางการพัฒนาแรงงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). การพัฒนาอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. ปทุมธานี:
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

5.2.4 รูปแบบการเขียนจากวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อวิทยานิพนธ์.✓ชื่อปริญญา.✓สาขาวิชา✓คณะ✓
✓✓✓✓✓✓มหาวิทยาลัย.
ธิดา สุขใจ. (2549). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ: ศึกษากรณี
ส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน).
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการบริหารทั่วไป
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
พวงเพชร พลทอง, นงลักษณ์ สมณะ และเผด็จ หงส์ทอง. (2553). การศึกษาพฤติกรรม
การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
Kasemsri, K. (2005). Participatory Communication in City Radio FM 96.0. Master
of Science Thesis in Development Communication, Graduate Kasetsart
University.
Pongsophon, P. (2006). Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of
Evolution: A Social Constructivist Approach. Doctor of Philosophy
Thesis in Science Education, Graduate Kasetsart University.

5.2.5 รูปแบบการเขียนจากหนังสือที่มีลักษณะเป็นการรวบรวมบทความ หรือหนังสือที่มีผู้พิมพ์ประจำบท

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์ประจำบท หรือชื่อผู้พิมพ์บทความ.✓ (ปี พ.ศ.).✓ชื่อบท หรือ ชื่อบทความ.
✓✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อหนังสือ.✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓(หน้าของบทความ).✓เมืองที่พิมพ์:
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

แม่นมาส ขวาลิต, กริช สืบสนธิ์ และสมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1 การสื่อสารกับ
งานสารนิเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร = Communication 13202
หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 1-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

5.2.6 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อรายงานวิจัย.✓เมืองที่พิมพ์.✓สำนักพิมพ์.

ดำรงค์ วัฒนา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน.

5.2.7 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากวารสาร และนิตยสาร

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์บทความ.✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อบทความ.✓ชื่อเต็มของวารสาร.✓ปีที่(ฉบับที่):
✓✓✓✓✓✓✓หน้าของบทความ.

สุกษณาน ศรีเอี่ยม อาทิตยา ทวีแสง และสิริยากร โสพิลา. (2566). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี โดยใช้เทคนิคการสอนแบบโครงสร้างความรู้
ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 13(3): 40-53.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Education and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.

McCarthy, B. & Hagan, J. (1992). Mean streets: The theoretical significance of
situational delinquency among homeless youths. American Journal of
Sociology. 98(3): 597-627.

5.2.8 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓(ปี พ.ศ.,✓วัน✓เดือน).✓ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์.✓ชื่อหนังสือพิมพ์.✓
✓✓✓✓✓✓✓หน้าที่ตีพิมพ์.

นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับดันเศรษฐกิจยั่งยืน.
คมชัดลึก. หน้า 15.

สัมพันธ์ พันธุ์พิกษ์. (2555, 8 ธันวาคม). สทศ. เดือนรับสมัครสอบก่อนระบบปิด. ไทยรัฐ. หน้า 12.

5.2.9 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการประชุม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลของวิทยากร หรือผู้บรรยาย.✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อเรื่อง หรือชื่อหัวข้อที่บรรยาย.✓
✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อรายงานการประชุม.✓ครั้งที่ประชุม.✓วัน✓เดือน✓ปี ที่ประชุม.✓
✓✓✓✓✓✓(หน้าของเอกสารการประชุม).✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราพรรณ สำเภาทอง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล
ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน การประชุมทางวิชาการ
เสนอผลงานวิจัยและนิทรรศการ การวิจัยบัณฑิตศึกษาสู่การพัฒนาประเทศ. ครั้งที่ 2.
29 สิงหาคม 2552. (183-188). สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบนและ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรกร คำสิงห์นอก. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้าง
พรรคการเมืองอย่างยั่งยืน. ใน การประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยเรียนรู้
งานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. ครั้งที่ 3. 28 สิงหาคม 2550. (54-61). นครราชสีมา:
สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

5.2.10 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์

ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ ให้ระบุลักษณะของสื่อทัศนวัสดุเอาไว้ด้วย

ประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

[สไลด์]

[Slides]

[ซีดี]

[Compact Discs]

[ฟิล์ม]

[Film]

[ฟิล์มสตริป]

[Filmstrip]

[แผนที่]

[Map]

[แผนภูมิ]

[Chart]

[แผ่นใส]

[Transparencies]

[ภาพยนตร์]

[Motion Picture]

[รายการวิทยุ]

[Radio Program]

[รายการโทรทัศน์]

[Television Program]

[รูปภาพ]

[Picture]

[วีดิทัศน์]

[Videotape]

ฯลฯ

ตัวอย่าง กรณีที่มีชื่อผู้พิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบ

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์.✓(ปีที่ผลิต).✓ชื่อเรื่อง.✓[ชนิดของวัสดุ].✓สถานที่ผลิต:✓
✓✓✓✓✓✓✓หน่วยงานที่เผยแพร่/ผู้ผลิต.
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). แผนที่จังหวัดปทุมธานี. [แผนที่]. กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
สมศิริ อรุณทัย. (2540). ลายเส้น. [รูปภาพ]. ม.ป.ท.
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2527). เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต.
[วิทยุทัศน์]. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
อรวี สัจจานนท์. (2539). เพชรน้ำหนึ่ง ชุดที่ 3 รักต้องห้าม. [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เอ็มจีอี.
เจมส์คัตต์ ปิ่นทอง. (2543, 20 กุมภาพันธ์). ตามหาแก่นธรรม. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ:
สถานีโทรทัศน์สีกอง 9.

ก. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากต้นฉบับตัวเขียน

ตัวอย่าง

ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ.✓(ปี,✓วัน✓เดือน).✓ชื่อเรื่อง.✓[ลักษณะเอกสาร].✓
✓✓✓✓✓✓✓เลขทะเบียน. (ถ้ามี)
หอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). บาลีพระขุททกติกขา. [หนังสือโบราณ]. เลขที่ 3980/ก/1.

ข. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลออนไลน์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓(ปีที่พิมพ์).✓ชื่อเรื่อง.✓[ออนไลน์].✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[Online].✓
✓✓✓✓✓✓✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล หรือแหล่งสารสนเทศ.✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
Gsrcia, G. E. (1991). Factors Influencing the English Reading Test Performance of Speaking. [Online], Available: DIALOG(R) Item: EJ435642.
(2005, 12 January).

2) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลซีดี-รอม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓ชื่อเรื่อง.✓[ซีดี-รอม].✓
✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[CD-ROM].✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอม.✓
✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้น).
Arms, W. Y. (2000). Small Business. [CD-ROM], Available: ABI/INFROM,
(2003, 12 May).

3) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากบริการสารสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓ชื่อเรื่อง✓[ออนไลน์],✓ เข้าถึงได้จาก:✓หรือ
✓✓✓✓✓✓ [Online],✓ Available:✓ชื่อเว็บไซต์ หรือ
✓✓✓✓✓✓แหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปีพ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
แผนกบริการค้นคว้าและวิจัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). รูปแบบการเขียน
บรรณานุกรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/Write_APA_Thai.pdf. (2555, 19 ธันวาคม).
Computer Crime and Intellectual Property Section (CCIPS). (2003). How to Report
Internet-related Crime. [Online], Available:
<http://www.cybercrime.gov/reporting.htm>. (2004, 17 January).

4) หนังสือออนไลน์ กรณีที่มีทั้งฉบับตีพิมพ์ และฉบับออนไลน์ให้เขียนเหมือน
เอกสารอ้างอิงหนังสือที่ตีพิมพ์ตามด้วย วันที่สืบค้น ชื่อแหล่งสารสนเทศ และที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต
ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓(ปี พ.ศ.).✓ชื่อหนังสือ✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.✓
✓✓✓✓✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓ Available:✓ชื่อฐานข้อมูล
✓✓✓✓✓✓หรือแหล่งสารสนเทศ.✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
(2555). คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ. ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการ
ธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://acad.vru.ac.th/acad_guide_2555/acad_guide_2555_01.php.
(2555, 10 ธันวาคม).
Kizza, J. M. (2004). Ethical and Social Issues in the Information Age. (2nd ed.)
New York: Springer-Verlag. [Online], Available:
<http://www.netlibrary.com/reader>. (2008, 4 February).

5) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้
อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ชีรวุฒิ เอกะกุล เขียน
ตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร
อันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสาร
ภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓(ปี พ.ศ.)✓ชื่อหนังสือ✓(พิมพ์ครั้งที่✓X)✓เมืองที่พิมพ์✓
✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างถึง ชื่อ✓สกุล✓(ปี พ.ศ.)✓ชื่อหนังสือ✓
✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X)✓เมืองที่พิมพ์✓สำนักพิมพ์.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี:
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. อ้างถึง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).
Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

ประคอง กรรณสูตร. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Best, J. W. (1978). *Research in Education*.
(3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Yamane, T. (1973). *Statistics: An
introductory analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิงต่อ
ในกรณีหนังสือของ ธีรวุฒิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างใน” สำหรับ
เอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ทำผลงาน
นั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล✓(ปี พ.ศ.)✓ชื่อหนังสือ✓(พิมพ์ครั้งที่✓X)✓เมืองที่พิมพ์✓
✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างใน ชื่อ✓สกุล✓(ปี พ.ศ.)✓ชื่อหนังสือ✓
✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X)✓เมืองที่พิมพ์✓สำนักพิมพ์.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610. อ้างใน
ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.
อ้างใน ประคอง กรรณสูตร. (2538). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed). New York:
McGraw-Hill. อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ:
สุวีรยาสาสน์.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper
& Row. อ้างใน วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2.11 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากจดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ ระเบียบ

ตัวอย่าง

ชื่อหน่วยงาน.✓(ปี, วัน เดือน). ✓ชื่อของเอกสาร.✓เลขที่✓ประกาศ/ คำสั่ง/จดหมายเหตุ/
ระเบียบ. (ถ้ามี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2549, 18 มีนาคม). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ว่าด้วยการออกหลักฐาน
แสดงผลการศึกษา พ.ศ. 2549.
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548, 13 กุมภาพันธ์). ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง กำหนดการ
เกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2548.
หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

5.2.12 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง

ชื่อกฎหมาย.✓(ปี,วัน เดือน). ✓ราชกิจจานุเบกษา.✓เล่ม✓ตอนที่✓หน้า✓เลขหน้า.
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549.
(2549, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. หน้า 89-109.

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้
ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของ
ราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการ
แปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปล
ด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่ เช่น “การเหนี่ยวนำ
(Induction)” “เวเบอร์ (Weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่
ภาษาอังกฤษกำกับ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขเรื่องที่ส่งมาพิมพ์ทุกเรื่องตามแต่จะเห็นสมควร
ในกรณีที่จำเป็นจะส่งต้นฉบับที่แก้ไขแล้วกลับคืนผู้เขียน เพื่อความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

รูปแบบ (Template)

บทความวิจัย

[ชื่อเรื่องบทความวิจัย ภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องบทความวิจัย ภาษาอังกฤษ]

[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย]* (ใส่เครื่องหมาย * หลังชื่อผู้นิพนธ์ประธานงาน)
[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ร่วม ภาษาอังกฤษ]

ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาอังกฤษ
ผู้นิพนธ์ประธานงาน E-mail: [E-mail ผู้นิพนธ์ประธานงาน]

บทคัดย่อ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

คำสำคัญ: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ABSTRACT

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

Keywords: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทนำ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

วัตถุประสงค์การวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การเก็บรวบรวมข้อมูล
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

การวิเคราะห์ข้อมูล
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ผลการวิจัย (หรือ ผลการวิจัยและอภิปรายผล)
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

อภิปรายผลการวิจัย
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

สรุปผลการวิจัย
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เอกสารอ้างอิง
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

รูปแบบ (Template)
บทความวิชาการ

[ชื่อเรื่องบทความวิชาการ ภาษาไทย]

[ชื่อเรื่องบทความวิชาการ ภาษาอังกฤษ]

[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย] * (ใส่เครื่องหมาย * หลังชื่อผู้นิพนธ์ประธานงาน)
[ชื่อ-สกุล ผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ร่วม ภาษาอังกฤษ]

ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาไทย
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้ร่วมนิพนธ์ ภาษาอังกฤษ
ผู้นิพนธ์ประธานงาน E-mail: [E-mail ผู้นิพนธ์ประธานงาน]

บทคัดย่อ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

คำสำคัญ: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

ABSTRACT

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

Keywords: [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้], [พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทนำ

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

[หัวข้อหลัก]

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

[หัวข้อย่อย]

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

บทสรุป (ถ้ามี)

[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

เอกสารอ้างอิง
[พิมพ์เนื้อหาที่ตำแหน่งนี้]

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ชื่อภาษาอังกฤษ (Mr./Mrs./Ms.).....

ตำแหน่ง.....สังกัดสาขาวิชา/ภาควิชา.....

คณะ.....มหาวิทยาลัย.....

ขอส่ง ☐ บทความวิจัย

☐ บทความวิชาการ

ชื่อเรื่อง(ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม(ภาษาไทย).....

ชื่อผู้นิพนธ์ร่วม (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย.....

ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....

โทรศัพท์มือถือ..... E-mail.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ เอกสารต้นฉบับจำนวน 1 ฉบับ ☐ หน้าบทคัดย่อ และ Abstract 1 ชุด
☐ แผ่นบันทึกข้อมูล (CD) ต้นฉบับ 1 แผ่น ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่ได้
อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสาร
วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากตรวจสอบพบความซ้ำซ้อนหรือความผิดพลาด ไม่ว่ากรณีใด ๆ
ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ประสานงานและผู้นิพนธ์ร่วม และหากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความข้าพเจ้า
ยินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใด ๆ อันอาจเกิดขึ้น

ลงนามผู้นิพนธ์ประสานงาน..... ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม.....
(.....) (.....)

ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม..... ลงนามผู้นิพนธ์ร่วม.....
(.....) (.....)

เจ้าหน้าที่ผู้รับบทความ วันที่/...../.....

E-mail: tabianvru@hotmail.com โทร. 0836074907 , 02-5293598 ต่อ 15 หรือ 02-9091432 ต่อ 1